

BADANIE ODBIORU SPOŁECZNEGO KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO ORAZ POŻĄDANYCH KIERUNKÓW I METOD JEGO PROMOCJI W MAŁOPOLSCE

RAPORT KOŃCOWY

Zamawiający:**Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego**

ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków

Departament Edukacji

Wykonawca:**Grupa BST Sp. z o.o.**

ul. Mieczyków 12, 40-748 Katowice

Egzemplarz bezpłatny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności, inwestycja A3.1.1. Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie.

Projekt: Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych.

Spis treści

Streszczenie	5
Wyjaśnienia terminologii, wykaz skrótów	7
Metodologia oraz przebieg badania	8
Analiza danych zastanych	8
Badania ilościowe	8
Badania jakościowe	9
Kontekst teoretyczny badania	10
Szkolnictwo zawodowe – definicja, rodzaje i formy kształcenia.....	10
Szkolnictwo zawodowe w województwie małopolskim – statystyki	11
Szkoły	11
Uczniowie	13
Absolwenci	20
Zapotrzebowanie na określone zawody w województwie małopolskim	23
Krajowe i regionalne dokumenty strategiczne a szkolnictwo zawodowe.....	30
Dokumenty krajowe.....	30
Dokumenty regionalne.....	31
Problemy szkolnictwa zawodowego	33
Wizerunek.....	33
Niedopasowanie oferty do potrzeb rynku pracy.....	34
Niedostateczna współpraca z przedsiębiorcami	35
Poziom kompetencji i umiejętności nauczycieli.....	36
Ogólne problemy szkolnictwa	36
Formy promocji/komunikacji kształcenia zawodowego.....	37
Wyniki badań.....	40
Ocena świadomości/wiedzy na temat funkcjonowania i form systemu kształcenia zawodowego i ogólnego wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych	40
Ocena postrzegania kształcenia zawodowego (ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia na poziomie szkoły branżowej) wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych	49
Ocena znajomości zapotrzebowania/funkcjonowania rynku pracy wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych	60
Analiza czynników wpływających na podejmowanie decyzji o wyborze formy szkoły wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych.....	63

Identyfikacja i analiza problemów/niedostatków w zakresie wsparcia uczniów w wyborze kształcenia zawodowego przez osoby zajmujące się edukacją i doradztwem zawodowym	75
Identyfikacja najlepszych/oczekiwanych form promocji/komunikacji kształcenia zawodowego.....	96
Ocena postrzegania kształcenia branżowego wśród uczniów szkół branżowych I stopnia	101
Wnioski i rekomendacje.....	110
Ocena świadomości/wiedzy na temat funkcjonowania i form systemu kształcenia zawodowego i ogólnego wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych	110
Ocena postrzegania kształcenia zawodowego (ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia na poziomie szkoły branżowej) wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych	111
Ocena znajomości zapotrzebowania/funkcjonowania rynku pracy wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych	112
Analiza czynników wpływających na podejmowanie decyzji o wyborze formy szkoły wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych.....	113
Identyfikacja i analiza problemów/niedostatków w zakresie wsparcia uczniów w wyborze kształcenia zawodowego przez osoby zajmujące się edukacją i doradztwem zawodowym	115
Identyfikacja najlepszych/oczekiwanych form promocji/komunikacji kształcenia zawodowego.....	117
Ocena postrzegania kształcenia branżowego wśród uczniów szkół branżowych I stopnia	118
Spis tabel.....	120
Spis rysunków	122
Spis map.....	123
Spis wykresów.....	124
Bibliografia.....	129
Aneksy – narzędzia badawcze.....	131
Ankieta dla uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych	131
Ankieta dla rodziców / opiekunów prawnych uczniów szkół podstawowych (4–8).....	140
Ankieta dla nauczycieli/doradców/pedagogów/dyrektorów	151
Ankieta dla uczniów szkół branżowych I stopnia	160
Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego FGI	164

Streszczenie

Niniejsze opracowanie stanowi raport z badania odbioru społecznego kształcenia zawodowego oraz pożądanych kierunków i metod jego promocji w Małopolsce. Cele główne badania to:

1. Wsparcie kształtowania polityki publicznej prowadzonej przez samorząd województwa oraz jego jednostki w zakresie kształcenia zawodowego, w tym przede wszystkim działań związanych z planowaniem, programowaniem i realizacją kampanii informacyjnych prowadzonych w ramach poszczególnych zadań z zakresu koordynacji tego sektora edukacji.
2. Diagnoza postrzegania kształcenia zawodowego w wybranych grupach społecznych, zidentyfikowanie czynników zniechęcających/zachęcających uczniów szkół podstawowych do wyboru tego typu kształcenia na kolejnym etapie edukacji oraz opracowanie rekomendacji dla Zarządu Województwa dotyczących niezbędnych kierunków i metod promocji kształcenia zawodowego, tak aby zwiększyć udział uczniów w tym obszarze edukacji.

Podstawowe cele szczegółowe badania obejmowały:

- Ocena świadomości/wiedzy na temat funkcjonowania i form systemu kształcenia zawodowego i ogólnego wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych.
- Ocena postrzegania kształcenia zawodowego (ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia na poziomie szkoły branżowej) wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych.
- Ocena znajomości zapotrzebowania/funkcjonowania rynku pracy wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych.
- Analiza czynników wpływających na podejmowanie decyzji o wyborze formy szkoły wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych.
- Identyfikacja i analiza problemów/niedostatków w zakresie wsparcia uczniów w wyborze kształcenia zawodowego przez osoby zajmujące się edukacją i doradztwem zawodowym, tj. przez nauczycieli, doradców zawodowych i pedagogów.
- Identyfikacja najlepszych/oczekiwanych form promocji/komunikacji kształcenia zawodowego.
- Ocena postrzegania kształcenia branżowego wśród uczniów szkół branżowych I stopnia.
- Sformułowanie rekomendacji dotyczących najlepszych form i treści w zakresie promocji/informacji systemu kształcenia zawodowego.

Na potrzeby badania wykorzystano podział województwa małopolskiego na pięć subregionów, opracowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) Małopolska 2014–2021. Chociaż obecnie nie funkcjonuje on w bieżących dokumentach strategicznych, jego zastosowanie w niniejszym analizie wynika z potrzeby przedstawienia danych w ujęciu lokalnym.

Podział przedstawia się następująco:

- **Krakowski Obszar Metropolitalny:** szkoły zlokalizowane na terenie miasta Kraków oraz na terenie powiatów i gmin w powiatach: bocheńskim, krakowskim, miechowskim, myślenickim, proszowickim, wielickim.
- **Subregion tarnowski:** szkoły zlokalizowane na terenie miasta Tarnów oraz na terenie powiatów i gmin w powiatach: brzeskim, dąbrowskim, tarnowskim.
- **Subregion sądecki:** szkoły zlokalizowane na terenie miasta Nowy Sącz oraz na terenie powiatów i gmin w powiatach: gorlickim, limanowskim, nowosądeckim.
- **Subregion podhalański:** szkoły zlokalizowane na terenie powiatów i gmin w powiatach: nowotarskim, suskim, tatrzańskim.
- **Małopolska Zachodnia:** szkoły zlokalizowane na terenie powiatów i gmin w powiatach: chrzanowskim, olkuskim, oświęcimskim, wadowickim.

Zakres podmiotowy badania obejmował:

- Uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego.
- Rodziców / opiekunów prawnych uczniów klas 4–8 szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego.
- Nauczycieli szkół podstawowych (klas 4–8) oraz szkół ponadpodstawowych kształcących zawodowo, w szczególności szkół branżowych, zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego.
- Doradców zawodowych i pedagogów ze szkół podstawowych (klas 4–8) i ponadpodstawowych kształcących zawodowo (w szczególności ze szkół branżowych) zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego.
- Dyrektorów szkół podstawowych (klas 4–8) i szkół ponadpodstawowych kształcących zawodowo, w szczególności szkół branżowych, zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego.
- Uczniów szkół branżowych I stopnia z terenu województwa małopolskiego.
- Przedstawicieli pracodawców z Małopolski, samorządów trzech szczebli (gmina, powiat, województwo) oraz ich jednostek zajmujących się edukacją, a także przedstawicieli rynku pracy i edukacji (badania jakościowe).

Wyjaśnienia terminologii, wykaz skrótów

Kształcenie zawodowe – edukacja przygotowująca uczniów do wykonywania konkretnego zawodu, obejmująca ścieżki kształcenia w szkołach branżowych I i II stopnia oraz technikach.

Szkoła branżowa I stopnia – trzyletnia szkoła ponadpodstawowa, której ukończenie zapewnia wykształcenie zasadnicze branżowe oraz umożliwia zdobycie kwalifikacji zawodowych.

Szkoła branżowa II stopnia – dwuletnia szkoła ponadpodstawowa dla absolwentów szkół branżowych I stopnia, umożliwiająca uzyskanie wykształcenia średniego branżowego i dyplomu technika. Absolwenci mogą także przystąpić do egzaminu maturalnego.

Technikum – pięcioletnia szkoła ponadpodstawowa łącząca kształcenie ogólne i zawodowe, umożliwiającą przystąpienie do egzaminu maturalnego oraz uzyskanie dyplomu technika.

Doradztwo zawodowe – proces wspierania uczniów w wyborze ścieżki edukacyjno-zawodowej, obejmujący konsultacje, warsztaty i inne formy pomocy.

Wykaz skrótów:

JST Jednostki Samorządu Terytorialnego

LO Liceum Ogólnokształcące

SP Szkoła Podstawowa

UE Unia Europejska

Metodologia oraz przebieg badania

Przyjęta metodologia badania obejmowała zarówno analizę danych zastanych, jak i badania empiryczne, wykorzystujące metody ilościowe i jakościowe. Takie zróżnicowanie technik badawczych pozwoliło uzyskać pełny obraz sytuacji – od teoretycznych podstaw po szczegółowe dane dotyczące opinii i postaw kluczowych grup interesariuszy.

Rysunek 1. Metody badawcze

Analiza danych zastanych

Analiza danych zastanych miała na celu dostarczenie teoretycznej podbudowy dla badania, w tym oceny postrzegania systemu kształcenia zawodowego. Obejmowała również analizę potrzeb rynku pracy w Małopolsce, szczególnie w kontekście zapotrzebowania na określone zawody, zwłaszcza te oferowane w szkołach branżowych. Dodatkowo zidentyfikowano problemy związane z funkcjonowaniem tego sektora edukacji, zarówno z perspektywy instytucji, jak i samych uczniów oraz pracodawców.

Badania ilościowe

Badania ilościowe dostarczyły danych przekrojowych na temat opinii, ocen, świadomości oraz postaw respondentów odnośnie do kształcenia zawodowego wśród wszystkich grup respondentów.

A. Uczniowie klas 7 i 8 szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego (zakładana próba: 1000 osób; zrealizowana próba: 1014 osób).

Przy opracowywaniu struktury próby w badaniach ilościowych wykorzystano dane Ministerstwa Edukacji Narodowej dotyczące liczby uczniów w roku szkolnym 2023/2024. Dobór próby, obejmujący uczniów klas 7–8 szkół podstawowych, został przeprowadzony z uwzględnieniem proporcjonalnej reprezentacji szkół z pięciu subregionów Małopolski. Próba została również zróżnicowana pod względem lokalizacji, obejmując szkoły z miast na prawach powiatu, gmin miejskich, miejsko-wiejskich oraz wiejskich.

B. Rodzice uczniów szkół podstawowych (klas 4–8) zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego (zakładana próba: 1000 osób; zrealizowana próba: 1003 osoby).

W przypadku badania wśród rodziców wykorzystano dostępne dane umożliwiające zróżnicowanie próby, w tym informacje o liczbie uczniów klas 4–8 szkół podstawowych (grupa szersza niż uczniowie klas 7–8). Dobór próby, obejmujący uczniów klas 4–8 szkół podstawowych, został przeprowadzony z uwzględnieniem proporcjonalnej reprezentacji szkół z pięciu subregionów Małopolski. Próba została również zróżnicowana pod względem lokalizacji, obejmując szkoły z miast na prawach powiatu, gmin miejskich, miejsko-wiejskich oraz wiejskich.

C. Nauczyciele (klas 4–8), doradcy zawodowi, pedagodzy, dyrektorzy szkół podstawowych i ponadpodstawowych kształcących zawodowo (zakładana próba: 700 osób; zrealizowana próba: 710 osób).

Badania przeprowadzono na próbie obejmującej nauczycieli (klas 4–8), doradców zawodowych, pedagogów, dyrektorów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym szkół branżowych I i II stopnia oraz techników, zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego. Przy doborze próby uwzględniono proporcjonalną reprezentację szkół z pięciu subregionów Małopolski, opierając się na najnowszych dostępnych danych dotyczących liczby uczniów. Z próby wyłączono szkoły, w których liczba uczniów w roku szkolnym 2023/2024 była mniejsza niż 50, aby uniknąć uwzględnienia placówek takich jak szkoły w zakładach poprawczych, gdzie liczba uczniów jest niewielka. Takie podejście miało na celu zapewnienie, że badania będą odzwierciedlać rzeczywiste warunki edukacyjne i demograficzne w regionie.

D. Uczniowie szkół branżowych I stopnia zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego (zakładana próba: 800 osób; zrealizowana próba: 806 osób).

Dobór próby uwzględnił proporcjonalnie lokalizację poszczególnych szkół z pięciu subregionów Małopolski, bazując na aktualnych danych Ministerstwa Edukacji Narodowej dotyczących liczby uczniów w szkołach branżowych I stopnia.

Badania jakościowe

Badania jakościowe przeprowadzono w celu zrozumienia i wyjaśnienia odbioru społecznego oraz postaw związanych z kształceniem zawodowym w Małopolsce. Ich wyniki miały na celu pogłębienie i uzupełnienie wniosków z badań ilościowych, zapewniając pełniejszy obraz badanego obszaru. W ramach badań zrealizowano trzy wywiady zogniskowane (FGI) z udziałem respondentów (po co najmniej jednej osobie z każdej grupy), tj. nauczycieli, doradców zawodowych, pedagogów, dyrektorów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych kształcących zawodowo z Małopolski, przedstawicieli samorządów trzech szczebli (gmina, powiat, województwo) oraz ich jednostek organizacyjnych zajmujących się edukacją, a także przedstawicieli instytucji rynku pracy, edukacji i pracodawców z Małopolski (łącznie 10–15 osób). Badania realizowano w trzech miastach na prawach powiatu, co umożliwiło uzyskanie opinii z różnych części województwa małopolskiego.

Kontekst teoretyczny badania

Szkolnictwo zawodowe – definicja, rodzaje i formy kształcenia

Szkolnictwo zawodowe to obszar edukacji przygotowujący uczniów do wykonywania pracy zawodowej. W ostatnich latach przeprowadzono reformę tej części systemu edukacji w Polsce, opartą na Ustawie z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe oraz towarzyszącej jej Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe. Z dniem 1 września 2017 roku dotychczasowa trzyletnia zasadnicza szkoła zawodowa została przekształcona w trzyletnią branżową szkołę I stopnia. W roku szkolnym 2017/2018 nie prowadzono już rekrutacji do klas pierwszych zasadniczych szkół zawodowych, co oznaczało stopniową likwidację tego typu placówek – począwszy od klasy pierwszej w roku 2017, aż po całkowite wygaszenie kolejnych roczników. Dodatkowo, z dniem 1 września 2019 roku dotychczasowe czteroletnie technikum zostało przekształcone w pięcioletnie. Natomiast branżowa szkoła II stopnia została utworzona 1 września 2020 roku, a pierwsza rekrutacja kandydatów do niej odbyła się na rok szkolny 2020/2021¹.

Szkoły branżowe I stopnia to trzyletnie szkoły dające wykształcenie zasadnicze branżowe, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz kontynuację nauki w branżowych szkołach II stopnia lub w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych, począwszy od klasy drugiej.

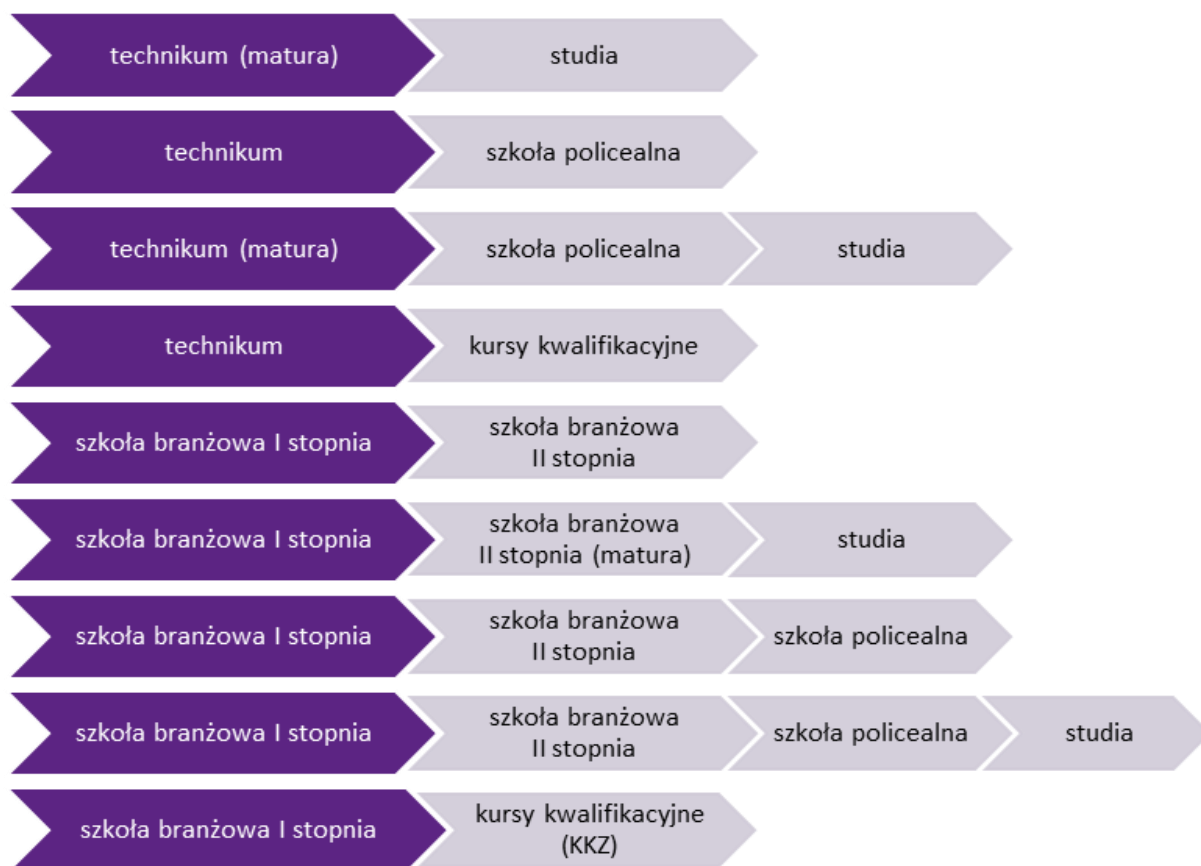
Szkoły branżowe II stopnia to dwuletnie szkoły zapewniające wykształcenie średnie branżowe i umożliwiające uzyskanie dyplomu zawodowego w zawodzie nauczonym na poziomie technika, a także przystąpienie do egzaminu maturalnego i kontynuację nauki na studiach. Do branżowej szkoły II stopnia przyjmowani są kandydaci, którzy ukończyli branżową szkołę I stopnia w okresie pięciu lat szkolnych poprzedzających rok, na który ubiegają się o przyjęcie. Szkoły branżowe oraz technika wspólnie tworzą system szkolnictwa zawodowego w Polsce.

Technika są to szkoły pięcioletnie, których ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie, oraz świadectwa dojrzałości². Ścieżki dalszego kształcenia dostępne po ukończeniu każdej z tych szkół przedstawiono na schemacie.

¹ Wdrażanie reformy, Ministerstwo Edukacji Narodowej, https://www.gov.pl/web/edukacja/wdrazanie-reformy?utm_source=chatgpt.com, dostęp: 4.02.2025.

² Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Gdańsku, *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2023/2024*, Warszawa, Gdańsk 2024, s. 29.

Rysunek 2. Możliwe ścieżki kształcenia po wyborze technikum lub szkoły branżowej I stopnia

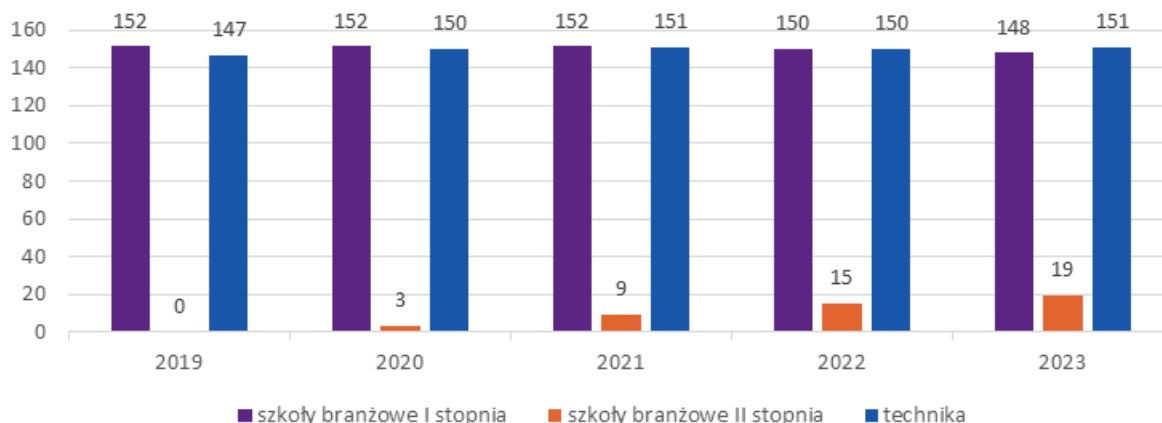
Źródło: Opracowani własne na podstawie: *E-poradnik dla rodziców i uczniów klas VIII dotyczący rekrutacji i wyboru przyszłej szkoły*, PDF, s. 8, <http://poradniakrakow.com.pl/2024/03/15/e-poradnik-dla-rodzicow-i-uczniow-klas-viii/>, dostęp: 10.01.2025.

Szkolnictwo zawodowe w województwie małopolskim – statystyki

Szkoły

Według danych z serwisu www.dane.gov.pl w 2023 roku w województwie małopolskim funkcjonowało 148 szkół branżowych I stopnia, 19 szkół branżowych II stopnia oraz 151 techników. Liczba szkół branżowych I stopnia oraz techników utrzymywała się na zbliżonym poziomie w ostatnich latach, natomiast liczba szkół branżowych II stopnia systematycznie rośnie. Wynika to z faktu, że kolejne roczniki absolwentów szkół branżowych I stopnia mogą kontynuować naukę na tym poziomie edukacji. Mimo wzrostu liczby tych placówek nadal stanowią one jedynie niewielką część instytucji kształcących zawodowo w województwie małopolskim.

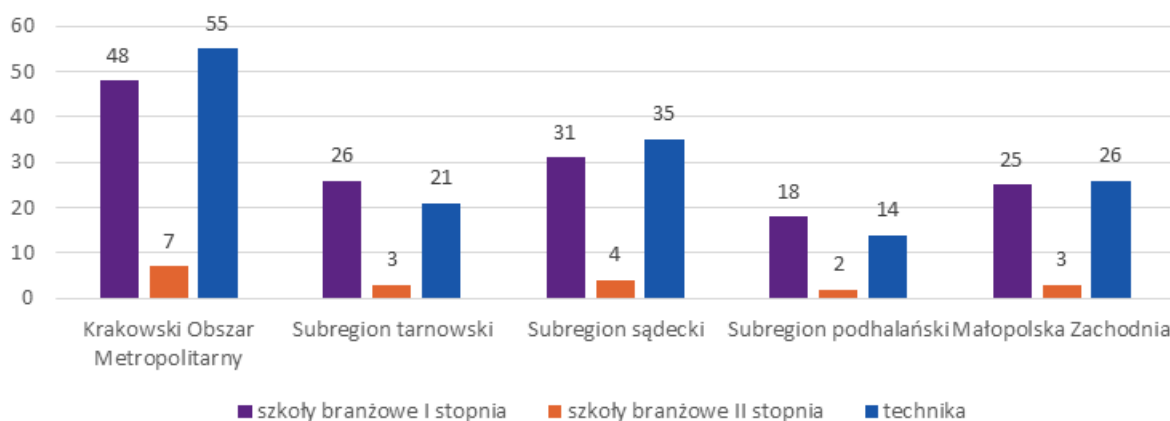
Wykres 1. Liczba szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w latach 2019–2023 (stan na 30.09)

Źródło: Na podstawie www.dane.gov.pl.

W odniesieniu do subregionów województwa małopolskiego, najwięcej szkół realizujących kształcenie zawodowe znajdowało się w 2023 roku na obszarze Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego – 48 szkół branżowych I stopnia, 7 szkół branżowych II stopnia i 55 techników.

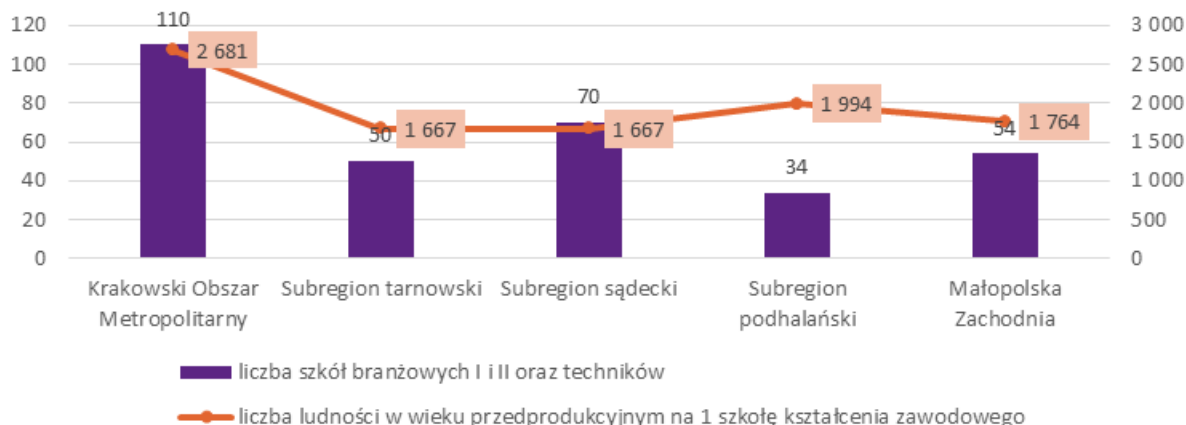
Wykres 2. Liczba szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego 30.09.2023 roku

Źródło: Na podstawie www.dane.gov.pl.

Informację o liczbie szkół realizujących kształcenie zawodowe w poszczególnych subregionach zestawiono z danymi o liczbie ludności w wieku przedprodukcyjnym, aby zbadać relację między ofertą kształcenia zawodowego a potencjalnymi potrzebami. Najwyższą wartość analizowanego wskaźnika odnotowano w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym, a następnie w Subregionie podhalańskim.

Wykres 3. Liczba szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego 30.09.2023 roku ogółem i w relacji z liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym

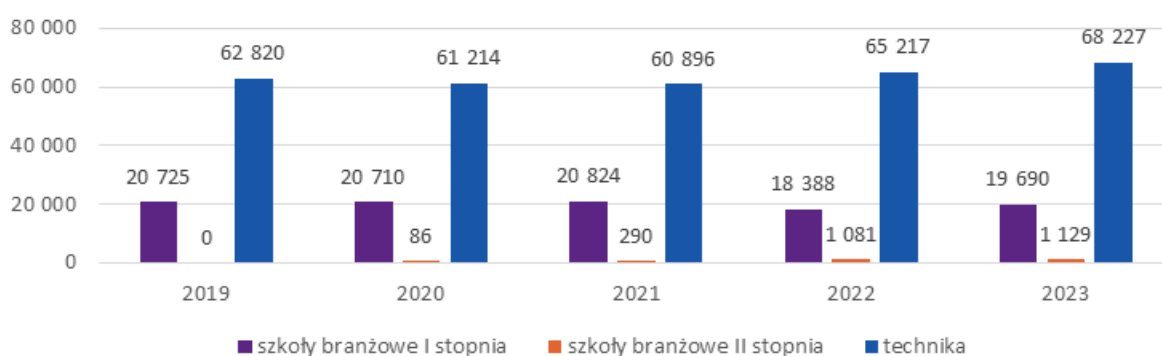

Źródło: Na podstawie www.dane.gov.pl.

Uczniowie

W 2023 roku do szkół branżowych I stopnia w województwie małopolskim uczęszczało 19 690 osób – o 5% mniej niż w 2019 roku, ale o 7,1% więcej niż w 2022 roku. Do techników w Małopolsce uczęszczało w 2023 roku 68 227 uczniów, a od 2021 roku liczba ta wykazuje trend wzrostowy. W porównaniu z 2019 rokiem liczba uczniów techników wzrosła o 8,6%. Liczba uczniów szkół branżowych II stopnia nadal pozostaje niewielka – w 2023 roku wynosiła 1 129 osób, jednak wykazuje tendencję wzrostową.

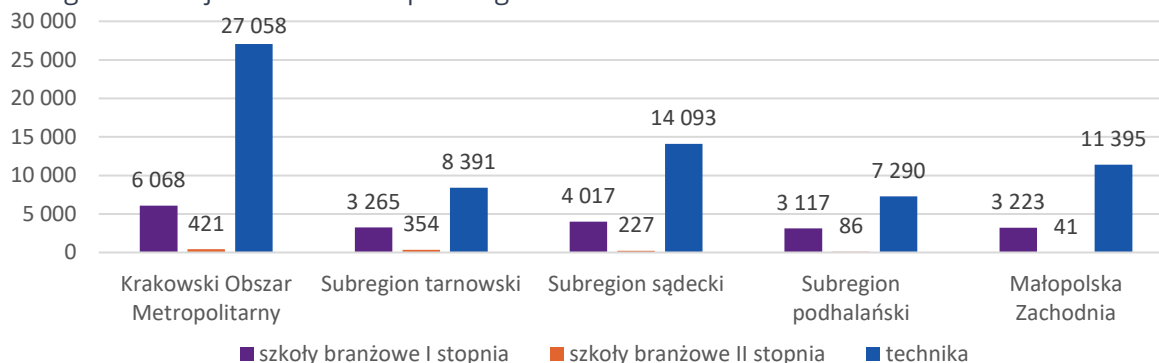
Wykres 4. Liczba uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w latach 2019–2023 (stan na 30.09)

Źródło: Na podstawie www.dane.gov.pl.

Najwięcej uczniów analizowanych typów szkół kształci się na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitarnego (w sumie 33 547 uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników). Wynika to z faktu, że w tym subregionie zlokalizowana jest największa liczba placówek kształcących zawodowo.

Wykres 5. Liczba uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego 30.09.2023 roku

Źródło: Na podstawie www.dane.gov.pl.

Tabela 1 przedstawia listę zawodów, w których kształciło się po ponad 1 tys. uczniów w szkołach branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim. Największą popularnością cieszy się zawód technika informatyka – ponad 10 tys. uczniów, co oznacza, że więcej niż co dziesiąty uczeń analizowanych typów szkół kształci się w tej profesji.

Kolejne miejsca zajmują zawody z branż:

- hotelarsko-gastronomiczno-turystycznej (technik żywienia i usług gastronomicznych, technik hotelarstwa, technik organizacji turystyki, kucharz),
- spedycyjno-logistycznej (technik logistyk),
- motoryzacyjnej (mechanik pojazdów samochodowych, technik pojazdów samochodowych),
- ekonomiczno-administracyjnej (technik ekonomista),
- budowlanej (technik budownictwa),
- teleinformatycznej (technik programista),
- poligraficzno-księgarskiej (technik reklamy),
- elektroniczno-mechatronicznej (technik mechatronik, technik elektronik),
- elektroenergetycznej (technik elektryk),
- fryzjersko-kosmetycznej (fryzjer).

Tabela 1. Najpopularniejsze zawody wśród uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w 2023 roku

Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Odsetek wszystkich uczniów
Technik informatyk	10 088	11,3%
Technik żywienia i usług gastronomicznych	6 149	6,9%
Technik logistyk	4 606	5,2%
Mechanik pojazdów samochodowych	3 750	4,2%
Technik ekonomista	3 729	4,2%
Technik pojazdów samochodowych	3 444	3,9%
Technik hotelarstwa	3 395	3,8%
Technik organizacji turystyki	2 994	3,4%
Technik budownictwa	2 933	3,3%

Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Odsetek wszystkich uczniów
Technik programista	2 878	3,2%
Technik reklamy	2 527	2,8%
Kucharz	2 409	2,7%
Technik mechatronik	2 339	2,6%
Technik elektryk	2 309	2,6%
Fryzjer	2 303	2,6%
Technik elektronik	1 922	2,2%
Technik fotografii i multimediiów	1 630	1,8%
Sprzedawca	1 555	1,7%
Technik rachunkowości	1 472	1,7%
Cukiernik	1 467	1,6%
Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	1 371	1,5%
Technik usług fryzjerskich	1 343	1,5%
Technik architektury krajobrazu	1 288	1,4%
Elektryk	1 273	1,4%
Technik handlowiec	1 228	1,4%
Technik mechanik	1 178	1,3%
Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	1 172	1,3%
Technik weterynarii	1 005	1,1%
Pozostałe	15 289	17,4%

Źródło: Na podstawie www.dane.gov.pl.

Dane dotyczące 15 najpopularniejszych zawodów, w których kształcą się uczniowie szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim, z podziałem na płeć, zawarto w Tabeli 2.

Można zauważyć, że wśród zawodów cieszących się największym zainteresowaniem dziewcząt dominują branże:

- hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna (technik żywienia i usług gastronomicznych, technik hotelarstwa, technik organizacji turystyki, kucharz),
- ekonomiczno-administracyjna (technik ekonomista, sprzedawca, technik rachunkowości),
- fryzjersko-kosmetyczna (fryzjer, technik usług fryzjerskich),
- poligraficzno-księgarska (technik reklamy),
- spedycyjno-logistyczna (technik logistyk),
- audiowizualna (technik fotografii i multimediiów).

Z kolei wśród chłopców najczęściej wybierane zawody należą do branż, które nie znalazły się w pierwszej piętnastce u dziewcząt, takich jak:

- teleinformatyczna (technik informatyk, technik programista),
- motoryzacyjna (mechanik pojazdów samochodowych, technik pojazdów samochodowych),
- budowlana (technik budownictwa, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie),
- elektroenergetyczna (technik elektryk, elektryk),

- elektroniczno-mechatroniczna (technik mechatronik, technik elektronik).

Wśród zawodów obecnych zarówno w pierwszej piętnastce u dziewcząt, jak i u chłopców znalazły się jedynie: technik logistyk, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik ekonomista oraz kucharz. Dane te wskazują na wyraźne różnice w wyborze zawodów w szkolnictwie zawodowym w zależności od płci uczniów.

Tabela 2. Najpopularniejsze zawody wśród uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w 2023 roku według płci uczniów

Dziewczęta			Chłopcy		
Zawód	Liczba uczniów	Odsetek wszystkich uczniów	Zawód	Liczba uczniów	Odsetek wszystkich uczniów
Technik żywienia i usług gastronomicznych	4 432	13,5%	Technik informatyk	9 525	16,9%
Technik hotelarstwa	2 781	8,5%	Mechanik pojazdów samochodowych	3 706	6,6%
Technik ekonomista	2 416	7,4%	Technik pojazdów samochodowych	3 396	6,0%
Technik organizacji turystyki	2 245	6,8%	Technik logistyk	3 100	5,5%
Fryzjer	2 114	6,4%	Technik programista	2 604	4,6%
Technik reklamy	1 780	5,4%	Technik budownictwa	2 450	4,4%
Technik logistyk	1 506	4,6%	Technik elektryk	2 303	4,1%
Technik usług fryzjerskich	1 277	3,9%	Technik mechatronik	2 298	4,1%
Kucharz	1 261	3,8%	Technik elektronik	1 902	3,4%
Technik fotografii i multimedii	1 178	3,6%	Technik żywienia i usług gastronomicznych	1 717	3,1%
Sprzedawca	1 151	3,5%	Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	1 365	2,4%
Cukiernik	1 150	3,5%	Technik ekonomista	1 313	2,3%
Technik architektury krajobrazu	1 035	3,2%	Elektryk	1 270	2,3%
Technik rachunkowości	983	3,0%	Technik mechanik	1 163	2,1%
Technik weterynarii	808	2,5%	Kucharz	1 148	2,0%
Pozostałe	6 720	20,5%	Pozostałe	16 949	30,2%

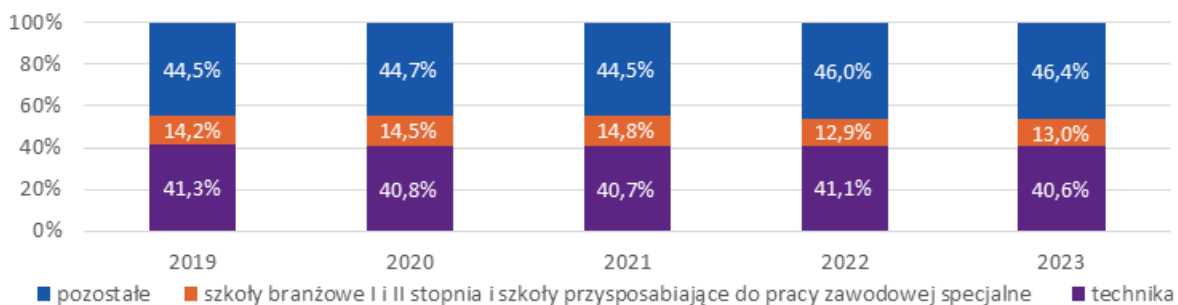
Źródło: Na podstawie www.dane.gov.pl.

W szkolnictwie zawodowym na poziomie krajowym dominuje wykształcenie techniczne i przemysłowe, obejmujące m.in. branżę budowlaną i mechaniczną. Jednocześnie obserwuje się postępującą dywersyfikację kierunków kształcenia. Oferta edukacji rolniczej ulega stopniowemu ograniczeniu, podczas gdy kształcenie w obszarze usług i informatyki jest poszerzane w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby rynku pracy. Jednocześnie kształcenie

zawodowe w dziedzinie zdrowia jest stopniowo ograniczane ze względu na rosnące wymagania w tym zakresie³.

Przeanalizowano udział uczniów szkół kształcących zawodowo w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych (z wyłączeniem szkół policealnych) zarówno w całym województwie małopolskim, jak i w jego poszczególnych subregionach oraz zmiany tego udziału na przestrzeni lat. Zaobserwowano tendencję spadkową. W 2019 roku w szkołach branżowych I i II stopnia oraz szkołach specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej kształciło się 14,2% uczniów szkół ponadpodstawowych, podczas gdy w 2023 roku odsetek ten wyniósł 13,0%. W przypadku techników udział uczniów spadł z 41,3% w 2019 roku do 40,6% w 2023 roku. Badania wskazują, że spadek zainteresowania kształceniem zawodowym, szczególnie na poziomie szkoły branżowej, dotyczy głównie dziewcząt. Młode kobiety coraz rzadziej decydują się na wybór tej ścieżki edukacyjnej⁴.

Wykres 6. Udział uczniów szkół branżowych I i II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej oraz techników w ogóle uczniów szkół ponadpodstawowych (bez policealnych) w województwie małopolskim w latach 2019–2023

Źródło: Na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Subregiony województwa małopolskiego znacząco różnią się pod względem udziału uczniów analizowanych typów szkół w ogóle uczniów szkół ponadpodstawowych. Najniższy udział mają oni w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym (36,9% uczniów szkół ponadpodstawowych uczyło się w 2023 roku w technikach, 9,4% - w szkołach branżowych I i II stopnia oraz szkołach specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej – razem 46,3%), najwyższy – w Subregionie podhalańskim (odpowiednio 43,5% i 19,9% - razem 63,5%) oraz Subregionie sądeckim (odpowiednio 47,0% i 14,6% - razem 61,6%). Właśnie w Subregionach sądeckim i podhalańskim obserwować można wzrost udziału uczniów techników w ogóle uczniów szkół ponadpodstawowych, co wyróżnia te subregiony na tle pozostałych, które notują trend spadkowy.

³ U. Sztanderska, E. Drogosz-Zabłocka, *Wykształcenie zawodowe. Perspektywa systemu edukacji i rynku pracy*, Warszawa 2019, s. 12.

⁴ Ibidem.

Tabela 3. Udział uczniów szkół branżowych I i II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej oraz techników w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych (bez policealnych) w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego w latach 2019-2023

Technika	2019	2020	2021	2022	2023	Zmiana 2019-2023
Krakowski Obszar Metropolitarny	38,0%	37,0%	36,9%	37,1%	36,9%	-1,1 p.p.
Subregion tarnowski	41,0%	40,7%	40,2%	40,8%	40,0%	-0,9 p.p.
Subregion sądecki	46,6%	46,9%	47,0%	47,9%	47,0%	+0,4 p.p.
Subregion podhalański	41,8%	42,1%	42,7%	43,8%	43,5%	+1,7 p.p.
Małopolska Zachodnia	43,8%	43,2%	43,1%	43,2%	42,1%	-1,7 p.p.
Szkoły branżowe I i II stopnia i szkoły specjalne przysposabiające do pracy zawodowej	2019	2020	2021	2022	2023	Zmiana 2019-2023
Krakowski Obszar Metropolitarny	9,7%	9,9%	10,2%	9,2%	9,4%	-0,4 p.p.
Subregion tarnowski	18,3%	18,9%	19,8%	18,2%	18,0%	-0,3 p.p.
Subregion sądecki	17,2%	17,4%	17,5%	14,8%	14,6%	-2,6 p.p.
Subregion podhalański	23,3%	23,3%	23,2%	19,5%	19,9%	-3,4 p.p.
Małopolska Zachodnia	13,4%	14,0%	14,4%	12,5%	12,7%	-0,7 p.p.

Źródło: Na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Udział uczniów szkół branżowych I i II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej oraz techników w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych w województwie małopolskim jest zbliżony do średniej krajowej. W skali całego kraju 12,7% uczniów szkół ponadpodstawowych kształci się w szkołach branżowych i specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej, a 39,4% – w technikach. W niektórych województwach udział uczniów szkolnictwa zawodowego jest znacząco wyższy. Największy odsetek odnotowano w województwie lubuskim (61,9%) oraz opolskim (60,3%). W sąsiednich dla województwa małopolskiego regionach sytuacja jest zbliżona do tej w Małopolsce: województwo śląskie – 54,4%, województwo podkarpackie – 54,6%, województwo świętokrzyskie – 57,1% (nieco wyższy udział).

Tabela 4. Udział uczniów szkół branżowych I i II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej oraz techników w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych (z wyłączeniem szkół policealnych) w poszczególnych województwach w 2023 roku

Wyszczególnienie	Szkoły branżowe I i II stopnia i szkoły specjalne przysposabiające do pracy zawodowej	Technika	Szkolnictwo zawodowe ogółem
Polska	12,7%	39,4%	52,1%
Woj. dolnośląskie	12,8%	39,1%	51,9%
Woj. kujawsko-pomorskie	14,8%	43,1%	57,9%
Woj. lubelskie	11,0%	39,1%	50,1%
Woj. lubuskie	16,7%	45,2%	61,9%
Woj. łódzkie	9,7%	39,0%	48,7%
Woj. małopolskie	13,0%	40,6%	53,6%
Woj. mazowieckie	7,9%	31,6%	39,5%

Wyszczególnienie	Szkoły branżowe I i II stopnia i szkoły specjalne przysposabiające do pracy zawodowej	Technika	Szkolnictwo zawodowe ogółem
Woj. opolskie	16,5%	43,8%	60,3%
Woj. podkarpackie	10,6%	44,0%	54,6%
Woj. podlaskie	9,6%	40,8%	50,4%
Woj. pomorskie	16,2%	38,2%	54,4%
Woj. śląskie	12,8%	41,6%	54,4%
Woj. świętokrzyskie	11,6%	45,5%	57,1%
Woj. warmińsko-mazurskie	16,5%	39,8%	56,3%
Woj. wielkopolskie	17,0%	40,0%	57,0%
Woj. zachodniopomorskie	14,1%	38,2%	52,3%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na podstawie danych Eurostatu zobrazowano pozycję województwa małopolskiego pod względem udziału uczniów szkół kształcących zawodowo w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych na tle krajów Unii Europejskiej. Ze względu na inne źródło danych prezentowane wartości mogą nieznacznie różnić się od wcześniej przedstawionych statystyk. Wynik dla Małopolski jest wyższy niż dla ogółu krajów Unii Europejskiej (49,0%). Jedynie dziewięć państw członkowskich notuje wyższy odsetek uczniów szkół ponadpodstawowych uczestniczących w kształceniu zawodowym.

Tabela 5. Udział uczniów szkół kształcących zawodowo w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych w poszczególnych krajach Unii Europejskiej w 2022 roku

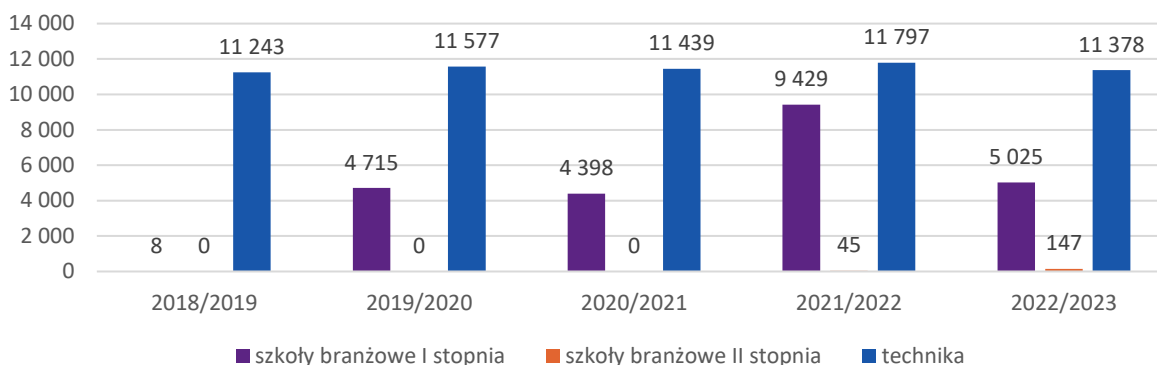
Kraj	Udział uczniów szkół kształcących zawodowo w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych	Kraj	Udział uczniów szkół kształcących zawodowo w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych
UE - 27 krajów	49,0%	Włochy	51,8%
Chorwacja	70,5%	Niemcy	46,6%
Słowenia	69,7%	Łotwa	41,1%
Holandia	69,7%	Francja	40,6%
Austria	68,9%	Dania	40,2%
Czechy	68,5%	Estonia	39,8%
Finlandia	68,0%	Hiszpania	39,1%
Słowacja	67,8%	Portugalia	38,9%
Luksemburg	59,7%	Szwecja	35,5%
Rumunia	56,7%	Grecja	33,3%
woj. małopolskie	56,1%	Malta	27,6%
Bułgaria	54,8%	Litwa	27,0%
Polska	54,4%	Irlandia	21,1%
Belgia	54,1%	Cypr	17,9%
Węgry	52,9%	Włochy	51,8%

Źródło: Na podstawie Eurostat

Absolwenci

W roku szkolnym 2022/2023 w województwie małopolskim było 5 025 absolwentów szkół branżowych I stopnia, 147 absolwentów szkół branżowych II stopnia oraz 11 378 absolwentów techników.

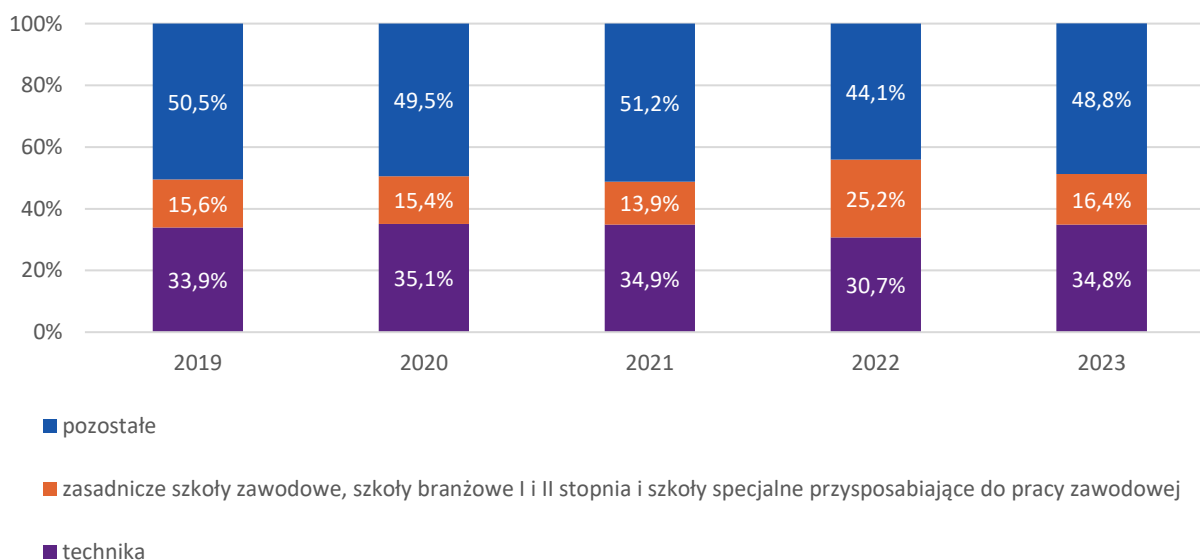
Wykres 7. Liczba absolwentów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w latach 2019–2023

Źródło: Na podstawie www.dane.gov.pl

Poniżej przedstawiono dane dotyczące udziału absolwentów szkół kształcących zawodowo w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych (z wyłączeniem szkół policealnych) w województwie małopolskim. W 2019 roku ostatni absolwenci ukończyli zasadnicze szkoły zawodowe, dlatego zostali uwzględnieni w danych za ten rok.

Wykres 8. Udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, szkół branżowych I i II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadpodstawowych (z wykluczeniem szkół policealnych) w województwie małopolskich w latach 2019–2023

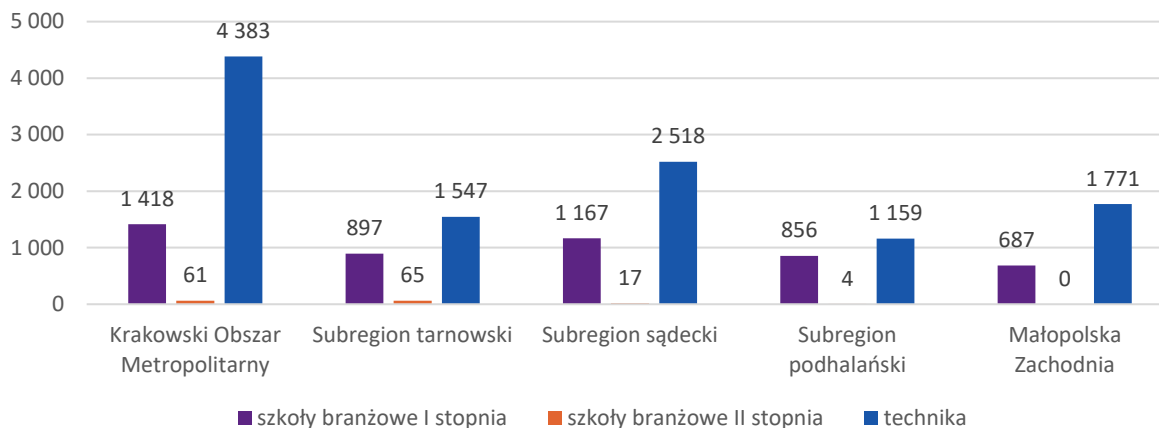

Źródło: Na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Największą liczbę absolwentów analizowanych typów szkół odnotowano w roku szkolnym 2022/2023 na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego – łącznie 5 862 absolwentów

szkół branżowych I i II stopnia oraz techników. Dane dotyczące udziału absolwentów poszczególnych typów szkół w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadpodstawowych w subregionach województwa małopolskiego zawarto w Tabeli 6.

Wykres 9. Liczba absolwentów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Na podstawie www.dane.gov.pl

W danych na temat absolwentów widoczne są znaczące różnice między poszczególnymi subregionami województwa małopolskiego pod względem udziału absolwentów szkół kształcących zawodowo.

Tabela 6. Udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych szkół branżowych I i II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadpodstawowych (z wykluczeniem szkół policealnych) w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego w latach 2019–2023

Technika	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2019–2023
Krakowski Obszar Metropolitalny	29,6%	33,2%	32,3%	28,7%	31,0%	+1,4 p.p.
Subregion tarnowski	33,4%	35,0%	35,2%	30,1%	35,0%	+1,6 p.p.
Subregion sądecki	39,9%	38,7%	39,3%	35,3%	41,7%	+1,8 p.p.
Subregion podhalański	34,1%	35,2%	35,1%	29,0%	35,3%	+1,3 p.p.
Małopolska Zachodnia	38,0%	36,0%	36,7%	32,4%	37,0%	-1,0 p.p.
Zasadnicze szkoły zawodowe, szkoły branżowe I i II stopnia i szkoły specjalne przysposabiające do pracy zawodowej	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2019–2023
Krakowski Obszar Metropolitalny	11,0%	10,1%	9,1%	17,3%	10,9%	-0,1 p.p.
Subregion tarnowski	20,3%	22,9%	17,9%	31,7%	22,8%	+2,5 p.p.
Subregion sądecki	19,2%	18,5%	17,7%	30,3%	20,0%	-0,9 p.p.
Subregion podhalański	24,7%	24,1%	23,4%	39,4%	26,8%	+2,2 p.p.
Małopolska Zachodnia	12,1%	13,3%	12,9%	23,9%	15,1%	+3,0 p.p.

Źródło: Na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W Tabeli 7 zawarto listę zawodów z więcej niż setką absolwentów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w roku szkolnym 2022/2023. Najwięcej osób ukończyło naukę w zawodzie technik informatyk (11,2%), a następnie technik żywienia i usług

gastronomicznych (6,3%), mechanik pojazdów samochodowych (5,9%) oraz technik ekonomista (5,1%).

Tabela 7. Najpopularniejsze zawody wśród absolwentów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w roku szkolnym 2022/2023

Wyszczególnienie	Liczba absolwentów	Odsetek wszystkich absolwentów
Technik informatyk	1 853	11,2%
Technik żywienia i usług gastronomicznych	1 042	6,3%
Mechanik pojazdów samochodowych	974	5,9%
Technik ekonomista	840	5,1%
Technik logistyk	759	4,6%
Fryzjer	694	4,2%
Technik hotelarstwa	688	4,2%
Technik pojazdów samochodowych	586	3,5%
Kucharz	580	3,5%
Technik budownictwa	567	3,4%
Technik organizacji turystyki	553	3,3%
Technik mechatronik	455	2,7%
Technik reklamy	446	2,7%
Sprzedawca	393	2,4%
Technik elektryk	372	2,2%
Technik elektronik	354	2,1%
Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	346	2,1%
Cukiernik	338	2,0%
Elektryk	308	1,9%
Technik usług fryzjerskich	250	1,5%
Technik handlowiec	243	1,5%
Technik architektury krajobrazu	213	1,3%
Technik fotografii i multimedii	207	1,3%
Stolarz	206	1,2%
Technik mechanik	195	1,2%
Technik spedytor	184	1,1%
Elektromechanik pojazdów samochodowych	183	1,1%
Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	171	1,0%
Monter sieci i instalacji sanitarnych	166	1,0%
Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	159	1,0%
Technik rachunkowości	156	0,9%
Technik programista	132	0,8%
Murarz-tylnkarz	119	0,7%
Technik teleinformatyk	113	0,7%
Technik weterynarii	105	0,6%
Pozostałe	1 600	9,8%

Źródło: www.dane.gov.pl.

Zapotrzebowanie na określone zawody w województwie małopolskim

W kontekście szkolnictwa zawodowego kluczowe znaczenie ma analiza zapotrzebowania na określone zawody oraz dostosowanie oferty kształcenia do aktualnych potrzeb rynku pracy. *Obwieszczenie Ministra Edukacji z dnia 24 stycznia 2024 roku w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy* prezentuje listę zawodów szkolnictwa branżowego, na które prognozowane jest wysokie zapotrzebowanie – zarówno na poziomie ogólnokrajowym, jak i w poszczególnych regionach. Poniżej przedstawiono informacje z tego dokumentu dotyczące województwa małopolskiego wraz z przyporządkowaniem zawodów do poszczególnych branż. Zawody, które znajdują się również na liście profesji o szczególnym znaczeniu dla rozwoju państwa i dla których prognozowane jest wysokie zapotrzebowanie na pracowników na ogólnokrajowym rynku pracy, zostały wyróżnione pogrubieniem. Najwięcej zawodów z istotnym prognozowanym zapotrzebowaniem na pracowników odnotowano w branżach: budowlanej, elektroenergetycznej, elektroniczno-mechatronicznej, motoryzacyjnej, opieki zdrowotnej, teleinformatycznej i transportu kolejowego. Warto podkreślić, że dzięki opublikowanej prognozie możliwe jest lepsze planowanie kształcenia zawodowego, a samorządy otrzymają w 2025 roku zwiększoną subwencję oświatową dla szkół kształcących w zawodach o szczególnym zapotrzebowaniu na krajowym rynku pracy⁵.

Tabela 8. Wykaz zawodów szkolnictwa branżowego, dla których jest prognozowane istotne lub umiarkowane zapotrzebowanie na pracowników w województwie małopolskim według Obwieszczenia Ministra Edukacji z dnia 24 stycznia 2024 roku w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy

Branża	Prognozowane istotne zapotrzebowanie na pracowników	Prognozowane umiarkowane zapotrzebowanie na pracowników
Audiowizualna	Technik fotografii i multimediiów, technik realizacji nagrań	Administrator produkcji filmowej i telewizyjnej, fotograf, technik animacji filmowej
Budowlana	Betoniarz-zbrojarz, cieśla, dekarz, monter izolacji budowlanych, monter izolacji przemysłowych, monter konstrukcji budowlanych, monter konstrukcji targowo-wystawienniczych, monter sieci i instalacji sanitarnych, monter stolarki budowlanej, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, murarz-tylnkarz, operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych, technik aranżacji wnętrz, technik budownictwa, technik budowy dróg, technik	Kamieniarz, kominiarz, technik geodeta

⁵ Instytut Badań Edukacyjnych, *Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego*, <https://ibe.edu.pl/index.php/pl/aktualnosci/2248-prognoza-zapotrzebowania-na-pracownikow-w-zawodach-szkolnictwa-branzowego-3>, dostęp: 10.01.2025.

Branża	Prognozowane istotne zapotrzebowanie na pracowników	Prognozowane umiarkowane zapotrzebowanie na pracowników
	dekarstwa , technik inżynierii sanitarnej, technik inżynierii środowiska i melioracji, technik izolacji przemysłowych, technik montażu i automatyki stolarki budowlanej , technik obsługi przemysłu targowo-wystawienniczego, technik renowacji elementów architektury, technik robót wykończeniowych w budownictwie	
Chemiczna i ochrony środowiska	Operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych, operator maszyn i urządzeń w gospodarce odpadami, technik gospodarki odpadami	Operator urządzeń przemysłu chemicznego, pracownik pomocniczy w gospodarce odpadami, technik analityk, technik ochrony środowiska, technik technologii chemicznej
Ceramiczno-szklarska	–	Operator urządzeń przemysłu ceramicznego, operator urządzeń przemysłu szklarskiego, zdobnik ceramiki
drzewno-meblarska	Stolarz	Koszykarz-plecionkarz, pracownik pomocniczy stolarza, tapicer, technik technologii drewna
Ekonomiczno-administracyjna	Technik usług pocztowych i finansowych	Technik administracji, technik archiwista, technik ekonomista, technik prac biurowych, technik rachunkowości
Elektroenergetyczna	Elektromechanik, elektryk , technik chłodnictwa i klimatyzacji, technik elektryk, technik energetyk , technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	Technik urządzeń dźwigowych
Elektroniczno-mechatroniczna	Automatyk , elektronik, mechatronik, technik automatyk , technik elektronik, technik mechatronik, technik robotyk	–
Fryzjersko-kosmetyczna	–	Fryzjer, podolog, technik usług fryzjerskich, technik usług kosmetycznych
Górnictwo-wiertnicza	–	Technik geolog, technik górnictwa podziemnego, technik wiertnik
Handlowa	Technik handlowiec	Sprzedawca
Hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna	Kucharz, pracownik obsługi hotelowej, technik hotelarstwa, technik organizacji turystyki	Kelner, pracownik pomocniczy gastronomii, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, technik turystyki na obszarach wiejskich, technik usług

Branża	Prognozowane istotne zapotrzebowanie na pracowników	Prognozowane umiarkowane zapotrzebowanie na pracowników
		kelnerskich, technik żywienia i usług gastronomicznych
Leśna	–	Technik leśnik
Mechaniczna	Blacharz, ślusarz, technik mechanik, technik spawalnictwa	Kowal, pracownik pomocniczy mechanika
Mechaniki precyzyjnej	–	Mechanik precyzyjny, technik optyk, złotnik-jubiler
Metalurgiczna	Mechanik-monter maszyn i urządzeń, operator obrabiarek skrawających	–
Motoryzacyjna	Elektromechanik pojazdów samochodowych, lakiernik samochodowy, mechanik pojazdów samochodowych, technik elektromobilności , technik pojazdów samochodowych	Blacharz samochodowy, mechanik motocyklowy
Ochrony i bezpieczeństwa osób i mienia	–	Technik bezpieczeństwa i higieny pracy, technik ochrony fizycznej osób i mienia, technik pożarnictwa
Ogrodnicza	Ogrodnik	Florysta, technik architektury krajobrazu, technik ogrodnik
Opieki zdrowotnej	Opiekun medyczny, ortoptystka, protetyk słuchu, technik elektroniki i informatyki medycznej, technik elektroradiolog, technik masażysta, technik ortopeda, technik sterylizacji medycznej, terapeuta zajęciowy	Asystentka stomatologiczna, higienistka stomatologiczna, technik dentystyczny, technik farmaceutyczny
Poligraficzno-księgarska	–	Animator rynku książki, drukarz offsetowy, operator procesów introligatorskich, technik grafiki i poligrafii cyfrowej, technik reklamy
Pomocy społecznej	Opiekun osoby starszej, opiekun w domu pomocy społecznej, opiekunka dziecięca, opiekunka środowiskowa	Asystent osoby niepełnosprawnej
Przemysłu mody	Krawiec	Kaletnik, obuwnik, operator maszyn w przemyśle włókienniczym, pracownik pomocniczy krawca, rękodzielnik wyrobów włókienniczych, technik obuwnik, technik przemysłu mody, technik stylisty, technik technologii wyrobów skórzanych, technik włókiennik
Rolno-hodowlana	–	Jeździec, mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych, pszczelarz, rolnik, technik agrobiznesu, technik hodowca koni, technik mechanizacji rolnictwa

Branża	Prognozowane istotne zapotrzebowanie na pracowników	Prognozowane umiarkowane zapotrzebowanie na pracowników
		i agrotechniki, technik rolnik, technik weterynarii
Spedycyjno-logistyczna	Magazynier-logistyk, technik eksploatacji portów i terminali, technik logistyk, technik spedytor	-
Spożywcza	Cukiernik, piekarz	Przetwórcza mięsa, technik technologii żywności
Teleinformatyczna	Monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych, technik informatyk, technik programista , technik szerokopasmowej komunikacji elektronicznej, technik teleinformatyk, technik telekomunikacji, technik tyfłoinformatyk	-
Transportu drogowego	Kierowca mechanik , technik transportu drogowego	-
Transportu kolejowego	Mechanik pojazdów kolejowych, monter nawierzchni kolejowej , technik automatyk sterowania ruchem kolejowym , technik budownictwa kolejowego, technik elektroenergetyk transportu szynowego , technik pojazdów kolejowych, technik transportu kolejowego	-
Transportu lotniczego	Technik lotniskowych służb operacyjnych	Technik awionik, technik mechanik lotniczy.

Pogrubione zostały zawody o szczególnym znaczeniu dla rozwoju państwa, w których prognozowane jest wysokie zapotrzebowanie na pracowników na krajowym rynku pracy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Obwieszczenia Ministra Edukacji z dnia 24 stycznia 2024 roku w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.

Warto zaznaczyć, że wymienione w tabeli zawody pomocnicze, takie jak np. pracownik pomocniczy krawca czy pracownik pomocniczy mechanika, są przeznaczone dla uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Dla młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi nauka w tych zawodach jest realizowana w szkołach branżowych I stopnia⁶.

Regionalnym dokumentem opisującym braki kadrowe w różnych specjalizacjach w województwie małopolskim jest *Barometr Zawodów Małopolska 2024*, opracowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie. Zgodnie z danymi zawartymi w raporcie, największe deficyty pracowników w regionie dotyczą branży budowlanej, medyczo-opiekuńczej, transportowej (TSL – transport, spedycja, logistyka) oraz edukacji.

⁶ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, *Kierunki rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego*, t. 1, Warszawa 2024, s. 32.

W kontekście szkolnictwa zawodowego warto wskazać tutaj takie zawody jak:

- spawacze, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, cieśle i stolarze, murarze i tynkarze, pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie, dekarze i blacharze budowlani, monterzy instalacji budowlanych, betoniarze i zbrojarze oraz robotnicy budowlani w branży budowlanej;
- kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych oraz kierowcy autobusów w branży transportowej;
- opiekunowie osób starszych lub niepełnosprawnych w branży medyczno-opiekuńczej.

Badanie *Barometr Zawodów Małopolska 2024* przeprowadzone w poszczególnych powiatach województwa małopolskiego wykazało, że największe braki kadrowe odnotowano w:

- w powiecie tarnowskim i Tarnowie – 53 grupy zawodów,
- Nowym Sączu – 48 grup zawodów,
- powiecie brzeskim – 45 grup zawodów,
- powiecie nowosądeckim – 44 grupy zawodów.

Z kolei najmniej deficytów zidentyfikowano w powiatach:

- dąbrowskim – 7 grup zawodów,
- gorlickim – 7 grup zawodów⁷.

⁷ Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, *Barometr Zawodów Małopolska 2024*, Kraków 2023, s. 21–28.

Tabela 9. Zawody deficytowe w poszczególnych powiatach województwa małopolskiego – prognoza na 2024 rok według Barometru Zawodów Małopolska 2024

	M. Kraków	bocheński	krakowski	miechowski	myślenicki	proszowicki	wielicki	M. Tarnów	brzeski	dąbrowski	tarnowski	M. Nowy Sącz	gorlicki	limanowski	nowosądecki	nowotarski	suski	tatrzański	chrzanowski	olkuski	oświęcimski	wadowicki	
Psycholodzy i psychoterapeuci		d	d	d	d	D	d	d	D	d	d	d	d	D	d	D	d	d	d	d	d	d	d
Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	d		d	D	d	D	d	d	d	D	d	D		d	d	d	D	d	d	d	d	d	d
Kierowcy autobusów	d	d	d	d	d	d	d	d	d		d	D	d	d	d			d	d	d	d	d	d
Pielegniarki i położne	d	d	d	d	d	d		d	d		d	d		d	d	d	d	d	d	d	d	d	d
Lekarze		D		d	d	d		d	D	d	d	d	d	D	d	d	d		d	d	d	d	d
Spawacze	d	d	d		d	d	d	d	d	d	d	d		d	d	d			d	d	d	d	d
Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy		d		d	d	d	d	d	d		d	d		d	d	d	d		d	d	d	d	d
Nauczyciele przedszkoli	d		D	d	d		d	d			d	d		d	d	d	d	d	d	d	d	d	d
Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	d			d	d	d		d	d		d	d		d	d	d	d	d	d	d	d	d	d
Samodzielni księgowi		d		d	d	d	d	d	d		d	d	d	d	d		d		d	d	d	d	d
Cieśle i stolarze budowlani	d	d		d				d	d		d	d	d	d	d	d	d		d	d	d	d	d
Nauczyciele przedmiotów zawodowych	D	d	d		d			d	D		d	d			d	d	d	d	D	d			d
Nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych	d	d	d		d			d	d	d	d	d			d		d	d	D			d	d
Murarze i tynkarze	d		d	d	d		d	d	d		d	d		d	d	d			d			d	d

	M. Kraków	bocheński	krakowski	miechowski	myślenicki	proszowicki	wielicki	M. Tarnów	brzeski	dąbrowski	tarnowski	M. Nowy Sącz	gorlicki	limanowski	nowosądecki	nowotarski	suski	tatrzański	chrzanowski	olkuski	oświęcimski	wadowicki
Nauczyciele praktycznej nauki zawodu	D	d	d		d		d	d	d		d	d			d	d		d	D		d	d
Pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie	d	d	d	d	d		d	d	d		d	d		d					d	d	d	d
Dekarze i blacharze budowlani	d	d	d	d			d	d	d		d	d			d	d			d	d		d
Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości		d	d	d	d	d	d	d	d	d	d			d			d		d			d
Kucharze			d	d		d	d	d	d		d	d		d		d	d	d				d
Magazynierzy		d	d	d	d	D	d	d		d	d	d				d			d			d
Mechanicy pojazdów samochodowych	d	d	d			d		d	d		d	d		d	d	d			d	d		
Monterzy instalacji budowlanych	d	d	d	d	d	d		d	d		d			d		d			d	d		
Piekarze	d			d	d			d	d		d	d		d	d			d		d	d	d
Betoniarze i zbrojarze	d			d				d	d		d	d	d	d	d				d		d	d
Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących	d			d	d		d		d			d			d	d		d	d			d
Pracownicy służb mundurowych	d	d	D				d		d			d		d	d				d	d	d	
Robotnicy budowlani	D		d	d			d	d	d		d	d		d					d	d	d	
Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej	d	d				d		d	d		d	d				d		d			d	d

d – deficyt

D – duży deficyt

Oznaczenia powiatów: kolor szary – Krakowski Obszar Metropolitalny; kolor pomarańczowy – Subregion tarnowski; kolor niebieski – Subregion sądecki; kolor zielony – Subregion podhalański; kolor fioletowy – Małopolska Zachodnia.

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, *Barometr Zawodów Małopolska 2024*, Kraków 2023, s. 29–30.

Krajowe i regionalne dokumenty strategiczne a szkolnictwo zawodowe

Szereg dokumentów strategicznych na poziomie krajowym i regionalnym odnosi się do kwestii szkolnictwa zawodowego, co pokazuje, że stanowi ono istotny element nie tylko obszaru edukacji, ale także gospodarki regionu.

Dokumenty krajowe

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) podkreśla znaczenie wspierania kształcenia zawodowego na rzecz Przemysłu 4.0. W dokumencie uwzględniono takie działania do realizacji, jak dostosowanie kształcenia zawodowego do wymagań wynikających z ewolucyjnych zmian w przemyśle, w tym „Przemysłu 4.0” (Industry 4.0). Podkreślono także konieczność zwiększenia zaangażowania przedsiębiorstw i organizacji branżowych w funkcjonowanie systemu edukacji zawodowej. Ważnym elementem jest także monitorowanie rynku pracy w celu dostosowania polityki edukacyjnej, aktualizacji klasyfikacji zawodów, wprowadzania nowych specjalizacji oraz promowania zawodów odpowiadających przyszłym potrzebom. Ponadto kluczowe jest opracowanie systemu kształcenia nauczycieli, który uwzględni zmieniające się wymagania przemysłu⁸. Z drugiej strony, w kontekście dostosowywania oferty szkół kształcących zawodowo do potrzeb rynku pracy, niezbędna jest pewna ostrożność. Proces ten jest czasochłonny, a dynamiczne zmiany w gospodarce mogą sprawić, że kierunki kształcenia wprowadzone w odpowiedzi na aktualne potrzeby rynku staną się nieadekwatne w przyszłości. *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)* zakłada ponadto wdrożenie nowego modelu kształcenia zawodowego – systemu dualnego oraz koncepcji uczenia się przez całe życie, który obejmuje zaangażowanie nie tylko władz samorządowych, ale również przedsiębiorców i organizacji branżowych. Planowane działania mają być realizowane do 2030 roku⁹.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 w obszarze Kapitał ludzki i kierunku interwencji *Lepsze dopasowanie edukacji i uczenia się do potrzeb nowoczesnej gospodarki* postuluje m.in.: dopasowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb nowoczesnej gospodarki wymagające intensyfikacji współpracy między szkołami, samorządami lokalnymi a pracodawcami, skoncentrowanie się na rozwijaniu umiejętności praktycznych uczniów, unowocześnienie programów nauczania oraz treści związanych z kształceniem zawodowym, monitorowanie rynku pracy, wzmocnienie działania w zakresie doradztwa zawodowego i popularyzację szkolnictwa zawodowego wśród uczniów i ich rodziców, podnoszenie kwalifikacji nauczycieli odpowiedzialnych za kształcenie zawodowe oraz zaangażowanie przedsiębiorców w proces edukacji¹⁰.

⁸ Ministerstwo Rozwoju, *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)*, Warszawa 2017, s. 84.

⁹ Ibidem s. 114.

¹⁰ Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*, Warszawa 2020, s. 94.

W *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030* w celu 1 – *Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*, w obszarze 1.2 – *Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze* uwzględniono zadanie związane ze wsparciem rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego, w szczególności w sektorach wpisujących się w specjalizacje gospodarcze danego obszaru. Ponadto zaplanowano wsparcie dla tworzenia i rozwoju zróżnicowanej i wysokiej jakości oferty placówek edukacyjnych, obejmujących zarówno średnie, jak i wyższe szkoły zawodowe¹¹. Z kolei w ramach obszaru 2.1.3 – *Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego* celu 2 – *Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych* zaplanowano działania na rzecz wzmacniania współpracy między szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe, samorządami lokalnymi oraz pracodawcami. Istotnym elementem tej współpracy jest również tworzenie stałych sieci powiązań pomiędzy szkołami średnimi (szczególnie szkolnictwem zawodowym), szkolnictwem wyższym oraz pracodawcami i organizacjami branżowymi, także w układach transgranicznych¹².

Dokumenty regionalne

Wśród głównych kierunków działań celu szczegółowego *Małopolskie* w obszarze 6 – *Edukacja* najważniejszego dokumentu regulującego politykę regionu, *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego do 2030 roku* – znalazł się kierunek 6.7.1 *Poprawa jakości kształcenia branżowego*, w szczególności poprzez dostosowanie go do wyzwań zawodów przyszłości (w tym *Przemysłu 4.0*), rozwój infrastruktury, wyposażenie szkół i placówek oraz wzmocnienie ich współpracy ze środowiskiem pracodawców¹³.

W ramach *Obszaru interwencji 1 – Innowacyjne zaplecze, potencjał i wizerunek regionu* *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030* i jego celu strategicznego *1B – Rozwinięcie kompetencji przyszłości w ramach edukacji formalnej oraz kształcenia przez całe życie* uwzględniono kwestie związane z pozyskiwaniem i kształceniem talentów w edukacji formalnej oraz koordynacją programów ich rozwoju. Wyszukiwanie talentów ma obejmować m.in. kandydatów na nauczycieli, także dla szkolnictwa zawodowego. Wskazano ponadto na potrzebę promowania i rozwijania współpracy placówek kształcących zawodowo z pracodawcami, obejmującej m.in. praktyczną naukę zawodu, profile kształcenia dostosowane do zapotrzebowania rynku oraz klasy patronackie. Istotnym elementem jest także promowanie zatrudniania praktyków – pracowników przedsiębiorstw – do prowadzenia zajęć praktycznych w szkołach kształcących zawodowo¹⁴.

Program w zakresie rynku pracy i edukacji „Kompetentna Małopolska” w ramach celu szczegółowego *CS.II.2 – Edukacja dla rozwoju gospodarki* zawiera szereg postulatów odnoszących się do szkolnictwa zawodowego, a są to:

- specjalizacja i profesjonalizacja systemu kształcenia zawodowego;

¹¹ Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*, Warszawa 2019, s. 55.

¹² Ibidem, s. 68.

¹³ Ibidem, s. 24.

¹⁴ Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030*, Kraków 2021, s. 83.

- rozwój kształcenia zawodowego w branżach kluczowych z punktu widzenia zapotrzebowania regionalnego rynku pracy;
- podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych uczniów szkół oraz placówek prowadzących kształcenie zawodowe;
- wsparcie działań mających na celu aktywny udział pracodawców w procesie przygotowania kadr dla rynku pracy;
- wzmocnienie systemu kształcenia zawodowego i rozwój form kształcenia praktycznego oraz promocja systemu dualnego;
- działania ukierunkowane na wsparcie orientacji zawodowej uczniów oraz włączenie pracodawców w ten proces;
- promocja kształcenia zawodowego wśród mieszkańców Małopolski;
- budowanie partnerstw sektorowych i międzysektorowych w tym przy udziale uczelni wyższych.

Wśród skonkretyzowanych działań wspierających realizację tych postulatów znalazły się m.in.:

- mieszane/dwutorowe podejście, tj. koordynacja kształcenia zawodowego na poziomie regionu oraz realizacja projektów rozwojowych poszczególnych organów prowadzących szkoły kształcące zawodowo;
- kontynuacja budowy trwałych, stabilnych ośrodków kształcenia zawodowego, zapewniających kompleksową pomoc uczniom i pracodawcom w formie Centrów Kompetencji Zawodowych;
- dalszy rozwój Centrów Kształcenia Zawodowego, w tym koncentracja ich działalności na potrzebach gospodarki regionalnej i/lub lokalnej oraz wsparciu uczniów i nauczycieli w zawodach tzw. deficytowych;
- udzielanie wsparcia dla ośrodków w ramach danego powiatu/miasta na prawach powiatu w oparciu o analizę dotychczasowego finansowania pod kątem oferty branżowej, tak aby nie dochodziło do multiplikowania obszarów wsparcia na danym terenie;
- kierowanie wsparcia szkół kształcących zawodowo w celu promowania systemu zachęt dla uczniów wybierających zawody deficytowe, a także częściowe uzależnienie możliwości ubiegania się o środki zewnętrzne od objęcia wsparciem uczniów i nauczycieli kształcących się w zawodach deficytowych oraz tych, dla których prognozowane jest istotne zapotrzebowanie. Ponadto zakłada się większe zaangażowanie szkół branżowych I stopnia w realizację projektów ze środków zewnętrznych;
- tworzenie Centrów Kształcenia Zawodowego w oparciu o partnerstwo z pracodawcami, uczelniami wyższymi;
- intensyfikacja promocji alternatywnych form współpracy z pracodawcami poza stażami i praktykami;
- włączanie pracodawców w proces doradztwa zawodowego na wszystkich poziomach kształcenia zawodowego.

Ponadto w ramach celu szczegółowego *CS.II.3 – Aktywna i ucząca się kadra systemu edukacji*, wskazano na konieczność wsparcia w zakresie podnoszenia i uzyskiwania kwalifikacji oraz kompetencji zawodowych i branżowych kadry szkół i placówek prowadzących kształcenie

zawodowe, w tym przy udziale pracodawców. Natomiast w ramach celu szczegółowego CS.II.4 – *Efektywny system wsparcia instytucjonalnego w obszarze edukacji* podkreślono potrzebę promowania pozytywnego wizerunku kształcenia zawodowego¹⁵.

Problemy szkolnictwa zawodowego

Wizerunek

Odpowiednia jakość i atrakcyjność szkolnictwa zawodowego określane są jako wyzwanie dla polskiej gospodarki. To istotny obszar edukacji, który obok szkolnictwa wyższego ma największy wpływ na przygotowanie nowoczesnych kadr dla polskiego przemysłu¹⁶. Tymczasem, jak przedstawiono w *Programie Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027*, zainteresowanie uczniów kształceniem zawodowym jest zbyt małe¹⁷. Istnieje wiele powodów takiego stanu rzeczy. Jednym z nich może być nadal nie do końca korzystny wizerunek kształcenia zawodowego, szczególnie w odniesieniu do szkół branżowych – dawniej funkcjonujących jako zasadnicze szkoły zawodowe. Negatywne postrzeganie tych szkół pojawiło się w Polsce w pierwszych latach transformacji. Były one utożsamiane z wyborem dokonywanym przez uczniów słabszych i mniej ambitnych, a także tych, którzy chcieli jedynie spełnić obowiązek nauki do 18. roku życia. Dodatkowo perspektywy finansowe absolwentów szkół zawodowych oceniano jako mało atrakcyjne, głównie z powodu nadpodaży robotników i rzemieślników na rynku pracy¹⁸.

Wizerunek ten ulega jednak zmianie z uwagi na sygnały rynkowe o niedoborze specjalistów w dziedzinach, w których kształcą szkoły branżowe. Coraz bardziej pozytywnie postrzegane są również technika, pozwalające które umożliwiają zdobycie kwalifikacji zawodowych przy jednoczesnym otwarciu drogi do studiów wyższych. Obecnie również szkoła branżowa II stopnia daje taką możliwość. Z raportu Fundacji „Sukces Pisany Szminką” z 2019 roku, dotyczącego osób w wieku 20–29 lat z dużych i średnich miast, wynika, że młodzi ludzie zaczęli znacznie bardziej pozytywnie oceniać szkolnictwo branżowe i techniczne. Aż 82% respondentów uznało, że nauka w szkole branżowej lub technikum może być trafnym wyborem w kontekście planowania ścieżki kariery zawodowej¹⁹. Z kolei według raportu CBOS, jakość nauczania w technikach jest oceniana pozytywnie przez 45% badanych, a negatywnie – przez 17%. W przypadku szkół branżowych oceny są nieco niższe – 39% ocenia je pozytywnie, a 21% – negatywnie²⁰. Można zatem wysnuć wniosek, że widoczne są zmiany w postrzeganiu szkolnictwa zawodowego w Polsce.

¹⁵ Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Departament Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, *Program w zakresie rynku pracy i edukacji „Kompetentna Małopolska”*, Kraków 2023, s. 52-63.

¹⁶ Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, op. cit., s. 22.

¹⁷ Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, *Program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027*, Kraków 2022, s. 14.

¹⁸ Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”, *Raport końcowy w ramach projektu Nowoczesny proces szkolenia odpowiedzi na potrzeby rzemiosła i przedsiębiorców w Polsce*, Warszawa 2023, s. 19–20.

¹⁹ Ibidem, s. 19–20.

²⁰ M. Feliksiak, Komunikat z badań CBOS Polskie szkoły 2022, Warszawa 2023, s. 1.

Niedopasowanie oferty do potrzeb rynku pracy

Jednym z warunków tworzenia dobrej jakości systemu kształcenia zawodowego jest dokładne określenie zapotrzebowania na kompetencje w zawodach przyszłości²¹. Tymczasem, według badania zrealizowanego przez ARC Rynek i Opinia na zlecenie serwisu Pracuj.pl, przeprowadzonego na próbie 721 Polaków w wieku 18–34 lata, jedynie 35% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że szkoły branżowe i technika dostarczają efektywnie wiedzy przydatnej na rynku pracy²². Niedopasowanie oferty szkolnictwa zawodowego – zarówno w aspekcie oferty zawodów do wyboru, jak i kształtowanych kompetencji uczniów w kontekście potrzeb rynku pracy – stanowi istotny problem, a jednocześnie wyzwanie dla szkolnictwa zawodowego w Polsce.

W kontekście zawodów, w których kształcenie oferuje szkolnictwo zawodowe, *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego do 2030 roku* wskazuje, że Małopolskę cechuje niedobór szkół branżowych kształcących w tzw. zawodach przyszłości, związanych szczególnie w Przemysłem 4.0 oraz branżą teleinformatyczną²³. Warto dodać, że w Polsce średnio połowa zawodów podlega wpływowi trendu automatyzacji²⁴. W dokumencie *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030* pojawia się kwestia trudności, jaką już teraz jest dla przedsiębiorców, w szczególności sektora przemysłowego, znalezienie wykwalifikowanych pracowników średniego szczebla. Coraz bardziej zautomatyzowane zakłady pracy potrzebują pracowników o nowych kwalifikacjach i kompetencjach, które często nie są rozwijane w szkołach branżowych i technikach²⁵. W podrozdziale związanym z zapotrzebowaniem na określone zawody wskazano deficyty pracowników w branżach budowlanej czy transportowej. Można zatem stwierdzić, że małopolskie szkolnictwo zawodowe powinno dostosować ofertę kształcenia zawodowego dla młodzieży do potrzeb regionalnego rynku pracy.

Jak wspomniano, istotnym zagadnieniem pozostaje kwestia kształtowanych kwalifikacji i kompetencji uczniów szkół kształcących zawodowo w kontekście potrzeb rynku pracy. Warto odnotować, że wymagania pracodawców wobec potencjalnych pracowników ulegają zmianie – coraz bardziej ceniona jest umiejętność łączenia wiedzy teoretycznej z praktyczną, a także kompetencje miękkie²⁶. Tymczasem, według badania *Myślenie poza schematami. Wyniki badania myślenia kreatywnego PISA 2022*, uczniowie szkół zawodowych wykazują niższy poziom umiejętności myślenia kreatywnego niż uczniowie szkół ogólnokształcących. Znaczące różnice między tymi typami szkół obserwuje się również w zakresie kompetencji matematycznych, umiejętności rozumienia tekstu czytanego oraz rozumowania w naukach przyrodniczych²⁷. Poza ofertą konkretnych zawodów szkolnictwa zawodowego konieczne jest dostosowanie

²¹ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, op. cit., s. 9.

²² Departament Analiz i Strategii Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, *Rynek pracy, edukacja, kompetencje. Aktualne trendy i wyniki badań*, Warszawa 2024, s. 13.

²³ Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego do 2030 roku. Diagnoza i prognozy rozwojowe*, Kraków 2021, s. 39.

²⁴ Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, op. cit., s. 70.

²⁵ Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, *Regionalna ..., op. cit.*, s. 64.

²⁶ Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”, op. cit., s. 30–31.

²⁷ Instytut Badań Edukacyjnych, *Myślenie poza schematami. Wyniki badania myślenia kreatywnego PISA 2022*, Warszawa 2024, s. 34.

do potrzeb rynku pracy umiejętności i postaw kształtowanych w szkołach branżowych i technikach.

Warto zasygnalizować także potrzebę, jaką zgłasza rynek pracy, związaną z praktyczną nauką zawodu. Pracodawcy zauważają znaczną różnicę w kompetencjach między uczniami szkół branżowych, którzy przez trzy lata nauki mieli regularny kontakt z rynkiem pracy, a uczniami technikum, którzy odbyli jedynie miesięczne praktyki. Te różnice dotyczą zarówno umiejętności zawodowych, jak i społecznych związanych z rolą pracownika²⁸. Pracodawcy wykazują duże zapotrzebowanie na młodych pracowników z jak największym doświadczeniem praktycznym w wykonywaniu danego zawodu, zdobytym już na etapie edukacji zawodowej.

Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy wspierają dwa uzupełniające się działania: prognozowanie zapotrzebowania na pracowników w określonych zawodach oraz śledzenie losów zawodowych absolwentów szkół ponadpodstawowych²⁹. Niezbędne jest także zaangażowanie pracodawców w badanie potrzeb, by trafnie określić kierunki rozwoju nauczania zgodnie z jego wymaganiami³⁰.

Niedostateczna współpraca z przedsiębiorcami

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego do 2030 roku wskazuje, że jednym z problemów szkolnictwa zawodowego jest niedostateczna współpraca między szkołami a środowiskiem pracodawców. Bariery to: brak personelu z uprawnieniami dydaktycznymi w przedsiębiorstwach, braki techniczno-organizacyjne, problemy komunikacyjne, brak informacji o szkolnictwie zawodowym wśród przedsiębiorców³¹. Wnioski te znajdują potwierdzenie w zapisach *Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027*, który wskazuje na występujące problemy we współpracy szkół z pracodawcami, m.in. w zakresie organizacji praktycznej nauki zawodu oraz tworzenia programach kształcenia³².

Ważną kwestią związaną ze współpracą sektora szkolnictwa zawodowego z sektorem przedsiębiorstw jest odpowiedni podział ról i obowiązków. Może on wyglądać w następujący sposób:

- organ prowadzący szkołę kształcącą w zawodzie – finansowanie zadań oświatowych, nadzór nad szkołą i procesem współpracy, wsparcie finansowe w dodatkowych działaniach podnoszących dotychczasową jakość kształcenia zawodowego, inwestycje w bazę techniczno-dydaktyczną, poszukiwanie najlepszych kadr dla podległych szkół;
- szkoła kształcąca w zawodzie – jakościowa rekrutacja i promocja kształcenia zawodowego, modernizacja programów nauczania zgodnie z potrzebami pracodawców, projekty podnoszące jakość kształcenia zawodowego, modernizacja infrastruktury techniczno-dydaktycznej zgodnie z potrzebami pracodawców;

²⁸ Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”, op. cit., s. 204.

²⁹ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, op. cit., s. 15.

³⁰ Ibidem, s. 9.

³¹ Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, *Strategia ...*, op. cit., s. 38–39.

³² Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, *Program ...*, op. cit., s. 14.

- pracodawcy – wsparcie w procesie kształcenia i doskonalenia nauczycieli, organizacja praktycznej nauki zawodu dla uczniów, wsparcie w wyposażeniu szkoły w pomoce techniczno-dydaktyczne³³.

Współpraca między szkolnictwem zawodowym a przedsiębiorstwami stanowi jeden z kluczowych postulatów zmian w systemie edukacji zawodowej, znajdujący odzwierciedlenie w wielu dokumentach strategicznych na poziomie krajowym i regionalnym. Tym samym staje się jednym z najważniejszych wyzwań w zakresie poprawy jakości funkcjonowania tej części polskiego systemu edukacji.

Poziom kompetencji i umiejętności nauczycieli

Na jakość systemu kształcenia zawodowego wpływa także poziom kompetencji i umiejętności nauczycieli³⁴. Tymczasem w tym obszarze zaobserwować można szereg problemów i trudności. Zauważalny jest chociażby trend starzenia się kadry pedagogicznej (według dokumentu *Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030* średnia wieku wynosi 43 lata). Konieczne jest uzupełnienie kadr o nowe osoby oraz stworzenie atrakcyjnej oferty doskonalenia zawodowego wobec aktualnie mało satysfakcjonujących jego form. Z dotychczasowych badań wynika, że nauczyciele oceniają wpływ szkoleń na swoją pracę w szkole jako umiarkowany. Brakuje chociażby odpowiedniej oferty doskonalenia zawodowego dla nauczycieli w formie staży lub praktyk w przedsiębiorstwach. Dodatkowo wynagrodzenia nauczycieli pozostają mało konkurencyjne w porównaniu z zarobkami w sektorze prywatnym. W kontekście pracy nauczycieli warto wskazać na nadal niewielkie wykorzystywanie możliwości, jakie oferują technologie informacyjno-komunikacyjne. Choć aż 90% nauczycieli deklaruje korzystanie z technologii cyfrowych w procesie nauczania, to w praktyce przeważają metody oparte na przekazywaniu informacji, znane jako metody podające. Należy też podkreślić, że w szkolnej praktyce nadal przeważa model kształcenia skoncentrowany na przekazywaniu i utrwalaniu wiedzy, co sprawia, że rola ucznia jest stosunkowo bierna³⁵. Podsumowując, kwestia kompetencji i umiejętności nauczycieli, realizacji przez nich nauczania, stosowanych metod i technik oraz technologii wspomagających proces kształcenia to kolejne pole do poprawy w systemie szkolnictwa zawodowego w Polsce.

Ogólne problemy szkolnictwa

Warto przytoczyć wyniki badań dotyczących poglądów Polaków na sytuację w całym systemie edukacji, które mają także wpływ na problemy szkolnictwa zawodowego. Raport CBOS na temat polskich szkół wskazuje, że najważniejszym problemem polskiego systemu edukacji jest nadmierne przywiązywanie wagi do nauki pamięciowej kosztem rozwijania praktycznych umiejętności – wskazało na to 38% badanych. Kolejne istotne problemy, na które zwróciło uwagę ponad jedna piąta respondentów, to: nauczanie nastawione na rozwiązywanie testów, uczenie pod testy (28%), braki kadrowe, ciągłe zmiany nauczycieli (27%), przemoc wśród

³³ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, op. cit., s. 41-42.

³⁴ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, op. cit., s. 10.

³⁵ Ministerstwo Edukacji Narodowej, *Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030*, Warszawa 2019, s. 40-42.

uczniów i inne problemy wychowawcze (27%), brak indywidualnego podejścia do ucznia (26%) oraz niewystarczające wsparcie psychologiczne dla uczniów (24%)³⁶.

Formy promocji/komunikacji kształcenia zawodowego

Promocja kształcenia zawodowego stała się elementem jednego z celów szczegółowych *Planu działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022–2025 – Cel szczegółowy 3: Rozwój doradztwa zawodowego i promocja kształcenia zawodowego*. W zakresie promocji dokument ten proponuje takie działania jak:

- rozwój oferty materiałów multimedialnych do doradztwa zawodowego – uzupełnienie ich o nowe zawody ujęte w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, a także opracowanie filmów zawodoznawczych, spacerów wirtualnych, e-zasobów, broszur informacyjnych dla różnych grup wiekowych, przedstawiających kompleksową informację zawodoznawczą i umieszczenie ich na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej;
- rozwój usług cyfrowych wspierających wysokiej jakości doradztwo zawodowe – portalu Infozawodowe wraz z utworzeniem aplikacji Infozawodowe oraz aplikacji „Kompas szkolnictwa branżowego”;
- organizacja turniejów i olimpiad tematycznych związanych z wybraną dziedziną wiedzy;
- organizacja krajowych konkursów umiejętności zawodowych z uwzględnieniem zaangażowania przedsiębiorców w proces kształcenia, w tym realizacja wizyt studyjnych w ramach konkursów zawodowych w innych krajach, eliminacji regionalnych do konkursów w 30 zawodach, 3 konkursów ogólnopolskich SkillsPoland w 30 konkurencjach z uwzględnieniem warsztatów i szkoleń u pracodawców, staży i praktyk zagranicznych czy szkoleń oraz udział reprezentantów z Polski w konkursach europejskich (EuroSkills) i międzynarodowych (WorldSkills);
- organizacja europejskiego konkursu umiejętności zawodowych EuroSkills w Polsce³⁷.

W województwie małopolskim od ponad 15 lat realizowane są liczne przedsięwzięcia z zakresu kształcenia zawodowego, w tym działania promujące kształcenie zawodowe, które mają na celu wspieranie młodych ludzi w rozwijaniu ich umiejętności i wiedzy w wybranych zawodach oraz intensyfikację współpracy z sektorem przedsiębiorstw. Promocja związana z wyborem ścieżki edukacji zawodowej realizowana jest za pomocą różnorodnych kanałów komunikacji i szerokiej gamy mediów, np.: rozgłośnie radiowe, stacje telewizyjne, prasa, Internet oraz media społecznościowe (Facebook, YouTube, TikTok), a także w przestrzeni województwa małopolskiego (billboardy, citylighty, komunikacja miejska). Pozwala to dotrzeć do różnych grup odbiorców, w tym młodzieży, rodziców oraz przedstawicieli sektora edukacyjnego i przedsiębiorców. Dzięki temu realizowane inicjatywy zwiększają świadomość społeczną na temat wartości edukacji zawodowej i jej roli w przygotowaniu młodych ludzi do wejścia na rynek pracy. Promocja prowadzona jest w rozgłoszeniach radiowych i telewizyjnych, w prasie,

³⁶ M. Feliksiak, ... op. cit., s. 10.

³⁷ Ministerstwo Edukacji i Nauki, *Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022–2025*, Warszawa 2022, s. 74–86.

w Internecie oraz w mediach społecznościowych (Facebook, YouTube, TikTok), a także w przestrzeni województwa małopolskiego (billboardy, komunikacja miejska).

Do najważniejszych wydarzeń promujących kształcenie zawodowe należą:

- Festiwal Zawodów w Małopolsce – wydarzenie będące wsparciem działań prowadzonych w zakresie doradztwa zawodowego dla uczniów szkół podstawowych w całym województwie małopolskim. Jest to cykliczne wydarzenie, które ma na celu prezentację zawodów i możliwości edukacyjnych oferowanych przez szkoły kształcące zawodowo. Festiwal Zawodów pozwala uczniom na bezpośrednie zapoznanie się z szeroką ofertą edukacyjną i zawodową, spotkanie z pracodawcami, ekspertami w danej branży oraz z doradcami zawodowymi, co pomaga młodym ludziom w podjęciu świadomego wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej.
- Konkursy zawodowe, które do 2023 roku realizowane były pod nazwą „Mam Zawód. Mam Fantazję”, a od 2024 roku jako „RegioSkills Małopolska”. Celem konkursów jest umożliwienie uczniom i uczennicom szkół kształcących zawodowo sprawdzenia swojej wiedzy oraz umiejętności praktycznych, a także pracy pod presją czasu i oceny w obecności ekspertów oraz przedstawicieli firm.
- Gale Kształcenia Zawodowego, będące podsumowaniem konkursów zawodowych, podczas których laureaci otrzymują nagrody, dyplomy i wyróżnienia. Wydarzenie ma także na celu zwrócenie uwagi na znaczenie kształcenia zawodowego oraz podniesienie jego rangi. Jest to również doskonała okazja do podziękowania wszystkim, którzy przyczyniają się do rozwoju tego sektora w Małopolsce, w tym nauczycielom, uczniom, przedsiębiorcom i instytucjom wspierającym edukację zawodową.
- Spotkania Regionalnych Rad Branżowych, w których uczestniczą przedstawiciele placówek kształcących zawodowo, ich organów prowadzących oraz przedsiębiorcy, mające na celu przede wszystkim integrację sektora szkolnictwa zawodowego z gospodarką.

Działania te mają na celu nie tylko poprawę jakości kształcenia zawodowego, ale również stworzenie silniejszych powiązań między edukacją a rynkiem pracy, co jest niezbędne do zapewnienia przyszłym pracownikom odpowiednich kompetencji i umiejętności, które są pożądane przez pracodawców. Stanowią istotny element w procesie rozwoju zawodowego młodych ludzi w Małopolsce i przyczyniają się do zwiększenia ich szans na sukces zawodowy w przyszłości.

Doradztwo zawodowe odgrywa kluczową rolę w promocji szkolnictwa zawodowego. Tymczasem zdarza się, że decyzja o wyborze szkoły ponadpodstawowej podejmowana jest bez dogłębnej analizy własnych predyspozycji oraz kierunków rozwoju lokalnego rynku pracy. Często odpowiedni nacisk kładzie się dopiero na wybór studiów³⁸. Ważnym działaniem promującym szkoły branżowe i technika będzie zatem wzmocnienie roli doradztwa zawodowego, szczególnie na etapie szkoły podstawowej, które umożliwi uczniom poznanie specyfiki różnych zawodów oraz ich korzyści – na przykład poprzez wizyty w szkolnych

³⁸ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, op. cit., s. 10.

pracowniach i u pracodawców. Kluczowe jest również zachęcanie uczniów do wyboru szkół kształcących zawodowo poprzez uzyskanie od pracodawców gwarancji zatrudnienia dla absolwentów wybranych kierunków. Dobrym rozwiązaniem może być także opracowywanie przez szkoły kształcące zawodowo portfolio, w którym prezentowane byłyby profile absolwentów różnych kierunków kształcenia³⁹. Techniki i metody, jakie mogą być atrakcyjne w doradztwie zawodowym dla uczniów sektora szkolnictwa zawodowego, to w szczególności grupowe dyskusje (burze mózgów), praca w zespołach czy miniwykłady, ale także mapowanie/rysowanie i praca indywidualna⁴⁰.

Pozytywny wpływ na promocję i wizerunek instytucji kształcących zawodowo ma także aktywna współpraca z pracodawcami⁴¹. Skuteczna promocja szkolnictwa zawodowego powinna bazować także na analizach losów absolwentów tych szkół, uwzględniającej m.in. ich zatrudnialność oraz wysokość zarobków. Możliwość pokazania korzyści, jakie daje wykształcenie zawodowe na rynku pracy, może stanowić najlepszy element promocji.

³⁹ Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”, op. cit., s. 205.

⁴⁰ Instytut Badań Edukacyjnych, *Model wspierający w doradztwie. Raport z badania doradców zawodowych w kontekście wdrażania ZSK*, Warszawa 2021, s. 59.

⁴¹ Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”, op. cit., s. 215.

Wyniki badań

Ocena świadomości/wiedzy na temat funkcjonowania i form systemu kształcenia zawodowego i ogólnego wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych

Prezentowane w niniejszym rozdziale wyniki badań pochodzą z analizy danych zebranych od dwóch grup respondentów: uczniów klas 7–8 szkół podstawowych oraz rodziców / opiekunów prawnych dzieci z klas 4–8. Dane zostały przedstawione oddzielnie dla każdej z tych grup, co umożliwia porównanie ich opinii i poziomu wiedzy na temat kształcenia zawodowego. W przypadku uczniów zastosowano dodatkowy podział na subregiony, co pozwala na identyfikację zróżnicowania wyników w zależności od miejsca zamieszkania.

Wyniki badania ilościowego pokazują, że uczniowie klas 7–8 szkoły podstawowej najczęściej wskazują liceum ogólnokształcące (96,9%) i technikum (92,8%) jako możliwe ścieżki edukacyjne po ukończeniu szkoły podstawowej. Na trzecim miejscu znalazła się szkoła branżowa (62,9%), która zgodnie z reformą szkolnictwa zastąpiła dawną „zawodówkę”. Mimo to 46% uczniów nadal posługuje się potocznym określeniem „zawodówka”, co świadczy o utrzymywaniu się dawnego nazewnictwa w świadomości uczniów.

Wśród mniej popularnych odpowiedzi znalazły się nazwy specyficznych typów szkół, takich jak „ekonomik” (4,4%), „budowlanka” (2,8%), „mundurówka” (2,4%) czy „mechanik” (2,3%), które odnoszą się raczej do profili kształcenia niż formalnych nazw szkół. Niewielki odsetek uczniów (2%) wskazał „studia”, co może wynikać z niezrozumienia pytania lub braku świadomości etapów edukacyjnych. Taki sam odsetek uczniów zadeklarował brak wiedzy na temat możliwych ścieżek edukacyjnych po szkole podstawowej. Należy podkreślić, że dane w poniższej tabeli obejmują 10 najczęściej wskazywanych odpowiedzi.

Tabela 10. Wymień typy szkół, do których mogą uczęszczać uczniowie po ukończeniu szkoły podstawowej (uczniowie N=1014)

Wyszczególnienie	Uczniowie klas 7–8 SP
Liceum	96,9%
Technikum	92,8%
Szkoła branżowa	62,9%
Zawodówka	46,0%
Ekonomik	4,4%
Budowlanka	2,8%
Mundurówka	2,4%
Mechanik	2,3%
Nie wiem	2,0%
Studia	2,0%
Inne	22,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Rodzice i opiekunowie prawni uczniów szkół podstawowych najczęściej wskazują technikum (93,2%) oraz liceum (91,6%) jako typy szkół, do których mogą uczęszczać ich dzieci po

zakończeniu szkoły podstawowej. Na trzecim miejscu znalazła się szkoła branżowa, wskazywana przez 65,7% respondentów. Zdecydowanie mniejszy odsetek odpowiedzi dotyczył szkół określonych jako zawodowe (20,6%), co może być efektem utrzymywania się w świadomości rodziców starszego nazewnictwa sprzed reformy systemu oświaty. Podobnie jest w przypadku liceum zawodowego (1,2%), które formalnie nie funkcjonuje już w aktualnym systemie edukacji, ale wciąż pojawia się w potocznym języku. W poniższym zestawieniu uwzględniono odpowiedzi, które osiągnęły co najmniej 1,2% wskazań.

Tabela 11. Proszę wymienić typy szkół, do których mogą uczęszczać uczniowie po ukończeniu szkoły podstawowej (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

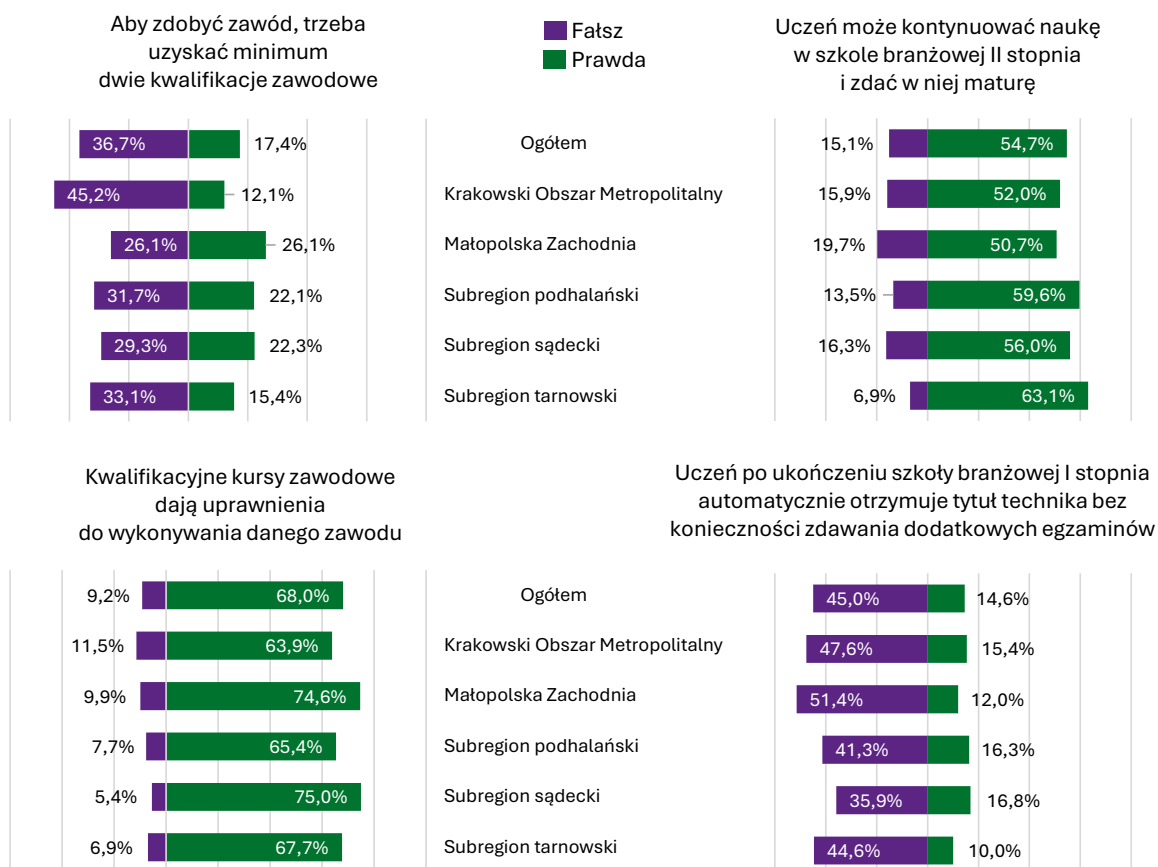
Wyszczególnienie	Rodzice/ opiekunowie prawni
Technikum	93,2%
Liceum	91,6%
Szkoła branżowa	65,7%
Zawodowa	20,6%
Ogólniak	3,0%
Liceum zawodowe	1,2%
Inne	4,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

W badaniu ilościowym zawarto pytanie weryfikujące w pewnym stopniu wiedzę uczniów dot. kształcenia zawodowego. Uczniowie najczęściej zgadzali się ze stwierdzeniem, że kwalifikacyjne kursy zawodowe dają uprawnienia do wykonywania danego zawodu – 68% osób wskazało, iż stwierdzenie to jest prawdziwe. Ponad połowa respondentów (54,7%) zgodziła się również ze stwierdzeniem, że absolwent szkoły branżowej I stopnia może kontynuować naukę w szkole branżowej II stopnia i zdać w niej maturę. To wskazuje na pewną świadomość uczniów w zakresie istnienia ścieżek umożliwiających dalszy rozwój edukacyjny i zawodowy po ukończeniu szkoły branżowej I stopnia.

Jednocześnie najczęściej prawidłowo jako fałszywe określano stwierdzenie, że uczeń po ukończeniu szkoły branżowej I stopnia automatycznie otrzymuje tytuł technika – bez konieczności zdawania dodatkowych egzaminów (45%). Co trzeci ankietowany (36,7%) wskazał, iż nieprawdziwe jest stwierdzenie dotyczące konieczności uzyskania minimum dwóch kwalifikacji zawodowych celem zdobycia zawodu.

Wykres 10. Które z poniższych stwierdzeń dotyczących kształcenia w szkole branżowej I stopnia są, według Ciebie, prawdziwe? (uczniowie N=1014)

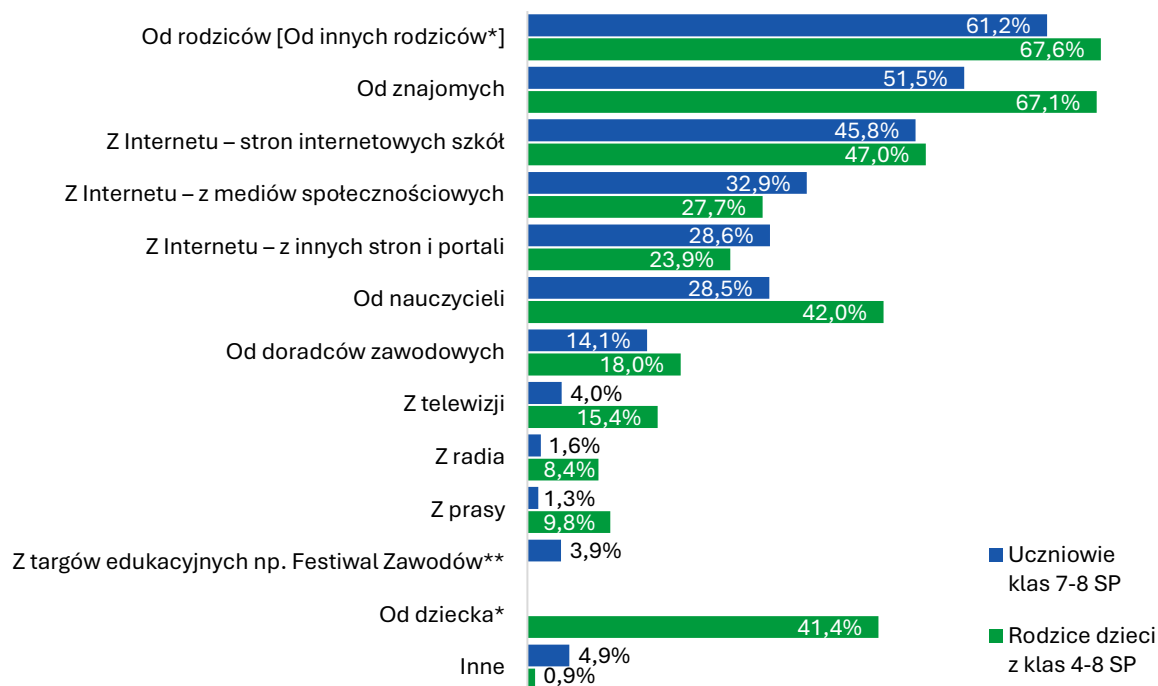
*Wykres nie uwzględnia odpowiedzi „Nie wiem, trudno powiedzieć”.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Uczniowie deklarowali najczęściej, że informacje o szkołach ponadpodstawowych pozyskują od rodziców (61,2%). Rodzice / opiekunowie prawni natomiast najczęściej wskazywali, że pozyskują takie informacje od rodziców innych uczniów (67,6%). Te wyniki nie tylko pokazują, jak istotną rolę mogą odgrywać rodzice jako pośrednicy w przepływie informacji o szkołach, ale także potwierdzają ich kluczowy wpływ na decyzje edukacyjne młodych Małopolan.

Obie grupy – zarówno uczniowie, jak i rodzice / opiekunowie prawni – w dalszej kolejności często wskazywały też na swoich znajomych (odpowiednio: 51,5% i 67,1%) oraz strony internetowe placówek (odpowiednio: 45,8% i 47%) jako źródło informacji o szkołach ponadpodstawowych. Z badania wynika także, że w tym kontekście marginalne znaczenie mogą mieć telewizja, radio czy prasa, gdyż odsetek wskazań takich odpowiedzi był niewielki w obu grupach. Warto podkreślić, że rodzice / opiekunowie prawni informacje o szkołach ponadpodstawowych często pozyskują od dzieci (41,4%).

Wykres 11. Skąd pozyskujesz informacje o szkołach ponadpodstawowych? (uczniowie N=1014); Skąd pozyskuje Pan/Pani informacje o szkołach ponadpodstawowych? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

*Odpowiedzi „od innych rodziców” oraz „od dziecka” dotyczą wyłącznie rodziców.

**Odpowiedź „z targów edukacyjnych, np. Festiwal Zawodów” dotyczy wyłącznie uczniów.

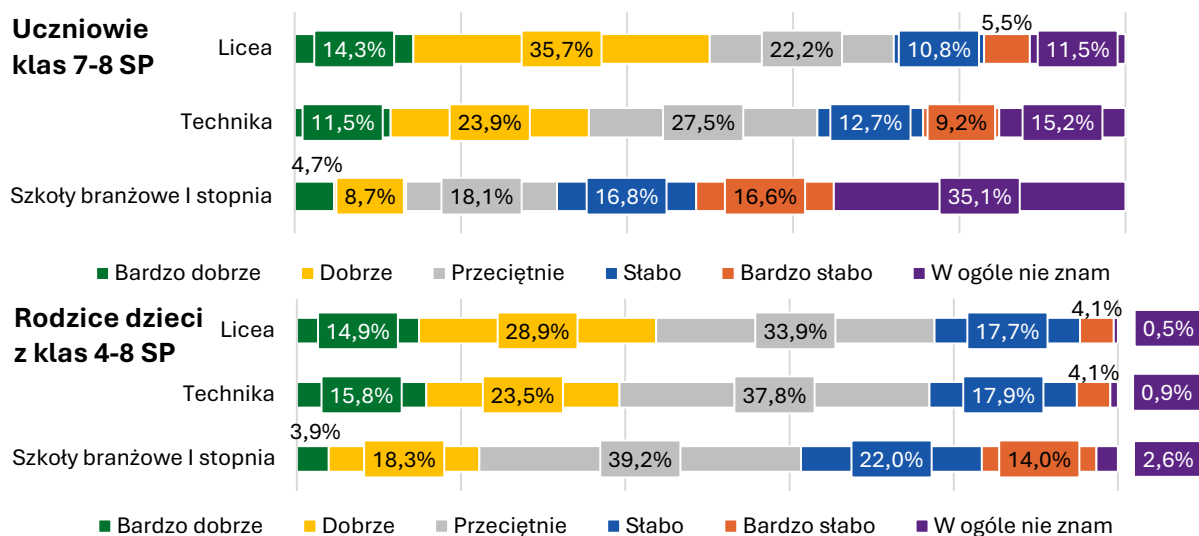
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Z badania wynika, że w obu badanych grupach najwyższy poziom świadomości odnośnie do oferty czy opinii nt. szkół ponadpodstawowych dotyczy liceów. Dobrą lub bardzo dobrą znajomość liceów deklarowali bowiem zarówno uczniowie (50%; suma odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze”), jak i rodzice / opiekunowie prawni (43,8%; suma odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze”).

Nieco niższy poziom znajomości dotyczy techników – ich ofertę czy opinie na ich temat bardzo dobrze lub dobrze zna co trzeci uczeń klas 7–8 szkoły podstawowej (35,4%; suma odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze”) oraz blisko 40% rodziców / opiekunów prawnych (39,3%; suma odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze”).

Najniższą znajomość deklarowano w przypadku szkół branżowych – dobrze lub bardzo dobrze ich znajomość oceniło 13,4% uczniów (suma odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze”) oraz 22,2% rodziców / opiekunów prawnych (suma odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze”).

Wykres 12. Na ile dobrze znasz szkoły ponadpodstawowe działające w Twoim powiecie pod kątem tego, jakie są w nich profile kształcenia, jakie są o nich opinie itd.? (uczniowie N=1014); Na ile dobrze zna Pan/Pani szkoły ponadpodstawowe działające w Pana/Pani powiecie pod kątem tego, jakie są w nich profile kształcenia, jakie są o nich opinie itd.? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

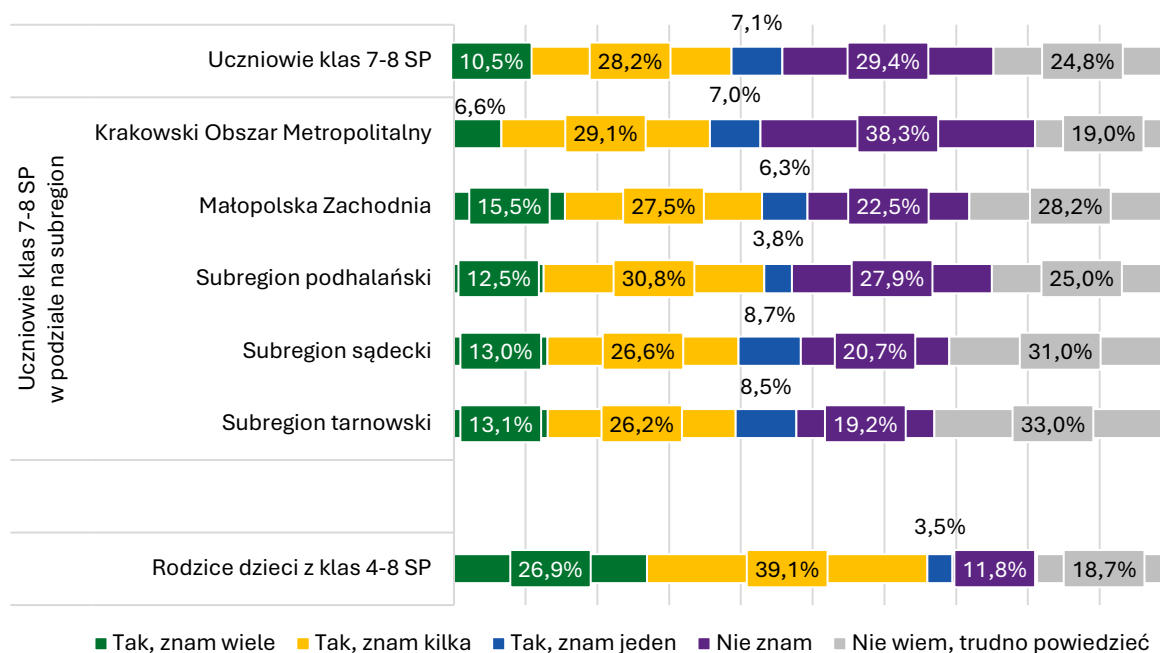

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Wyniki badania pokazują, że poziom znajomości zawodów nauczanych w szkołach branżowych i technikach różni się między uczniami klas 7–8 szkół podstawowych a rodzicami/opiekunami prawnymi dzieci z klas 4–8. Wśród uczniów 10,5% deklaruje, że zna wiele takich zawodów, a 28,2% – kilka z nich. Warto zauważyć, że blisko jedna trzecia uczniów (29,4%) przyznaje, że w ogóle nie zna zawodów nauczanych na poziomie kształcenia zawodowego. W przypadku rodziców / opiekunów prawnych poziom wiedzy jest wyraźnie wyższy – 26,9% z nich twierdzi, że zna wiele zawodów, a 39,1% zna kilka. Brak znajomości zawodów nauczanych w szkołach branżowych i technikach zadeklarowało 11,8% badanych w tej grupie.

Analiza wyników w podziale na subregiony Małopolski wskazuje pewne różnice. W Krakowskim Obszarze Metropolitalnym odsetek uczniów deklarujących znajomość wielu zawodów był wyraźnie niższy (6,6%) niż w pozostałych subregionach. Jednocześnie aż 38,3% uczniów z Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego przyznało, że w ogóle nie zna zawodów nauczanych w szkołach branżowych i technikach, co stanowi najwyższy odsetek wśród analizowanych subregionów.

Wykres 13. Czy znasz zawody nauczane w szkołach branżowych i technikach? (uczniowie N=1014); Czy zna Pan/Pani zawody nauczane na poziomie kształcenia zawodowego? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Uczniowie klas 7-8 szkół podstawowych zostali poproszeni o wskazanie znanych im zawodów nauczanych w szkołach branżowych i technikach. Najbardziej rozpoznawalnym zawodem okazał się fryzjer (18,7%). Na drugim miejscu uplasował się mechanik (16,7%), a następnie kucharz (12,4%). Mniej znane, ale nadal często wskazywane zawody to informatyk (7,7%), elektryk (7,1%) oraz technik informatyk (5,4%). Należy nadmienić, że w poniższej tabeli przedstawiono odpowiedzi, w przypadku których odsetki wskazań przekroczyły 2%.

Podsumowując, znajomość zawodów wśród uczniów koncentruje się wokół profesji bardziej widocznych w codziennym życiu, natomiast zawody techniczne i specjalistyczne wymagają wzmocnienia działań informacyjnych, aby zwiększyć ich rozpoznawalność.

Tabela 12. Jakie znasz zawody nauczane w szkołach branżowych i technikach? (uczniowie N=464)

Wyszczególnienie	Uczniowie klas 7-8 SP	Wyszczególnienie	Uczniowie klas 7-8 SP
Fryzjer	18,7%	Hotelarz	3,8%
Mechanik	16,7%	Budowlaniec	3,7%
Kucharz	12,4%	Logistyk	2,6%
Informatyk	7,7%	Stolarz	2,4%
Elektryk	7,1%	Technik ekonomista	2,4%
Technik informatyk	5,4%	Technik weterynarii	2,2%
Cukiernik	5,4%		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Wyniki badania wśród rodziców / opiekunów prawnych pokazują, że znają oni wiele zawodów nauczanych na poziomie kształcenia zawodowego, przy czym – podobnie jak w przypadku uczniów – największą popularnością cieszą się te, które są powszechnie kojarzone z codziennymi usługami. Badani z tej grupy wśród znanych im zawodów wskazywali

najczęściej fryzjera (24,1%) i kucharza (23,9%). Kolejne często wymieniane profesje to elektryk (20,3%) oraz mechanik samochodowy (15,2%). Na dalszych pozycjach znalazły się takie zawody jak piekarz (13%), informatyk (12,5%) oraz mechanik (12,3%). W poniższej tabeli przedstawiono odpowiedzi, w przypadku których odsetki wskazań wynosiły co najmniej 2%.

Tabela 13. Jakże zna Pan/Pani zawody nauczane na poziomie kształcenia zawodowego? (rodzice / opiekunowie prawni N=885)

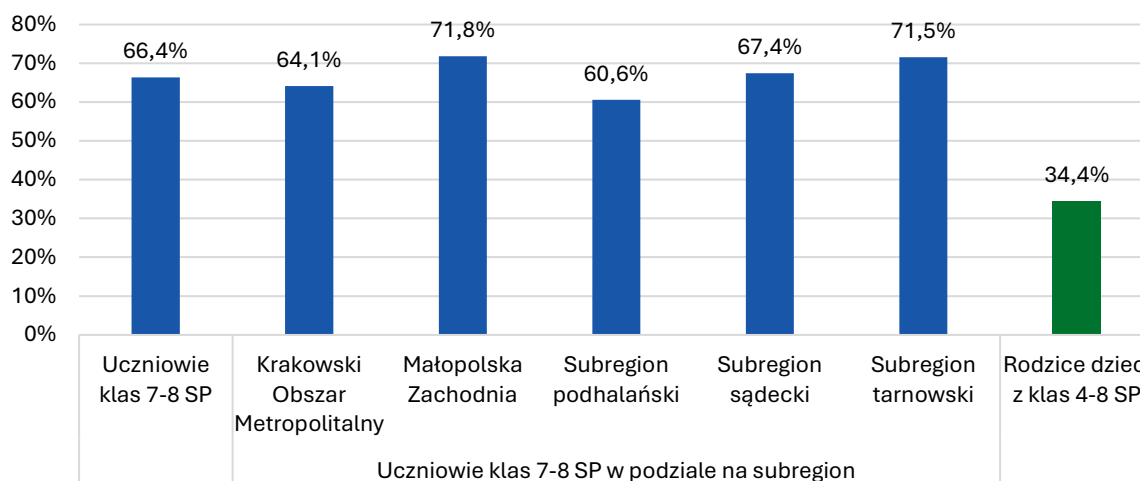
Wyszczególnienie	Rodzice/ opiekunowie prawni	Wyszczególnienie	Rodzice/ opiekunowie prawni
Fryzjer	24,1%	Logistyk	4,2%
Kucharz	23,9%	Ekonomista	4,2%
Elektryk	20,3%	Kelner	3,9%
Mechanik samochodowy	15,2%	Kosmetyczka	3,7%
Piekarz	13,0%	Krawiec	3,5%
Informatyk	12,5%	Dekarz	3,5%
Mechanik	12,3%	Cieśla	3,2%
Budowlaniec	11,6%	Tynkarz	3,2%
Sprzedawca	11,3%	Malarz	3,1%
Stolarz	8,0%	Hotelarz	3,0%
Murarz	7,7%	Handlowiec	2,8%
Programista	7,6%	Lakiernik	2,5%
Cukiernik	7,3%	Elektronik	2,5%
Spawacz	7,1%	Masażysta	2,3%
Ślusarz	6,6%	Technik informatyk	2,3%
Hydraulik	6,1%	Geodeta	2,2%
Mechatronik	5,6%	Weterynarz	2,2%
Kierowca	4,9%	Leśnik	2,1%
Blacharz	4,4%	Technik elektryk	2,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Dwie trzecie uczniów klas 7–8 (66,4%) potwierdziło, że próbowało pozyskać informacje na temat kształcenia na poziomie ponadpodstawowym. Rodzice / opiekunowie prawni uczniów klas 4–8 rzadziej potwierdzali, że próbowali pozyskać takie informacje (34,4%). Różnica ta może wynikać przede wszystkim z etapu edukacji dzieci: uczniowie klas 7–8 są bezpośrednio przed wyborem szkoły ponadpodstawowej, co naturalnie motywuje ich oraz ich rodziców do aktywnego poszukiwania informacji o dalszym kształceniu. Natomiast w przypadku rodziców / opiekunów prawnych dzieci z klas młodszych temat ten może wydawać się odległy.

Analizując odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium lokalizacji, nie dostrzega się znacznych różnic. Odnotowano jedynie, że uczniowie z Małopolski Zachodniej oraz Subregionu tarnowskiego najczęściej potwierdzali, że próbowali pozyskać informacje na temat kształcenia na poziomie ponadpodstawowym (odpowiednio 71,8% i 71,5%).

Wykres 14. Czy próbowałeś(-aś) dowiedzieć się / pozyskać informacje na temat kształcenia na poziomie ponadpodstawowym? (uczniowie N=1014); Czy próbował(a) Pan/Pani dowiedzieć się / pozyskać informacje na temat kształcenia na poziomie ponadpodstawowym? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Uczniowie klas 7-8 szkół podstawowych deklarowali najczęściej, że nie wiedzą, gdzie i jak szukać informacji o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej (30,5%). Zdaniem jednej czwartej badanych uczniów ogólnodostępne informacje w tym zakresie są niewystarczające (27%), przy czym ten czynnik jako barierę pozyskiwania informacji najczęściej wskazywano w grupie rodziców (43,8%). Dla rodziców / opiekunów prawnych trudnością jest ponadto fakt, że takie informacje nie są przekazywane na spotkaniach informacyjnych czy w zebraniach z rodzicami (42%) ani nie są dostępne na stronach internetowych szkół (40,9%). Dla uczniów natomiast utrudnieniem jest to, że informacje w tym zakresie nie są dostępne w szkołach (np. na tablicach ogłoszeń) (19,9%).

Wykres 15. Co utrudnia Ci zdobywanie informacji o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej? (uczniowie N=673); Co utrudnia Panu(-ni) zdobywanie informacji o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej? (rodzice / opiekunowie prawni N=345)

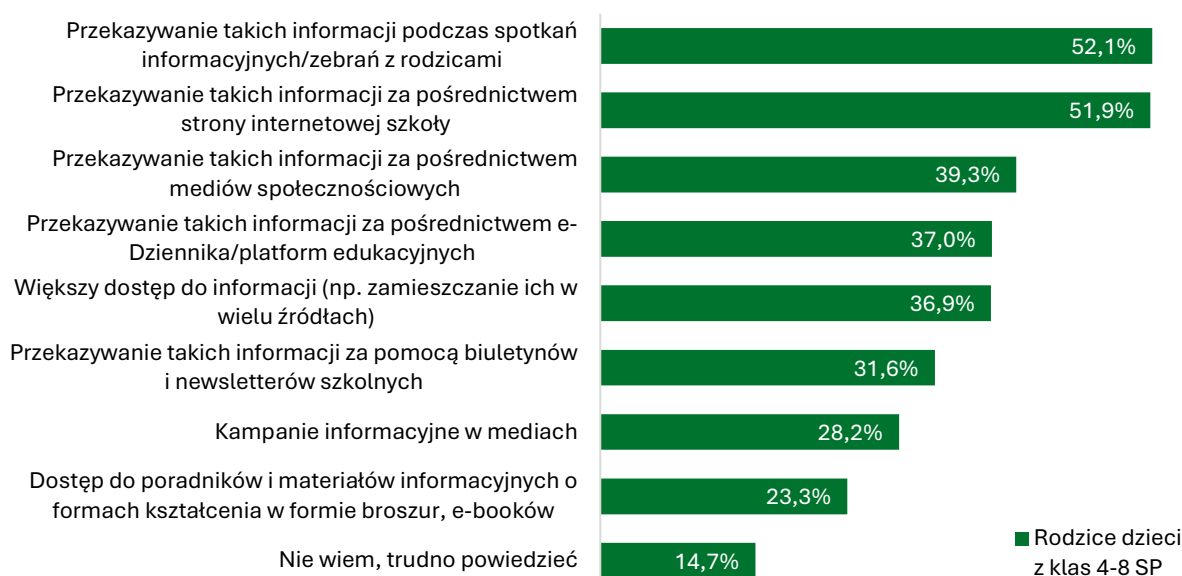
*Odpowiedzi oznaczone jedną gwiazdką dotyczą wyłącznie rodziców.

**Odpowiedzi oznaczone dwiema gwiazdkami dotyczą wyłącznie uczniów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

W zwiększeniu wiedzy o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej badanym rodzicom/opiekunom prawnym mogłoby pomóc przede wszystkim przekazywanie takich informacji podczas spotkań informacyjnych / zebrań z rodzicami (52,1%), jak i przekazywanie ich za pośrednictwem strony internetowej szkoły (51,9%). W dalszej kolejności pomocne byłoby wykorzystanie mediów społecznościowych do przekazywania informacji o kształceniu ponadpodstwowym (39,3%).

Wykres 16. Co mogłyby pomóc Panu(-ni) zwiększyć wiedzę o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

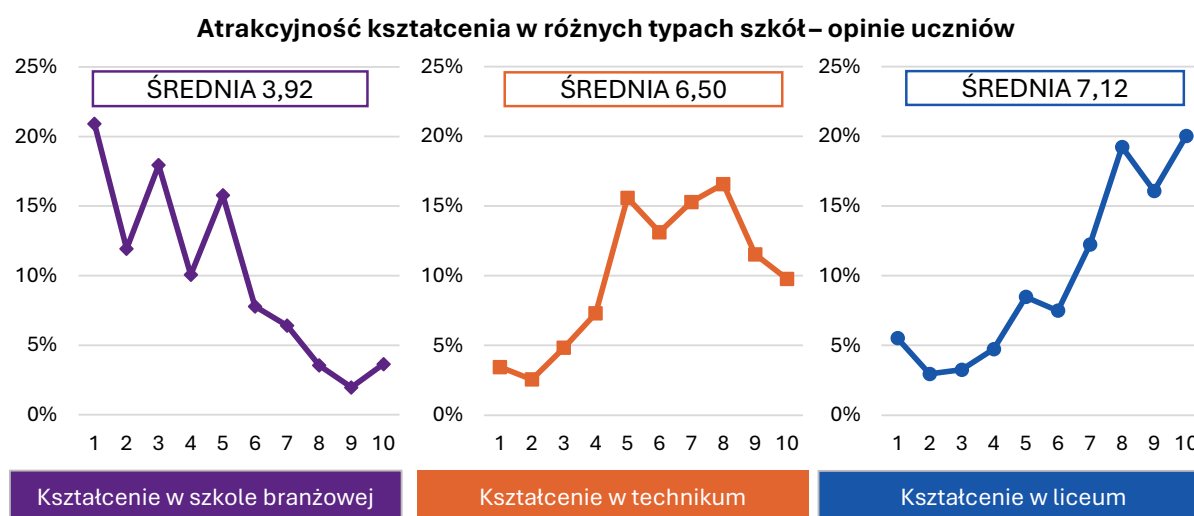

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Ocena postrzegania kształcenia zawodowego (ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia na poziomie szkoły branżowej) wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych

W ocenie uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych najatrakcyjniejszą formą kształcenia jest nauka w liceum – w skali od 1 do 10 forma ta uzyskała średnią ocenę 7,12. Nieco niższą średnią ocenę przyznano kształceniu w technikum (6,50), a zdecydowanie najniżej oceniano atrakcyjność kształcenia w szkole branżowej (średnia 3,92).

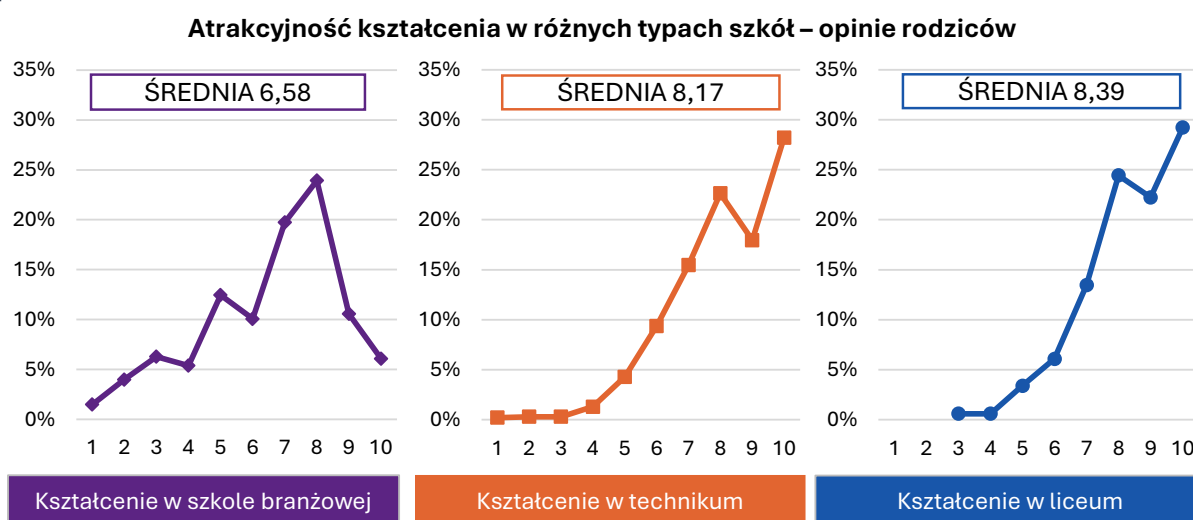
Wykres 17. Jak bardzo atrakcyjne są dla Ciebie poniższe formy kształcenia w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza „w ogóle nie jest atrakcyjna”, a 10 – „jest bardzo atrakcyjna”? (uczniowie N=1014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

W przypadku rodziców / opiekunów prawnych odnotowano podobne przekonania – najatrakcyjniejszymi formami kształcenia są w ich opinii nauka w liceum (średnia ocena 8,39) i technikum (średnia ocena 8,17). Najniżej oceniono kształcenie w szkole branżowej, choć średnia ocena przyznana w tej grupie jest wyższa niż miało to miejsce w przypadku uczniów (6,58 względem 3,92).

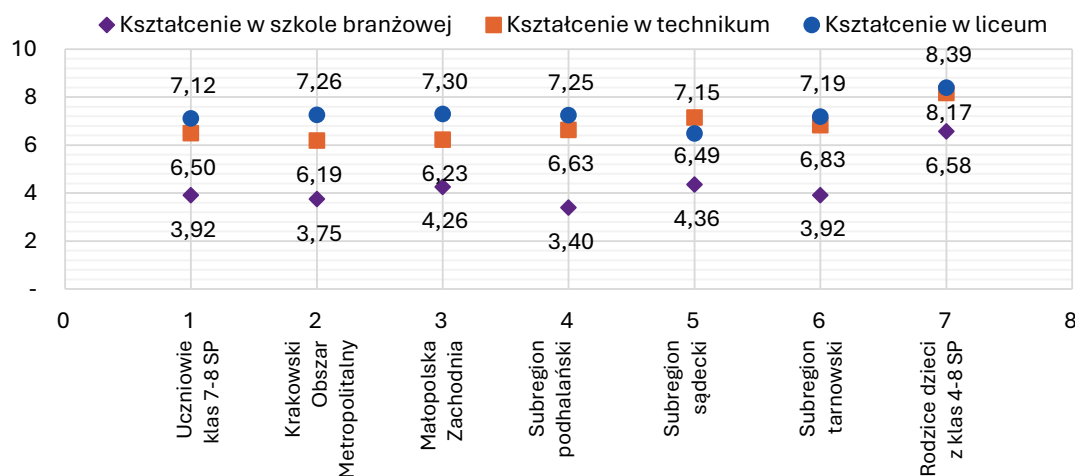
Wykres 18. Jak bardzo atrakcyjne są dla Pana/Pani poniższe formy kształcenia w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza „w ogóle nie jest atrakcyjna”, a 10 – „jest bardzo atrakcyjna”? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Uwzględniając kryterium lokalizacji, dostrzega się nieznaczne różnice w przypadku Subregionu sądeckiego – tam kształcenie w szkole branżowej oceniano relatywnie najwyżej na tle pozostałych (średnia ocena 4,36), zaś kształcenie w technikum oceniano wyżej aniżeli naukę w liceum (odpowiednio: 7,15 i 6,49). Bez względu na rodzaj kształcenia rodzice / opiekunowie prawni przyznawali wyższe oceny niż uczniowie.

Wykres 19. Jak bardzo atrakcyjne są dla Ciebie poniższe formy kształcenia? – średnia ocena (uczniowie N=1014); Jak bardzo atrakcyjne są dla Pana/Pani poniższe formy kształcenia? – średnia ocena (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

Uczniowie klas 7-8 SP w podziale na subregion

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

W badaniu ilościowym przeprowadzonym wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych poproszono ich o odniesienie się do stwierdzeń dotyczących kształcenia na poziomie ponadpodstawowym. Największy odsetek respondentów zgodził się ze stwierdzeniem, że studia wyższe dają duże szanse na dobrą pracę (70,5%; suma odpowiedzi „raczej się zgadzam” i „zdecydowanie się zgadzam”). W dalszej kolejności wyrażano wysoką zgodność ze stwierdzeniami, że kształcenie w liceum jest dobrze postrzegane w społeczeństwie (64,4%; suma odpowiedzi „raczej się zgadzam” i „zdecydowanie się zgadzam”) oraz że kształcenie w technikum daje szanse na dobrą pracę (62,3%; suma odpowiedzi „raczej się zgadzam” i „zdecydowanie się zgadzam”).

Z drugiej strony największy odsetek odpowiedzi przeczących dotyczył następujących stwierdzeń: kształcenie w szkole branżowej daje duże szanse na dobrą pracę (28,6%; suma odpowiedzi „raczej się nie zgadzam” i „zdecydowanie się nie zgadzam”), kształcenie zawodowe jest dobrze postrzegane w społeczeństwie (27,8%; suma odpowiedzi „raczej się nie zgadzam” i „zdecydowanie się nie zgadzam”).

Tabela 14. Zaznacz, w jakim stopniu zgadzasz albo nie zgadzasz się z tymi stwierdzeniami (uczniowie N=1014)

Wyszczególnienie	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie wiem, trudno powiedzieć
Kształcenie w szkole branżowej daje duże szanse na dobrą pracę	7,7%	23,5%	20,1%	8,5%	40,2%
Kształcenie w technikum daje duże szanse na dobrą pracę	21,3%	41,0%	8,3%	4,2%	25,2%
Studia wyższe dają duże szanse na dobrą pracę	44,8%	25,7%	5,9%	6,5%	17,1%
Kształcenie zawodowe jest dobrze postrzegane w społeczeństwie	8,0%	19,6%	19,7%	8,1%	44,6%
Kształcenie w liceum jest dobrze postrzegane w społeczeństwie	29,2%	35,2%	7,3%	5,3%	23,0%
Korzystanie z doradztwa zawodowego umożliwia podjęcie właściwej decyzji o wyborze szkoły	15,8%	28,2%	13,7%	10,2%	32,1%
Przemysłana decyzja o wyborze szkoły umożliwia sukces na rynku pracy	28,4%	33,5%	7,2%	5,5%	25,4%
Uczniowie szkół branżowych są gorzej postrzegani przez swoich rówieśników z liceów i techników	14,9%	23,6%	13,4%	7,4%	40,7%
Sukces na rynku pracy gwarantuje wiedza teoretyczna	6,3%	21,8%	15,6%	6,7%	49,6%
Sukces na rynku pracy gwarantują umiejętności praktyczne	20,9%	32,7%	6,0%	4,2%	36,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Analiza wypowiedzi uczestników zogniskowanych wywiadów grupowych – przedstawicieli rynku pracy, edukacji oraz samorządów trzech szczebli Małopolski – dotyczących postrzegania

kształcenia zawodowego wskazuje, że skojarzenia z tym obszarem **mogą budzić zarówno pozytywne, jak i negatywne odczucia**. Należy podkreślić także, że wielu rozmówców miało mieszane skojarzenia z pojęciem kształcenia zawodowego. W wypowiedziach respondentów pojawiały się również określenia, które można uznać za neutralne, nie budzące żadnych jednoznacznych skojarzeń. Można wskazać tutaj na centrum kształcenia zawodowego, centrum kształcenia ustawicznego, technikum, kwalifikacyjne kursy zawodowe, ciągle doksztalanie się i szerokie możliwości w tym zakresie na rynku pracy. Nadając tym wszystkim skojarzeniom wspólną cechę, można stwierdzić, że stanowią one elementy kształcenia zawodowego, bez których nie mogłyby one funkcjonować.

Wśród **skojarzeń pozytywnych** uczestnicy badania wskazywali, że kształcenie zawodowe to praktyczne oraz szybkie przygotowanie do wykonywania pracy w dorosłym życiu. Ścieżka ta umożliwia podjęcie aktywności zawodowej w relatywnie młodym wieku. Kształcenie zawodowe kojarzy się z możliwością odbywania stażu i zdobywania doświadczenia. Umożliwia nawiązanie kontaktu i współpracy z pracodawcami. Pozwala na zdobycie zaawansowanych umiejętności, a tym samym osiągnięcie statusu specjalisty w danej branży. To z kolei może przełożyć się na niezależność na rynku pracy i stabilność finansową. Szczególnie dotyczy to zawodów deficytowych i niszowych, gdzie zaobserwować można brak napływu młodych pracowników przy jednoczesnym procesie starzenia się kadry. W takim przypadku dużo łatwiej jest znaleźć zatrudnienie absolwentom kształcenia zawodowego, jednocześnie umożliwiając dalsze kształcenie i rozwój.

Zdaniem uczestników badania jakościowego **negatywne skojarzenia** dotyczące kształcenia zawodowego mogą wynikać z panującego w społeczeństwie przekonania, że jest to forma edukacji przeznaczona dla uczniów słabszych, mniej zdolnych, posiadających różne deficyty lub takich, którzy nie chcą się uczyć. Przekonanie to sprawia, że uczniowie szkół branżowych często doświadczają stygmatyzacji, są wyśmiewani i traktowani lekceważąco – nawet jeśli ich wybór ścieżki edukacyjnej jest świadomy i nie wynika z przypisywanych im negatywnych cech czy postaw.

Wśród **skojarzeń negatywnych** wskazywano, że kształcenie zawodowe jest traktowane jako ostatni wybór, zarówno przez ucznia, jak i jego rodzica. Podkreślano również, że decyzja ta może być przypadkowa. Na jej podjęcie mogą wpływać m.in. wybory dokonane przez koleżanki i kolegów lub bliskość szkoły. Co istotne, zdaniem respondentów skojarzenia te mają negatywny charakter, ponieważ wybór szkoły zawodowej często nie wynika z indywidualnych zainteresowań i predyspozycji uczniów, które powinny być kluczowym czynnikiem decydującym. Wśród określeń negatywnych pojawiały się także pojedyncze skojarzenia, takie jak: katastrofa, mało popularne, mało prestiżowe, dające niskie zarobki.

Tabela 15. Skojarzenia z kształceniem zawodowym

Pozytywne
Możliwość zdobycia zawodu, umiejętności i kompetencji – 11 wskazań
Praca/gwarancja zatrudnienia – 6
Kształcenie praktyczne – 3
Specjalista/ekspert – 3
Niezależność – 2
Zawody deficytowe – 1
Dobre zarobki – 1
Przewaga praktyki nad teorią - 1
Nowe technologie – 1
Kształcenie w miejscu pracy lub blisko niego – 1
Relacje mistrz-uczeń – 1
Zewnętrzny egzamin zawodowy – 1
Neutralne
Ciągle dokształcanie się i szerokie możliwości w tym zakresie – 3
Centra Kształcenia Ustawicznego – 3
Centrum Kształcenia Zawodowego – 2
Technika – 1
Kwalifikacyjne kursy zawodowe – 1
Rynek pracy – 1
Emigracja – 1
Negatywne
Niedoceniane – 4 wskazania
Niskie zarobki – 2 wskazania
Niski prestiż – 2 wskazania
Ostatni wybór – 2 wskazania
Przypadkowy wybór – 2 wskazania
Gorsze szkoły – 1
Niższy poziom kształcenia ogólnokształcącego – 1
Najgorsza opcja – 1
Mało popularne – 1
Katastrofa – 1
Brak polityki państwa – 1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania jakościowego FGI.

Zdaniem uczestników badania jakościowego wiedza uczniów, ich rodziców czy opiekunów prawnych w zakresie kształcenia zawodowego, w tym jego rodzajów i form, jest bardzo niewielka. Czasami pierwsze refleksje i świadomość tego, na jaką ścieżkę edukacji po szkole podstawowej zdecydował się uczeń, przychodzą wraz z rozpoczęciem nauki. Wybierając technikum zamiast szkoły branżowej, uczeń poza przedmiotami zawodowymi ma do przyswojenia wiedzę ogólną (jak w liceum ogólnokształcącym), co powoduje, że niektórzy czują się przeciążeni i nie radzą sobie z opanowaniem materiału. Wielokrotnie w toku badań jakościowych ich uczestnicy wskazywali, że bardzo ważne jest, by działania w obszarze doradztwa zawodowego zaczynać dużo wcześniej niż w 7 i 8 klasie szkoły podstawowej. Pozwoli to jak najszybciej i najskuteczniej budować w uczniach (i pośrednio w ich rodzicach)

świadomość, że po ośmiu latach nauki w szkole podstawowej będą musieli dokonać istotnego wyboru.

Ukończenie szkoły branżowej może być kojarzone z koniecznością wykonywania w przyszłości ciężkiej fizycznej pracy. Często rodzice nie chcą, by ich dzieci wybrały taką ścieżkę kariery. Te z kolei mogą nie zostać dopuszczone do wykonywania zawodu ze względu na ograniczenia zdrowotne, takie jak alergie, problemy z kręgosłupem, które już na etapie kształcenia mogą stanowić istotne przeciwwskazania. Innym sygnalizowanym problemem jest brak podstawowych umiejętności manualnych wśród dzieci. Brak zajęć praktyczno-technicznych w szkole podstawowej, w połączeniu z wyręczającą postawą rodziców, często prowadzi do sytuacji, w których młodzież nie potrafi wykonać podstawowych czynności kuchennych, nigdy nie trzymała ani nie używała prostych narzędzi, takich jak młotek czy kombinerki.

Zdaniem badanych duże znaczenie w tym procesie mają rodzice, których wiedza w zakresie kształcenia zawodowego jest niewielka. To oni wspierają lub narzucają swoim dzieciom, jakiego mają dokonać wyboru. Zainteresowanie tymi tematami zaczyna się zwykle dopiero w momencie, kiedy ich dziecko rozpoczyna edukację w 8 klasie szkoły podstawowej. Oczywiście jest, że wkrótce uczniowie będą musieli dokonać wyboru szkoły i kierunku kształcenia. W tym czasie jednak priorytetem staje się nauka do egzaminu kończącego szkołę podstawową, dlatego uczniowie koncentrują się przede wszystkim na jak najlepszym jego zdaniu. Nauczyciele szkół podstawowych zachęcają rodziców i uczniów do korzystania, poza doradztwem zawodowym dostępnym w szkole, także z konsultacji w poradniach. Spotkania te służą refleksji nad identyfikacją i nazwaniem własnych kompetencji. Na tym etapie badania sygnalizowano, że praca doradcy zawodowego w szkole jest bardzo niedoceniana, a sam przedmiot jest przez dużą część uczniów traktowany jako „zło konieczne” – zajęcia, z których można się zwolnić lub je opuścić bez większych konsekwencji. Problem może wynikać z faktu, że doradca zawodowy jest przez uczniów postrzegany jako kolejny nauczyciel, który ocenia i wymaga. W takiej sytuacji nie jest więc łatwo wejść w swobodny kontakt, który umożliwia pracę nad talentami i kompetencjami ucznia. Wskazywano, że bardzo ważne jest, by doradca zawodowy nie był kojarzony z nauczycielem, tylko ze specjalistą, który jest od tego, by pomóc w sposób rzetelny i obiektywny. W osiągnięciu tego stanu rzeczy pomocne może być zatrudnianie doradcy zawodowego przez szkołę, zamiast prowadzenia zajęć przez dotychczas zatrudnionego nauczyciela.

Zdania uczestników badania co do tego, czy miejsce zamieszkania (wieś/miasto) ma wpływ na różnice w postrzeganiu kształcenia zawodowego przez rodziców i uczniów, są podzielone. W grupie uczestników badania znaleźli się ci, którzy uważają, że miejsce zamieszkania nie determinuje postrzegania kształcenia zawodowego. Jednocześnie pojawiły się głosy nauczycieli szkół branżowych, którzy przyznali, że w placówkach częściej spotykają uczniów zamieszkujących okoliczne wsie.

Uczniowie kształcenie zawodowe mogą postrzegać bardzo różnie i z pewnością te kategorie można odnieść do skojarzeń, którymi dzielili się sami uczestnicy badań jakościowych. Zdaniem jednego z badanych widać to w momencie prowadzenia zajęć z doradztwa zawodowego w klasie 7 czy 8, kiedy zadaje się uczniom pytanie, gdzie chcą iść do szkoły. Wskazano, że często

nikt nie wspomina o szkole branżowej. Nawet jeśli ktoś myśli o dokonaniu takiego wyboru, nie dzieli się tą informacją z rówieśnikami z obawy przed wyśmianiem czy stygmatyzacją. Jak wskazano w toku badań jakościowych, poczucie wstydu maleje wraz z rozpoczęciem edukacji, która daje możliwość znalezienia zatrudnienia. Co ważne, wybór tej ścieżki kształcenia i osiągnięcie niezależności finansowej może wynikać z sytuacji materialnej rodziny ucznia. Jak sygnalizowali respondenci, innym problemem powodującym niewybranie szkół branżowych jest brak znajomości lokalnego rynku pracy. W toku badań jakościowych dzielono się doświadczeniami wskazującymi, że młodzi ludzie, ale także ich rodzice, nie mają rozpoznania lokalnego rynku pracy. Nie mają świadomości, że blisko ich miejsca zamieszkania funkcjonują nowoczesne zakłady zatrudniające pracowników mających wykształcenie branżowe.

Czynnikiem, który może przemówić za wyborem szkoły branżowej, zamiast technikum, jest fakt krótszego trwania edukacji w tej pierwszej, co daje możliwość szybszego wejścia na rynek pracy i usamodzielnienia się. Nauka w technikum trwa dłużej i wiąże się ze zdaniem egzaminów zawodowych oraz możliwością przystąpienia do matury. Jest to wyzwanie, któremu nie każdy młody człowiek jest w stanie poddać. Innym czynnikiem determinującym wybór uczniów kończących szkołę podstawową mogą być oceny. Zdaniem badanych jest to istotny czynnik, który wpływa na wybór pomiędzy szkołą branżową, technikum a liceum ogólnokształcącym. Co ciekawe, można w tym obszarze także, zdaniem respondentów, zaobserwować dodatkową korelację z płcią. Uczennice z dobrymi ocenami częściej decydują się na wybór kształcenia ogólnokształcącego, a uczniowie z dobrymi ocenami częściej wybierają technikum. Rozmówcy dostrzegają jednocześnie trend, że liceum ogólnokształcące jest często pierwszym wyborem niezależnie od ocen, z jakimi uczeń kończy szkołę podstawową.

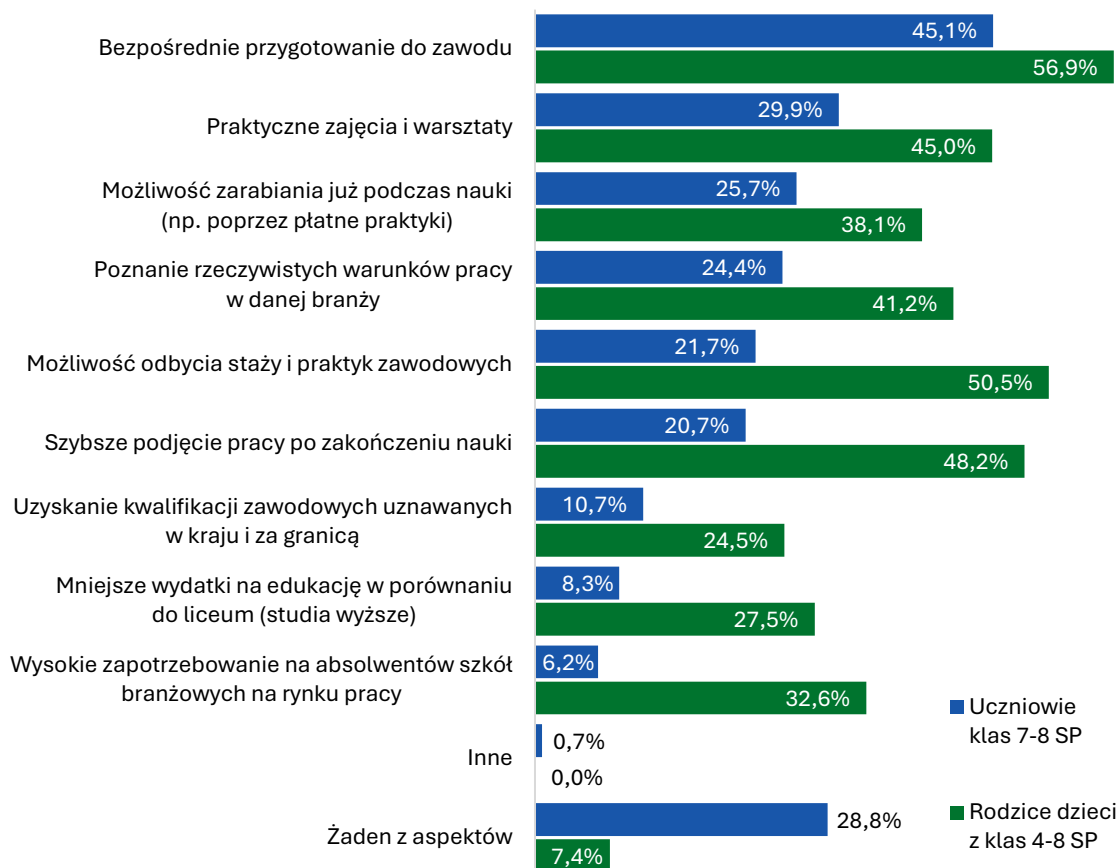
Wskazać można na kilka systemowych zmian, których wdrożenie może w sposób pozytywny wpłynąć na postrzeganie przez uczniów i rodziców kształcenia zawodowego. To może doprowadzić do sytuacji, w której ta ścieżka kształcenia będzie wybierana świadomie oraz przez pryzmat korzyści i pozytywnych skojarzeń. Jednym z nich powinno być szerokie informowanie o tym, jak wygląda lokalny rynek pracy i jak obecnie może wyglądać praca w danym zawodzie. Należy je pokazywać nie przez pryzmat obciążającej pracy fizycznej, tylko możliwości pracy w atrakcyjnych, bezpiecznych warunkach, z wykorzystaniem coraz bardziej nowoczesnych technologii. Ważne jest, by te działania podjąć na wcześniejszym niż dotychczasowo poziomie edukacji. Respondenci wielokrotnie wskazywali, że doradztwo zawodowe i przybliżanie specyfiki zawodów z powodzeniem mogłoby się rozpocząć szybciej niż w 7 klasie szkoły podstawowej. Istotne jest również, by już na poziomie kształcenia podstawowego uczniowie mogli nabywać proste umiejętności praktyczne. Kolejnym ważnym czynnikiem w tym obszarze może być także powstawanie przy większych przedsiębiorstwach szkół. Młody człowiek uczęszczający do takiej placówki zdobywa nie tylko wykształcenie, ale często bardzo dobrze poznaje specyfikę pracy w miejscu, gdzie pracę fizyczną ludzi wykonują nowoczesne urządzenia, które wymagają tylko obsługi. Po ukończeniu szkoły absolwent ma większe szanse na zatrudnienie w wyuczonym zawodzie.

Czynnikami, który może mieć wpływ na postrzeganie kształcenia branżowego przez rodziców, są ich osobiste oraz zawodowe doświadczenia. Rodzic, który sam wybrał taką ścieżkę kształcenia i jest aktywny zawodowo, wie, że może to być dobra droga także dla jego dziecka. Taki rodzic jest świadomy korzyści, jakie mogą płynąć z edukacji, która pozwala zdobyć bardzo konkretny zawód, często niszowy i poszukiwany na rynku pracy. Dodatkowo, jeśli ktoś jest przedsiębiorczy, może założyć własną działalność gospodarczą. Aspekt ten zaczyna być już czasami dostrzegany chociażby przez studentów. Uczestnicy badania jakościowego wskazywali na studentów, którzy w czasie swojej edukacji zaczynają być świadomi, że bardziej cenione na rynku pracy mogą być osoby, które ukończyły szkołę branżową. Jeśli chodzi o różnice w postrzeganiu przez rodziców technikum i szkoły branżowej, ta pierwsza może być uznawana za bardziej wymagającą pod względem nakładów, chociażby finansowych (np. na podręczniki). Z kolei szkoła branżowa może być postrzegana jako ta, która daje możliwość większego kontaktu i nabycia praktycznych umiejętności związanych z zawodem.

Reforma kształcenia zawodowego zmieniła nazewnictwo z zasadniczej szkoły zawodowej na szkołę branżową. Uczestnicy badania jakościowego przyznali, że uczniowie i rodzice nadal używają poprzedniej nazwy. Wskazywano, że używanie w rozmowach z rodzicami i uczniami słowa „branżowa” nie budzi tak jasnych i jednoznacznych skojarzeń jak słowo „zawodowa”. To drugie określenie jest czasami nadal używane w wypowiedziach osób związanych z kształceniem zawodowym. Można przypuszczać, że od momentu zmiany nazewnictwa upłynęło zbyt mało czasu, aby nowa terminologia się utrwaliła.

Z badania ilościowego wynika, że za wyborem szkoły branżowej w największym stopniu przemawia bezpośrednio przygotowanie do zawodu – ten powód wskazywany był najczęściej zarówno przez uczniów (45,1%), jak i rodziców (56,9%). Dla uczniów kolejnym ważnym powodem są praktyczne zajęcia i warsztaty (29,9%) oraz możliwość zarabiania już podczas nauki (25,7%). Z kolei w grupie rodziców / opiekunów prawnych częściej wskazywano zarówno na możliwość odbycia staży i praktyk zawodowych (50,5%), jak i na szybsze podjęcie pracy po zakończeniu nauki (48,2%).

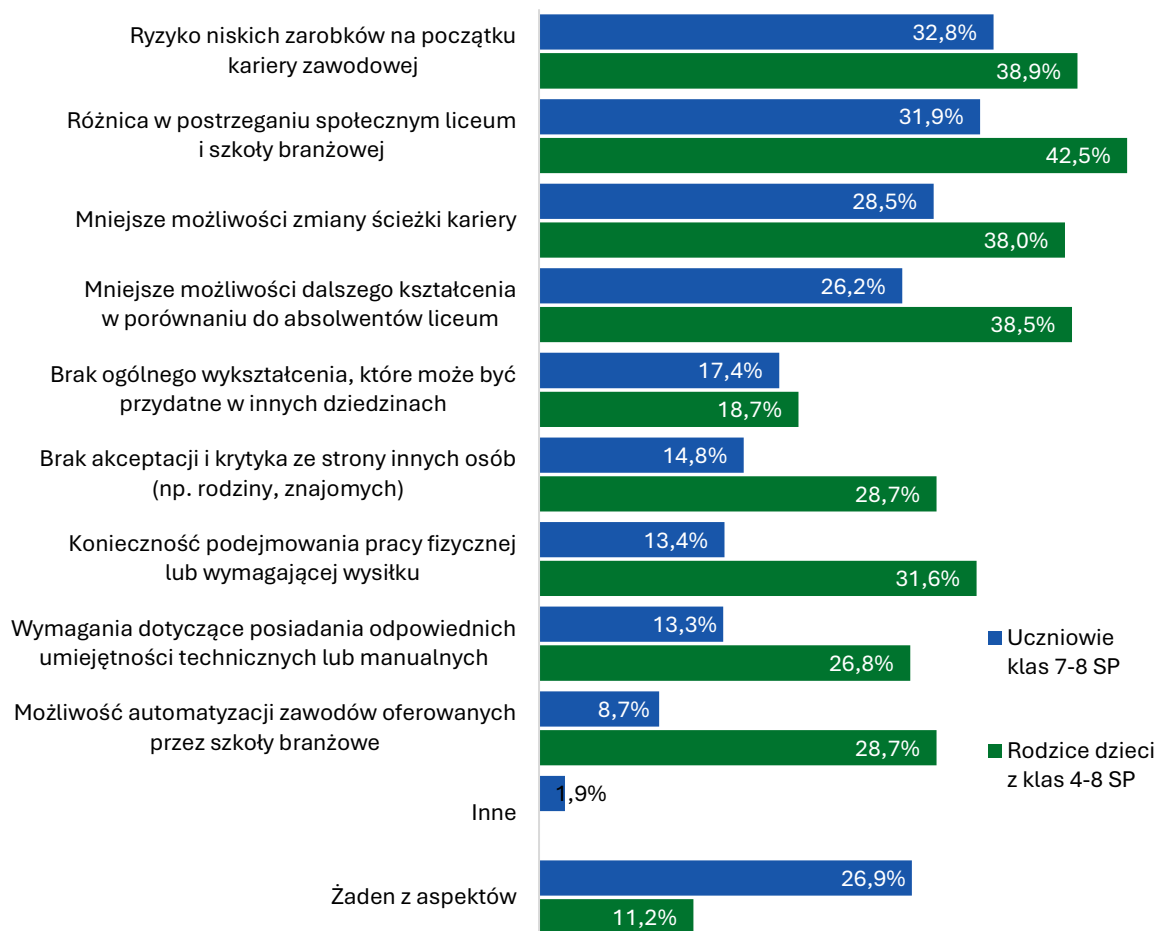
Wykres 20. Wskaż trzy powody, które Twoim zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (uczniowie N=1014); Proszę wskazać trzy powody, które Pana/Pani zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Według uczniów oraz rodziców / opiekunów prawnych uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej głównie z powodu ryzyka niskich zarobków na początku kariery zawodowej oraz różnicy w postrzeganiu społecznym liceum i szkoły branżowej (odpowiednio: 32,8% i 31,9% wskazań w grupie uczniów oraz 38,9% i 42,5% wskazań w grupie rodziców). Uczniowie jako trzeci powód wskazali mniejsze możliwości zmiany ścieżki kariery (28,5%), podczas gdy rodzice – mniejsze możliwości dalszego kształcenia w porównaniu do absolwentów liceum (38,5%).

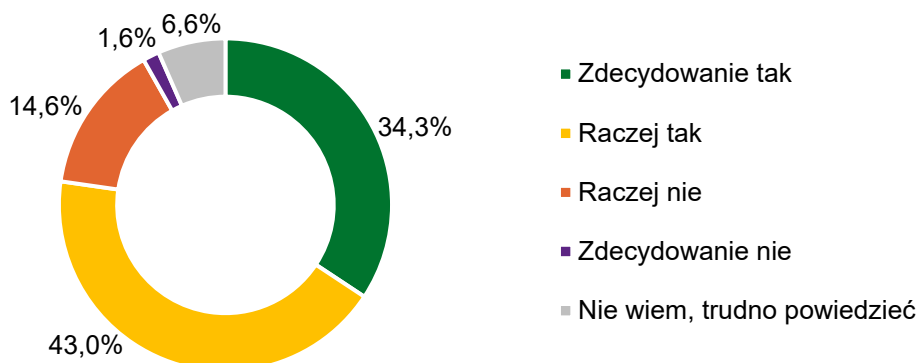
Wykres 21. Wskaż trzy czynniki, które mogą powodować, że uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej (uczniowie N=1014); Proszę wskazać trzy czynniki, które mogą powodować, że uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

W opinii większości rodziców / opiekunów prawnych konieczna byłaby kampania informacyjna o kształceniu zawodowym, aby uczniowie i rodzice mogli pozyskać więcej informacji na ten temat (77,3%; suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Znacznie rzadziej wskazywano na brak konieczności przeprowadzenia takiej kampanii – odpowiedzi przeczące zaznaczyło łącznie 16,2% respondentów (suma odpowiedzi „zdecydowanie nie” i „raczej nie”).

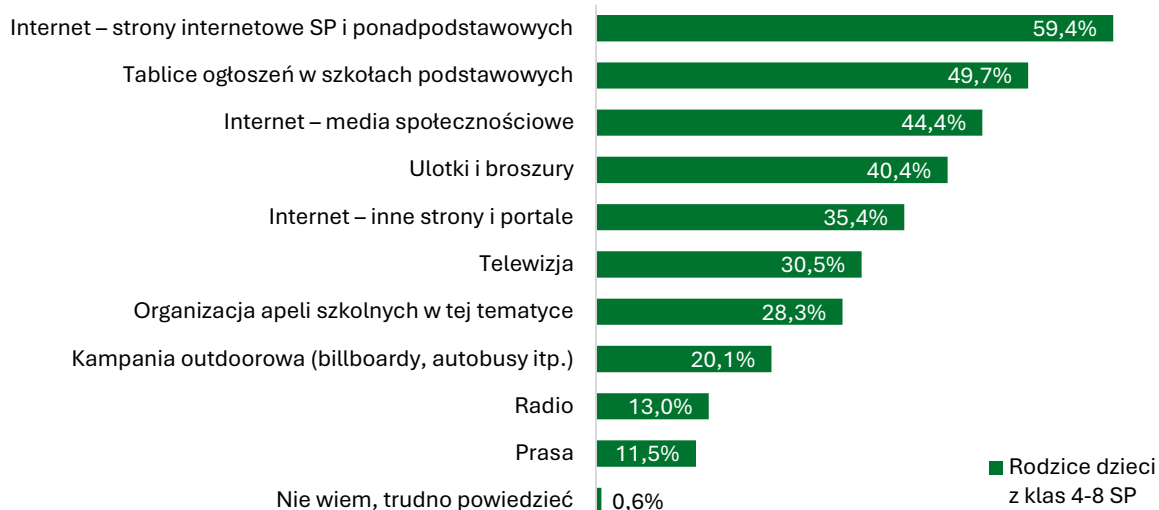
Wykres 22. Czy uważa Pan/Pani, że konieczna byłaby kampania informacyjna o kształceniu zawodowym, aby uczniowie i rodzice mogli pozyskać więcej informacji w tej tematyce? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Badani, którzy dostrzegają konieczność prowadzenia kampanii informacyjnej o kształceniu zawodowym, są przekonani, że powinna zostać zrealizowana przy wykorzystaniu Internetu – a konkretnie stron internetowych szkół podstawowych i ponadpodstawowych (59,4%). Blisko połowa ankieterowanych rodziców jest zdania, że do takiej kampanii należy wykorzystać tablice ogłoszeń w szkołach podstawowych (49,7%). Nieco mniejszy odsetek rodziców wskazał na media społecznościowe (44,4%) czy też ulotki i broszury (40,4%). Najrzadziej wskazywanymi środkami komunikacji były natomiast radio (13%) oraz prasa (11,5%).

Wykres 23. Jakie środki komunikacji należałoby według Pana/Pani wykorzystać do takiej kampanii? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Ocena znajomości zapotrzebowania/funkcjonowania rynku pracy wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych

Wyniki badania wskazują, że uczniowie klas 7–8 szkół podstawowych jako najbardziej poszukiwane na rynku pracy postrzegają zawody związane z sektorem medycznym. Najczęściej wskazywanym zawodem jest lekarz (38,1%), a następnie nauczyciel (25%) oraz informatyk (19,5%). W dalszej kolejności uczniowie wymieniali takie profesje jak mechanik (10,7%), prawnik (10,6%) oraz budowlaniec (9,7%). Warto zauważyć, że 20,1% uczniów nie potrafiło wskazać żadnego zawodu, co może świadczyć o braku wiedzy na temat aktualnych trendów na rynku pracy w tej grupie wiekowej. Należy nadmienić, że w poniższej tabeli przedstawiono odpowiedzi, w przypadku których odsetki wskazań przekroczyły 2%.

Tabela 16. Jakie zawody według Ciebie są obecnie poszukiwane na rynku pracy? (uczniowie N=1014)

Wyszczególnienie	Uczniowie klas 7–8 SP	Wyszczególnienie	Uczniowie klas 7–8 SP
Lekarz	38,1%	Kucharz	5,1%
Nauczyciel	25,0%	Fryzjer	5,1%
Informatyk	19,5%	Architekt	4,7%
Mechanik	10,7%	Strażak	4,1%
Prawnik	10,6%	Pielęgniarka	3,3%
Budowlaniec	9,7%	Żołnierz	3,0%
Programista	8,9%	Hydraulik	2,9%
Policjant	8,8%	Stolarz	2,7%
Elektryk	8,7%	Weterynarz	2,3%
Psycholog	7,9%	Nie wiem	20,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Wyniki badania wśród rodziców i opiekunów prawnych wskazują, że za najbardziej poszukiwane na rynku pracy uznawane są zawody związane z sektorem IT oraz branżą medyczną. Najczęściej wskazywanymi profesjami są informatyk (19,1%) i lekarz (16,8%). Na kolejnych miejscach uplasowały się zawody techniczne, takie jak elektryk (14,7%), mechanik samochodowy (11%) oraz budowlaniec (8,3%). Uwagę zwraca fakt, że 22,1% respondentów przyznało, że nie wie, które zawody są obecnie najbardziej poszukiwane. Może to świadczyć o braku aktualnej wiedzy na temat dynamicznie zmieniającego się rynku pracy. Poniższe zestawienie uwzględnia odpowiedzi, w przypadku których odsetki wskazań wyniosły co najmniej 2%.

Tabela 17. Jakie zawody według Pana/Pani są obecnie poszukiwane na rynku pracy? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

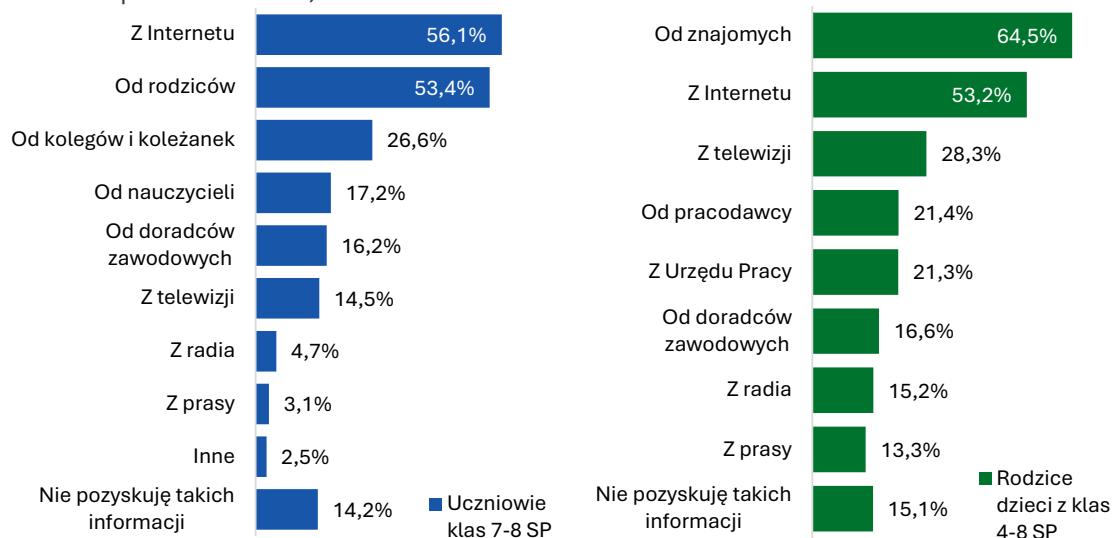
Wyszczególnienie	Rodzice/ opiekunowie prawni	Wyszczególnienie	Rodzice/ opiekunowie prawni
Informatyk	19,1%	blacharz	3,1%
Lekarz	16,8%	masażysta	3,1%
Elektryk	14,7%	Mechanik	3,1%
Mechanik samochodowy	11,0%	Kosmetyczka	3,1%
Fryzjer	10,7%	Prawnik	2,9%
Kucharz	9,2%	Dekarz	2,7%
Programista	8,7%	Cukiernik	2,7%
Budowlaniec	8,3%	Branża IT	2,6%
Piekarz	6,3%	Dietetyk	2,5%
Kierowca	5,5%	Elektronik	2,4%
Spawacz	5,0%	Mechatronik	2,3%
Sprzedawca	4,2%	Ślusarz	2,2%
Hydraulik	4,1%	Krawiec	2,1%
Pielęgniarka	3,9%	Lakiernik	2,0%
Nauczyciel	3,9%	Grafik komputerowy	2,0%
Murarz	3,8%	Ekonomista	2,0%
Logistyk	3,6%	Nie wiem	22,1%
Stolarz	3,5%		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Analiza źródeł informacji na temat poszukiwanych lub dobrze płatnych zawodów wskazuje na różnice pomiędzy uczniami a rodzicami / opiekunami prawnymi. Najczęściej wskazywanym źródłem informacji przez uczniów był Internet (56,1%), a następnie rodzice (53,4%). Kolejne miejsca zajmują koledzy i koleżanki (26,6%) oraz nauczyciele (17,2%). Od doradców zawodowych informacje pozyskuje 16,2% uczniów, co wskazuje na stosunkowo małe znaczenie doradztwa zawodowego jako źródła wiedzy w tej grupie. Z kolei 14,2% uczniów deklarowało, że w ogóle nie pozyskuje takich informacji.

Wśród rodziców najczęstszym źródłem informacji są znajomi (64,5%), a drugie miejsce zajmuje Internet (53,2%). Istotną rolę odgrywa również telewizja (28,3%) oraz pracodawcy i urzędy pracy (odpowiednio 21,4% i 21,3%). Podobnie jak w przypadku uczniów doradcy zawodowi są stosunkowo rzadkim źródłem informacji – korzysta z nich 16,6% rodziców. Brak pozyskiwania informacji wskazało 15,1% respondentów w tej grupie.

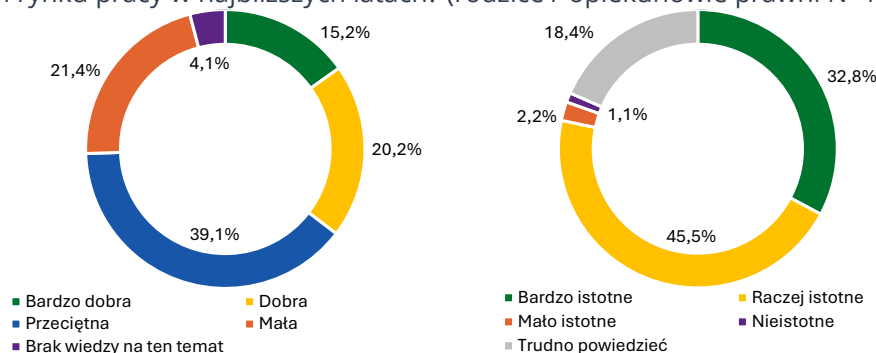
Wykres 24. Skąd pozyskujesz informacje na temat tego, jakie zawody są obecnie poszukiwane lub dobrze płatne na rynku pracy? (uczniowie N=1014); Skąd pozyskuje Pan/Pani informacje na temat tego, jakie zawody są obecnie poszukiwane lub dobrze płatne na rynku pracy? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Z analizy odpowiedzi rodziców i opiekunów prawnych wynika, że poziom wiedzy na temat zmienności zapotrzebowania na rynku pracy jest zróżnicowany. Najczęściej respondenci oceniali ją jako przeciętną (39,1%). Jako dobrą określił ją co piąty badany (20,2%), a bardzo dobrą – 15,2% respondentów. Co istotne, 21,4% rodziców / opiekunów prawnych wskazało na niewielką znajomości tematu, a 4,1% na całkowity brak wiedzy, co może ograniczać ich zdolność do podejmowania świadomych decyzji wspierających wybór ścieżki edukacyjnej dziecka. Jednocześnie znaczna część rodziców uznaje dostosowanie kierunku kształcenia do prognoz dotyczących rynku pracy za kluczowe – 45,5% wskazało na raczej istotne znaczenie tej kwestii, a 32,8% uznało ją za bardzo istotną. Tylko niewielki odsetek badanych stwierdził, że dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy jest całkowicie nieistotne (1,1%) lub mało istotne (2,2%), co świadczy o szerokiej świadomości roli prognoz rynkowych w planowaniu edukacji.

Wykres 25. Jak ocenia Pan/Pani swoją wiedzę na temat zmienności zapotrzebowania na rynku pracy (np. zmieniających się trendów zawodowych, zapotrzebowania na konkretne umiejętności)?; Na ile, według Pana(-ni), istotne jest dostosowanie kierunku kształcenia dziecka do prognoz dotyczących rynku pracy w najbliższych latach? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

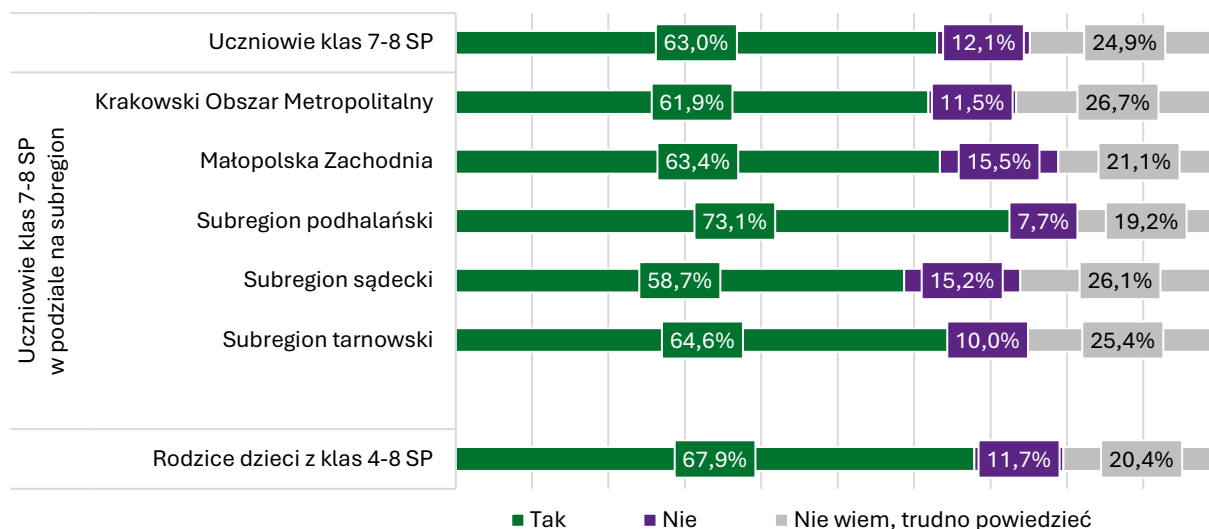

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Analiza czynników wpływających na podejmowanie decyzji o wyborze formy szkoły wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych

Z badania ilościowego wynika, że większość uczniów klas 7-8 szkół podstawowych (63%), podejmując decyzję o wyborze szkoły, będzie brała pod uwagę zapotrzebowanie na zawody oraz ich atrakcyjność finansową. Najczęściej taką postawę prezentowali uczniowie z Subregionu podhalańskiego (73,1%). Rodzice / opiekunowie prawni również wskazywali na znaczenie tego kryterium w decyzjach swoich dzieci – 67,9% wyraziło przekonanie, że dzieci powinny uwzględniać te czynniki. Dane te podkreślają potrzebę większego uwrażliwienia uczniów na informacje o trendach na rynku pracy i zapotrzebowaniu na konkretne zawody.

Wykres 26. Czy podejmując decyzję o wyborze szkoły, będziesz brać pod uwagę, jakie zawody są aktualnie poszukiwane bądź dobrze płatne? (uczniowie N=1014); Czy Pana/Pani zdaniem Pana/Pani dziecko, podejmując decyzję o wyborze szkoły, powinno brać pod uwagę, jakie zawody są aktualnie poszukiwane bądź dobrze płatne? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

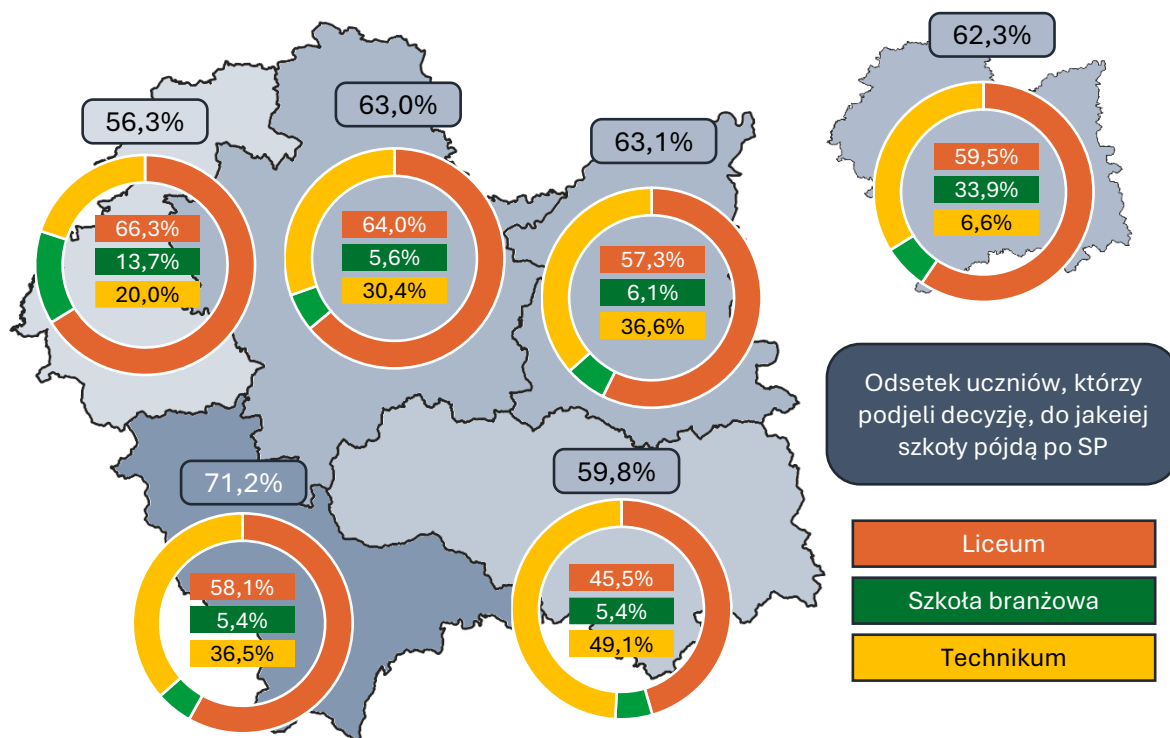

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Decyzję o wyborze szkoły podjęło dotychczas 62,3% badanych uczniów, przy czym większość z nich zadeklarowała, że zamierza kontynuować kształcenie w liceum (59,5%). Co trzeci uczeń (33,9%), który podjął już tę decyzję, planuje po szkole podstawowej pójść do technikum. Szkołę branżową wybrało natomiast 6,6% osób spośród tych, którzy już zadecydowali o przyszłości swojego kształcenia.

Analiza wyników w podziale na lokalizację wykazała, że w Subregionie podhalańskim odsetek uczniów, którzy podjęli decyzję o wyborze szkoły ponadpodstawowej, jest najwyższy (71,2%), najniższy natomiast – w Małopolsce Zachodniej (56,3%). Prawie we wszystkich subregionach najczęstszym wyborem uczniów było liceum. Wyjątek stanowi Subregion sądecki, gdzie uczniowie częściej wskazywali na wybór technikum (49,1%) niż liceum (45,5%). Decyzję o wyborze szkoły branżowej relatywnie najczęściej podejmowano w Małopolsce Zachodniej (13,7%).

Mapa 1. Czy podjąłeś/podjęłaś już decyzję, do jakiej szkoły pójdziesz po szkole podstawowej? (uczniowie N=1014); Do jakiej szkoły ponadpodstawowej masz zamiar uczęszczać? (uczniowie N=632)

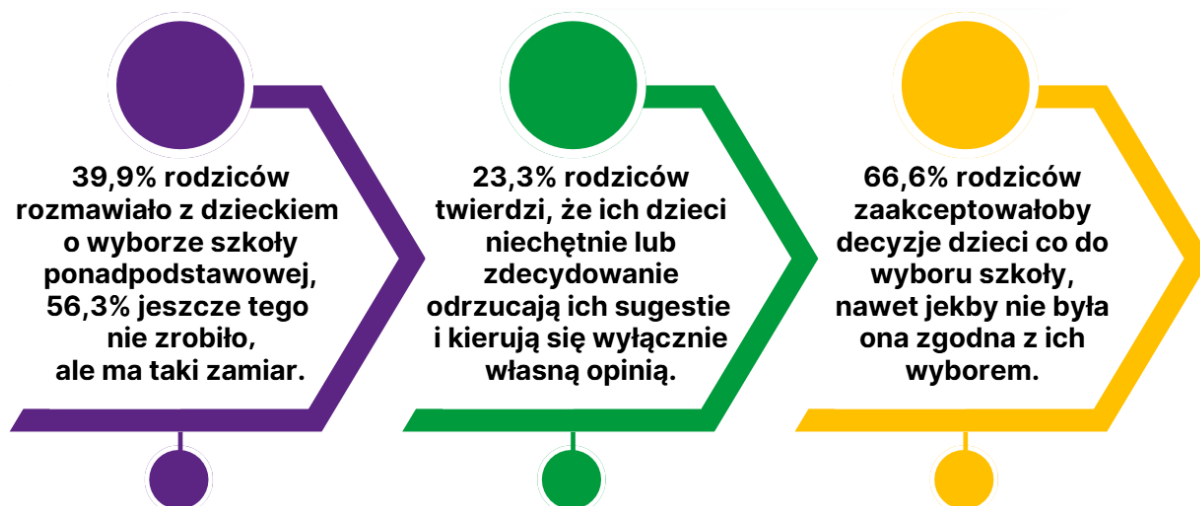
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

W opinii co trzeciego rodzica / opiekuna prawnego (36,3%) ich dzieci podjęły już decyzję o wyborze szkoły ponadpodstawowej, przy czym w większości wskazywali oni, że dzieci planują kontynuować naukę w technikum. Należy mieć na uwadze, że w przypadku uczniów odsetek ten był znacznie wyższy – podjęcie decyzji zadeklarowało 62,3%. Różnica ta może wynikać z przyjętej metodologii: badanie obejmowało uczniów klas 7–8, którzy stoją bezpośrednio przed wyborem szkoły ponadpodstawowej, podczas gdy w grupie rodziców / opiekunów prawnych znalazły się osoby mające dzieci w klasach 4–8, które mogą jeszcze nie dostrzegać konieczności planowania edukacji ponadpodstawowej. Różnica ta może również wynikać z percepcji – uczniowie mogą być bardziej skłonni deklorować, że mają sprecyzowane plany edukacyjne, podczas gdy rodzice / opiekunowie prawni, bazując na rozmowach z dziećmi lub ich postawie, mogą te plany postrzegać jako mniej zdecydowane lub niedostatecznie ugruntowane.

Warto podkreślić, że blisko 40% rodziców / opiekunów prawnych uczniów klas 4–8 rozmawiało już z dzieckiem o wyborze szkoły ponadpodstawowej. Ponad połowa badanych jeszcze nie odbyła z dzieckiem takiej rozmowy, aczkolwiek ma taki zamiar (56,3%). Rodzice / opiekunowie prawni, którzy przeprowadzili już taką rozmowę, w większości deklorowali, że dziecko chętnie bierze pod uwagę ich sugestie lub stosuje się do rad, mimo posiadania własnej opinii (łącznie 76,7%).

Gdyby dziecko zdecydowanie odrzuciło sugestię rodzica i dokonało wyboru wbrew jego opinii, to większość respondentów byłaby gotowa zaakceptować tę decyzję (66,6%).

Rysunek 3. Czy rozmawiał(a) już Pan/Pani z dzieckiem o wyborze szkoły? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003); Jak dziecko odnosi się do Pana/Pani sugestii? (rodzice / opiekunowie prawni N=400); Jak zachował(a)by się Pan/Pani, gdyby Pana/Pani dziecko zdecydowało się wybrać szkołę wbrew Pana/Pani opinii? (rodzice / opiekunowie prawni N=626)

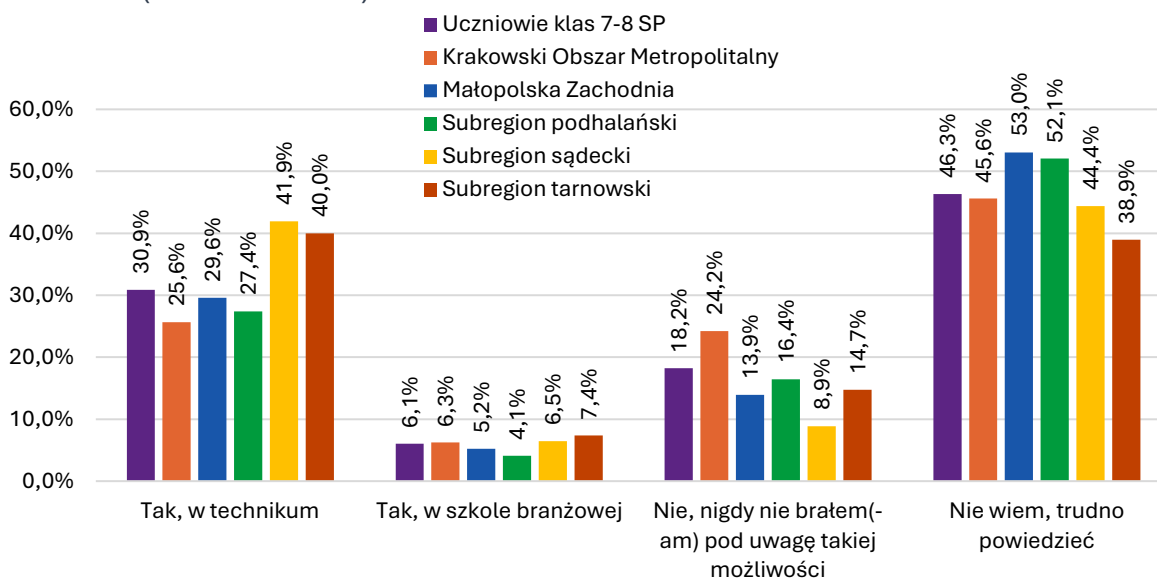

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Podjęcie nauki w szkole kształcącej zawodowo rozważało dotychczas 37% (sumaryczny odsetek odpowiedzi twierdzących) spośród uczniów, którzy nie podjęli jeszcze ostatecznej decyzji bądź planują kontynuację nauki w liceum. Warto podkreślić, że rozkład odpowiedzi wśród badanych rodziców / opiekunów prawnych dzieci z klas 4–8 szkoły podstawowej był zbliżony (35,2% odpowiedzi twierdzących). Z badania wynika, że decyzja o kształceniu w technikum była rozważana przez uczniów znacznie częściej aniżeli o kształceniu w szkole branżowej (30,9% względem 6,1%). Co piąty badany w tej grupie nigdy nie brał pod uwagę możliwości podjęcia nauki w szkole kształcącej zawodowo (18,2%).

Po uwzględnieniu kryterium lokalizacji odnotowano, że decyzja o podjęciu nauki w szkole kształcącej zawodowo stosunkowo najczęściej rozważana była przez uczniów z Subregionu sądeckiego (48,4% odpowiedzi twierdzących) oraz Subregionu tarnowskiego (47,4% odpowiedzi twierdzących). Z kolei uczniowie w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym częściej od pozostałych deklarowali, że nigdy nie brali pod uwagę takiej możliwości (24,2%).

Wykres 27. Czy kiedykolwiek rozważałeś/rozważałaś podjęcie nauki w szkole kształcącej zawodowo? (uczniowie N=758)

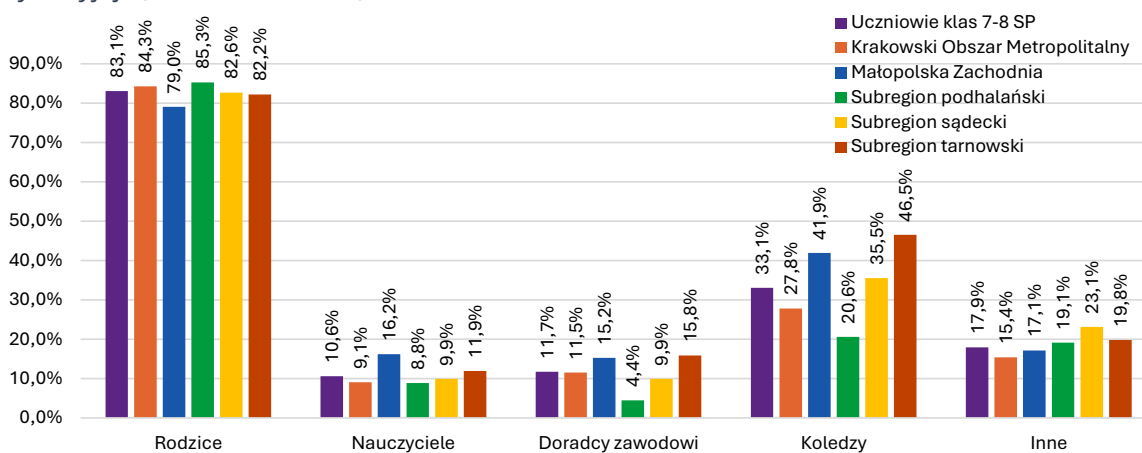

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Podejmując decyzję o wyborze szkoły, większość badanych uczniów zasięgała lub planuje zasięgnąć czyjejs rady – taką odpowiedź wskazało aż 71,6% respondentów. Zdecydowanie najczęściej uczniowie wskazywali na rodziców jako osoby, do których zwracają się po wsparcie i opinie (83,1%). Wynik ten podkreśla kluczową rolę rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych przez młodych ludzi. Na drugim miejscu znaleźli się znajomi (koledzy i koleżanki), których wskazało 33,1% badanych uczniów. To pokazuje, że wpływ na wybory edukacyjne młodzieży może mieć również grupa rówieśnicza.

Uczniowie, którzy nie zasięgałi ani nie zamierzają zasięgać czyjejs rady w kwestii wyboru szkoły ponadpodstawowej, najczęściej wyrażali przekonanie, że rodzice zaakceptują podjętą przez nich decyzję (72,9%). Tylko nieliczni uczniowie wskazywali, że rodzice nie zgodzą się z dokonanym wyborem i będą dążyć do zmiany ich decyzji (5,9%) – liceum bądź technikum.

Wykres 28. Czy podejmując decyzję o wyborze szkoły, zasięgałeś(-aś) / będziesz zasięgał(a) czyjejs rady? Czyjej? (uczniowie N=726)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Badanie wykazało, że główną barierą w wyborze szkoły ponadpodstawowej jest niezdecydowanie co do przyszłej ścieżki zawodowej (49,8%). Uczniowie często wskazywali też na odległość szkół od miejsca zamieszkania, tj. długi czas i/lub wysoki koszt dojazdów (28,7%) oraz na brak informacji o jakości nauczania w poszczególnych szkołach (26,2%). Nieco mniejszy odsetek wskazań uzyskały odpowiedzi sugerujące brak wystarczających informacji o dostępnej ofercie szkół ponadpodstawowych w szkołach podstawowych czy też brak jasnych informacji o wymaganiach rekrutacyjnych szkół (po 26,1%).

Warto podkreślić, że odpowiedzi rodziców / opiekunów prawnych potwierdzają wyniki badania zrealizowanego wśród uczniów – rozkład odpowiedzi był zbliżony. Wśród najczęściej wskazywanych przez rodziców / opiekunów prawnych barier znalazły się także te, które wskazywali uczniowie: brak informacji o jakości nauczania w poszczególnych szkołach (31%), niezdecydowanie co do przyszłej ścieżki zawodowej (30,7%), brak wystarczających informacji o dostępnej ofercie szkół ponadpodstawowych w szkole podstawowej dziecka (30,1%) oraz brak jasnych informacji o wymaganiach rekrutacyjnych szkół (29,8%).

Rysunek 4. Co utrudniało/utrudnia Ci wybór szkoły ponadpodstawowej? (uczniowie N=1014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Z analizy odpowiedzi wynika, że uczniowie klas 7–8 szkół podstawowych i ich rodzice / opiekunowie prawni kierują się różnymi czynnikami przy wyborze szkoły ponadpodstawowej. Dla uczniów najważniejsze są oferowane kierunki kształcenia (69,3%) oraz atmosfera w szkole (64,4%). Na kolejnym miejscu uplasowały się opinie uczniów i absolwentów szkoły (45,6%), a odległość od domu i bezpieczeństwo w szkole zostały wskazane przez 44,6% badanych. Rodzice / opiekunowie prawni najczęściej wskazywali na oferowane kierunki kształcenia (68,1%) oraz kadre nauczycielską (58,6%). Znacznie większą wagę przywiązują oni do pozycji

szkoły w rankingach (49,1%), a także do opinii zamieszczonych w Internecie (39,2%), oferty dodatkowych zajęć i kółek zainteresowań (41,1%) oraz wymian międzynarodowych (37,6%).

Wykres 29. Co jest dla Ciebie ważne przy wyborze szkoły ponadpodstawowej? (uczniowie N=1014); Co w Pana/Pani opinii jest najważniejsze przy wyborze szkoły ponadpodstawowej? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Uczestnicy badania jakościowego wskazali szereg różnorodnych czynników, które ich zdaniem wpływają na decyzję uczniów ostatnich klas szkół podstawowych o wyborze kształcenia zawodowego. Są to:

- Odległość szkoły od miejsca zamieszkania. Czynnik ten może być szczególnie ważny na terenach, gdzie występuje zjawisko wykluczenia komunikacyjnego. Istotną rolę może także odgrywać w dużych miastach, gdzie dojazd z jednego miejsca do drugiego jest czasochłonny.
- Oceny, z jakimi absolwenci szkół podstawowych kończą edukację na tym poziomie.
- Krótki okres edukacji, który jednocześnie daje możliwość podjęcia aktywności zawodowej. Jest to czynnik istotny, jeśli młodzież, dokonując wyboru, ma świadomość, gdzie i w jakich warunkach będzie mogła pracować po ukończeniu edukacji.
- Prestiż danej szkoły, który rodzi przekonanie, że bycie absolwentem danej placówki jest nobilitujące samo w sobie. Podobny czynnik mogą stanowić opinie osób z grona rodziny czy znajomych, które ukończyły naukę w danej szkole. Wskazywano, że w tym obszarze bardzo dobrze działa tzw. metoda kuli śnieżnej i może być wykorzystywana jako forma promowania kształcenia branżowego.
- Niedostanie się do szkoły lub nieradzenie sobie w szkole pierwszego wyboru – traktowanie szkoły branżowej jako tzw. ostatni lub gorszy wybór.

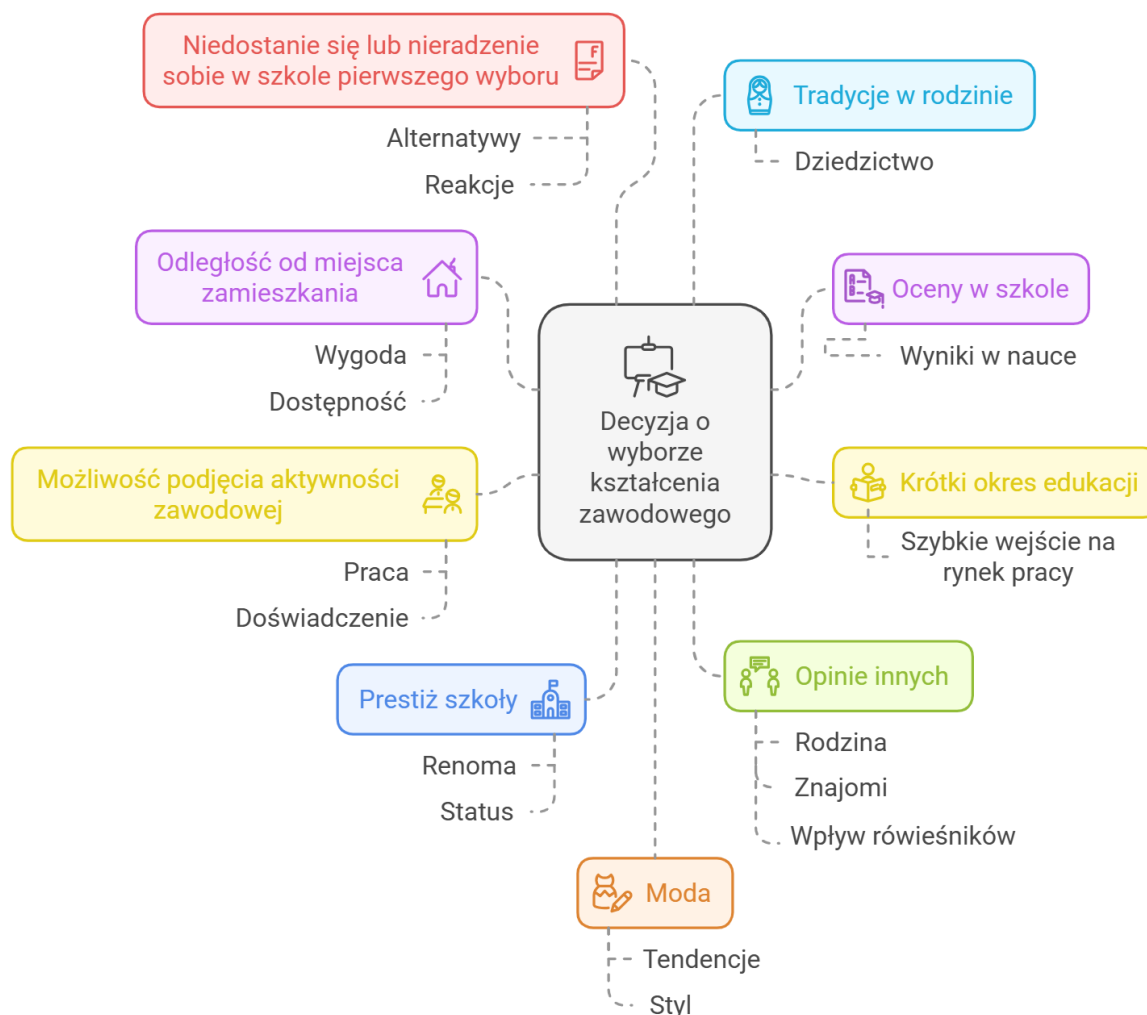
- Wybór podyktowany tradycjami w rodzinie, który czasami może być wymuszony przez rodziców. W tym obszarze dodatkowy czynnik, mający wpływ na ten wybór, mogą stanowić także niezrealizowane plany czy też niespełnione ambicje rodziców.
- Kierowanie się wyborem ze względu na tzw. modę, która może wynikać między innymi z promowania pewnych zawodów w telewizji przez popularne programy.
- Dokonywanie wyboru pod wpływem decyzji, jakie podejmuje koleżanka lub kolega, i chęć, by jak najdłużej razem chodzić do jednej klasy czy szkoły.
- Docierające do młodzieży reklamy, między innymi poprzez media społecznościowe, które są dla nich obecnie istotnym źródłem pozyskiwania informacji czy kształtowania opinii.

Jak wynika z opinii uczestników badań jakościowych, jednym z kluczowych czynników, który powinien mieć znaczenie przy podejmowaniu decyzji uczniów ostatnich klas szkół podstawowych o wyborze kształcenia, stanowi wiedza w zakresie zapotrzebowania na rynku pracy. Jak wskazują uczestnicy badania jakościowego, rodzice uczniów często nie mają zbyt dużej wiedzy na temat zawodów przyszłości, co znajduje odzwierciedlenie w danych pochodzących z badania ilościowego wśród samych rodziców i opiekunów prawnych. Wynika z nich, że 22,1% badanych w tej grupie nie wie, które zawody są obecnie najbardziej poszukiwane. Rozmówcy sygnalizowali, że odwiedzając doradcę zawodowego, rodzice przyjmują różne postawy wobec tego, co usłyszą podczas takiego spotkania. Nie jest to grupa jednorodna i znaleźć wśród niej można zarówno osoby, które mimo że są już aktywne zawodowo, same chętnie skorzystałyby z takiego wsparcia. Jednocześnie pojawiają się także rodzice, którzy niezbyt przychylnie reagują na sugestie doradcy zawodowego w kwestii tego, jakich wyborów mogłoby lub powinno dokonać ich dziecko.

Także uczniowie nie mają takiej wiedzy, jednak mogą ją uzyskać w ramach doradztwa zawodowego w szkole. Narzędzie, które jest w tym celu wykorzystywane i można je, zdaniem badanych, rekomendować, to Barometr Zawodów dla województwa małopolskiego. Aby jego wykorzystywanie było sensowne, narzędzie to powinno być aktualne. Bardzo ważne jest budowanie świadomości i szerzenie wiedzy, że nawet osoby niemające wykształcenia związanego z danym zawodem, muszą mieć szereg umiejętności i kompetencji. Często wskazywano, że istotne jest, by uczniowie mogli jak najszybciej rozpocząć proces ich poznawania i nazywania. Ta wiedza w połączeniu ze świadomością, jakie są oczekiwania rynku pracy, może pomóc im wybrać dalszą ścieżkę kształcenia.

Zdaniem uczestników badań jakościowych zarówno rodzice, jak i uczniowie mają dostęp do informacji o kompetencjach przyszłości, zawodach przyszłości czy barometru zawodów podczas wielokrotnie wspomnianego w toku badania jakościowego Festiwalu Zawodów. Częściej jego uczestnikami są dzieci niż dorośli, mimo oferowania tym drugim różnych form (online, stacjonarnie) w różnych godzinach możliwości pozyskania wiedzy z poruszanego zakresu. Rodzice nie zawsze mają świadomość tego, jak ważne jest, by przy wyborze dziecka mieć wiedzę o zapotrzebowaniu na rynku pracy. Taki sam poziom wiedzy mogą mieć, zdaniem respondentów, rodzice w kwestii tego, jak wygląda rynek pracy obecnie – jakie firmy obecnie funkcjonują i gdzie w przyszłości dzieci mogą znaleźć dla siebie atrakcyjne miejsca pracy.

Rysunek 5. Czynniki wpływające na decyzję uczniów ostatnich klas szkół podstawowych o wyborze kształcenia zawodowego

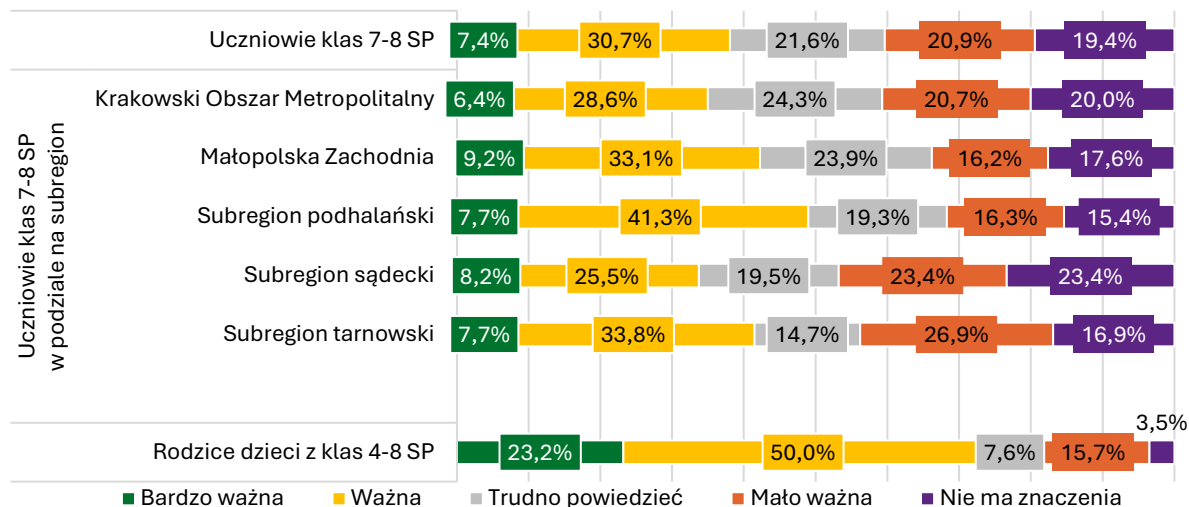

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania jakościowego FGI.

Rola doradcy zawodowego w procesie wyboru szkoły i kształtowania ścieżki edukacyjnej była różnie oceniana w badaniach ilościowych obu grup respondentów. Rodzice / opiekunowie prawni dzieci z klas 4–8 szkół podstawowych najczęściej uznawali tę rolę za ważną (50%) lub bardzo ważną (23,2%). Wśród uczniów klas 7–8 szkół podstawowych odsetek wskazujących na bardzo ważną rolę doradcy był znacznie niższy (7,4%), przy czym 30,7% uznało ją za ważną.

Analiza danych ze względu na lokalizację wykazała, że najwyższy odsetek uczniów wskazujących na ważną rolę doradcy zawodowego zaobserwowano w Subregionie podhalańskim (41,3%). W przypadku odpowiedzi „bardzo ważna” nie odnotowano istotnych różnic w odpowiedziach respondentów. Z kolei rolę doradcy zawodowego w procesie kształtowania ścieżki edukacyjnej jako mało ważną oceniali głównie uczniowie z Subregionu tarnowskiego (26,9%) i sądeckiego (23,4%).

Wykres 30. Jak oceniasz rolę doradcy zawodowego w procesie wyboru szkoły? (uczniowie N=1014); Jak ocenia Pan/Pani rolę doradcy zawodowego w procesie kształtowania ścieżki edukacyjnej Pana/Pani dziecka? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

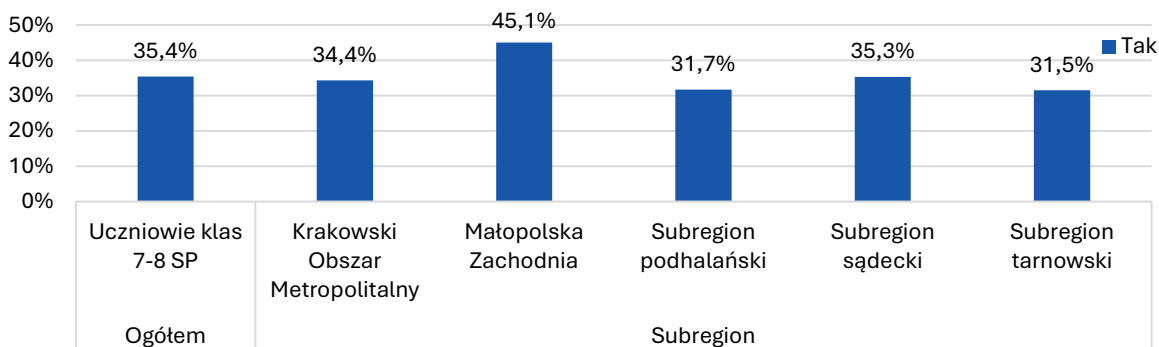

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Deklaracje rodziców / opiekunów prawnych wskazują, że trzech na dziesięciu z nich (30,5%) sugerowało swojemu dziecku udział w spotkaniach z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, mających na celu wsparcie wyboru ścieżki edukacyjnej. Podobny odsetek ankietowanych (28,3%) potwierdził, że ich dzieci uczestniczyły w spotkaniach z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego – najczęściej w spotkaniach/warsztatach grupowych z doradcą zawodowym (80,3%) oraz konsultacjach indywidualnych z doradcą zawodowym na terenie szkoły (53,5%). Przeczącej odpowiedzi udzieliła ponad połowa badanych (56,9%).

Co trzeci uczeń klasy 7–8 szkoły podstawowej deklarował, że brał udział w spotkaniach z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego (35,4%). Wskazuje to na potrzebę zwiększenia dostępności i promocji takich działań, aby zapewnić wszystkim uczniom równe szanse w planowaniu swojej ścieżki edukacyjno-zawodowej. Najwyższy odsetek twierdzących odpowiedzi odnotowano w Małopolsce Zachodniej (45,1%).

Wykres 31. Czy kiedykolwiek miałeś(-aś) spotkanie z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego? (uczniowie N=1014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Uczniowie klas 7–8 szkół podstawowych, którzy do tej pory nie korzystali z doradztwa edukacyjno-zawodowego, najczęściej wskazywali, że kluczową korzyścią z udziału

w spotkaniach doradztwa zawodowego byłoby lepsze zrozumienie własnych predyspozycji zawodowych i zainteresowań (53,4%). Drugą najczęściej wymienianą korzyścią była pomoc w wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej lub zawodowej (48,2%). Inne ważne aspekty to zwiększenie pewności siebie w podejmowaniu decyzji związanych z karierą (34%) oraz poznanie dostępnych możliwości zawodowych i ścieżek kształcenia (33,7%). Zdobyć praktycznych informacji o rynku pracy i zapotrzebowaniu na zawody uznało za istotne 30,7% uczniów.

Rodzice / opiekunowie prawni wśród potencjalnych korzyści wynikających z udziału ich dzieci w formach doradztwa zawodowego najczęściej wymieniali lepsze zrozumienie własnych predyspozycji zawodowych i zainteresowań (59,3%), poznanie dostępnych możliwości zawodowych i ścieżek kształcenia (57,6%) oraz zwiększoną pewność siebie w podejmowaniu decyzji związanych z karierą (54,9%).

Wykres 32. Jakie korzyści, Twoim zdaniem, mogłyby Ci przynieść takie spotkania? (uczniowie N=655); Jakie korzyści przyniosły/mogłyby przynieść dla Pana/Pani dziecka takie spotkania? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Ponad połowa uczniów, którzy uczestniczyli w formach doradztwa zawodowego, jako główną korzyść wskazała lepsze zrozumienie własnych predyspozycji zawodowych i zainteresowań (51,5%). Na kolejnych pozycjach uplasowały się: pomoc w wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej lub zawodowej (42,6%) oraz poznanie dostępnych możliwości zawodowych i ścieżek kształcenia (35,4%).

Podsumowując, uczniowie dostrzegają różne korzyści w formach doradztwa zawodowego, szczególnie w zakresie lepszego poznania siebie, wsparcia w podejmowaniu decyzji oraz dostępu do informacji o możliwościach edukacyjnych i rynku pracy.

Wykres 33. Jakie korzyści dostrzegasz z udziału w tych formach doradztwa? (uczniowie N=359)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Zdecydowana większość badanych uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej, którzy uczestniczyli w spotkaniach z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, odbyła je w 7 klasie (62,1%). Najwyższy odsetek takich deklaracji odnotowano w Subregionie podhalańskim (78,8%).

Tabela 18. Kiedy ostatnio miałeś/miałaś takie spotkanie? (uczniowie N=359)

Wyszczególnienie	Uczniowie klas 7-8 SP	Krakowski Obszar Metropolitalny	Małopolska Zachodnia	Subregion podhalański	Subregion sądecki	Subregion tarnowski
W 5 klasie lub wcześniej	2,0%	1,3%	0,0%	3,0%	6,2%	0,0%
W 6 klasie	10,0%	15,4%	11,0%	6,1%	0,0%	7,3%
W 7 klasie	62,1%	51,9%	65,6%	78,8%	70,8%	68,3%
Nie pamiętam	25,9%	31,4%	23,4%	12,1%	23,0%	24,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Najczęstszą formą doradztwa edukacyjno-zawodowego wśród uczniów klas 7-8 szkół podstawowych były grupowe spotkania/warsztaty z doradcą zawodowym organizowane na terenie szkoły – wskazało je 75,8% ankietowanych. Najczęściej tego rodzaju działania realizowane były w Subregionie podhalańskim (81,8%) oraz tarnowskim (80,5%). Grupowe spotkania/warsztaty z doradcą zawodowym poza szkołą miały miejsce znacznie rzadziej (17%) i były najbardziej popularne w Subregionie sądeckim (36,9%). Indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym na terenie szkoły wskazało 11,7% uczniów, a poza szkołą – jedynie 5,8%. Wyniki te pokazują, że doradztwo edukacyjno-zawodowe realizowane jest głównie

w formie grupowej w szkołach, co sugeruje potrzebę rozszerzenia indywidualnych konsultacji oraz działań mających na celu dotarcie do większej liczby uczniów i lepsze dostosowanie wsparcia do ich potrzeb.

Tabela 19. W jakich formach doradztwa edukacyjno-zawodowego brałeś/brałaś udział? (uczniowie N=359); w jakich formach doradztwa edukacyjno-zawodowego brało udział Pana/Pani dziecko? (rodzice / opiekunowie prawni N=284)

Wyszczególnienie	Uczniowie klas 7-8 SP	Krakowski Obszar Metropolitalny	Małopolska Zachodnia	Subregion podhalański	Subregion sądecki	Subregion tarnowski
Spotkania/warsztaty grupowe z doradcą zawodowym na terenie szkoły	75,8%	76,3%	78,1%	81,8%	66,2%	80,5%
Spotkania/warsztaty grupowe z doradcą zawodowym poza szkołą	17,0%	10,9%	23,4%	3,0%	36,9%	9,8%
Konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym na terenie szkoły	11,7%	10,9%	12,5%	9,1%	13,8%	12,2%
Konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym poza szkołą	5,8%	9,0%	6,3%	3,0%	1,5%	2,4%
Inne	2,2%	2,6%	1,6%	3,0%	1,5%	2,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Zarówno uczniowie szkół podstawowych, jak i rodzice / opiekunowie prawni wskazują na potrzebę różnorodnych form wsparcia w wyborze szkoły ponadpodstawowej i ścieżki zawodowej. Udział w dniach otwartych szkół ponadpodstawowych uzyskał najwyższe odsetki wskazań w obu badanych grupach – 54,7% wśród uczniów i 62,3% wśród rodziców / opiekunów prawnych. Kolejnym istotnym działaniem była organizacja spotkań z doradcami zawodowymi, którą poparło 45,9% uczniów i 51,8% rodziców. Udział w targach edukacyjnych i zawodowych uplasował się na trzeciej pozycji wśród uczniów (41,4%), natomiast w przypadku rodziców było to przeprowadzanie testów predyspozycji zawodowych (48,8%).

Wykres 34. W jaki sposób szkoła powinna wspierać Ciebie i innych uczniów w wyborze szkoły ponadpodstawowej i ścieżki zawodowej? (uczniowie N=1014); w jaki sposób szkoła powinna wspierać uczniów w wyborze szkoły i ścieżki zawodowej? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)

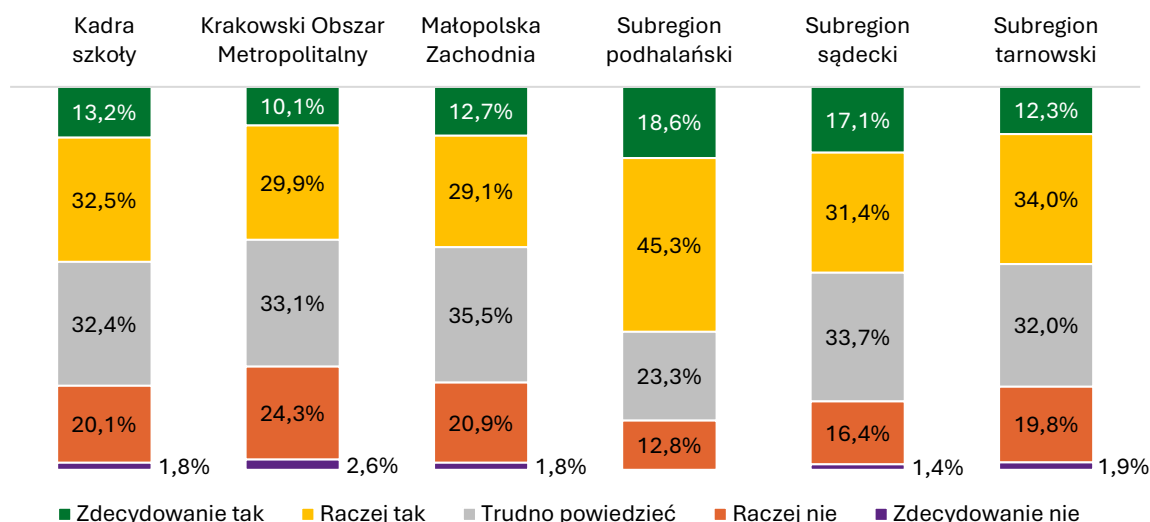
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Identyfikacja i analiza problemów/niedostatków w zakresie wsparcia uczniów w wyborze kształcenia zawodowego przez osoby zajmujące się edukacją i doradztwem zawodowym

Według opinii 45,7% przedstawicieli kadry szkół kształcenie zawodowe jest dobrze postrzegane w społeczeństwie (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Takie opinie wyrażali najczęściej dyrektorzy szkół (64,9%). Przeciwnego zdania („raczej nie” i „zdecydowanie nie”) był co piąty respondent (21,9%), a co trzeci (32,4%) miał trudność z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi.

Biorąc pod uwagę kryterium lokalizacji, można dostrzec, że pozytywnych ocen najczęściej dokonywali badani reprezentujący Subregion podhalański, gdzie 63,9% respondentów uznało kształcenie zawodowe za dobrze postrzegane w społeczeństwie. Najmniej pozytywnych opinii zanotowano w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym (40%).

Wykres 35. Czy uważa Pan/Pani, że obecnie kształcenie zawodowe jest dobrze postrzegane w społeczeństwie? (N=710)

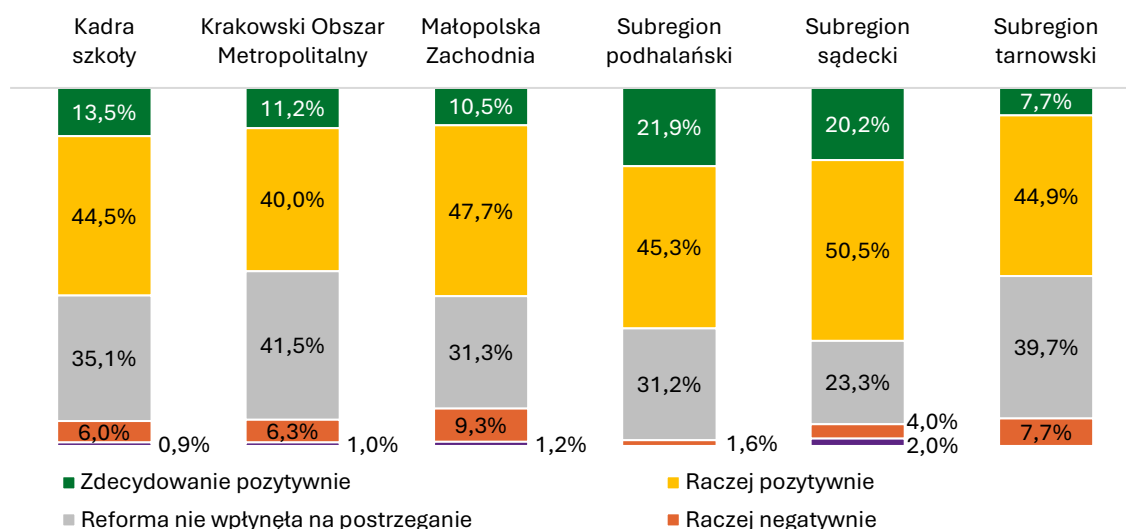

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Wprowadzenie szkół branżowych I i II stopnia w miejsce zasadniczych szkół zawodowych zostało ogólnie ocenione pozytywnie przez badanych. Łącznie 58% respondentów uważa, że reforma wpłynęła pozytywnie na społeczne postrzeganie kształcenia zawodowego (suma odpowiedzi „zdecydowanie pozytywne” i „raczej pozytywne”). Taką opinię wyrażali najczęściej dyrektorzy szkół (64,9%). Przeciwnego zdania (odpowiedzi „zdecydowanie negatywnie” i „raczej negatywnie”) było jedynie 6,9% respondentów. Jednocześnie 35,1% badanych uznało, że reforma nie wpłynęła w żaden sposób na postrzeganie kształcenia zawodowego.

Analiza wyników według kryterium lokalizacji pokazuje, że reforma została najlepiej oceniona w Subregionie sądeckim (70,7%) i podhalańskim (67,2%).

Wykres 36. Czy i jak według Pana/Pani wprowadzenie szkół branżowych I i II stopnia w miejsce szkół zawodowych wpłynęło na społeczne postrzeganie kształcenia zawodowego? (N=710)

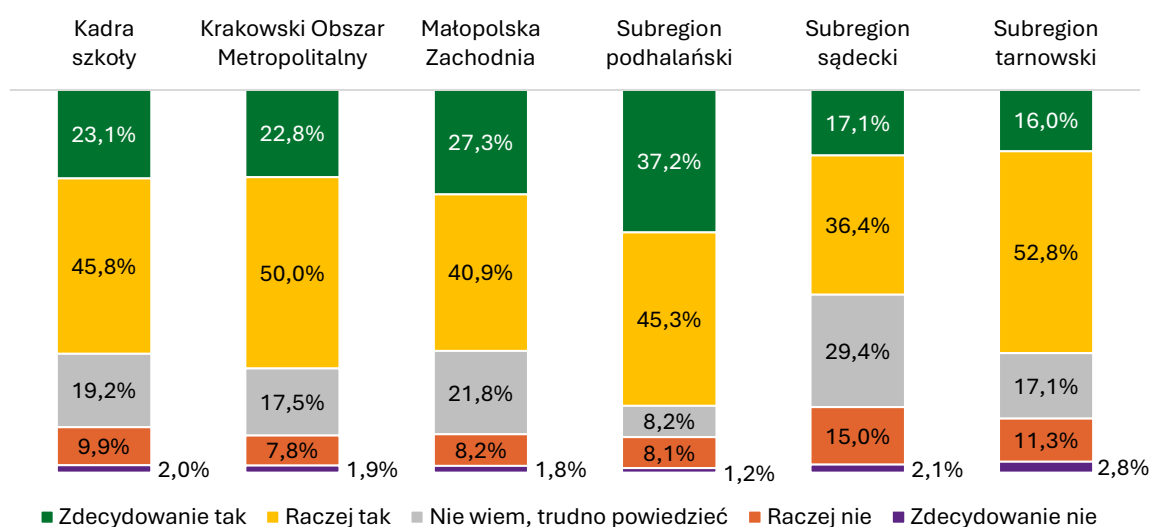

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Większość respondentów (68,9%) – bez względu na zajmowane stanowisko – zgodziła się ze stwierdzeniem, że więcej młodzieży powinno wybierać naukę w technikach (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Odsetek badanych, którzy wyrazili odmienną opinię („zdecydowanie nie” i „raczej nie”), wyniósł 11,9%, a 19,2% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi.

Największe poparcie dla kształcenia w technikach odnotowano w Subregionie podhalańskim, gdzie aż 82,5% respondentów udzieliło twierdzącej odpowiedzi. Uwagę zwraca fakt, że w Subregionie sądeckim odsetek podobnych deklaracji był wyraźnie niższy niż w pozostałych subregionach (53,5%).

Wykres 37. Czy Pana/Pani zdaniem dobrze byłoby, żeby więcej młodzieży wybierało naukę w technikach? (N=710)

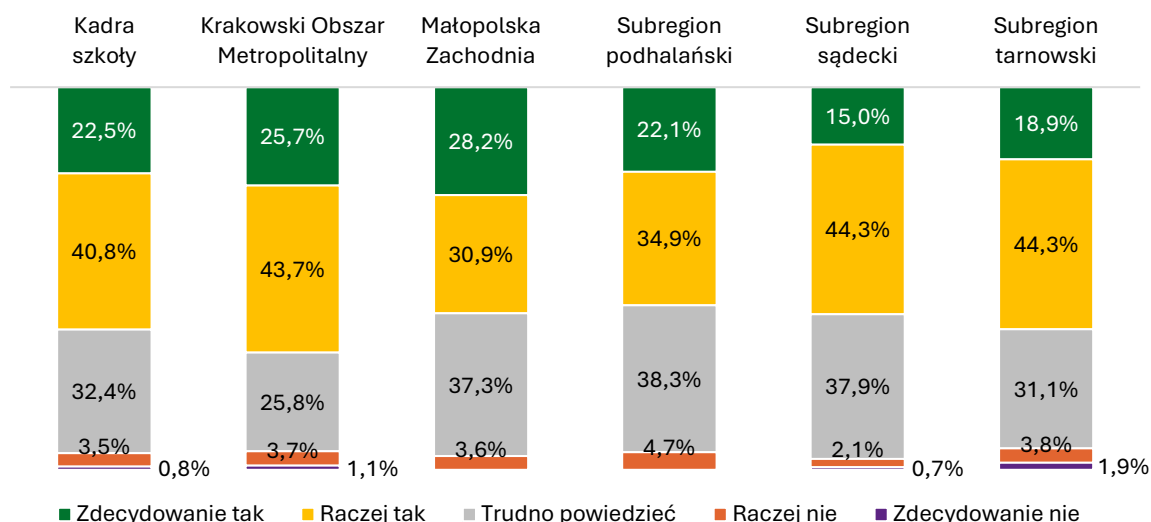

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Zdecydowana większość respondentów uważa, że dobrze byłoby, aby więcej młodzieży wybierało naukę w szkołach branżowych (63,3%; suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Takie deklaracje składali najczęściej dyrektorzy szkół (81,1%). Przeczące odpowiedzi („zdecydowanie nie” i „raczej nie”) były rzadkie (4,3%). Co trzeci ankietyowany nie potrafił przyjąć jednoznacznego stanowiska w tej kwestii (32,4%).

Najwyższy poziom poparcia odnotowano w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym, gdzie 69,4% respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

Wykres 38. Czy Pana/Pani zdaniem dobrze byłoby, żeby więcej młodzieży wybierało naukę w szkołach branżowych? (N=710)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

W opinii przedstawicieli kadry szkół, aby zwiększyć liczbę uczniów, którzy decydują się na wybór szkół kształcących zawodowo, potrzebna jest przede wszystkim intensyfikacja współpracy między szkołami a lokalnymi pracodawcami (70,9%). Większa oferta praktyk i staży została wskazana przez 56,9% badanych jako kluczowy element zachęcający uczniów do wyboru szkół kształcących zawodowo. Podobnie istotna jest promocja szkół kształcących zawodowo w mediach i podczas wydarzeń edukacyjnych, którą poparło 50% respondentów. Organizacja spotkań z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy, była istotna dla 45,4% badanych.

Podsumowując, według respondentów najbardziej efektywnymi działaniami wspierającymi wybór szkół kształcących zawodowo są inicjatywy ściśle powiązane z rynkiem pracy.

Z analizy odpowiedzi można wywnioskować, że na zwiększenie współpracy między szkołami a lokalnymi pracodawcami oraz większą promocję szkół kształcących zawodowo w mediach i podczas wydarzeń edukacyjnych wskazywali najczęściej dyrektorzy szkół (odpowiednio 80% i 71,4%). Organizacja targów edukacyjnych i zawodowych oraz wizyt studyjnych w różnych zakładach pracy były wymieniane głównie przez pedagogów (odpowiednio 46,2% i 57,7%).

Największe poparcie dla zwiększenia współpracy między szkołami a lokalnymi pracodawcami odnotowano w Subregionie podhalańskim, gdzie aż 80% respondentów wskazało ten aspekt jako kluczowy. Należy również nadmienić, że przedstawiciele Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego częściej niż pozostali respondenci dostrzegali znaczenie promocji szkół kształcących zawodowo (55,3%).

Tabela 20. Jakie działania według Pana/Pani należy podjąć, by zwiększyć liczbę uczniów, którzy decydują się na wybór szkół kształcących zawodowo (w szczególności szkół branżowych)? (N=592)

Wyszczególnienie	Kadra szkół
Zwiększenie współpracy między szkołami a lokalnymi pracodawcami	70,9%
Większa oferta praktyk i staży	56,9%
Większa promocja szkół kształcących zawodowo w mediach i podczas wydarzeń edukacyjnych	50,0%
Organizacja spotkań z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy	45,4%
Zwiększenie dostępności informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości	36,3%
Organizacja wizyt studyjnych w różnych zakładach pracy	35,3%
Organizacja targów edukacyjnych i zawodowych	34,1%
Organizowanie dni otwartych i warsztatów zawodowych	33,6%
Zwiększenie dostępności informacji o kształceniu zawodowym	32,8%
Przeprowadzanie testów predyspozycji zawodowych	28,5%
Kampania informacyjna o kształceniu zawodowym	25,7%
Prowadzenie zajęć z przedsiębiorczości	17,7%
Lepsza współpraca szkół podstawowych z rodzicami i opiekunami uczniów w tym zakresie	13,9%
Zwiększenie liczby doradców zawodowych w szkołach podstawowych	11,3%
Stworzenie programów mentoringowych z udziałem absolwentów szkół kształcących zawodowo	6,8%
Inne	3,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Z deklaracji przedstawicieli kadry szkół wynika, że główne powody przemawiające za wyborem szkoły branżowej to przede wszystkim bezpośrednio przygotowanie do zawodu (70%). Ten aspekt wyraźnie dominuje, podkreślając praktyczny charakter edukacji w szkołach branżowych, który umożliwia uczniom zdobycie umiejętności niezbędnych do wykonywania konkretnego zawodu. Na drugim miejscu znalazły się praktyczne zajęcia i warsztaty, wskazane przez 47,5% badanych. Trzecim najczęściej wymienianym powodem było wysokie zapotrzebowanie na absolwentów szkół branżowych na rynku pracy (36,9%). Kolejne istotne powody to szybsze podjęcie pracy po zakończeniu nauki (35,6%) oraz poznanie rzeczywistych warunków pracy w danej branży (28,2%). Powyższe dane wskazują, że najczęstsze powody wyboru szkoły branżowej koncentrują się wokół praktycznego przygotowania do zawodu.

Biorąc pod uwagę kryterium lokalizacji, można zaobserwować, że bezpośrednio przygotowanie do zawodu to aspekt, który został najwyżej oceniony we wszystkich subregionach. Największe znaczenie przypisali mu przedstawiciele Subregionu podhalańskiego (75,6%) i Małopolski Zachodniej (74,5%). Najwyższy odsetek wskazań dotyczących praktycznych zajęć i warsztatów odnotowano wśród respondentów z Subregionu podhalańskiego (58,1%). Uwagę zwraca fakt, że ankietowani z Subregionu podhalańskiego wyraźnie rzadziej niż mieszkańcy pozostałych subregionów wskazywali na czynnik związany z wysokim zapotrzebowaniem na absolwentów szkół branżowych na rynku pracy (23,3%).

Wykres 39. Proszę wskazać trzy powody, które Pana/Pani zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (N=710)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Wyniki badania przeprowadzonego wśród przedstawicieli kadry szkół wskazują, że głównym czynnikiem, który może powodować, że uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej, jest różnica w społecznym postrzeganiu liceum i szkoły branżowej (62%). Wynik ten pokazuje, że stereotypy związane z prestiżem edukacji w liceach wciąż odgrywają kluczową rolę w decyzjach młodzieży i ich rodzin. Drugim najczęściej wskazywanym powodem jest brak akceptacji i krytyka ze strony innych osób, takich jak rodzina czy znajomi (40,3%), a trzecim – konieczność podejmowania pracy fizycznej lub wymagającej wysiłku (35,6%). Kolejne powody: mniejsze możliwości dalszego kształcenia w porównaniu do absolwentów liceum (27,7%) oraz mniejsze możliwości zmiany ścieżki kariery (23,9%) wskazują, że nauka w szkołach branżowych jest odbierana jako mniej elastyczna ścieżka kształcenia w kontekście przyszłego rozwoju zawodowego i edukacyjnego.

Analiza wyników wskazuje na istotne różnice w postrzeganiu powodów wyboru szkół innych niż branżowe w poszczególnych subregionach. Najwyższy odsetek respondentów, którzy wskazali na różnicę w postrzeganiu społecznym liceum i szkoły branżowej, odnotowano w przypadku Małopolski Zachodniej (68,2%) oraz Subregionu podhalańskiego (65,1%). Również brak akceptacji i krytyka ze strony innych osób (np. rodziny, znajomych) były najczęściej dostrzegane przez mieszkańców Małopolski Zachodniej (46,4%) oraz Subregionu podhalańskiego (44,2%). Konieczność podejmowania pracy fizycznej lub wymagającej wysiłku miała największe znaczenie w Subregionie tarnowskim (47,2%). Najwięcej wskazań dotyczących mniejszych możliwości zmiany ścieżki kariery odnotowano w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym (28,4%) i Subregionie sądeckim (27,1%), a na brak ogólnego

wykształcenia, które może być przydatne w innych dziedzinach, wskazywali głównie mieszkańcy Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (27,6%).

Wykres 40. Proszę wskazać trzy czynniki, które mogą powodować, że uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej? (N=710)

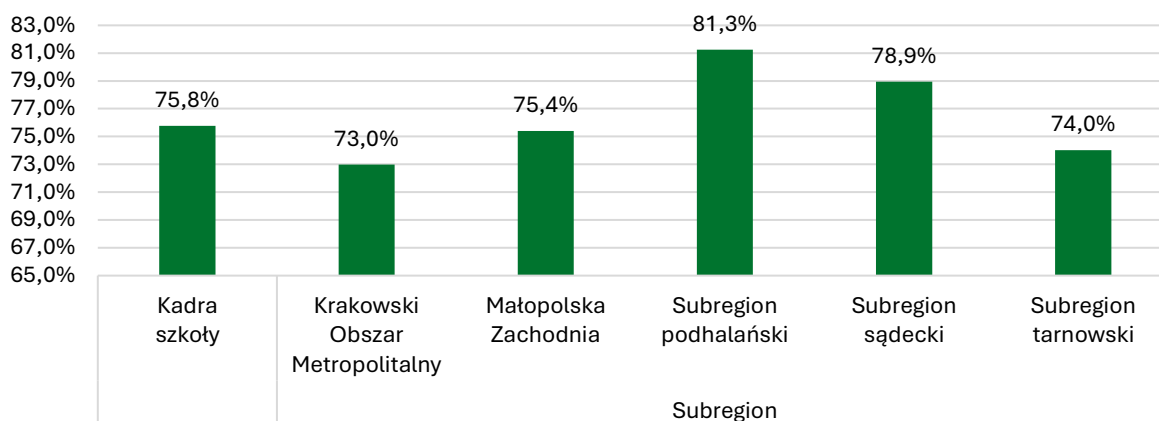

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Z badania wynika, że większość kadry szkół podstawowych (75,8%) deklaruje przeprowadzanie rozmów z uczniami na temat wyboru szkoły ponadpodstawowej, co świadczy o dużym zaangażowaniu w proces doradztwa edukacyjnego. Takie deklaracje składali przede wszystkim dyrektorzy szkół (85,7%) i pedagodzy (80%).

Analiza wyników w podziale na subregiony pokazuje, że najwyższe odsetki takich deklaracji odnotowano w Subregionie podhalańskim (81,3%) i sądeckim (78,9%).

Wykres 41. Czy rozmawia Pan/Pani z uczniami na temat tego, jaką szkołę ponadpodstawową chcą wybrać? (N=421)

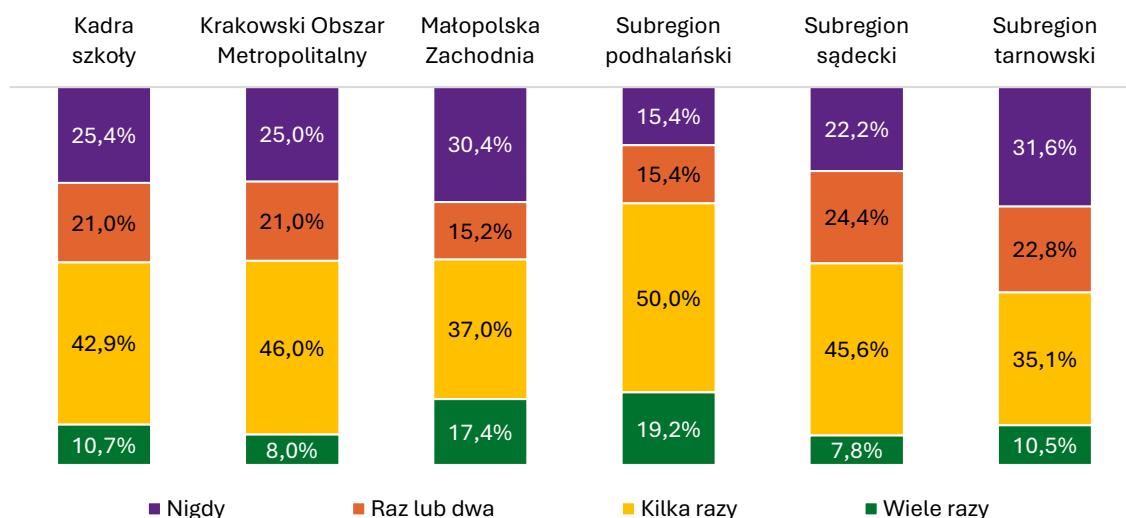

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Według badań kadra szkół podstawowych w różnym stopniu angażuje się w zachęcanie uczniów planujących naukę w liceum lub technikum do rozważenia edukacji w szkole branżowej. Ogółem najwięcej respondentów (42,9%) zadeklarowało, że takie rozmowy przeprowadzali „kilka razy”. Kolejne 21% wskazało, że zdarzyło im się to „raz lub dwa razy”, a co czwarty ankietowany (25,4%) przyznał, że nigdy nie zachęcał uczniów do rozważenia nauki w szkole branżowej. Najmniej badanych (10,7%) deklarowało, że często podejmuje tego typu działania („wiele razy”).

Największym zaangażowaniem w zachęcanie uczniów do wyboru szkoły branżowej wykazują się przedstawiciele Subregionu podhalańskiego. Dokładnie połowa respondentów w tej grupie zadeklarowała, że takie rozmowy odbywała „kilka razy”, a 19,2% badanych wskazało, że miało to miejsce „wiele razy”.

Wykres 42. Jak często zdarzało się Panu/Pani zachęcać ucznia/uczennicę, którzy chcieli kontynuować naukę w liceum lub technikum, żeby rozważyli też naukę w szkole branżowej? (N=319)

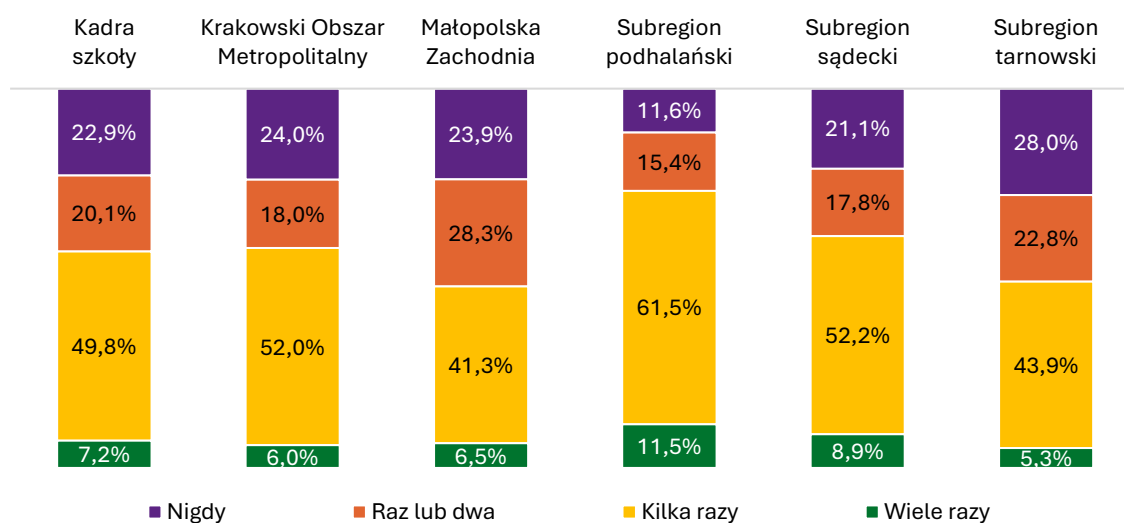

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Większość przedstawicieli szkół podstawowych deklaruje, że zachęcała uczniów, którzy planowali naukę w szkole branżowej, do rozważenia nauki w liceum lub technikum. Ogółem 49,8% badanych wskazało, że takie rozmowy odbywali kilka razy, a 20,1% zadeklarowało, że miało to miejsce raz lub dwa razy. Jedynie 7,2% respondentów regularnie podejmowało tego typu działania („wiele razy”), natomiast 22,9% przyznało, że nigdy nie zachęcało uczniów do zmiany decyzji.

W Subregionie podhalańskim kadra szkół najczęściej angażowała się w tego typu rozmowy – 61,5% badanych w tej grupie wskazało, że robiło to kilka razy, a 11,5% wiele razy.

Wykres 43. Jak często zdarzało się Panu/Pani zachęcać ucznia/uczennicę, którzy chcieli kontynuować naukę w szkole branżowej, żeby rozważyli też naukę w liceum lub technikum? (N=319)

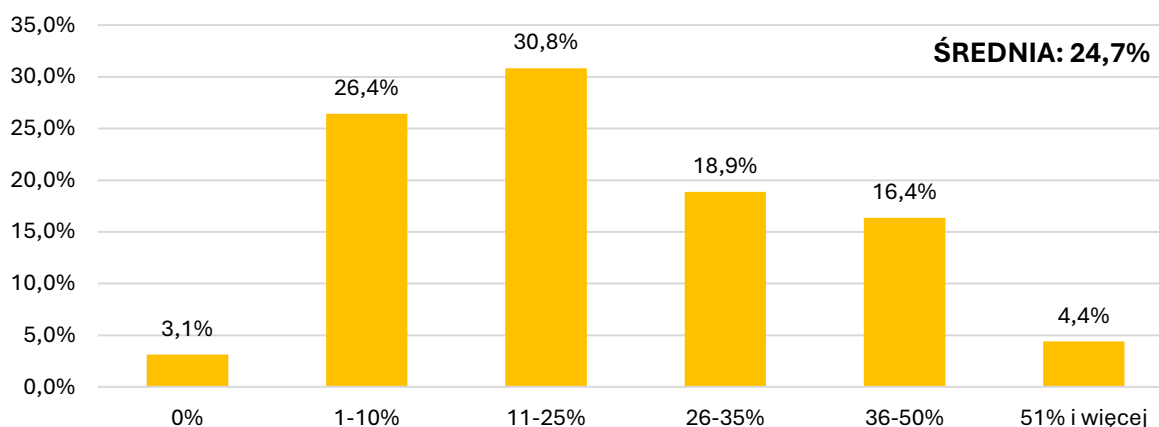

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Największa grupa badanych przedstawicieli techników (30,8%) uważa, iż odsetek uczniów, dla których lepszym wyborem byłaby szkoła branżowa, wynosi od 11% do 25%. Kolejną grupę stanowią respondenci, którzy wskazali zakres 1–10% (26,4%). Co piąty przedstawiciel kadry techników (18,9%) ocenił ten odsetek na poziomie 26–35%, a 16,4% respondentów uważa, że dotyczy to 36–50% uczniów. Średni wskazany przez badanych odsetek wynosi 24,7%, co sugeruje, że istotna grupa uczniów w technikach mogłaby, ich zdaniem, z powodzeniem kształcić się w szkole branżowej.

Analiza wyników w podziale na subregiony wskazuje na kilka istotnych różnic w ocenach kadry szkół. Najwyższy odsetek respondentów uznających, że dla 1–10% uczniów lepszym wyborem byłaby szkoła branżowa, zanotowano w Subregionie sądeckim (44,4%). W przedziale 11–25% najczęściej wskazań dotyczyło mieszkańców Małopolski Zachodniej (41,9%), natomiast odsetek 26–35% najczęściej wskazywali przedstawiciele kadry szkół z Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (25%) i Subregionu tarnowskiego (23,8%).

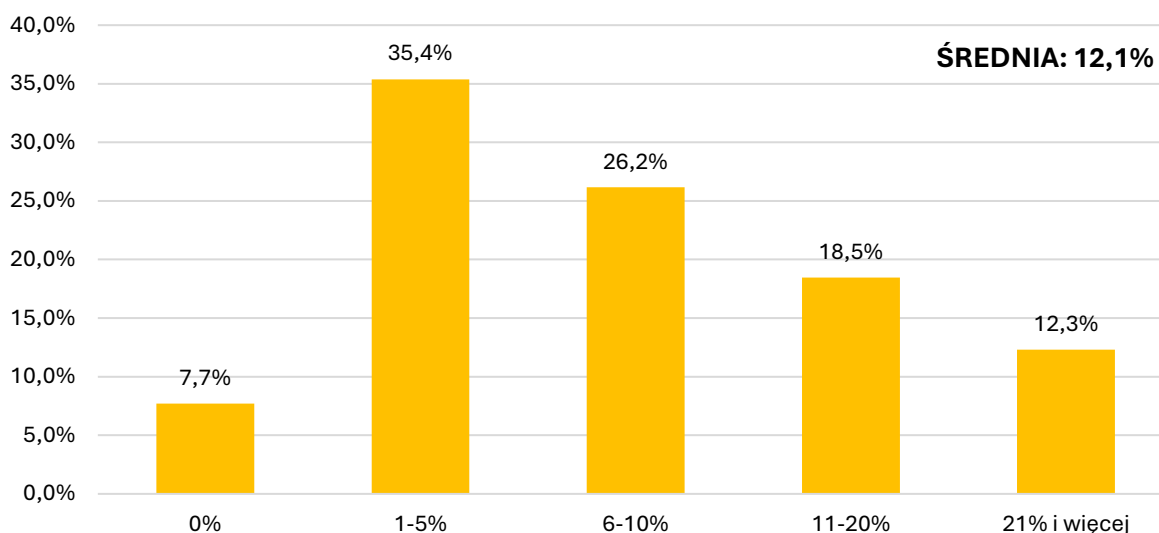
Wykres 44. Jaki jest Pana/Pani zdaniem odsetek uczniów/uczennic w Pana/Pani technikum, dla których lepiej byłoby, gdyby wybrali naukę w szkole branżowej? (N=159)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Z przedstawionych poniżej danych wynika, że najczęściej przedstawiciele szkół branżowych (35,4%) uważa, że od 1% do 5% uczniów mogłoby z powodzeniem kształcić się w technikum lub liceum. Kolejne 26,2% wskazało przedział 6-10%, a 18,5% oceniło, że dotyczy to 11-20% uczniów. Należy zwrócić uwagę, że odsetek ankietowanych, którzy sądzą, że 21% i więcej uczniów powinno wybrać inną ścieżkę edukacyjną, wyniósł 12,3%. Średni wskazany przez badanych odsetek wynosi 12,1%, co sugeruje, że tylko niewielka część uczniów szkół branżowych mogłaby odnieść większe korzyści z nauki w technikum lub liceum.

Wykres 45. Jaki jest Pana/Pani zdaniem odsetek uczniów/uczennic w Pana/Pani szkole branżowej, dla których lepiej byłoby, gdyby wybrali naukę w technikum lub liceum? (N=130)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Deklaracje badanych wskazują, że oferowane kierunki kształcenia są najważniejszym czynnikiem wpływającym na wybór szkoły kształcącej zawodowo – wymieniło je trzech na czterech respondentów (74,8%). Na drugim miejscu znalazły się opinie uczniów i absolwentów szkoły, które wskazało 61,5% badanych. Trzecim istotnym aspektem jest

odległość od domu (43,8%). Atmosfera w szkole została wskazana jako ważny czynnik przez 35,1% badanych, a oferta wymian międzynarodowych była istotna dla 21,4% ankietowanych.

Biorąc pod uwagę kryterium lokalizacji, można dostrzec, że oferowane kierunki kształcenia są najważniejszym czynnikiem wpływającym na wybór szkoły kształcącej zawodowo we wszystkich subregionach. Uwagę zwraca fakt, że opinie uczniów i absolwentów szkoły są wyraźnie mniej istotne dla respondentów z Subregionu tarnowskiego (54,7%) w porównaniu do mieszkańców pozostałych subregionów. Odległość od domu okazała się szczególnie ważnym czynnikiem w Subregionie podhalańskim (58,1%).

Wykres 46. Jakie czynniki według Pana/Pani w największym stopniu wpływają na to, że uczniowie decydują się na wybór szkoły kształcącej zawodowo? (N=710)

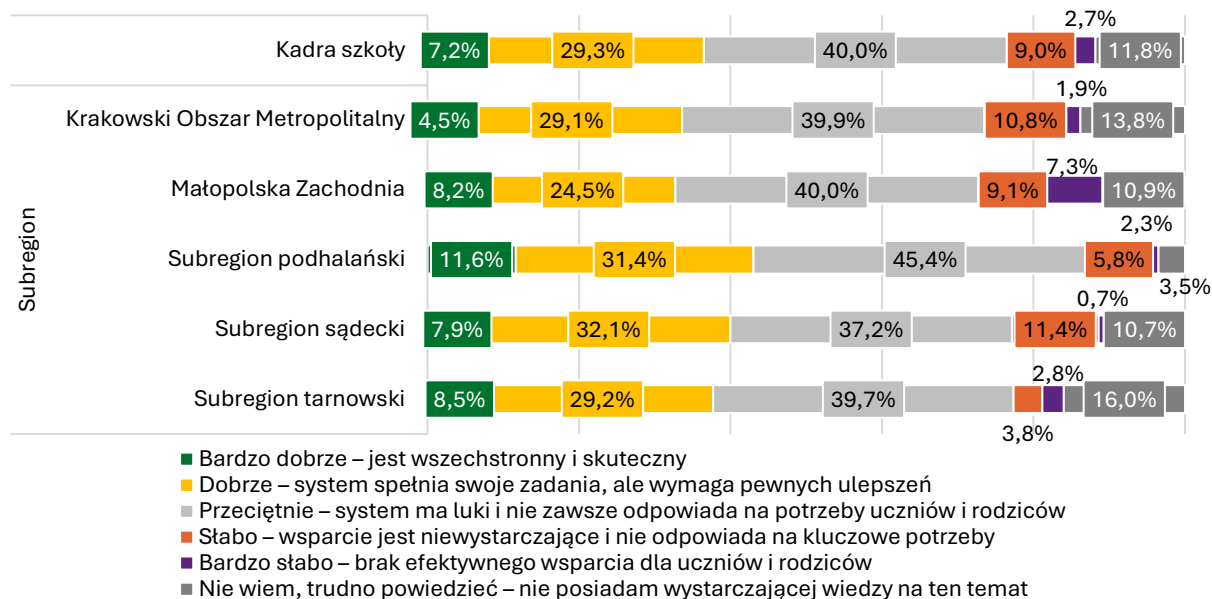

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Obecny system wsparcia uczniów i ich rodziców w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej oceniany jest różnie. Najwięcej respondentów (40%) postrzega go jako „przeciętny” – ma luki i nie zawsze odpowiada na potrzeby uczniów i rodziców. Takie deklaracje składali najczęściej dyrektorzy szkół (51,4%). Ocena dobra, oznaczająca, że system spełnia swoje zadania, ale wymaga pewnych ulepszeń, została przyznana przez 29,3% badanych – najczęściej pedagogów (40%). Natomiast 7,2% oceniło system „bardzo dobrze” – jako wszechstronny i skuteczny. Wskaźniki negatywne, czyli oceny „słabo” i „bardzo słabo”, wynoszą odpowiednio 9% i 2,7%.

W Subregionie podhalańskim odnotowano nieznacznie wyższy niż w pozostałych subregionach odsetek ocen pozytywnych (43%; suma odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze”). Jednocześnie najwięcej respondentów z tego subregionu (45,4%) oceniło system jako „przeciętny”.

Wykres 47. Jak ocenia Pan/Pani obecny funkcjonujący system wsparcia uczniów i ich rodziców w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej? (N=710)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

W opinii uczestników badania jakościowego, kluczową rolę we wsparciu uczniów i ich rodziców w zakresie wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej powinny odgrywać zlokalizowane w poszczególnych miastach ośrodki karier lub poradnie, które oferują wsparcie doradcy zawodowego. Wskazywano, że wiedza rodziców na temat możliwości korzystania z tego wsparcia jest znikoma. By zmienić ten stan rzeczy, należy informację przekazywać na zebraniach dla rodziców uczniów klas 7 i 8.

Zdaniem rozmówców w przypadku części rodziców ograniczona wiedza i niska świadomość dotycząca korzyści płynących ze spotkania z doradcą zawodowym mogą przyczyniać się do rzadkiego korzystania z doradztwa zawodowego w poradniach wspólnie z dziećmi. Jednocześnie pojawiły się sugestie, że czas oczekiwania na wizytę w takiej poradni jest długi, co może sugerować, że placówki te nie są w stanie odpowiedzieć na istniejące zapotrzebowanie. Jak wskazują respondenci, może to negatywnie wpływać na wybór dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej.

Odnosząc się do osoby doradcy zawodowego w szkołach podstawowych, należałoby stworzyć zarówno rodzicom, jak i młodzieży możliwość odbywania indywidualnych spotkań i konsultacji. Zmiana w systemie wsparcia, która mogłaby poprawić sytuację uczniów w zakresie doradztwa zawodowego, zdaniem uczestników badania jakościowego, to przede wszystkim **zwiększenie liczby godzin doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych lub zatrudnienie na etat doradcy zawodowego z odpowiednim doświadczeniem**. Wskazano, że doradcy zawodowi mają odpowiednie narzędzia diagnostyczne, pomagające przeprowadzać badania kompetencji, ale brakuje im czasu, by móc z nich korzystać. Wykorzystanie ich jest kluczowe, by pomóc uczniowi odnaleźć oraz nazwać predyspozycje i kompetencje, co w kolejnym kroku pozwala doradcy zawodowemu zestawić je z listą zawodów, w których uczeń może wykorzystać swoje mocne strony.

Również w **przypadku doradców zawodowych**, którzy odgrywają kluczową rolę w systemie wsparcia uczniów i ich rodziców w zakresie wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej, **istotne jest aktualizowanie ich wiedzy** z zakresu zmian zachodzących na rynku pracy. Często doradcami zawodowymi w szkołach podstawowych są nauczyciele, którzy ukończyli studia podyplomowe z zakresu doradztwa zawodowego i nie zawsze aktualizują swoją wiedzę z zakresu zmian na rynku pracy, co może przekładać się na jakość udzielanego wsparcia.

Opisując idealny system wsparcia, poza zwiększoną liczbą godzin na doradztwo zawodowe, należy zwrócić uwagę na korzyści, jakie mogą płynąć z **kompleksowej współpracy doradcy zawodowego, pracodawcy, psychologa i rodzica**. Ich zaangażowanie oraz różnorodna wiedza mogą w sposób skuteczny wesprzeć ucznia w dokonaniu świadomego wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej.

Z szerszej – wojewódzkiej – perspektywy przydatne byłoby **powstanie poradni doradztwa zawodowego, która koordynowałaby prace wszystkich poradni miejskich i rejonowych**. Zdaniem uczestników badania jakościowego warto rozważyć **stworzenie stanowiska wojewódzkiego koordynatora**, który miałby kompleksową wiedzę na temat możliwości uzyskania wsparcia w zakresie doradztwa zawodowego. Informacje te mogłyby być dostępne w ramach stworzonej platformy lub strony internetowej, zawierającej aktualne informacje z województwa.

Przydatną formę wsparcia rodziców i ich dzieci w zakresie wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej mogłyby też stanowić **spotkania z pracownikami – osobami na co dzień wykonującymi pracę w ramach różnych zawodów i branż**, którzy są w stanie w najbardziej rzetelny i wiarygodny sposób opowiedzieć o wykonywanym przez siebie zawodzie. Rozwiązanie to wskazywano także jako przykład skutecznego dotarcia z informacjami o kształceniu zawodowym do młodzieży, rodziców i opiekunów prawnych.

Z badania ilościowego wynika, że głównymi mankamentami obecnego systemu wsparcia w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej są niedostatki we współpracy ze środowiskiem pracodawców. Najczęściej wskazywanym problemem była niewystarczająca współpraca między szkołami a pracodawcami (45,2%). Kolejnym istotnym mankamentem jest zbyt mała oferta praktyk i staży, którą wskazało 40% respondentów. Na trzeciej pozycji uplasowała się niewystarczająca promocja szkół kształcących zawodowo w mediach i podczas wydarzeń edukacyjnych (34,1%). Co czwarty ankietowany wskazał na zbyt małe zaangażowanie rodziców w proces doradztwa (26,6%), niewystarczającą dostępność informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości (24,4%) oraz o samym kształceniu zawodowym (23,8%).

Analiza danych ze względu na kryterium lokalizacji wykazała, że odsetek respondentów wskazujących na niewystarczającą współpracę między szkołami a pracodawcami był nieco wyższy w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym (48,9%) niż w pozostałych subregionach. Niewystarczająca promocja szkół kształcących zawodowo w mediach i podczas wydarzeń edukacyjnych była najczęściej wskazywana przez mieszkańców Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego oraz Małopolski Zachodniej (po 37,3%). Największy problem z dostępem do

informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości, a także o kształceniu zawodowym odnotowano w Małopolsce Zachodniej (odpowiednio 30,0% i 32,7%).

Rysunek 6. Jakie według Pana/Pani są główne mankamenty obecnego systemu wsparcia w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej? (N=710)

Identyfikacja luk w w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Tabela 21. Jakie według Pana/Pani są główne mankamenty obecnego systemu wsparcia w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej? – dane szczegółowe (N=710)

Wyszczególnienie	Kadra szkół
Niewystarczająca współpraca między szkołami a pracodawcami	45,2%
Zbyt mała oferta praktyk i staży	40,0%
Niewystarczająca promocja szkół kształcących zawodowo w mediach i podczas wydarzeń edukacyjnych	34,1%
Zbyt małe zaangażowanie rodziców w proces doradztwa	26,6%
Niewystarczająca dostępność informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości	24,4%
Niewystarczająca dostępność informacji o kształceniu zawodowym	23,8%
Brak kampanii informacyjnej o kształceniu zawodowym	20,3%
Niedostateczna liczba doradców zawodowych w szkołach podstawowych	16,3%
Brak indywidualnego podejścia do uczniów	15,9%
Zbyt mała liczba targów edukacyjnych i zawodowych	14,9%
Niewystarczająca współpraca szkół podstawowych z rodzicami i opiekunami uczniów w tym zakresie	13,7%
Niska jakość oferowanych programów doradztwa zawodowego	8,3%
Niewystarczające szkolenia i wsparcie dla doradców zawodowych	7,7%

Wyszczególnienie	Kadra szkół
Niewielkie finansowanie zajęć z doradztwa	7,7%
System nie ma mankamentów	0,6%
Inne	1,1%
Nie wiem, trudno powiedzieć	8,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Z perspektywy przedstawicieli kadry szkół uczniowie w największym stopniu oczekują większej liczby praktycznych warsztatów i spotkań z przedstawicielami zawodów (71,4%). Tego rodzaju inicjatywy pozwalają uczniom na lepsze zrozumienie realiów pracy w różnych branżach i budowanie świadomości zawodowej. Na drugim miejscu znalazła się potrzeba większej oferty praktyk i staży (47,2%). Lepszy dostęp do informacji o kierunkach kształcenia i programach szkół został wskazany przez 36,1% respondentów. Pomoc w zrozumieniu, jakie umiejętności są potrzebne w poszczególnych zawodach, została uznana za istotną przez 34,4% badanych.

Więcej praktycznych warsztatów i spotkań z przedstawicielami zawodów to postulat wskazywany najczęściej przez mieszkańców Subregionu sądeckiego (75,7%) i tarnowskiego (74,5%). Większą ofertę praktyk i staży najczęściej wskazywali badani z Subregionu podhalańskiego (55,8%). Lepszy dostęp do informacji o kierunkach kształcenia i programach szkół najczęściej podkreślano w Małopolsce Zachodniej (42,7%), natomiast pomoc w zrozumieniu, jakie umiejętności są potrzebne w poszczególnych zawodach, była szczególnie istotna dla respondentów z Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (47,8%).

Wykres 48. Czego w największym stopniu według Pana/Pani oczekują uczniowie w zakresie wsparcia zawodoznawczego? (N=710)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

W opinii badanych rodzice i opiekunowie prawni w największym stopniu oczekują większej dostępności informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości (63,8%). Informacje o możliwych ścieżkach kariery po ukończeniu szkoły kształcącej zawodowo były kolejną istotną potrzebą (39,4%), a na trzecim miejscu znalazły się spotkania informacyjne w szkołach na temat możliwości edukacyjnych (38,2%). W opinii 22% ankietowanych rodzice / opiekunowie prawni oczekują lepszej znajomości programów edukacyjnych i ich korzyści.

Najwyższy odsetek respondentów wskazujących na większą dostępność informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości zaobserwowano w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym i Małopolsce Zachodniej (po 66,4%). Informacje o możliwych ścieżkach kariery po ukończeniu szkoły kształcącej zawodowo najczęściej wskazywali respondenci z Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (48,5%). Z kolei lepszą znajomość programów edukacyjnych i ich korzyści najczęściej wskazywały osoby reprezentujące Krakowski Obszar Metropolitalny (28%).

Wykres 49. Jakie są w Pana/Pani opinii najważniejsze oczekiwania i potrzeby rodziców / opiekunów prawnych w zakresie wsparcia zawodoznawczego? (N=710)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

W opinii uczestników badania jakościowego jedną z kluczowych potrzeb uczniów w zakresie wsparcia zawodoznawczego oraz wsparcia w wyborze kształcenia zawodowego jest **potrzeba uzyskania rzetelnej wiedzy na temat specyfiki danego zawodu**. Przekazywane informacje powinny dotyczyć wiedzy i kwalifikacji, które są niezbędne, by otrzymać zatrudnienie zgodne z zawodem. Cenne mogą być także informacje o tym, jakiej wysokości wynagrodzenie może otrzymać absolwent kształcenia branżowego. Wiedza taka może zostać zaspokojona w ramach **spotkań z przedsiębiorcami czy osobami pracującymi w danym zawodzie**. Ważne jest, by z młodzieżą spotkał się ktoś, kto może się podzielić wiedzą i spojrzeniem wynikającym z doświadczenia i praktyki. W toku realizowanych badań dzielono się obserwacjami i doświadczeniami wskazującymi, że to właśnie praktyk ma dla młodzieży większy autorytet w tej kwestii, a spotkania z nim cieszą się dużym zainteresowaniem i pozytywnym odbiorem wśród tej grupy wiekowej. Istotne jest, by mieli oni przestrzeń i możliwość poznać specyfikę różnych zawodów, szczególnie tych, o których powszechnie wie się mało. Są bowiem takie zawody jak fryzjerka czy kucharz, w przypadku których bardzo łatwo sobie wyobrazić, jak wygląda codzienna praca. Uczestnicy badania jakościowego wskazują,

że 10 godzin doradztwa zawodowego w skali roku szkolnego to za mało, aby zaspokoić te potrzeby.

Kolejnym działaniem, pomocnym w pozyskiwaniu wiedzy na temat specyfiki poszczególnych zawodów, może być organizowanie tzw. **wycieczek zawodoznawczych**. Wizyty w lokalnych przedsiębiorstwach umożliwiłyby młodzieży podejrzeć, jak wygląda praca w poszczególnych zawodach. Innym sposobem może być uczestniczenie uczniów szkół podstawowych w tzw. **lekcjach pokazowych w szkołach branżowych**. Co istotne, to działanie powinno odbywać się jeszcze wcześniej niż w 7 czy 8 klasie szkoły podstawowej, by uczniowie mogli jak najszybciej zacząć poznawać specyfikę poszczególnych zawodów.

Kluczową rolę może odegrać przekazywanie młodzieży informacji o kompetencjach przyszłości, wykorzystywanie narzędzia, jakim jest mapa karier oraz praca z młodzieżą w zakresie identyfikowania własnych mocnych stron i predyspozycji, co pomoże wybrać przyszły zawód w sposób świadomy, dopasowując się do potrzeb i oczekiwań rynku pracy. Pojawiły się sugestie, że działania w tym obszarze powinny się zacząć wcześniej niż dopiero w 7 czy 8 klasie szkoły podstawowej. Ograniczona liczba godzin na doradztwo zawodowe i obowiązki uczniów związane z przygotowaniem się do egzaminów kończących szkołę podstawową, mogą prowadzić do nieosiągnięcia istotnego rezultatu, jakim jest posiadanie przez młodzież wiedzy ułatwiającej wybór zawodu.

Bardzo ważny w tym obszarze jest **dobór odpowiednich kanałów komunikacji**. Wśród nich wskazywano np. na udział uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych w **Festiwalu Zawodów**. Kluczową rolę w skutecznym dotarciu z treściami na temat kształcenia zawodowego dla tej grupy wiekowej może stanowić **serwis internetowy TikTok**. Uczestnicy badania jakościowego przyznali, że uczniowie często czerpią informacje właśnie z tego medium. Stanowi ono dla młodzieży swego rodzaju drogowskaz, co niestety powoduje, że wielu z nich w przyszłości chciałoby zostać influencerem czy youtuberem. Mimo to wskazano, że zaangażowanie autorytetów ze świata internetowego w realizację kampanii informacyjnych dotyczących kształcenia zawodowego mogłoby przynieść pozytywny skutek. W toku badania sygnalizowano, że niektóre ze szkół ponadpodstawowych już wykorzystują do promocji szkoły i swojej oferty coraz bardziej nowoczesne rozwiązania, m.in. zamieszczając w mediach społecznościowych rolki, czyli krótkie wideo. Ten format dostępny jest na kilku platformach społecznościowych i umożliwia tworzenie dynamicznych i angażujących treści.

Zdaniem uczestników badania jakościowego ważne jest, by rodzice i opiekunowie prawni młodzieży mieli możliwość aktualizowania swojej wiedzy na temat rynku pracy i zachodzących zmian. To może pomóc im popatrzeć na wybory dzieci nie tylko przez pryzmat własnego doświadczenia, niespełnionych ambicji, oczekiwań czy chęci, by dziecko kontynuowało rodzinne tradycje, wybierając ten sam zawód, co rodzice i dziadkowie. Sygnalizowano, że jest to bardzo ważne, by rodzice nie narzucali dzieciom, jakiego mają dokonać wyboru. Należałoby zatem docierać do rodziców z informacjami, w jaki sposób mogą wspierać swoje dzieci w dokonywaniu wyborów w kwestii dalszego kształcenia.

Wśród działań, które należy podejmować, aby budować w rodzicach i opiekunach prawnych świadomość, czym jest kształcenie zawodowe i tym samym zwiększać ich zainteresowanie tą ścieżką zawodową, znajdują się także działania edukacyjne. Uczestnicy badań jakościowych wskazali na odbywający się **Festiwal Zawodów**, który przeznaczony jest także rodzicom / opiekunom prawnym uczniów klas 7–8 szkół podstawowych. Zwracano jednak uwagę, że osoby te nie uczestniczą w wydarzeniu razem ze swoimi dziećmi, co przekłada się na niską wiedzę w tematach dotyczących kompetencji przyszłości czy barometru zawodów. Wskazywano, że ich niska frekwencja na wydarzeniu może wynikać z nieskutecznej formy komunikacji lub z tego, że na wydarzenie uczniowie zabierani są przez doradcę zawodowego.

To właśnie **doradca zawodowy i bezpośredni kontakt** z rodzicami i opiekunami prawnymi może stanowić dla nich źródło niezbędnych informacji. Ważne więc, by doradca zawodowy dysponował odpowiednią liczbą godzin, którą może poświęcić na spotkanie i pracę z rodzicem lub przygotowanie oraz rozesłanie materiałów informacyjnych.

Formą docierania do rodziców i opiekunów prawnych młodzieży, która zdaniem respondentów sprawdza się i spotyka się z ich zainteresowaniem, jest organizowanie **spotkań w formule online z dyrektorami szkół ponadpodstawowych**. Pojawiły się także sugestie, że warto podejmować działania z obszaru tzw. **marketingu szeptanego** czy **animacji lokalnej**. Są to mniej formalne sposoby docierania do rodziców i zachęcania ich do poszerzania swojej wiedzy i szukania odpowiedzi na ważne dla nich i ich dzieci pytania w kwestii wyboru dalszej ścieżki edukacji.

Rysunek 7. Potrzeby uczniów w zakresie wsparcia zawodoznawczego oraz wsparcia w wyborze szkoły / kształcenia zawodowego (N=710)

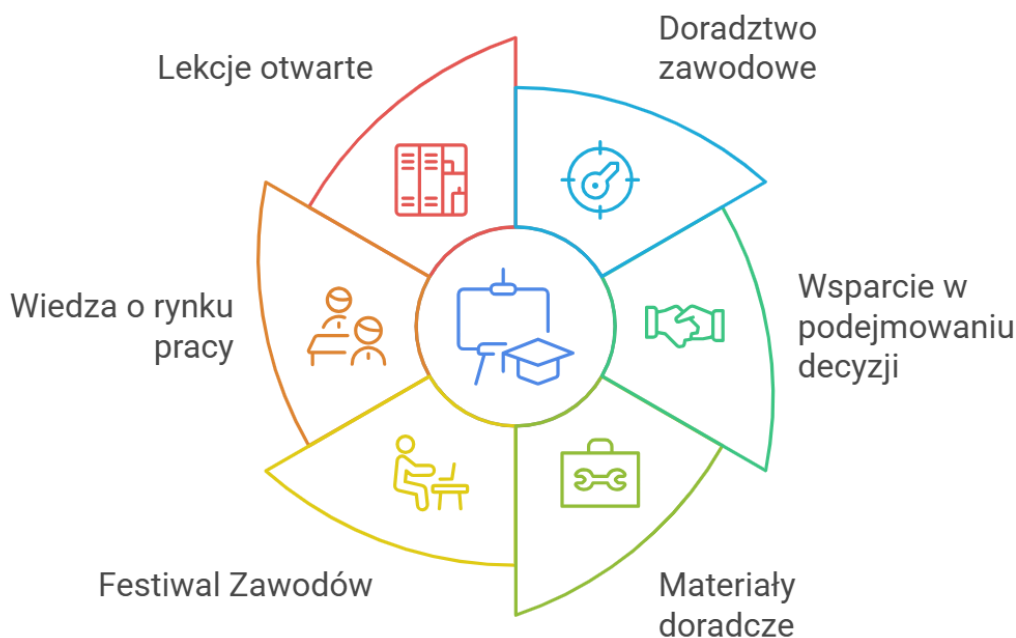
Zwiększenie zainteresowania kształceniem zawodowym - potrzeby uczniów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania jakościowego FGI.

Rysunek 8. Potrzeby rodziców w zakresie wsparcia zawodoznawczego oraz wsparcia w wyborze szkoły / kształcenia zawodowego (N=710)

Zwiększenie zainteresowania kształceniem zawodowym - potrzeby rodziców

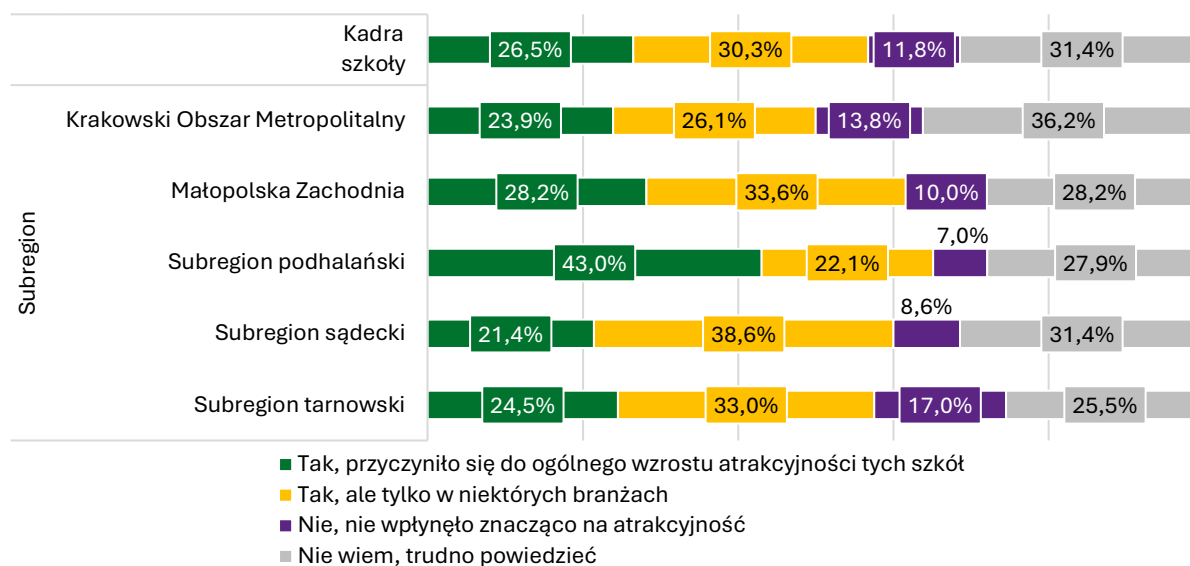

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania jakościowego FGI.

Z badania ilościowego wynika, że zwiększone wsparcie finansowe z budżetu państwa oraz środków europejskich zostało ocenione pozytywnie przez przedstawicieli kadry szkół – 26,5% respondentów uznało, że przyczyniło się ono do ogólnego wzrostu atrakcyjności kształcenia zawodowego. Takie deklaracje składali przede wszystkim pedagodzy (34,3%). Kolejne 30,3% ankietowanych stwierdziło, że wpływ ten jest widoczny, ale tylko w niektórych branżach. Jednocześnie 11,8% badanych uważa, że wsparcie nie miało znaczącego wpływu na atrakcyjność szkół, a 31,4% nie miało jednoznacznej opinii na ten temat.

W Subregionie podhalańskim odnotowano najwyższy odsetek respondentów (43%) uznających, że wsparcie finansowe przyczyniło się do ogólnego wzrostu atrakcyjności kształcenia zawodowego, przy jednocześnie najniższym odsetku negatywnych ocen (7%).

Wykres 50. Czy według Pana/Pani zwiększone wsparcie finansowe z budżetu państwa oraz środków europejskich przyczyniło się do wzrostu atrakcyjności kształcenia zawodowego? (N=710)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Zdaniem respondentów największy wzrost atrakcyjności kształcenia zawodowego odnotowano w branży motoryzacyjnej (35,2%). Na drugim miejscu uplasowała się branża budowlana (33%), a zaraz za nią branża fryzjersko-kosmetyczna (31%). Kolejne miejsca zajęły branża hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna (28,5%) oraz branża audiowizualna (25,6%). Podobny poziom wskazań uzyskały branża elektroniczno-mechatroniczna (25,3%) i branża teleinformatyczna (25,3%).

Z deklaracji respondentów wynika, że największy wzrost atrakcyjności kształcenia zawodowego w branży motoryzacyjnej nastąpił w Małopolsce Zachodniej (54,4%) oraz Subregionie sądeckim (45,2%). W przypadku branży budowlanej najwyższe wyniki odnotowano w Subregionie tarnowskim (45,9%) i podhalańskim (44,6%). Branża fryzjersko-kosmetyczna była najczęściej wskazywana w Subregionach tarnowskim (37,7%) i sądeckim (36,9%). W przypadku branży hotelarsko-gastronomiczno-turystycznej oraz elektroniczno-mechatronicznej wyraźnie wyróżniał się Krakowski Obszar Metropolitalny (odpowiednio 44,8% i 33,6%). Branża audiowizualna najczęściej była wskazywana w Subregionie sądeckim (34,5%) i Małopolsce Zachodniej (30,9%). Branża teleinformatyczna była wskazywana głównie przez respondentów z Subregionu podhalańskiego (32,1%).

Rysunek 9. W których branżach według Pana/Pani wzrosła atrakcyjność kształcenia zawodowego?
(N=403)

Branże, w których wzrosła atrakcyjności kształcenia zawodowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Tabela 22. W których branżach według Pana/Pani wzrosła atrakcyjność kształcenia zawodowego?
(N=403)

Wyszukiwanie	Odsetek	Wyszukiwanie	Odsetek
Branża motoryzacyjna (MOT)	35,2%	Branża ekonomiczno-administracyjna (EKA)	7,9%
Branża budowlana (BUD)	33,0%	Branża drzewno-meblarska (DRM)	6,0%
Branża fryzjersko-kosmetyczna (FRK)	31,0%	Branża mechaniki precyzyjnej (MEP)	5,7%
Branża hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna (HGT)	28,5%	Branża ochrony i bezpieczeństwa osób i mienia (BPO)	5,7%
Branża audiowizualna (AUD)	25,6%	Branża spożywcza (SPC)	4,5%
Branża elektroniczno-mechatroniczna (ELM)	25,3%	Branża chemiczna (CHM)	4,2%
Branża teleinformatyczna (INF)	25,3%	Branża pomocy społecznej (SPO)	4,2%
Branża spedycyjno-logistyczna (SPL)	19,6%	Branża poligraficzna (PGF)	4,0%
Branża mechaniczna (MEC)	18,4%	Branża transportu kolejowego (TKO)	4,0%
Branża elektroenergetyczna (ELE)	17,6%	Branża leśna (LES)	3,0%
Branża opieki zdrowotnej (MED)	12,7%	Branża rolno-hodowlana (ROL)	2,7%
Branża handlowa (HAN)	11,2%	Branża górniczo-wiertnicza (GIW)	1,7%
Branża transportu drogowego (TDR)	10,7%	Branża ceramiczno-szkłarska (CES)	1,2%
Branża transportu lotniczego (TLO)	10,7%	Branża metalurgiczna (MTL)	1,2%
Branża przemysłu mody (MOD)	8,9%	Inne	0,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Identyfikacja najlepszych/oczekiwanych form promocji/komunikacji kształcenia zawodowego

Najczęściej wykorzystywanym w badanych szkołach kanałem komunikacji do udzielania wsparcia rodzicom w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego są spotkania informacyjne i zebrania z rodzicami (63,7%). Na drugim miejscu znalazły się e-Dzienniki i platformy edukacyjne (48,9%). Udostępnianie materiałów informacyjnych o ofercie szkół ponadpodstawowych i dostępnych formach kształcenia zostało wskazane przez 41,6% respondentów, a strona internetowa szkoły przez 36,8%. Tablice ogłoszeń w szkole (34,7%) oraz media społecznościowe (27,3%) również odgrywają istotną rolę w przekazywaniu informacji rodzicom.

Spotkania informacyjne i zebrania z rodzicami oraz e-Dziennik i platformy edukacyjne były najczęściej wskazywane przez kadrę szkół z Subregionu tarnowskiego (odpowiednio 70,1% i 62,3%). Udostępnianie materiałów informacyjnych o ofercie szkół ponadpodstawowych wymieniali głównie respondenci z Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (44,5%). Strona internetowa szkoły, tablice ogłoszeń i media społecznościowe były najpopularniejsze w Subregionie tarnowskim (odpowiednio 44,2% i 46,8% i 41,6%).

Wykres 51. Jakie kanały komunikacji są najczęściej wykorzystywane w reprezentowanej przez Pana/Panią w szkole do udzielania wsparcia rodzicom w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego? (N=421)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

W opinii respondentów do kształcenia zawodowego najskuteczniej zachęcą uczniów nauczyciele i doradcy zawodowi (56,5%) oraz absolwenci szkół kształcących zawodowo (55,9%). Na trzecim miejscu znaleźli się przedstawiciele lokalnych przedsiębiorstw (53,4%). Rodzice i opiekunowie prawni zostali wskazani przez 40,1% badanych, a media lokalne i krajowe przez 23,7%.

Najczęściej nauczycieli i doradców zawodowych jako skutecznych w zachęcaniu do kształcenia zawodowego wskazywali respondenci z Subregionu podhalańskiego (62,8%) i Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (61,9%). Absolwenci szkół kształcących zawodowo byli najczęściej wskazywani w Subregionie tarnowskim (61,3%). Przedstawiciele lokalnych przedsiębiorstw byli najbardziej doceniani w Subregionach sądeckim (57,9%) i tarnowskim (55,7%). Rodzice i opiekunowie prawni zdobyli najwięcej wskazań w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym (45,1%), natomiast media lokalne i krajowe wyróżniali głównie respondenci z Małopolski Zachodniej (30%).

Wykres 52. Kto według Pana/Pani najskuteczniej trafi do uczniów, zachęcając ich do kształcenia zawodowego? (N=710)

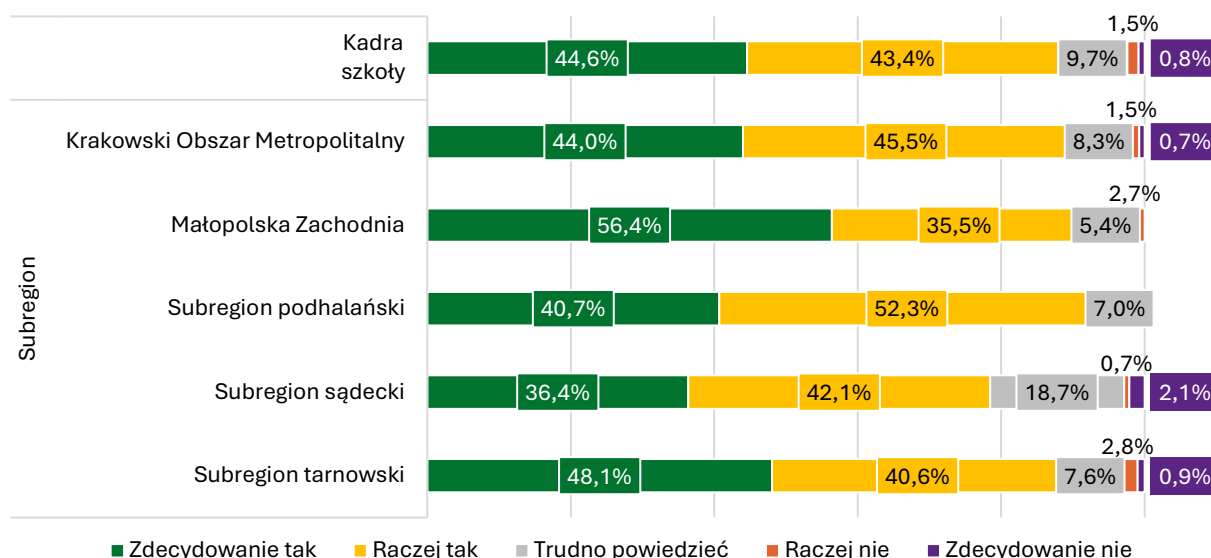

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Większość przedstawicieli kadry szkół (88%; suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”) – bez względu na zajmowane stanowisko – opowiada się za koniecznością przeprowadzenia kampanii informacyjnej o kształceniu zawodowym. Odmiennej opinie („zdecydowanie nie” i „raczej nie”) wyraziło zaledwie 2,3% ankietowanych.

Najwięcej twierdzących odpowiedzi odnotowano w Małopolsce Zachodniej (56,4%) i Subregionie tarnowskim (48,1%).

Wykres 53. Czy uważa Pan/Pani, że konieczna byłaby kampania informacyjna o kształceniu zawodowym (tj. na temat form i profili kształcenia zawodowego)? (N=710)

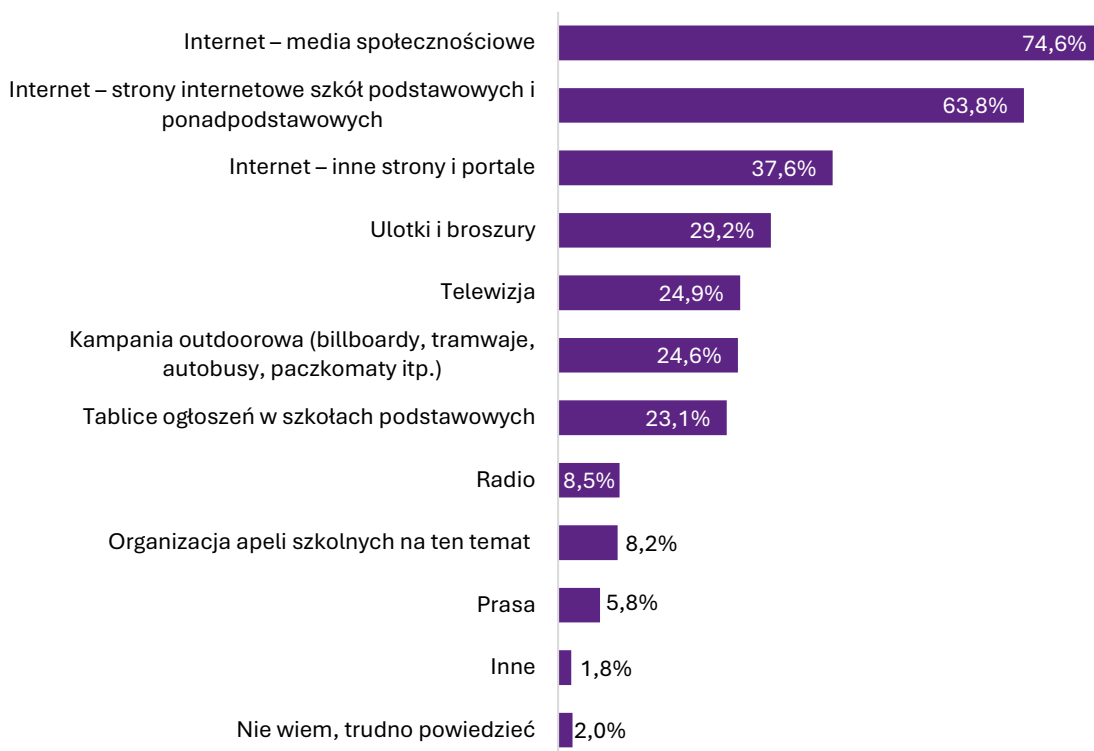

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Najsukuteczniejszymi kanałami komunikacji do promocji kształcenia zawodowego, według respondentów, są media społecznościowe (74,6%) oraz strony internetowe szkół podstawowych i ponadpodstawowych (63,8%). Znacząca grupa wskazuje także inne strony internetowe i portale (37,6%) oraz tradycyjne materiały informacyjne, takie jak ulotki i broszury (29,2%). Co czwarty ankietowany wskazał telewizję (24,9%), kampanie outdoorowe (24,6%) oraz tablice ogłoszeń w szkołach podstawowych (23,1%).

Analiza ze względu na kryterium lokalizacji pozwoliła na wskazanie kilku istotnych zależności. Media społecznościowe jako skuteczny kanał komunikacji najczęściej wskazywali respondenci z Małopolski Zachodniej (80,9%) i Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (77,2%). Strony internetowe szkół podstawowych i ponadpodstawowych były wymieniane przede wszystkim przez mieszkańców Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (67,5%) i Subregionu tarnowskiego (65,1%). Znaczenie innych stron internetowych najczęściej podkreślali ankietowani z Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (45,1%).

Wykres 54. Jakie kanały komunikacji są według Pana/Pani najlepsze i najskuteczniejsze do promocji kształcenia zawodowego? (N=710)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Podejmując wątek skutecznych kanałów komunikacji w dotarciu z informacjami o kształceniu zawodowym do młodzieży, uczestnicy badań jakościowych przyznawali, że dziś młodzież (7–8 klasa szkoły podstawowej) jest grupą, która często neguje wszystko, co zostanie im przedstawione i do czego są zachęcani. Może to powodować, że każda próba dotarcia z informacją spotka się z niechęcią i negacją, nie przynosząc oczekiwanego efektu. Wskazano jednocześnie, że pozytywny skutek może przynieść tworzenie treści w sposób kontrowersyjny lub wykorzystanie nietypowych form komunikacji. Przykładem wykorzystania tego drugiego rozwiązania może być, przywołana w czasie badania jakościowego stworzona seria 25 komiksów, które miały odczarować i przybliżyć młodym czytelnikom kształcenie zawodowe. Miały one również formę, która może być bardziej atrakcyjna niż zwykła broszura czy ulotka.

Skuteczną formą działania w poruszonym obszarze może być prowadzenie działań informacyjnych dla uczniów szkół podstawowych przez odpowiednio przygotowanych i mających odpowiednie predyspozycje uczniów szkół ponadpodstawowych, którzy mówią „tym samym językiem” i mogą łatwiej przekazać niezbędne informacje, a tym samym – przekonać do wyboru przedstawianej przez nich szkoły lub/i zawodu.

Wśród skutecznych kanałów komunikacji, które mogłyby pomóc w dotarciu z informacjami o kształceniu zawodowym do rodziców i opiekunów prawnych dzieci (a także do samych uczniów 7–8 klas szkół podstawowych), wskazywano na:

- **Wykorzystanie lokalnych stacji radiowych** i emitowanie audycji radiowych poświęconych kształceniu zawodowemu. Propozycja ta wynika z faktu, że zdaniem respondentów, wiele osób spędza sporo czasu w samochodzie i z pewnością część z nich podczas podróży słucha radia.
- **Spoty reklamowe w telewizji**, pokazujące edukację w szkole branżowej jako możliwość zdobycia niszowego zawodu i nabycia cenionych na rynku pracy kompetencji.
- Umieszczanie na **kanale YouTube** nagrań z takich wydarzeń jak Festiwal Zawodów. Jeśli ktoś nie będzie mógł wziąć udziału w wydarzeniu, będzie mógł odtworzyć nagranie o dowolnej i wygodnej dla siebie porze. Kanał YouTube może być także miejscem umieszczania filmików przybliżających różne kwestie związane z kształceniem zawodowym, np. pokazanie historii osób, które z zainteresowania i pasji zdecydowały się na ukończenie danej szkoły i pokazanie, jak realizują się w życiu zawodowym.
- Korzystanie z **mediów społecznościowych**: z Facebooka i Instagrama w przypadku rodziców i opiekunów oraz z TikToka w przypadku młodzieży.
- **Angażowanie** do prowadzonych kampanii informacyjnych i edukacyjnych **ambasadorów**, którzy są znani i rozpoznawalni przez rodziców uczniów, stających przed wyborem dalszej ścieżki kształcenia. Jako przykład podano ambasadorów zaangażowanych w przedsięwzięcie Zawodowa Małopolska. Należy zadbać o to, aby były to osoby znane tej grupie wiekowej.
- **Organizowanie w szkołach podstawowych spotkań dla rodziców** (a także uczniów) w dniu zebrań, podczas których **każda szkoła branżowa może przy stoliku opowiedzieć o reprezentowanej przez siebie szkole i możliwościach, jakie daje**.
- **Organizowanie spotkań z lokalnymi przedsiębiorcami** (dla rodziców i młodzieży), którzy pokazują, jakie stwarzają możliwości zawodowe. Spotkania mogłyby jednocześnie promować szkoły współpracujące z przedsiębiorcami. Stanowiłyby okazję do omówienia cenionych umiejętności oraz wymiany informacji na temat istotnych elementów CV. Warto rozważyć organizowanie wizyt studyjnych u lokalnych przedsiębiorców, aby młodzież mogła zapoznać się z potencjalnym miejscem pracy oraz rzeczywistymi warunkami w różnych zawodach.

Wskazywano, że bardzo istotne znaczenie w procesie skutecznego zwiększania zainteresowania kształceniem zawodowym w Małopolsce, ale także poza województwem, może mieć nazewnictwo poszczególnych zawodów, które w społeczeństwie z góry często budzą negatywne skojarzenia. To samo może dotyczyć nazw samych szkół. Zauważono, że w tym obszarze zachodzą już pierwsze zmiany, a kolejne są planowane na poziomie Ministerstwa Edukacji. Zmiany w nazewnictwie mogą wpłynąć na postrzeganie niektórych zawodów, nadając im większy prestiż lub kojarząc je z osobami o wszechstronnej wiedzy i specjalistycznych umiejętnościach. Kluczowe będzie więc dalsze budowanie marki

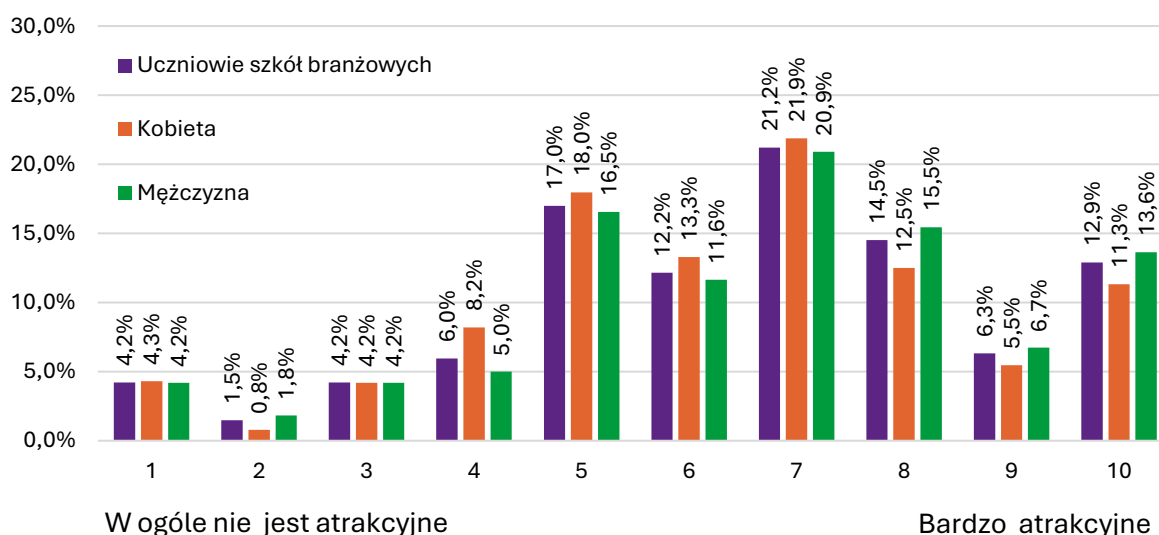
szkoły branżowej jako miejsca zdobywania zawodu i specjalistycznej wiedzy, a ich absolwentów jako fachowców.

W toku badania podkreślono, że kluczowe jest docenianie absolwentów szkół zawodowych przez pracodawców oraz stwarzanie im możliwości zatrudnienia w wyuczonym zawodzie. By osiągnąć ten efekt, absolwenci kształcenia branżowego poza wiedzą niezbędną do wykonywania zawodu powinni mieć także możliwość nabywania cennych na rynku kompetencji miękkich. Przywołano przykład osób, które pracują jako kelnerzy. Zdarza się, że częściej są to osoby, które studiują i podejmują dodatkową aktywność zarobkową. Rządziej są to osoby, które podjęły naukę w tym kierunku. Ważne jest także pokazywanie kształcenia branżowego jako szansy na zatrudnienie przy jednoczesnej możliwości kontynuowania edukacji oraz podnoszenia swoich umiejętności i kompetencji.

Ocena postrzegania kształcenia branżowego wśród uczniów szkół branżowych I stopnia

Z badania ilościowego wśród uczniów szkół branżowych I stopnia wynika, że dominują wśród nich pozytywne opinie dotyczące kształcenia w szkole branżowej. W skali od 1 do 10, gdzie 1 oznaczało „w ogóle nie jest atrakcyjne”, a 10 – „jest bardzo atrakcyjne”, najwięcej respondentów (21,2%) przyznało ocenę 7, co wskazuje na stosunkowo wysokie uznanie dla oferty edukacyjnej szkół branżowych. Oceny 6 i 8 również były popularne, uzyskując odpowiednio 12,2% i 14,5% wskazań, a najwyższą ocenę (10) przyznało 12,9% ankietowanych, co dodatkowo potwierdza pozytywny odbiór wśród uczniów. Skrajnie negatywne oceny, takie jak 1 i 2, pojawiały się rzadko (odpowiednio 4,2% i 1,5%).

Wykres 55. Jak oceniasz atrakcyjność kształcenia w szkole branżowej? (N=806)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Analiza ze względu na zmienne metryczkowe wykazała, że mężczyźni częściej przyznawali oceny pozytywne (7–10) niż kobiety (56,7% względem 51,2% kobiet). Oceny w górnym zakresie (7–10) były najczęstsze wśród uczniów z Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (60,9%). Uwagę zwraca fakt, że w Subregionie podhalańskim odnotowano najniższy poziom pozytywnych ocen (45,2%).

Tabela 23. Jak oceniasz atrakcyjność kształcenia w szkole branżowej? (N=806)

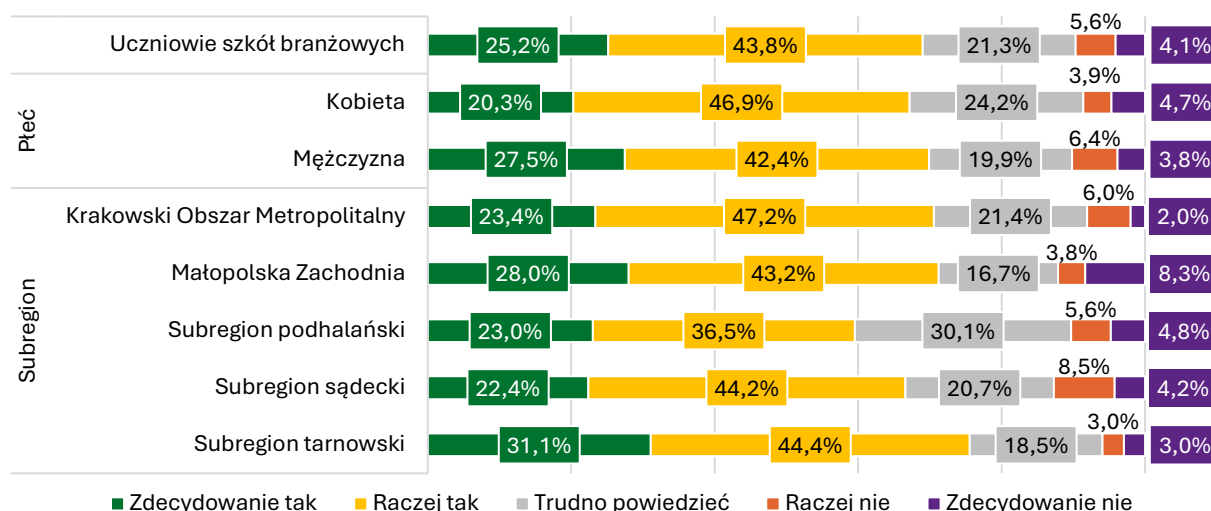
Ocena	Ogółem	Płeć		Subregion				
		Kobieta	Mężczyzna	Krakowski Obszar Metropolitalny	Małopolska Zachodnia	Subregion podhalański	Subregion sądecki	Subregion tarnowski
1	4,2%	4,3%	4,2%	4,0%	5,3%	7,1%	1,8%	3,7%
2	1,5%	0,8%	1,8%	0,8%	1,6%	1,6%	2,4%	1,5%
3	4,2%	4,2%	4,2%	1,6%	4,5%	4,0%	6,1%	6,7%
4	6,0%	8,2%	5,0%	6,5%	4,5%	6,3%	7,3%	4,4%
5	17,0%	18,0%	16,5%	15,3%	15,2%	17,5%	19,4%	18,5%
6	12,2%	13,3%	11,6%	10,9%	12,1%	18,3%	10,3%	11,1%
7	21,2%	21,9%	20,9%	25,8%	17,4%	19,8%	20,0%	19,3%
8	14,5%	12,5%	15,5%	12,5%	18,2%	11,9%	12,7%	19,3%
9	6,3%	5,5%	6,7%	10,1%	6,8%	1,6%	4,2%	5,9%
10	12,9%	11,3%	13,6%	12,5%	14,4%	11,9%	15,8%	9,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Większość uczniów szkół branżowych deklaruje zadowolenie z wyboru tej formy kształcenia. Decyzję o wyborze szkoły branżowej pozytywnie oceniło 69% badanych (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Negatywne opinie wyraziło jedynie 9,7% respondentów (suma odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”).

Wśród mężczyzn odsetek pozytywnych ocen (69,9%) nie różnił się znacznie w porównaniu do kobiet (67,2%). Analizując wyniki według subregionów, można zaobserwować, że największe zadowolenie wyrażali uczniowie z Subregionu tarnowskiego, gdzie pozytywnie swoją decyzję oceniło 75,5% badanych.

Wykres 56. Czy jesteś zadowolony/zadowolona ze swojej decyzji o wyborze szkoły branżowej? (N=806)

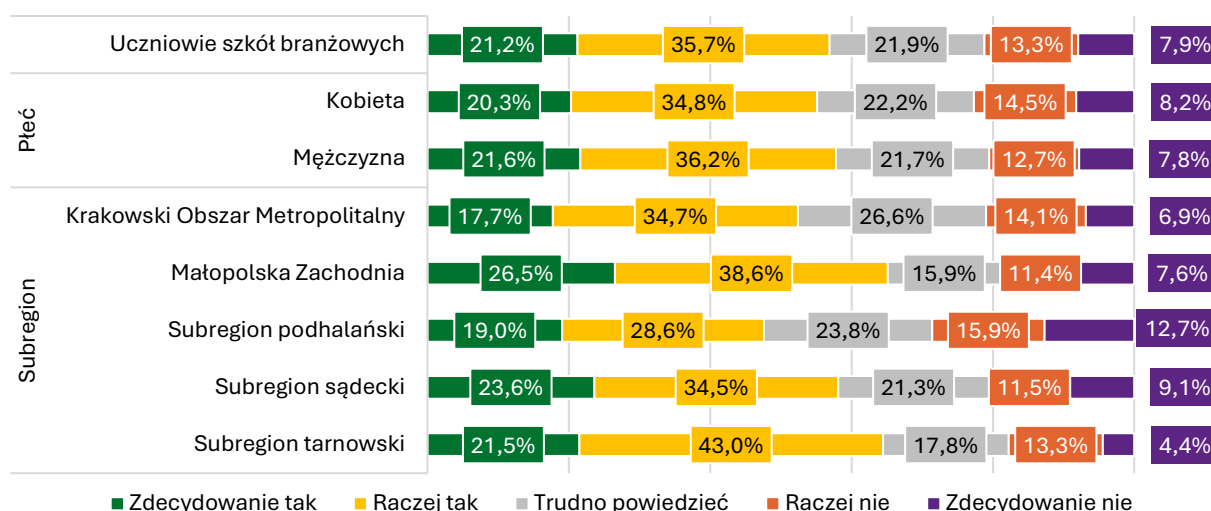

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Większość uczniów szkół branżowych pozytywnie ocenia swój wybór szkoły ponadpodstawowej, deklarując, że ponownie podjęliby tę samą decyzję. Pozytywne oceny (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”) wyniosły 56,9%. Negatywne opinie (odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”) dotyczyły co piątego respondenta (21,2%).

Wśród mężczyzn pozytywne oceny były nieco częstsze (57,8%) w porównaniu do kobiet (55,1%). Najwyższy poziom zadowolenia odnotowano w Małopolsce Zachodniej i Subregionie tarnowskim, gdzie odsetki twierdzących odpowiedzi osiągnęły odpowiednio 65,1% i 64,5%. Z kolei Subregion podhalański wyróżniał się najwyższym udziałem ocen negatywnych (28,6%).

Wykres 57. Gdybyś ponownie wybierał/wybierała szkołę ponadpodstawową, czy decyzja byłaby taka sama? (N=806)

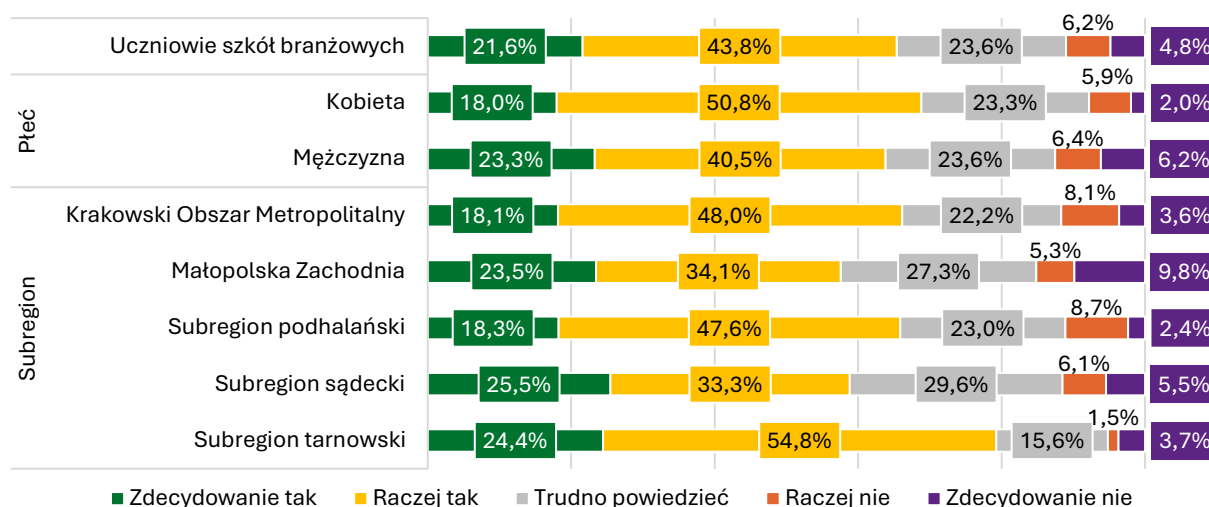
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Większość uczniów szkół branżowych poleciłaby kształcenie zawodowe i wybór szkoły branżowej uczniom ostatnich klas szkół podstawowych, co wskazuje na ich ogólnie pozytywne

doświadczenia. Łącznie 65,4% respondentów wskazało odpowiedzi twierdzące („zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Negatywne opinie (suma odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”) uzyskały łącznie 11% wskazań. Należy nadmienić, że co piąty ankietowany (23,6%) nie potrafił udzielić jednoznacznej odpowiedzi w tym zakresie.

Analiza wyników ze względu na płeć wskazuje, że kobiety częściej deklarowały odpowiedzi pozytywne (68,8% względem 63,8% mężczyzn). Najwyższy odsetek pozytywnych odpowiedzi odnotowano w Subregionie tarnowskim, gdzie aż 79,2% respondentów poleciłoby wybór szkoły branżowej.

Wykres 58. Czy poleciał(a)byś uczniom ostatnich klas szkół podstawowych kształcenie zawodowe i wybór szkoły branżowej, biorąc pod uwagę ogólnie tego typu szkoły? (N=806)

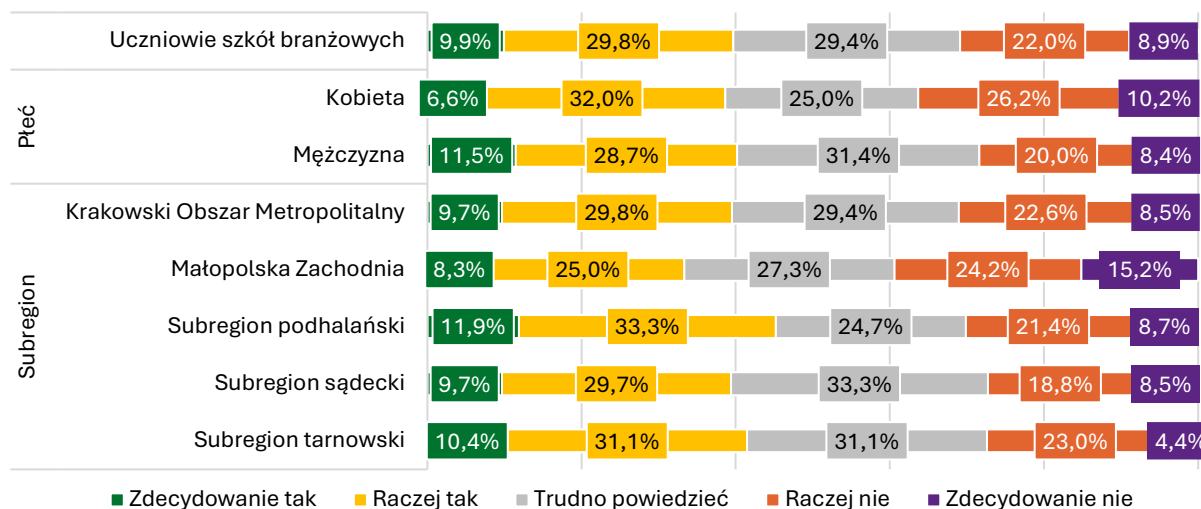

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Wyniki badania wskazują, że uczniowie szkół branżowych są podzieleni w swoich opiniach na temat postrzegania kształcenia w szkołach branżowych przez społeczeństwo. Pozytywne odpowiedzi („raczej tak” i „zdecydowanie tak”) stanowią łącznie 39,7% wskazań. Odsetek negatywnych opinii („raczej nie” i „zdecydowanie nie”) wyniósł 30,9%, co świadczy, że istnieje spora grupa respondentów, którzy mają krytyczne zdanie na ten temat. Znaczący odsetek uczniów (29,4%) nie potrafił wskazać odpowiedzi.

Analiza danych ze względu na płeć nie wykazała istotnych różnic w odpowiedziach badanych. Biorąc pod uwagę lokalizację, można dostrzec, że najwyższy odsetek pozytywnych odpowiedzi odnotowano w Subregionie podhalańskim (45,2%). Z kolei w Małopolsce Zachodniej pozytywne opinie były najrzadsze (33,3%), a negatywne oceny osiągnęły najwyższy poziom (39,4%).

Wykres 59. Czy uważasz, że kształcenie w szkole branżowej cieszy się dobrą opinią w społeczeństwie? (N=806)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Uczestniczącym w badaniu uczniów szkół branżowych poproszono o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Z opinią, że kształcenie w szkole branżowej daje duże szanse na dobrą pracę, zgodziło się 58,7% respondentów (suma odpowiedzi „raczej tak” i „zdecydowanie tak”). Kobiety wyraźnie częściej zgadzały się z tym stwierdzeniem (64,5%) w porównaniu do mężczyzn (56%).

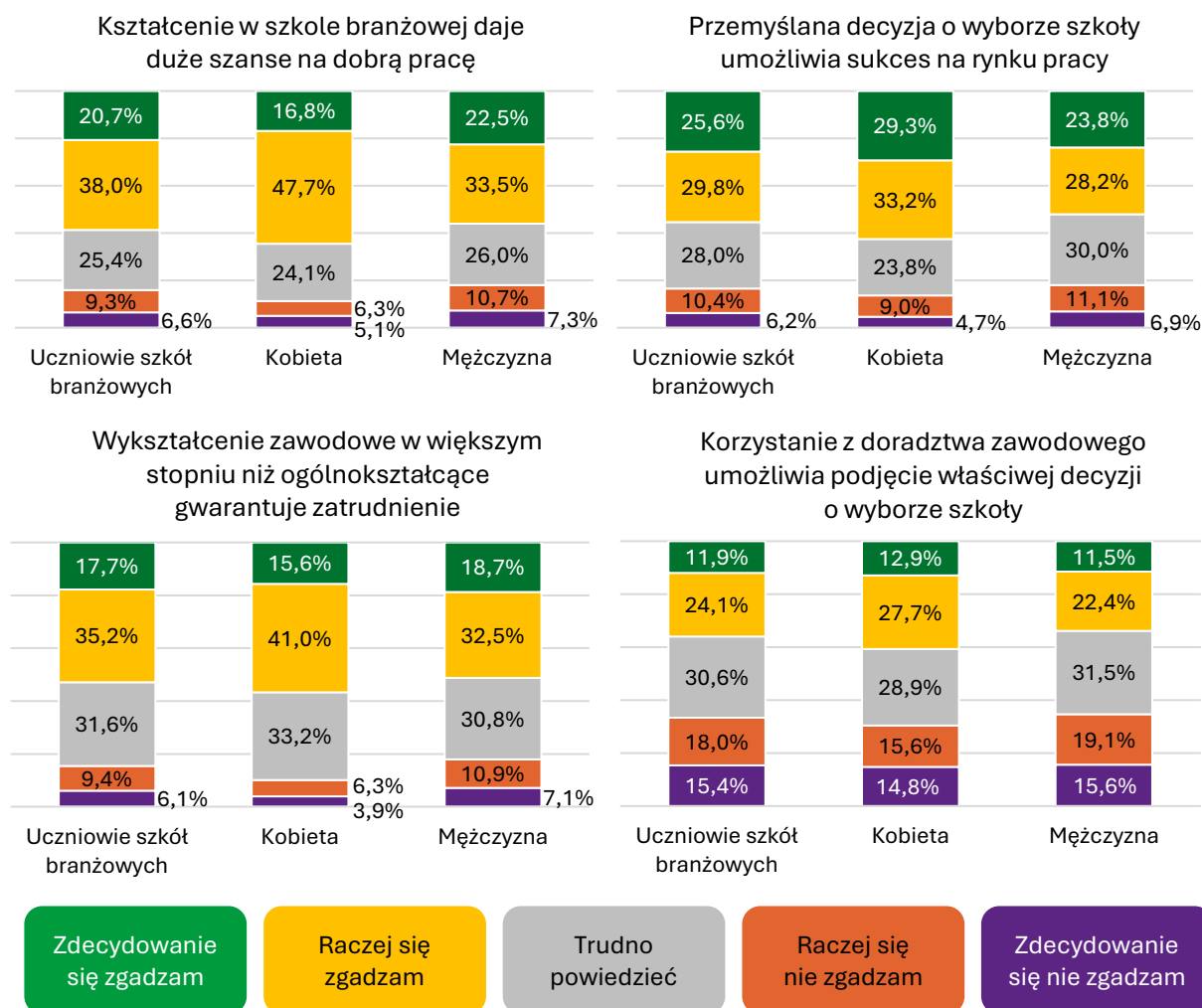
W przypadku opinii, że „Przemysłana decyzja o wyborze szkoły umożliwia sukces na rynku pracy”, twierdząco odpowiedziało 55,4%. Także tutaj odsetek był wyższy wśród kobiet (62,5%) niż wśród mężczyzn (52%).

Stwierdzenie „Wykształcenie zawodowe w większym stopniu niż ogólnokształcące gwarantuje zatrudnienie” uzyskało 53% odpowiedzi pozytywnych. Kobiety ponownie częściej wyrażały zgodę (56,6%) niż mężczyźni (51,2%).

Odsetek respondentów, którzy zgodzili się z opinią, że korzystanie z doradztwa zawodowego umożliwia podjęcie właściwej decyzji o wyborze szkoły, wyniósł 36%. W tym przypadku również zauważono nieco wyższy odsetek twierdzących odpowiedzi wśród kobiet (40,6% niż u 33,9% mężczyzn).

Podsumowując, uczniowie szkół branżowych generalnie wyrażają pozytywne opinie na temat szans związanych z kształceniem zawodowym, przemysłanym wyborem szkoły i korzystaniem z doradztwa zawodowego. Różnice między płciami wskazują na większy optymizm wśród kobiet, zwłaszcza w odniesieniu do sukcesu na rynku pracy i szans na zatrudnienie.

Wykres 60. Czy zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami? (N=806)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Najczęściej wskazywane powody, które najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej, to bezpośrednie przygotowanie do zawodu (59,4%) oraz praktyczne zajęcia i warsztaty (46,5%). Te dwa aspekty wyraźnie dominują jako kluczowe czynniki wpływające na decyzję uczniów o wyborze szkoły branżowej. Na trzeciej pozycji uplasował się czynnik związany z poznaniem rzeczywistych warunków pracy w danej branży (35,5%). Kolejnymi istotnymi powodami były możliwość zarabiania już podczas nauki (34,7%) oraz szybsze podjęcie pracy po zakończeniu nauki (33,9%). Możliwość odbycia staży i praktyk zawodowych wskazało 28,2% badanych, co dodatkowo akcentuje znaczenie praktycznego przygotowania do zawodu. Co istotne, jedynie 3,2% respondentów uznało, że żaden z wymienionych aspektów nie jest dla nich ważny.

Analiza danych metryczkowych wskazuje na pewne różnice w powodach wyboru szkoły branżowej – zarówno pod względem płci, jak i subregionów. Choć kobiety i mężczyźni równie często wskazywali bezpośrednie przygotowanie do zawodu jako kluczowy powód (odpowiednio 59% i 59,6%), praktyczne zajęcia i warsztaty miały większe znaczenie dla mężczyzn niż kobiet (48,9% i 41,4%). Z kolei kobiety częściej podkreślały znaczenie poznania rzeczywistych warunków pracy w danej branży (41,8% wobec 32,5% u mężczyzn) oraz

możliwości zarabiania już podczas nauki (42,6% w porównaniu do 31,1% u mężczyzn). W podziale na subregiony bezpośrednie przygotowanie do zawodu było najczęściej wskazywane w Subregionie tarnowskim (65,9%), natomiast wyraźnie rzadziej w Subregionie podhalańskim (46%). Praktyczne zajęcia i warsztaty były szczególnie ważne dla uczniów z Subregionu sądeckiego (57,6%), a poznanie rzeczywistych warunków pracy w danej branży wskazywali głównie ankietowani z Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (41,9%).

Wykres 61. Wskaż trzy powody, które Twoim zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (N=806)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Z deklaracji badanych wynika, że głównym czynnikiem, który może powodować, że rówieśnicy/uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej, jest różnica w postrzeganiu społecznym liceum i szkoły branżowej (35,9%). Kolejnym istotnym aspektem jest ryzyko niskich zarobków na początku kariery zawodowej (27,8%). Mniejsze możliwości zmiany ścieżki kariery zostały wskazane przez 22,5% respondentów, co może świadczyć o obawach związanych z ograniczoną elastycznością w dalszym rozwoju zawodowym. Co piąty respondent wskazał mniejsze możliwości dalszego kształcenia w porównaniu do absolwentów liceum (21,1%), konieczność podejmowania pracy fizycznej lub wymagającej wysiłku (20,6%) oraz wymagania dotyczące posiadania odpowiednich umiejętności technicznych lub manualnych (20,0%).

Analiza zmiennych metryczkowych wskazuje na pewne różnice w postrzeganiu czynników zniechęcających do podejmowania nauki w szkole branżowej w zależności od płci oraz subregionu. Kobiety częściej wskazywały na różnicę w postrzeganiu społecznym liceum i szkoły branżowej (40,2% wobec 33,8% mężczyzn). Biorąc pod uwagę subregion zamieszkania, można zaobserwować, że najwyższy odsetek odpowiedzi wskazujących na różnicę w postrzeganiu społecznym liceum i szkoły branżowej odnotowano w Subregionie sądeckim

(40%) oraz w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym (39,9%). Należy również zauważyć, że ryzyko niskich zarobków na początku kariery zawodowej najczęściej wskazywali uczniowie z Subregionu tarnowskiego (34,8%) i podhalańskiego (31,7%).

Wykres 62. Wskaż trzy czynniki, które mogą powodować, że Twój rówieśnicy/uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej. (N=806)

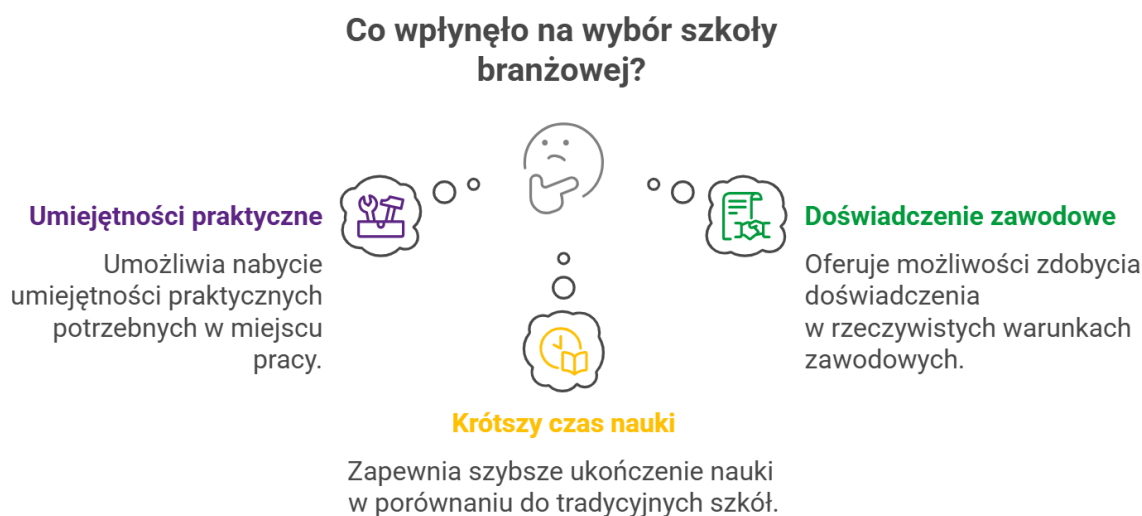
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Najczęściej wskazywane powody, które sprawiły, że badani uczniowie wybrali szkołę branżową, to możliwość nabycia umiejętności praktycznych (53,2%), doświadczenia zawodowego (50,7%) oraz krótszy czas nauki w porównaniu do innych szkół ponadpodstawowych (45,5%). Wyniki wskazują zatem, że uczniowie szkół branżowych kierowali się przede wszystkim korzyściami praktycznymi i zawodowymi.

Analiza danych metryczkowych pokazuje, że powody wyboru szkoły branżowej różnią się w zależności od płci i subregionu. Choć możliwość nabycia umiejętności praktycznych była najczęściej wskazywaną odpowiedzią niezależnie od płci, to mężczyźni częściej podkreślali ten aspekt (55,3% względem 48,8% kobiet). W przypadku możliwości nabycia doświadczenia zawodowego również nieco wyższy odsetek wskazań odnotowano wśród mężczyzn (52,4% względem 47,3%). Krótszy czas nauki w porównaniu do innych szkół był natomiast częściej wybierany przez kobiety (48,4%) niż przez mężczyzn (44,2%). Uwagę zwraca również fakt, że bliskość szkoły od miejsca zamieszkania była szczególnie istotnym czynnikiem dla kobiet (30,1% względem 22% mężczyzn). W ujęciu regionalnym możliwość nabycia umiejętności praktycznych była najczęściej wskazywana przez uczniów z Subregionu tarnowskiego (63%). Możliwość nabycia doświadczenia zawodowego była szczególnie istotna dla respondentów

z Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (54,4%) oraz Małopolski Zachodniej (53%). Krótszy czas nauki miał największe znaczenie dla uczniów w Subregionie sądeckim (53,3%).

Rysunek 10. Co sprawiło, że zdecydowałeś/zdecydowałaś się na wybór szkoły branżowej? (N=806)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Tabela 24. Co sprawiło, że zdecydowałeś/zdecydowałaś się na wybór szkoły branżowej? (N=806)

Wyszczególnienie	Odsetek odpowiedzi
Możliwość nabycia umiejętności praktycznych	53,2%
Możliwość nabycia doświadczenia zawodowego	50,7%
Krótszy czas nauki w porównaniu do innych szkół ponadpodstawowych	45,5%
Oferowane kierunki kształcenia	29,3%
Lepsze perspektywy na szybsze znalezienie pracy po ukończeniu szkoły	27,9%
Chęć unikania teoretycznych przedmiotów, które dominują w liceach ogólnokształcących	25,3%
Bliskość szkoły od miejsca zamieszkania	24,6%
Polecenie przez rodzinę lub znajomych	19,7%
Możliwość kontynuacji nauki i modyfikowania ścieżki kształcenia	14,0%
Koleżanki/koledzy wybrali tę szkołę	13,5%
Współpraca szkoły z lokalnymi pracodawcami i firmami	10,0%
Dostępność nowoczesnych pracowni i sprzętu	9,9%
Opinie innych osób, w tym opinie w Internecie oraz/lub opinie absolwentów	8,6%
Możliwość realizacji praktyk zagranicznych	8,6%
Mniejsza liczebność klas i bardziej indywidualne podejście nauczycieli do uczniów	8,3%
Inne	5,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego.

Wnioski i rekomendacje

Ocena świadomości/wiedzy na temat funkcjonowania i form systemu kształcenia zawodowego i ogólnego wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych

Wyniki badania ilościowego pokazują, że uczniowie klas 7–8 szkoły podstawowej, poproszeni o wymienienie możliwych ścieżek edukacyjnych, najczęściej wskazują liceum ogólnokształcące (96,9%) i technikum (92,8%). Na trzecim miejscu znalazła się szkoła branżowa (62,9%), która zgodnie z reformą szkolnictwa zastąpiła dawną „zawodówkę”. Mimo to 46% uczniów nadal posługuje się potocznym określeniem „zawodówka”, co świadczy o utrzymywaniu się dawnego nazewnictwa w świadomości uczniów. Rodzice i opiekunowie prawni uczniów szkół podstawowych najczęściej wskazują technikum (93,2%) oraz liceum (91,6%) jako typy szkół, do których mogą uczęszczać ich dzieci po zakończeniu szkoły podstawowej. Na trzecim miejscu znalazła się szkoła branżowa, wskazywana przez 65,7% respondentów.

Z badania wynika, że uczniowie klas 7–8 szkół podstawowych wykazali się pewnym poziomem wiedzy dotyczącej kształcenia zawodowego. Wielu z nich jest świadomych, że kursy kwalifikacyjne dają uprawnienia zawodowe (68%), a uczniowie szkół branżowych I stopnia mogą kontynuować naukę w szkole branżowej II stopnia i zdać maturę (54,7%). Jednocześnie ponad połowa ankietowanych nie wiedziała, że stwierdzenie o automatycznym uzyskaniu tytułu technika już po szkole branżowej I stopnia jest fałszywe (55%).

Uczniowie najczęściej czerpią informacje o szkołach ponadpodstawowych od swoich rodziców (61,2%), natomiast sami rodzice / opiekunowie prawni bazują głównie na doświadczeniach i rekomendacjach innych rodziców (67,6%). Rola rodziców jako głównych doradców edukacyjnych podkreśla potrzebę dostarczania im rzetelnych i aktualnych informacji, aby mogli świadomie wspierać swoje dzieci w wyborze dalszej ścieżki kształcenia. Zdaniem ekspertów, problemem pozostaje niewystarczające przygotowanie rodziców do udziału w procesie doradztwa zawodowego. Większość z nich nie posiada aktualnej wiedzy o możliwościach kształcenia. Mimo że w szkołach podstawowych organizowane są różne inicjatywy w tym zakresie, frekwencja rodziców jest niska. **Dlatego warto poszukiwać nowych form dotarcia do tej grupy, np. poprzez organizowanie konsultacji online w formule rodzic + uczeń + doradca zawodowy.**

Zarówno uczniowie, jak i rodzice / opiekunowie prawni najlepiej znają ofertę kształcenia oraz opinie na temat liceów – odpowiednio 50% uczniów i 43,8% rodziców ocenia swoją wiedzę jako dobrą lub bardzo dobrą. Nieco mniejsza świadomość dotyczy techników (35,4% uczniów i 39,3% rodziców), natomiast najniższy poziom znajomości odnotowano w przypadku szkół branżowych (13,4% uczniów i 22,2% rodziców).

Poziom znajomości zawodów nauczanych w szkołach branżowych i technicach jest wyraźnie wyższy wśród rodziców / opiekunów prawnych niż wśród uczniów klas 7–8 szkół podstawowych. Aż 26,9% rodziców deklaruje znajomość wielu takich zawodów, a 39,1% zna kilka z nich. Dla porównania, wśród uczniów tylko 10,5% zna wiele zawodów, a 28,2% – kilka.

Brak znajomości zawodów nauczanych w szkołach branżowych i technikach przyznaje blisko jedna trzecia uczniów (29,4%) oraz 11,8% rodziców.

Dwie trzecie uczniów klas 7–8 (66,4%) i jedna trzecia rodziców / opiekunów prawnych (34,4%) podejmowała próby pozyskania informacji o kształceniu ponadpodstawowym. Uczniowie z tej grupy często nie wiedzą, gdzie i jak szukać informacji na ten temat (30,5%), lub twierdzą, że ogólnodostępne informacje w tym zakresie są niewystarczające (27%). Dla rodziców / opiekunów prawnych największą trudnością są niewystarczające informacje (43,8%) oraz fakt, że nie są one przekazywane na spotkaniach informacyjnych czy zebraniach z rodzicami (42%).

W zwiększeniu wiedzy o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej badanym rodzicom / opiekunom prawnym mogłoby pomóc przede wszystkim przekazywanie takich informacji podczas spotkań informacyjnych lub zebrań z rodzicami (52,1%), jak i przekazywanie ich za pośrednictwem strony internetowej szkoły (51,9%).

Ocena postrzegania kształcenia zawodowego (ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia na poziomie szkoły branżowej) wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych

Zarówno uczniowie klas 7–8 szkół podstawowych, jak i rodzice / opiekunowie prawni jako najatrakcyjniejszą formę kształcenia postrzegają naukę w liceum ogólnokształcącym. W skali 1–10 uczniowie przyznali tej formie średnią ocenę 7,12, podczas gdy technikum oceniono na 6,50, a szkołę branżową na 3,92. Rodzice również najwyżej ocenili liceum (8,39) i technikum (8,17), choć w ich opinii szkoły branżowe wypadają znacznie lepiej niż w ocenie uczniów (6,58). Zdaniem ekspertów, jednym z kluczowych problemów pozostaje negatywne postrzeganie szkół branżowych. Z ich doświadczeń wynika, że niektórzy uczniowie są zainteresowani kształceniem w zawodach typowych dla kształcenia zawodowego, ale jednocześnie twierdzą, że ich rodzice nigdy nie zgodzą się na wybór szkoły branżowej.

Uczniowie klas 7–8 szkół podstawowych w dużym stopniu zgadzali się ze stwierdzeniem, że kształcenie w technikum daje szansę na dobrą pracę (62,3%). Najmniejszy odsetek odpowiedzi twierdzących przeczących dotyczył następujących stwierdzeń: „kształcenie w szkole branżowej daje duże szanse na dobrą pracę” (28,6%), „kształcenie zawodowe jest dobrze postrzegane w społeczeństwie” (27,8%). Wskazuje to na utrzymujące się stereotypy i niedocenianie potencjału tego typu edukacji. Eksperci podkreślili, że zarówno uczniowie, jak i rodzice powinni być świadomi, że kształcenie zawodowe nie zamyka drogi do dalszego rozwoju. **Konieczne jest prowadzenie działań informacyjnych, które pokażą możliwości kontynuowania nauki, zdobywania kolejnych kwalifikacji i przekwalifikowania się w przyszłości.**

Za wyborem szkoły branżowej przemawia przede wszystkim bezpośrednio przygotowanie do zawodu, na które wskazało 45,1% uczniów i 56,9% rodziców / opiekunów prawnych. Uczniowie podkreślali również wartość praktycznych zajęć i warsztatów (29,9%) oraz możliwość zarabiania już podczas nauki (25,7%). Z kolei w grupie rodziców częściej

wskazywano na możliwość odbycia staży i praktyk zawodowych (50,5%), jak i na szybsze podjęcie pracy po zakończeniu nauki (48,2%).

Według uczniów oraz rodziców / opiekunów prawnych uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej głównie z powodu ryzyka niskich zarobków na początku kariery zawodowej oraz różnicy w postrzeganiu społecznym liceum i szkoły branżowej (odpowiednio: 32,8% i 31,9% wskazań w grupie uczniów oraz 38,9% i 42,5% wskazań w grupie rodziców). W badaniach jakościowych wskazano, że szkoły branżowe rzadko są pierwszym wyborem uczniów ze względu na społeczne stereotypy, wstyd przed wyśmianiem przez rówieśników oraz niewielką wiedzę o możliwościach zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. Brak znajomości lokalnego rynku pracy wśród części uczniów, jak i rodziców, wskazuje na potrzebę działań informacyjnych. Rodzice często nie są świadomi istnienia nowoczesnych zakładów pracy w pobliżu ich miejsca zamieszkania, co wpływa na decyzje edukacyjne dzieci.

Rodzice / opiekunowie prawni wskazali na potrzebę organizowania kampanii informacyjnych dotyczących kształcenia zawodowego. Trzech na czterech badanych w tej grupie (77,3%) uznało, że taka kampania byłaby przydatna, przy czym powinna zostać przeprowadzona głównie przy wykorzystaniu Internetu, a konkretnie stron internetowych szkół podstawowych i ponadpodstawowych (59,4%). Blisko połowa respondentów wykorzystałaby w tym celu tablice ogłoszeń w szkołach podstawowych (49,7%).

Ocena znajomości zapotrzebowania/funkcjonowania rynku pracy wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych

Uczniowie klas 7–8 szkół podstawowych jako najbardziej poszukiwane na rynku pracy wskazali następujące zawody: lekarz (38,1%), nauczyciel (25%) oraz informatyk (19,5%). Rodzice i opiekunowie prawni najczęściej wymieniali informatyka (19,1%) i lekarza (16,8%), a także zawody techniczne, takie jak elektryk (14,7%) i mechanik samochodowy (11%). Warto zauważyć, że 20,1% uczniów i 22,1% rodziców / opiekunów prawnych nie potrafiło wskazać poszukiwanych zawodów, co może świadczyć o braku aktualnej wiedzy na temat zmieniającego się rynku pracy. Zdaniem ekspertów, rodzice nie prowadzą z dziećmi rozmów o możliwościach rozwoju w zawodach technicznych i rzemieślniczych, co prowadzi do sytuacji, w której decyzje edukacyjne nie są podejmowane w pełni świadomie, a w oparciu o stereotypy i niepełne informacje.

Można dostrzec różnicę w wykorzystywanych przez uczniów i rodziców / opiekunów prawnych źródeł informacji o zawodach poszukiwanych lub dobrze płatnych. Najczęściej wskazywanym przez uczniów źródłem jest Internet (56,1%), a następnie rodzice (53,4%). Z porad doradców zawodowych korzysta tylko 16,2% uczniów. Z kolei rodzice / opiekunowie prawni najczęściej czerpią informacje od znajomych (64,5%) i z Internetu (53,2%). Również w ich przypadku doradcy zawodowi odgrywają mniejszą rolę (16,6%). Ekspertki podkreślali, że doradcy zawodowi powinni odgrywać równie istotną rolę co rodzice w dostarczaniu informacji o zawodach poszukiwanych i dobrze płatnych. Wychowawcy powinni pracować nie tylko

z dziećmi, ale przede wszystkim z rodzicami, którzy często nie wiedzą, gdzie szukać informacji o rynku pracy. Zaleca się przygotowanie przystępnych i zrozumiałych materiałów, które ułatwią im dostęp do rzetelnych danych. **Dobrym rozwiązaniem może być stworzenie pakietu materiałów informacyjnych zawierających kluczowe informacje na temat zawodów przyszłości, który byłby dystrybuowany do szkół i udostępniany rodzicom. Warto również zadbać o dostępność dla uczniów narzędzi doradczych dostosowanych do języka młodzieży.**

Poziom wiedzy rodziców / opiekunów prawnych na temat zmienności rynku pracy jest zróżnicowany – 39,1% ocenia ją jako przeciętną, a 20,2% jako dobrą. Niemniej jednak co piąty rodzic deklaruje niewielką znajomość tematu (21,4%), a 4,1% całkowity brak wiedzy, co może ograniczać zdolność do wsparcia dzieci w świadomym planowaniu ścieżki edukacyjnej. Jednocześnie większość rodziców (78,3%) uznaje dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy za istotne lub bardzo istotne. **Rekomenduje się uwzględnianie w kampaniach informacyjnych aktualnych informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości.** Eksperti zwrócili uwagę, że barometr zawodów jest jedynie narzędziem wspierającym doradztwo, gdyż stanowi krótkoterminową prognozę, a wybór zawodu powinien uwzględniać przede wszystkim indywidualne predyspozycje i zainteresowania ucznia. **Kluczowe znaczenie ma współpraca wychowawców z doradcami zawodowymi, ponieważ to wychowawcy, dzięki długotrwałemu kontaktowi z uczniami, lepiej znają ich mocne strony.**

Analiza czynników wpływających na podejmowanie decyzji o wyborze formy szkoły wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych i rodziców / opiekunów prawnych

Zarówno uczniowie klas 7–8 szkół podstawowych, jak i rodzice / opiekunowie prawni przywiązują dużą wagę do uwzględniania zapotrzebowania na zawody i ich atrakcyjności finansowej przy podejmowaniu decyzji o wyborze szkoły. Większość uczniów (63%) deklaruje, że będzie brać te czynniki pod uwagę. Rodzice / opiekunowie prawni również podkreślali znaczenie tego kryterium – 67,9% z nich uważa, że dzieci powinny uwzględniać trendy na rynku pracy i prognozy zapotrzebowania.

Większość uczniów (62,3%) podjęła już decyzję o wyborze szkoły ponadpodstawowej. Najwięcej z nich planuje naukę w liceum (59,5%), natomiast technikum wybrało 33,9%, a szkołę branżową jedynie 6,6%.

Blisko 40% rodziców uczniów klas 4–8 rozmawiało już z dzieckiem o wyborze szkoły ponadpodstawowej, a 56,3% planuje taką rozmowę. Większość rodziców (76,7%) deklaruje, że dzieci chętnie uwzględniają ich sugestie, a 66,6% byłoby gotowych zaakceptować decyzję dziecka, nawet jeśli byłaby sprzeczna z ich opinią. Również uczniowie w większości wyrażali przekonanie, że rodzice zaakceptują podjętą przez nich decyzję (72,9%).

Naukę w szkole kształcącej zawodowo rozważało 37% uczniów, którzy nie podjęli jeszcze decyzji o dalszej ścieżce kształcenia. Zdecydowanie częściej rozważano naukę w technikum

(30,9%) niż w szkole branżowej (6,1%). Co piąty uczeń nigdy nie brał pod uwagę takiej ścieżki edukacyjnej (18,2%).

Większość uczniów (71,6%) zasięgała lub planuje zasięgnąć rady przy wyborze szkoły, najczęściej u rodziców (83,1%), co podkreśla ich kluczową rolę w tym procesie. Duży wpływ na decyzje edukacyjne mają także rówieśnicy, wskazani przez 33,1% uczniów.

Główną barierą w wyborze szkoły ponadpodstawowej jest niezdecydowanie co do przyszłej ścieżki zawodowej (49,8%). Uczniowie wskazywali także na odległość szkół (28,7%) i brak informacji o jakości nauczania w poszczególnych szkołach (26,2%). Podobne bariery zgłaszali rodzice – najczęściej brak wiedzy o jakości nauczania (31%) i niejasne wymagania rekrutacyjne (29,8%). Eksperti wskazali, że wielu uczniów nie zdaje sobie sprawy z tego, co ich interesuje, dopóki nie mają okazji tego spróbować. Jeśli nie będą mieli okazji zobaczyć, jak wygląda rzeczywistość zawodowa, ich wybory będą opierać się na stereotypach i niepełnych informacjach. **W tym kontekście kluczowe jest prowadzenie w klasach 4–8 szkół podstawowych zajęć praktycznych, które umożliwią uczniom sprawdzenie się w różnych zawodach. Dlatego ważne jest, aby do szkół zapraszać pracodawców oraz osoby wykonujące różne zawody, które mogą podzielić się swoim doświadczeniem.**

Analiza czynników wpływających na wybór szkoły ponadpodstawowej wykazała różnice między priorytetami uczniów klas 7–8 szkół podstawowych a ich rodzicami / opiekunami prawnymi. Dla uczniów najważniejsze są oferowane kierunki kształcenia (69,3%), atmosfera w szkole (64,4%), a także opinie uczniów i absolwentów szkoły (45,6%). Rodzice / opiekunowie prawni przywiązują największą wagę do oferowanych kierunków kształcenia (68,1%), kadry nauczycielskiej (58,6%) oraz pozycji szkoły w rankingach (49,1%). Kluczowe czynniki wskazane w badaniach jakościowych obejmują odległość od miejsca zamieszkania, prestiż szkoły, opinie znajomych i rodziny czy reklamy w mediach społecznościowych.

Rola doradcy zawodowego w procesie wyboru szkoły jest różnie oceniana. Rodzice / opiekunowie prawni uznają ją najczęściej za ważną (50%) lub bardzo ważną (23,2%). Wśród uczniów klas 7–8 szkół podstawowych odsetek wskazujących na bardzo ważną rolę doradcy był znacznie niższy (7,4%), przy czym 30,7% uznało ją za ważną. Trzech na dziesięciu rodziców / opiekunów prawnych (30,5%) sugerowało swojemu dziecku udział w spotkaniach z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, mających na celu wsparcie w wyborze ścieżki edukacyjnej. Podobny odsetek ankietowanych (28,3%) potwierdził, że ich dzieci uczestniczyły w spotkaniach. W przypadku uczniów uczestnictwo potwierdził co trzeci badany (35,4%). Eksperti rekomendują rozpoczęcie edukacji dotyczącej wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej już w klasach 5–6, ponieważ w klasach 7–8 zarówno uczniowie i rodzice, jak i nauczyciele koncentrują się na końcowych egzaminach. **Należy zwiększyć częstotliwość i dostępność działań doradczych, szczególnie w młodszych klasach szkoły podstawowej, aby lepiej przygotować uczniów do podejmowania świadomych decyzji. Istotne jest także uświadamianie rodziców o konieczności wcześniejszego zaangażowania w proces wyboru szkoły przez dziecko.**

Najczęstszą formą doradztwa zawodowego, w jakiej uczestniczyli badani uczniowie, były grupowe spotkania/warsztaty organizowane na terenie szkoły (75,8%). Grupowe spotkania/warsztaty z doradcą zawodowym poza szkołą miały miejsce znacznie rzadziej (17%). Indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym na terenie szkoły odbyło 11,7% uczniów, a poza szkołą – jedynie 5,8%. **Zdaniem ekspertów doradztwo zawodowe w szkołach podstawowych wymaga wzmocnienia, zwłaszcza poprzez zwiększenie liczby godzin oraz rozszerzenie jego formuły o indywidualne wsparcie dla uczniów. Obecnie realizowane zajęcia często mają charakter preorientacji zawodowej, a nie realnego doradztwa, przez co uczniowie nie zawsze otrzymują wystarczające informacje na temat swoich możliwości edukacyjnych.**

Uczniowie, którzy uczestniczyli w formach doradztwa zawodowego, jako główne korzyści wskazali lepsze zrozumienie własnych predyspozycji zawodowych i zainteresowań (51,5%), pomoc w wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej lub zawodowej (42,6%) oraz poznanie dostępnych możliwości zawodowych i ścieżek kształcenia (35,4%).

Uczniowie i rodzice / opiekunowie prawni wskazują na potrzebę różnorodnych form wsparcia w wyborze szkoły ponadpodstawowej i ścieżki zawodowej. W opinii badanych najbardziej wartościowe działania to udział w dniach otwartych szkół ponadpodstawowych (54,7% uczniów i 62,3% rodziców) oraz spotkania z doradcami zawodowymi (45,9% uczniów i 51,8% rodziców). Eksperti zwrócili jednak uwagę, że większość rodziców nie uczestniczy w spotkaniach doradczych organizowanych przez szkoły. **Aby skutecznie dotrzeć do tej grupy, warto wykorzystać bardziej tradycyjne metody, takie jak plakaty w urzędach gminy, szkołach i innych miejscach publicznych. Może to pomóc w zaangażowaniu większej liczby rodziców, którzy często nie szukają informacji aktywnie, ale mogą je zauważyć w swoim otoczeniu.**

Identyfikacja i analiza problemów/niedostatków w zakresie wsparcia uczniów w wyborze kształcenia zawodowego przez osoby zajmujące się edukacją i doradztwem zawodowym

W opinii 45,7% przedstawicieli kadry szkół kształcenie zawodowe jest dobrze postrzegane w społeczeństwie. Zdaniem ponad połowy ankietowanych reforma wprowadzająca szkoły branżowe I i II stopnia wpłynęła pozytywnie na społeczne postrzeganie tej formy edukacji (58%). Większość badanych uważa, że więcej młodzieży powinno wybierać technika (68,9%) oraz szkoły branżowe (63,3%). Aby zwiększyć liczbę uczniów, którzy decydują się na wybór szkół kształcących zawodowo, zdaniem badanych należałoby przede wszystkim zwiększyć współpracę szkół z lokalnymi pracodawcami (70,9%), rozbudować ofertę praktyk i staży (56,9%) oraz promować szkoły kształcące zawodowo w mediach i podczas wydarzeń edukacyjnych (50%).

W opinii przedstawicieli kadry szkół najczęstsze powody przemawiające za wyborem szkoły branżowej to bezpośrednie przygotowanie do zawodu (70%), praktyczne zajęcia i warsztaty (47,5%) oraz wysokie zapotrzebowanie na absolwentów na rynku pracy (36,9%). Zdaniem badanych główne powody, dla których uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia

nauki w szkole branżowej, to różnica w społecznym postrzeganiu liceum i szkoły branżowej (62%), brak akceptacji i krytyka ze strony innych osób (40,3%) oraz konieczność podejmowania pracy fizycznej lub wymagającej wysiłku (35,6%).

Większość kadry szkół podstawowych (75,8%) deklaruje rozmowy z uczniami na temat wyboru szkoły ponadpodstawowej, co świadczy o dużym zaangażowaniu w proces doradztwa edukacyjnego. Z badań wynika, że trzech na czterech badanych w tej grupie (74,6%) co najmniej raz zachęcało uczniów planujących naukę w liceum lub technikum do rozważenia edukacji w szkole branżowej. Większość przedstawicieli szkół podstawowych (77,1%) deklarowała również, że zachęcała uczniów, którzy planowali naukę w szkole branżowej, do rozważenia nauki w liceum lub technikum.

Spśród badanych przedstawicieli techników 30,8% uważa, że odsetek uczniów, dla których lepszym wyborem byłaby szkoła branżowa, wynosi od 11% do 25%, a 26,4% 1–10%. Co piąty respondent (18,9%) wskazuje przedział 26–35%, a 16,4% ocenia go na 36–50%. Średnia wynosi 24,7%, co sugeruje, że istotna grupa uczniów mogłaby z powodzeniem kształcić się w szkole branżowej.

W opinii przedstawicieli kadry szkół najważniejszym czynnikiem wpływającym na wybór szkoły kształcącej zawodowo są oferowane kierunki kształcenia (74,8%), a następnie opinie uczniów i absolwentów szkoły (61,5%) oraz odległość od domu (43,8%).

Obecny system wsparcia w wyborze ścieżki zawodowej oceniany jest przez przedstawicieli kadry szkół najczęściej (40%) jako przeciętny, posiadający luki i nie zawsze odpowiadający na potrzeby uczniów i rodziców. Trzech na dziesięciu badanych (29,3%) uznaje go za dobry, a jedynie 7,2% ocenia go jako bardzo dobry. Negatywne oceny stanowią łącznie 11,7%. Kadra szkół wskazuje na mankamenty systemu wsparcia uczniów i ich rodziców w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej, w tym niewystarczającą współpracę szkół z pracodawcami (45,2%) oraz ograniczoną ofertę praktyk i staży (40%). W opinii badanych uczniowie oczekują przede wszystkim więcej praktycznych warsztatów i spotkań z przedstawicielami zawodów (71,4%) oraz większej oferty praktyk i staży (47,2%), co potwierdzają wyniki badań jakościowych. W opinii przedstawicieli kadry szkół rodzice / opiekunowie prawni oczekują lepszej dostępności informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości (63,8%), możliwych ścieżkach kariery po ukończeniu szkoły kształcącej zawodowo (39,4%) oraz spotkań informacyjnych w szkołach na temat możliwości edukacyjnych (38,2%). **Szkoły powinny zintensyfikować działania związane z organizacją wydarzeń z udziałem przedstawicieli różnych branż oraz spotkań informacyjnych dla rodziców (w tym online), podczas których przedstawiane będą możliwości kształcenia zawodowego oraz ścieżki kariery zawodowej po ukończeniu szkół zawodowych.** Ekspertcy zwrócili uwagę, że dyrektorzy szkół chętniej zapraszają przedstawicieli zawodów postrzeganych jako prestiżowe, takich jak lekarze, strażacy czy policjanci, pomijając profesje rzemieślnicze czy techniczne. Konieczna jest zmiana tego podejścia – szkoły powinny aktywnie angażować przedstawicieli takich zawodów jak np. kucharz czy murarz. Dobrym rozwiązaniem może być także zapraszanie rodziców reprezentujących różne zawody do przedstawienia ich specyfiki. **Zdaniem ekspertów, zmiany powinny objąć także podejście do edukacji zawodowej w szkołach. Warto**

włączyć elementy doradztwa do treści podstawy programowej różnych przedmiotów, tak aby nauczyciele mogli pokazywać uczniom, jakie możliwości zawodowe wiążą się z danym obszarem wiedzy.

Istotną zmianą legislacyjną, która, zdaniem ekspertów, mogłaby zwiększyć zainteresowanie pracodawców współpracą ze szkołami, jest modyfikacja systemu refundacji za kształcenie młodocianych pracowników. Obecnie wsparcie finansowe jest wypłacane dopiero po zdaniu egzaminu zawodowego, co oznacza, że jeśli uczeń go nie zda, pracodawca nie otrzymuje żadnej rekompensaty. Wprowadzenie transzowego systemu refundacji mogłoby zachęcić większą liczbę przedsiębiorców do angażowania się w edukację zawodową. Eksperti wskazują również na skuteczność tzw. kierunków zamawianych, które zapewniają absolwentom stabilne zatrudnienie. Przykładem jest szkolnictwo górnicze, które przyciągało uczniów gwarancją pracy. Rozważenie wdrożenia podobnych rozwiązań w innych branżach mogłoby znacząco zwiększyć zainteresowanie kształceniem zawodowym i lepiej dopasować ofertę edukacyjną do realnych potrzeb rynku pracy.

Co czwarty przedstawiciel kadry szkół (26,5%) uważa, że zwiększone wsparcie finansowe z budżetu państwa oraz środków europejskich przyczyniło się do ogólnego wzrostu atrakcyjności kształcenia zawodowego. Co trzeci badany (30,3%) twierdzi, że wpływ ten jest widoczny, ale tylko w niektórych branżach. Zdaniem respondentów największy wzrost atrakcyjności kształcenia zawodowego odnotowano w branży motoryzacyjnej (35,2%), budowlanej (33%) oraz fryzjersko-kosmetycznej (31%).

Identyfikacja najlepszych/oczekiwanych form promocji/komunikacji kształcenia zawodowego

Deklaracje kadry szkół wskazują, że podczas udzielania wsparcia rodzicom w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego najczęściej wykorzystywanymi kanałami komunikacji są spotkania informacyjne i zebrania z rodzicami (63,7%), e-Dzienniki i platformy edukacyjne (48,9%) oraz materiały informacyjne o ofercie szkół ponadpodstawowych i dostępnych formach kształcenia (41,6%). Respondenci uznali, że w zachęcaniu do kształcenia zawodowego najskuteczniej do uczniów trafiają nauczyciele i doradcy zawodowi (56,5%), absolwenci szkół kształcących zawodowo (55,9%) oraz przedstawiciele lokalnych przedsiębiorstw (53,4%).

Zdecydowana większość przedstawicieli kadry szkół (88%) opowiedziała się za koniecznością przeprowadzenia kampanii informacyjnej o kształceniu zawodowym, wskazując na potrzebę podniesienia świadomości społecznej w tym zakresie. Jako najskuteczniejsze formy promocji wskazano media społecznościowe (74,6%) oraz strony internetowe szkół podstawowych i ponadpodstawowych (63,8%), podczas gdy tradycyjne narzędzia, takie jak ulotki, broszury (29,2%) czy telewizja (24,9%), odgrywają mniejszą rolę. Badanie jakościowe wykazało, że skuteczność mogą zwiększać nietypowe formy komunikacji, takie jak komiksy, oraz działania realizowane przez uczniów szkół ponadpodstawowych, którzy łatwiej nawiązują kontakt z rówieśnikami. Za istotne kanały dotarcia do młodzieży i rodziców uznano lokalne stacje radiowe, spoty reklamowe w telewizji, nagrania na YouTube, media społecznościowe (TikTok, Facebook, Instagram) oraz spotkania informacyjne w szkołach z udziałem przedstawicieli szkół

branżowych i lokalnych przedsiębiorców. Wizyty studyjne w firmach zostały ocenione jako wartościowe narzędzie ukazujące realia pracy. **Zdaniem ekspertów, skuteczne wspieranie uczniów i ich rodziców w wyborze kształcenia zawodowego, możliwe jest poprzez bezpośrednie działania realizowane na poziomie lokalnym.** Szczególnie istotne są spotkania z rodzicami organizowane w szkołach, np. podczas wywiadówek, gdzie można przedstawić realne możliwości kształcenia zawodowego oraz ścieżki kariery po ukończeniu szkół branżowych i techników. Ekspertki podkreślają również, że w dzisiejszym świecie, pełnym szumu informacyjnego, tradycyjne formy promocji mogą nie być wystarczająco skuteczne. Dlatego oprócz mediów społecznościowych warto wykorzystywać miejsca, w których spotykają się lokalne społeczności, takie jak ochotnicze straże pożarne, domy kultury czy parafie.

W kontekście dostępnych zasobów eksperci sugerują, aby zamiast inwestować w szeroko zakrojone kampanie medialne, skoncentrować się na indywidualnej pracy z uczniami i rodzicami, ponieważ to właśnie bezpośrednio wsparcie może przynieść najlepsze efekty. Aby skutecznie promować kształcenie zawodowe, konieczne jest wprowadzenie działań oddolnych. Ekspertki zalecają pilotażowe wprowadzenie indywidualizowanego doradztwa w wybranych szkołach w Małopolsce, a następnie prezentowanie tych placówek jako modelowych przykładów dla innych szkół. W tym celu kluczowe będzie znalezienie w szkołach „agentów zmiany” – dyrektorów, którzy chcieliby wdrożyć nowe podejście do doradztwa edukacyjno-zawodowego. Zmiana modelu powinna opierać się na praktycznych rozwiązaniach, np. w ramach godzin wychowawczych lub zajęć w świetlicach. Kluczowe jest także terytorialne wzmocnienie współpracy między szkołami podstawowymi a ponadpodstawowymi, zwłaszcza gdy placówki te funkcjonują w bliskim sąsiedztwie. Ułatwi to spójne przekazywanie informacji i umożliwi uczniom lepsze poznanie oferty edukacyjnej już na wcześniejszym etapie.

Ocena postrzegania kształcenia branżowego wśród uczniów szkół branżowych I stopnia

Większość uczniów szkół branżowych pozytywnie ocenia atrakcyjność kształcenia w tych placówkach. Wśród badanych dominowały osoby pozytywnie oceniające wybór szkoły ponadpodstawowej (69%), a ponad połowa (56,9%) zadeklarowała, że podejmąby tę samą decyzję ponownie.

Większość uczniów (65,4%) poleciłaby wybór szkoły branżowej uczniom ostatnich klas szkół podstawowych. Respondenci mają podzielone opinie na temat postrzegania kształcenia branżowego przez społeczeństwo – niemal 40% ocenia, że jego odbiór jest pozytywny, a odmienną opinię wyraża 30,9% badanych.

Ponad połowa badanych uczniów uważa, że kształcenie w szkole branżowej daje duże szanse na dobrą pracę (58,7%), przemyślana decyzja o wyborze szkoły zwiększa szanse na sukces na rynku pracy (55,4%), a wykształcenie zawodowe w większym stopniu niż ogólnokształcące gwarantuje zatrudnienie (53%). Znacznie mniej badanych zgadza się

natomiast z opinią, że korzystanie z doradztwa zawodowego umożliwi podjęcie właściwej decyzji o wyborze szkoły (36%).

Główne powody, które zdaniem badanych najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej to bezpośrednio przygotowanie do zawodu (59,4%), praktyczne zajęcia i warsztaty (46,5%) oraz poznanie rzeczywistych warunków pracy w danej branży (35,5%). Uczniowie szkół branżowych wybrali tę formę edukacji głównie ze względu na korzyści praktyczne i zawodowe, takie jak możliwość nabycia umiejętności praktycznych (53,2%), doświadczenia zawodowego (50,7%) oraz krótszy czas nauki w porównaniu do innych szkół ponadpodstawowych (45,5%). Z kolei najczęściej wskazywanymi czynnikami, które zdaniem badanych mogą powodować, że rówieśnicy/uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej, okazały się kolejno: różnica w postrzeganiu społecznym liceum i szkoły branżowej (35,9%), ryzyko niskich zarobków na początku kariery zawodowej (27,8%) oraz mniejsze możliwości zmiany ścieżki kariery (22,5%). **Aby zwiększyć atrakcyjność szkół branżowych, konieczna jest poprawa ich wizerunku, rozwijanie współpracy z pracodawcami i zapewnienie uczniom wsparcia doradczego.**

Spis tabel

Tabela 1. Najpopularniejsze zawody wśród uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w 2023 roku.....	14
Tabela 2. Najpopularniejsze zawody wśród uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w 2023 roku według płci uczniów.....	16
Tabela 3. Udział uczniów szkół branżowych I i II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej oraz techników w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych (bez policealnych) w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego w latach 2019-2023	18
Tabela 4. Udział uczniów szkół branżowych I i II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej oraz techników w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych (z wyłączeniem szkół policealnych) w poszczególnych województwach w 2023 roku.....	18
Tabela 5. Udział uczniów szkół kształcących zawodowo w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych w poszczególnych krajach Unii Europejskiej w 2022 roku.....	19
Tabela 6. Udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych szkół branżowych I i II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadpodstawowych (z wyłączeniem szkół policealnych) w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego w latach 2019–2023	21
Tabela 7. Najpopularniejsze zawody wśród absolwentów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w roku szkolnym 2022/2023	22
Tabela 8. Wykaz zawodów szkolnictwa branżowego, dla których jest prognozowane istotne lub umiarkowane zapotrzebowanie na pracowników w województwie małopolskim według Obwieszczenia Ministra Edukacji z dnia 24 stycznia 2024 roku w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.....	23
Tabela 9. Zawody deficytowe w poszczególnych powiatach województwa małopolskiego – prognoza na 2024 rok według Barometru Zawodów Małopolska 2024.....	28
Tabela 10. Wymień typy szkół, do których mogą uczęszczać uczniowie po ukończeniu szkoły podstawowej (uczniowie N=1014).....	40
Tabela 11. Proszę wymienić typy szkół, do których mogą uczęszczać uczniowie po ukończeniu szkoły podstawowej (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)	41
Tabela 12. Jakże znasz zawody nauczane w szkołach branżowych i technikach? (uczniowie N=464).....	45
Tabela 13. Jakże zna Pan/Pani zawody nauczane na poziomie kształcenia zawodowego? (rodzice / opiekunowie prawni N=885).....	46
Tabela 14. Zaznacz, w jakim stopniu zgadzasz albo nie zgadzasz się z tymi stwierdzeniami (uczniowie N=1014)	51

Tabela 15. Skojarzenia z kształceniem zawodowym.....	53
Tabela 16. Jakie zawody według Ciebie są obecnie poszukiwane na rynku pracy? (uczniowie N=1014).....	60
Tabela 17. Jakie zawody według Pana/Pani są obecnie poszukiwane na rynku pracy? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003).....	61
Tabela 18. Kiedy ostatnio miałeś/miałaś takie spotkanie? (uczniowie N=359).....	73
Tabela 19. W jakich formach doradztwa edukacyjno-zawodowego brałeś/brałaś udział? (uczniowie N=359); w jakich formach doradztwa edukacyjno-zawodowego brało udział Pana/Pani dziecko? (rodzice / opiekunowie prawni N=284).....	74
Tabela 20. Jakie działania według Pana/Pani należy podjąć, by zwiększyć liczbę uczniów, którzy decydują się na wybór szkół kształcących zawodowo (w szczególności szkół branżowych)? (N=592).....	79
Tabela 21. Jakie według Pana/Pani są główne mankamenty obecnego systemu wsparcia w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej? – dane szczegółowe (N=710).....	88
Tabela 22. W których branżach według Pana/Pani wzrosła atrakcyjność kształcenia zawodowego? (N=403).....	95
Tabela 23. Jak oceniasz atrakcyjność kształcenia w szkole branżowej? (N=806).....	102
Tabela 24. Co sprawiło, że zdecydowałeś/zdecydowałaś się na wybór szkoły branżowej? (N=806).....	109

Spis rysunków

Rysunek 1. Metody badawcze.....	8
Rysunek 2. Możliwe ścieżki kształcenia po wyborze technikum lub szkoły branżowej I stopnia	11
Rysunek 3. Czy rozmawiał(a) już Pan/Pani z dzieckiem o wyborze szkoły? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003); Jak dziecko odnosi się do Pana/Pani sugestii? (rodzice / opiekunowie prawni N=400); Jak zachował(a)by się Pan/Pani, gdyby Pana/Pani dziecko zdecydowało się wybrać szkołę wbrew Pana/Pani opinii? (rodzice / opiekunowie prawni N=626)	65
Rysunek 4. Co utrudniało/utrudnia Ci wybór szkoły ponadpodstawowej? (uczniowie N=1014)	67
Rysunek 5. Czynniki wpływające na decyzję uczniów ostatnich klas szkół podstawowych o wyborze kształcenia zawodowego	70
Rysunek 6. Jakie według Pana/Pani są główne mankamenty obecnego systemu wsparcia w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej? (N=710).....	88
Rysunek 7. Potrzeby uczniów w zakresie wsparcia zawodoznawczego oraz wsparcia w wyborze szkoły / kształcenia zawodowego (N=710)	92
Rysunek 8. Potrzeby rodziców w zakresie wsparcia zawodoznawczego oraz wsparcia w wyborze szkoły / kształcenia zawodowego (N=710)	93
Rysunek 9. W których branżach według Pana/Pani wzrosła atrakcyjność kształcenia zawodowego? (N=403)	95
Rysunek 10. Co sprawiło, że zdecydowałeś/zdecydowałaś się na wybór szkoły branżowej? (N=806).....	109

Spis map

Mapa 1. Czy podjąłeś/podjęłaś już decyzję, do jakiej szkoły pójdziesz po szkole podstawowej? (uczniowie N=1014); Do jakiej szkoły ponadpodstawowej masz zamiar uczęszczać? (uczniowie N=632) 64

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w latach 2019–2023 (stan na 30.09).....	12
Wykres 2. Liczba szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego 30.09.2023 roku	12
Wykres 3. Liczba szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego 30.09.2023 roku ogółem i w relacji z liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym	13
Wykres 4. Liczba uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w latach 2019–2023 (stan na 30.09).....	13
Wykres 5. Liczba uczniów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego 30.09.2023 roku	14
Wykres 6. Udział uczniów szkół branżowych I i II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej oraz techników w ogóle uczniów szkół ponadpodstawowych (bez policealnych) w województwie małopolskim w latach 2019–2023.....	17
Wykres 7. Liczba absolwentów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w województwie małopolskim w latach 2019–2023	20
Wykres 8. Udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, szkół branżowych I i II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy zawodowej oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadpodstawowych (z wykluczeniem szkół policealnych) w województwie małopolskich w latach 2019–2023	20
Wykres 9. Liczba absolwentów szkół branżowych I i II stopnia oraz techników w poszczególnych subregionach województwa małopolskiego w roku szkolnym 2022/2023	21
Wykres 10. Które z poniższych stwierdzeń dotyczących kształcenia w szkole branżowej I stopnia są, według Ciebie, prawdziwe? (uczniowie N=1014).....	42
Wykres 11. Skąd pozyskujesz informacje o szkołach ponadpodstawowych? (uczniowie N=1014); Skąd pozyskuje Pan/Pani informacje o szkołach ponadpodstawowych? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003).....	43
Wykres 12. Na ile dobrze znasz szkoły ponadpodstawowe działające w Twoim powiecie pod kątem tego, jakie są w nich profile kształcenia, jakie są o nich opinie itd.? (uczniowie N=1014); Na ile dobrze zna Pan/Pani szkoły ponadpodstawowe działające w Pana/Pani powiecie pod kątem tego, jakie są w nich profile kształcenia, jakie są o nich opinie itd.? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003).....	44
Wykres 13. Czy znasz zawody nauczane w szkołach branżowych i technicach? (uczniowie N=1014); Czy zna Pan/Pani zawody nauczane na poziomie kształcenia zawodowego? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003).....	45

- Wykres 14. Czy próbowałeś(-aś) dowiedzieć się / pozyskać informacje na temat kształcenia na poziomie ponadpodstawowym? (uczniowie N=1014); Czy próbował(a) Pan/Pani dowiedzieć się / pozyskać informacje na temat kształcenia na poziomie ponadpodstawowym? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 47
- Wykres 15. Co utrudnia Ci zdobywanie informacji o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej? (uczniowie N=673); Co utrudnia Panu(-ni) zdobywanie informacji o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej? (rodzice / opiekunowie prawni N=345) 48
- Wykres 16. Co mogłoby pomóc Panu(-ni) zwiększyć wiedzę o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 49
- Wykres 17. Jak bardzo atrakcyjne są dla Ciebie poniższe formy kształcenia w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza „w ogóle nie jest atrakcyjna”, a 10 – „jest bardzo atrakcyjna”? (uczniowie N=1014)..... 49
- Wykres 18. Jak bardzo atrakcyjne są dla Pana/Pani poniższe formy kształcenia w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza „w ogóle nie jest atrakcyjna”, a 10 – „jest bardzo atrakcyjna”? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 50
- Wykres 19. Jak bardzo atrakcyjne są dla Ciebie poniższe formy kształcenia? – średnia ocena (uczniowie N=1014); Jak bardzo atrakcyjne są dla Pana/Pani poniższe formy kształcenia? – średnia ocena (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 50
- Wykres 20. Wskaż trzy powody, które Twoim zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (uczniowie N=1014); Proszę wskazać trzy powody, które Pana/Pani zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 57
- Wykres 21. Wskaż trzy czynniki, które mogą powodować, że uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej (uczniowie N=1014); Proszę wskazać trzy czynniki, które mogą powodować, że uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 58
- Wykres 22. Czy uważa Pan/Pani, że konieczna byłaby kampania informacyjna o kształceniu zawodowym, aby uczniowie i rodzice mogli pozyskać więcej informacji w tej tematyce? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 59
- Wykres 23. Jakie środki komunikacji należałoby według Pana/Pani wykorzystać do takiej kampanii? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 59
- Wykres 24. Skąd pozyskujesz informacje na temat tego, jakie zawody są obecnie poszukiwane lub dobrze płatne na rynku pracy? (uczniowie N=1014); Skąd pozyskuje Pan/Pani informacje na temat tego, jakie zawody są obecnie poszukiwane lub dobrze płatne na rynku pracy? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 62
- Wykres 25. Jak ocenia Pan/Pani swoją wiedzę na temat zmienności zapotrzebowania na rynku pracy (np. zmieniających się trendów zawodowych, zapotrzebowania na konkretne

umiejętności)?; Na ile, według Pana(-ni), istotne jest dostosowanie kierunku kształcenia dziecka do prognoz dotyczących rynku pracy w najbliższych latach? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 62

Wykres 26. Czy podejmując decyzję o wyborze szkoły, będziesz brać pod uwagę, jakie zawody są aktualnie poszukiwane bądź dobrze płatne? (uczniowie N=1014); Czy Pana/Pani zdaniem Pana/Pani dziecko, podejmując decyzję o wyborze szkoły, powinno brać pod uwagę, jakie zawody są aktualnie poszukiwane bądź dobrze płatne? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003) 63

Wykres 27. Czy kiedykolwiek rozważałeś/rozważałaś podjęcie nauki w szkole kształcącej zawodowo? (uczniowie N=758)..... 66

Wykres 28. Czy podejmując decyzję o wyborze szkoły, zasięgałeś(-aś) / będziesz zasięgał(a) czyjejs rady? Czyjej? (uczniowie N=726)..... 66

Wykres 29. Co jest dla Ciebie ważne przy wyborze szkoły ponadpodstawowej? (uczniowie N=1014); Co w Pana/Pani opinii jest najważniejsze przy wyborze szkoły ponadpodstawowej? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 68

Wykres 30. Jak oceniasz rolę doradcy zawodowego w procesie wyboru szkoły? (uczniowie N=1014); Jak ocenia Pan/Pani rolę doradcy zawodowego w procesie kształtowania ścieżki edukacyjnej Pana/Pani dziecka? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 71

Wykres 31. Czy kiedykolwiek miałeś(-aś) spotkanie z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego? (uczniowie N=1014) 71

Wykres 32. Jakie korzyści, Twoim zdaniem, mogłyby Ci przynieść takie spotkania? (uczniowie N=655); Jakie korzyści przyniosły/mogłyby przynieść dla Pana/Pani dziecka takie spotkania? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 72

Wykres 33. Jakie korzyści dostrzegasz z udziału w tych formach doradztwa? (uczniowie N=359) 73

Wykres 34. W jaki sposób szkoła powinna wspierać Ciebie i innych uczniów w wyborze szkoły ponadpodstawowej i ścieżki zawodowej? (uczniowie N=1014); w jaki sposób szkoła powinna wspierać uczniów w wyborze szkoły i ścieżki zawodowej? (rodzice / opiekunowie prawni N=1003)..... 75

Wykres 35. Czy uważa Pan/Pani, że obecnie kształcenie zawodowe jest dobrze postrzegane w społeczeństwie? (N=710)..... 76

Wykres 36. Czy i jak według Pana/Pani wprowadzenie szkół branżowych I i II stopnia w miejsce szkół zawodowych wpłynęło na społeczne postrzeganie kształcenia zawodowego? (N=710) 76

Wykres 37. Czy Pana/Pani zdaniem dobrze byłoby, żeby więcej młodzieży wybierało naukę w technicach? (N=710) 77

Wykres 38. Czy Pana/Pani zdaniem dobrze byłoby, żeby więcej młodzieży wybierało naukę w szkołach branżowych? (N=710)..... 78

Wykres 39. Proszę wskazać trzy powody, które Pana/Pani zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (N=710)	80
Wykres 40. Proszę wskazać trzy czynniki, które mogą powodować, że uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej? (N=710).....	81
Wykres 41. Czy rozmawia Pan/Pani z uczniami na temat tego, jaką szkołę ponadpodstawową chcą wybrać? (N=421).....	82
Wykres 42. Jak często zdarzało się Panu/Pani zachęcać ucznia/uczennicę, którzy chcieli kontynuować naukę w liceum lub technikum, żeby rozważyli też naukę w szkole branżowej? (N=319).....	82
Wykres 43. Jak często zdarzało się Panu/Pani zachęcać ucznia/uczennicę, którzy chcieli kontynuować naukę w szkole branżowej, żeby rozważyli też naukę w liceum lub technikum? (N=319).....	83
Wykres 44. Jaki jest Pana/Pani zdaniem odsetek uczniów/uczennic w Pana/Pani technikum, dla których lepiej byłoby, gdyby wybrali naukę w szkole branżowej? (N=159)	84
Wykres 45. Jaki jest Pana/Pani zdaniem odsetek uczniów/uczennic w Pana/Pani szkole branżowej, dla których lepiej byłoby, gdyby wybrali naukę w technikum lub liceum? (N=130)	84
Wykres 46. Jakie czynniki według Pana/Pani w największym stopniu wpływają na to, że uczniowie decydują się na wybór szkoły kształcącej zawodowo? (N=710).....	85
Wykres 47. Jak ocenia Pan/Pani obecny funkcjonujący system wsparcia uczniów i ich rodziców w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej? (N=710).....	86
Wykres 48. Czego w największym stopniu według Pana/Pani oczekują uczniowie w zakresie wsparcia zawodoznawczego? (N=710).....	89
Wykres 49. Jakie są w Pana/Pani opinii najważniejsze oczekiwania i potrzeby rodziców / opiekunów prawnych w zakresie wsparcia zawodoznawczego? (N=710)	90
Wykres 50. Czy według Pana/Pani zwiększone wsparcie finansowe z budżetu państwa oraz środków europejskich przyczyniło się do wzrostu atrakcyjności kształcenia zawodowego? (N=710).....	94
Wykres 51. Jakie kanały komunikacji są najczęściej wykorzystywane w reprezentowanej przez Pana/Panią w szkole do udzielania wsparcia rodzicom w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego? (N=421)	96
Wykres 52. Kto według Pana/Pani najskuteczniej trafi do uczniów, zachęcając ich do kształcenia zawodowego? (N=710).....	97
Wykres 53. Czy uważa Pan/Pani, że konieczna byłaby kampania informacyjna o kształceniu zawodowym (tj. na temat form i profili kształcenia zawodowego)? (N=710)	98
Wykres 54. Jakie kanały komunikacji są według Pana/Pani najlepsze i najskuteczniejsze do promocji kształcenia zawodowego? (N=710)	99

Wykres 55. Jak oceniasz atrakcyjność kształcenia w szkole branżowej? (N=806).....	101
Wykres 56. Czy jesteś zadowolony/zadowolona ze swojej decyzji o wyborze szkoły branżowej? (N=806).....	103
Wykres 57. Gdybyś ponownie wybierał/wybierała szkołę ponadpodstawową, czy decyzja byłaby taka sama? (N=806).....	103
Wykres 58. Czy polecił(a)byś uczniom ostatnich klas szkół podstawowych kształcenie zawodowe i wybór szkoły branżowej, biorąc pod uwagę ogólnie tego typu szkoły? (N=806)	104
Wykres 59. Czy uważasz, że kształcenie w szkole branżowej cieszy się dobrą opinią w społeczeństwie? (N=806).....	105
Wykres 60. Czy zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami? (N=806).....	106
Wykres 61. Wskaż trzy powody, które Twoim zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (N=806).....	107
Wykres 62. Wskaż trzy czynniki, które mogą powodować, że Twoi rówieśnicy/uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej. (N=806)	108

Bibliografia

1. Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”, *Raport końcowy w ramach projektu Nowoczesny proces szkolenia odpowiedzią na potrzeby rzemiosła i przedsiębiorców w Polsce*, Warszawa 2023.
2. Departament Analiz i Strategii Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, *Rynek pracy, edukacja, kompetencje. Aktualne trendy i wyniki badań*, Warszawa 2024.
3. Feliksiak M., *Komunikat z badań CBOS Polskie szkoły 2022*, Warszawa 2023.
4. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, *Kierunki rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego*, t. 1, Warszawa 2024.
5. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, *Kierunki rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego*, t. 2, Warszawa 2024.
6. Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Gdańsku, *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2023/2024*, Warszawa, Gdańsk 2024.
7. Instytut Badań Edukacyjnych, *Losy edukacyjne i zawodowe absolwentów. Raport z pilotażowej rundy monitoringu losów zawodowych absolwentów szkół zawodowych*, Warszawa 2017.
8. Instytut Badań Edukacyjnych, *Model wspierający w doradztwie. Raport z badania doradców zawodowych w kontekście wdrażania ZSK*, Warszawa 2021.
9. Instytut Badań Edukacyjnych, *Myślenie poza schematami. Wyniki badania myślenia kreatywnego PISA 2022*, Warszawa 2024.
10. Instytut Badań Edukacyjnych, *Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego*, <https://ibe.edu.pl/index.php/pl/aktualnosci/2248-prognoza-zapotrzebowania-na-pracownikow-w-zawodach-szkolnictwa-branzowego-3>, dostęp: 10.01.2025.
11. Instytut Badań Edukacyjnych, *Sytuacja edukacyjno-zawodowa absolwentów szkolnictwa branżowego podczas pandemii COVID-19*, Warszawa 2023.
12. Ministerstwo Edukacji Narodowej, *Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030*, Warszawa 2019.
13. Ministerstwo Edukacji i Nauki, *Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022–2025*, Warszawa 2022.
14. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, *Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)*, Warszawa 2022.
15. Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*, Warszawa 2019.
16. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*, Warszawa 2020.
17. Ministerstwo Rozwoju, *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)*, Warszawa 2017.
18. Obwieszczenie Ministra Edukacji z dnia 24 stycznia 2024 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy, Warszawa 2024.

19. Raporty Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w zakresie kształcenia zawodowego.
20. Sztanderska U., Drogosz-Zabłocka E., *Wykształcenie zawodowe. Perspektywa systemu edukacji i rynku pracy*, Warszawa 2019.
21. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, *Program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027*, Kraków 2022.
22. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030*, Kraków 2021.
23. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego do 2030 roku. Diagnoza i prognozy rozwojowe*, Kraków 2021.
24. Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, *Barometr Zawodów Małopolska 2024*, Kraków 2023.
25. Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Departament Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, *Program w zakresie rynku pracy i edukacji „Kompetentna Małopolska”*, Kraków 2023.
26. Raport branżowy z realizacji działań w obszarze kształcenia zawodowego w roku szkolnym 2019/2020 opracowany w ramach projektu „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce II”
https://www.malopolska.pl/file/sites/RAPORT_BRANOWY_2020_1.pdf, dostęp: 10.01.2025.
27. E-poradnik dla rodziców i uczniów klas VIII dotyczący rekrutacji i wyboru przyszłej szkoły
<http://poradniakrakow.com.pl/2024/03/15/e-poradnik-dla-rodzicow-i-uczniow-klas-viii/>,
dostęp: 10.01.2025.
28. Statystyki publiczne dane – Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące edukacji - dane o uczniach, absolwentach i rynku pracy.
29. Statystyki publiczne dane – dane.gov.pl – dane o uczniach, absolwentach i rynku pracy.
30. Statystyki publiczne Eurostat – dane o uczniach, absolwentach i rynku pracy.

Aneksy – narzędzia badawcze

Ankieta dla uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych

Droży Uczniowie,

Województwo Małopolskie prowadzi badanie na temat świadomości i postrzegania różnych form kształcenia ponadpodstawowego wśród uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych. Chcielibyśmy dowiedzieć się, jaką macie wiedzę na ten temat i jakie są Wasze opinie na temat poszczególnych rodzajów kształcenia na poziomie ponadpodstawowym, a także jakie czynniki wpływają na Wasze decyzje dotyczące wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej.

Wasze odpowiedzi pomogą nam lepiej zrozumieć potrzeby i oczekiwania uczniów, co pozwoli na opracowanie skuteczniejszych działań informacyjnych i doradczych w przyszłości.

Ankieta jest anonimowa, a jej wypełnienie zajmie Wam maksymalnie 20 minut. Wasze szczere odpowiedzi są dla nas bardzo ważne i będą wykorzystywane wyłącznie do celów badawczych.

Dziękujemy za Wasz czas i udział w badaniu!

Metryka

M1. Płeć

- 1. Kobieta
- 2. Mężczyzna

M2. W jakiej miejscowości mieszkasz? *(na podstawie ponumerowanej listy ankiet informuje respondentów, jaką odpowiedź wpisać, a po wypełnieniu ankiety weryfikuje.)*

.....

M3. Do której klasy uczęszczasz?

- 1. 7 klasa
- 2. 8 klasa

M4. Do której szkoły uczęszczasz? *(na podstawie ponumerowanej listy szkół ankiet informuje respondentów, jaką odpowiedź wpisać, a po wypełnieniu ankiety weryfikuje.)*

.....

Świadomość funkcjonowania oraz znajomość form systemu kształcenia zawodowego i ogólnego

1. Wymień, do jakich typów szkół mogą iść uczniowie po zakończeniu szkoły podstawowej.

- 1. ...
- 2. ...
- 3. ...
- 4. ...
- 5. ...

2. Które z poniższych stwierdzeń dotyczących kształcenia w szkole branżowej I stopnia są według Ciebie prawdziwe?

Możliwość zaznaczenia jednej odpowiedzi w każdym wierszu.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz	Nie wiem, trudno powiedzieć
Aby zdobyć zawód trzeba uzyskać minimum dwie kwalifikacje zawodowe	☐	☐	☐
Uczeń może kontynuować naukę w szkole branżowej II stopnia i zdać w niej maturę	☐	☐	☐
Kwalifikacyjne kursy zawodowe dają uprawnienia do wykonywania danego zawodu	☐	☐	☐
Uczeń po ukończeniu szkoły branżowej I stopnia automatycznie otrzymuje tytuł technika bez konieczności zdawania dodatkowych egzaminów	☐	☐	☐

3. Czy podjąłeś już decyzję, do jakiej szkoły pójdziesz po szkole podstawowej?

1. Tak
 2. Nie (**przejdź do pytania nr 5**)

4. Do jakiej szkoły ponadpodstawowej masz zamiar uczęszczać?

1. Liceum
 3. Technikum (**przejdź do pytania nr 6**)
 4. Szkoła branżowa (**przejdź do pytania nr 6**)

5. Czy kiedykolwiek rozważałeś(-aś) podjęcie nauki w szkole kształcącej zawodowo?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

1. Tak, w technikum
 2. Tak, w szkole branżowej
 3. Nie, nigdy nie brałem(-am) pod uwagę takiej możliwości, dlaczego?...
 4. Nie wiem, trudno powiedzieć

6. Czy podejmując decyzję o wyborze szkoły, zasięgałeś(-aś)/będziesz zasięgał(a) czyjejs rady?

1. Nie (**przejdź do pytania nr 7**)
 2. Tak, czyjej?:

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 2.1. Rodzice (**przejdź do pytania nr 8**)
 2.2. Nauczyciele (**przejdź do pytania nr 8**)
 2.3. Doradcy zawodowi (**przejdź do pytania nr 8**)
 2.4. Koledzy (**przejdź do pytania nr 8**)
 2.5. Inne osoby, jakie? ... (**przejdź do pytania nr 8**)

7. Czy czujesz, że rodzice zaakceptują każdy dokonany przez Ciebie wybór?

Odpowiadaj tylko osoby, które w pytaniu nr 6 wskazały odpowiedź „Nie”

- 1. Tak
- 2. Nie, będą wywierać na mnie presję na wybór konkretnej szkoły, jakiej?...
- 3. Nie wiem, trudno powiedzieć
- 4. Odmowa odpowiedzi

8. Co utrudniało/utrudnia Ci wybór szkoły ponadpodstawowej?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Brak wystarczających informacji o dostępnej ofercie szkół ponadpodstawowych w mojej szkole (np. na tablicy ogłoszeń, na stronie internetowej, w mediach społecznościowych, platformach edukacyjnych)
- 2. Brak informacji przekazywanych za pomocą biuletynów i newsletterów szkolnych
- 3. Niezdecydowanie co do przyszłej ścieżki zawodowej
- 4. Brak jasnych informacji o wymaganiach rekrutacyjnych szkół
- 5. Brak informacji o jakości nauczania w poszczególnych szkołach
- 6. Brak targów edukacyjnych i zawodowych
- 7. Brak dni otwartych szkół ponadpodstawowych
- 8. Brak spotkań z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy
- 9. Brak wizyt studyjnych w różnych zakładach pracy
- 10. Brak testów predyspozycji zawodowych
- 11. Brak zajęć z przedsiębiorczości
- 12. Presja ze strony otoczenia na wybór konkretnej szkoły/kierunku
- 13. Odległość szkół od miejsca zamieszkania (długi czas i/lub wysoki koszt dojazdów)
- 14. Obawy przed krytyką mojej decyzji przez inne osoby (rodzinę, znajomych)
- 15. Brak wsparcia doradczego ze strony rodziców/rodziny
- 16. Brak wystarczającego wsparcia doradczego ze strony szkoły
- 17. Inne, jakie? ...
- 18. Nie mam trudności w wyborze szkoły ponadpodstawowej

9. Skąd pozyskujesz informacje o szkołach ponadpodstawowych?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Od nauczycieli
- 2. Od doradców zawodowych
- 3. Od rodziców
- 4. Od znajomych
- 5. Z Internetu – stron internetowych szkół
- 6. Z Internetu – z mediów społecznościowych
- 7. Z Internetu – z innych stron i portali
- 8. Z targów edukacyjnych np. Festiwal Zawodów
- 9. Z telewizji

- 10. Z prasy
- 11. Z radia
- 12. Z innych źródeł, jakich? ...

10. Na ile dobrze znasz szkoły ponadpodstawowe działające w Twoim powiecie pod kątem tego, jakie są w nich profile kształcenia, jakie są o nich opinie, itd.?

Typ szkoły	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Słabo	Bardzo słabo	W ogóle nie znam
Licea	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Technika	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Szkoły branżowe I stopnia	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Czy znasz zawody nauczone w szkołach branżowych i technikach?

- 1. Tak, znam wiele – m.in. jakie? ...
- 2. Tak, znam kilka – jakie? ...
- 3. Tak, znam jeden – jaki? ...
- 4. Nie znam
- 5. Nie wiem, trudno powiedzieć

12. Czy próbowałeś(-aś) dowiedzieć się/pozyskać informacje na temat kształcenia na poziomie ponadpodstawowym?

- 1. Tak
- 2. Nie (**przejdź do pytania nr 14**)

13. Co utrudnia Ci zdobywanie informacji o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Nie wiem gdzie i jak szukać takich informacji
- 2. Ogólnodostępne informacje są niewystarczające
- 3. Takie informacje nie są dostępne w szkołach (np. na tablicach ogłoszeń)
- 4. Takie informacje nie są dostępne na stronie internetowej szkół
- 5. Takie informacje nie są dostępne w mediach społecznościowych
- 6. Takie informacje nie są przekazywane poprzez platformy edukacyjne
- 7. Takie informacje nie są przekazywane za pomocą biuletynów i newsletterów szkolnych

- 8. Brakuje kampanii informacyjnych w mediach
- 9. Brakuje poradników i materiałów informacyjnych o formach kształcenia ponadpodstawowego w formie broszur, e-booków
- 10. Jest zbyt wiele informacji, co powoduje zamieszanie
- 11. Trudno jest zrozumieć dostępne informacje i materiały (skomplikowany język)
- 12. Brak wystarczającego wsparcia doradczego ze strony szkoły
- 13. Inne, jakie? ...
- 14. Nie wiem, trudno powiedzieć
- 15. Nic nie utrudnia mi zdobywania takich informacji

Postrzeżenie kształcenia zawodowego

14. Jak bardzo atrakcyjne są dla Ciebie poniższe formy kształcenia w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza „w ogóle nie jest atrakcyjna” a 10 – „jest bardzo atrakcyjna”?

Rodzaj/forma kształcenia	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kształcenie w szkole branżowej	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kształcenie w technikum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kształcenie w liceum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Zaznacz, na ile zgadzasz albo nie zgadzasz się z tymi stwierdzeniami.

Stwierdzenie	Zdecydowanie się nie zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Nie wiem, trudno powiedzieć	Raczej się zgadam	Zdecydowanie się zgadzam
Kształcenie w szkole branżowej daje duże szanse na dobrą pracę	☐	☐	☐	☐	☐
Kształcenie w technikum daje duże szanse na dobrą pracę	☐	☐	☐	☐	☐
Studia wyższe dają duże szanse na dobrą pracę	☐	☐	☐	☐	☐
Kształcenie zawodowe jest dobrze postrzegane w społeczeństwie	☐	☐	☐	☐	☐
Kształcenie w liceum jest dobrze postrzegane w społeczeństwie	☐	☐	☐	☐	☐
Korzystanie z doradztwa zawodowego umożliwia podjęcie właściwej decyzji o wyborze szkoły	☐	☐	☐	☐	☐

Stwierdzenie	Zdecydowanie się nie zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Nie wiem, trudno powiedzieć	Raczej się zgadam	Zdecydowanie się zgadzam
Przemysłana decyzja o wyborze szkoły umożliwia sukces na rynku pracy	☐	☐	☐	☐	☐
Uczniowie szkół branżowych są gorzej postrzegani przez swoich rówieśników z liceów i techników	☐	☐	☐	☐	☐
Sukces na rynku pracy gwarantuje wiedza teoretyczna	☐	☐	☐	☐	☐
Sukces na rynku pracy gwarantują umiejętności praktyczne	☐	☐	☐	☐	☐

16. Ludzie mogą dawać różne argumenty za kontynuacją nauki w szkole branżowej lub w innym typie szkoły. Wskaż trzy powody, które Twoim zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (Jeśli żaden z argumentów nie jest Twoim zdaniem przekonujący, zaznacz ostatnią opcję).

- 1. Bezpośrednie przygotowanie do zawodu
- 2. Praktyczne zajęcia i warsztaty
- 3. Możliwość odbycia staży i praktyk zawodowych
- 4. Poznanie rzeczywistych warunków pracy w danej branży
- 5. Wysokie zapotrzebowanie na absolwentów szkół branżowych na rynku pracy
- 6. Szybsze podjęcie pracy po zakończeniu nauki
- 7. Możliwość zarabiania już podczas nauki (np. poprzez płatne praktyki)
- 8. Mniejsze wydatki na edukację w porównaniu do liceum (studia wyższe)
- 9. Uzyskanie kwalifikacji zawodowych uznawanych w kraju i za granicą
- 10. Inny, jaki?...
- 11. Żaden z aspektów

Wskaż trzy czynniki, które mogą powodować, że uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej (Jeśli żaden z argumentów nie jest Twoim zdaniem przekonujący, zaznacz ostatnią opcję).

- 1. Różnica w postrzeganiu społecznym liceum i szkoły branżowej
- 2. Brak akceptacji i krytyka ze strony innych osób (np. rodziny, znajomych)
- 3. Ryzyko niskich zarobków na początku kariery zawodowej
- 4. Mniejsze możliwości dalszego kształcenia w porównaniu do absolwentów liceum
- 5. Mniejsze możliwości zmiany ścieżki kariery
- 6. Konieczność podejmowania pracy fizycznej lub wymagającej wysiłku
- 7. Możliwość automatyzacji zawodów oferowanych przez szkoły branżowe

- 8. Wymagania dotyczące posiadania odpowiednich umiejętności technicznych lub manualnych
- 9. Brak ogólnego wykształcenia, które może być przydatne w innych dziedzinach
- 10. Inny, jaki?...
- 11. Żaden z aspektów

Znajomość zapotrzebowania/funkcjonowania rynku

17. Czy podejmując decyzję o wyborze szkoły, będziesz brać pod uwagę, jakie zawody są aktualnie poszukiwane bądź dobrze płatne?

- 12. Tak
- 13. Nie
- 14. Nie wiem, trudno powiedzieć

18. Jakie zawody według Ciebie są obecnie poszukiwane na rynku pracy?

.....

19. Skąd pozyskujesz informacje na temat tego, jakie zawody są obecnie poszukiwane lub dobrze płatne na rynku pracy?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Od nauczycieli
- 2. Od doradców zawodowych
- 3. Od rodziców
- 4. Od kolegów i koleżanek
- 5. Z Internetu
- 6. Z telewizji
- 7. Z radia
- 8. Z prasy
- 9. Z innego źródła, jakiego? ...
- 10. Nie pozyskuję takich informacji

Czynniki wpływające na podejmowanie decyzji o wyborze szkoły i profilu kształcenia

20. Co jest dla Ciebie ważne przy wyborze szkoły ponadpodstawowej?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Oferowane kierunki kształcenia
- 2. Odległość od domu
- 3. Opinie uczniów i absolwentów szkoły
- 4. Opinie zamieszczone w Internecie
- 5. Pozycja szkoły w rankingach (np. Ranking Perspektyw)
- 6. Kadra nauczycielska
- 7. Dodatkowe zajęcia i kółka zainteresowań
- 8. Oferta wymian międzynarodowych
- 9. Infrastruktura sportowa

- 10. Atmosfera w szkole
 - 11. Bezpieczeństwo w szkole
 - 12. Inne, jakie? ...
21. Jak oceniasz rolę doradcy zawodowego w procesie wyboru szkoły?
- 1. Bardzo ważna
 - 2. Ważna
 - 3. Mało ważna
 - 4. Nie ma znaczenia
 - 5. Nie wiem, trudno powiedzieć
22. Czy kiedykolwiek miałeś(-aś) spotkanie (warsztaty/szkolenia/konsultacje indywidualne na terenie szkoły oraz poza) zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego?
- 1. Tak (*przejdź do pytania nr 24*)
 - 2. Nie (*przejdź do pytania nr 23, a następnie 27*)
23. Jakie korzyści, Twoim zdaniem, mogłyby Ci przynieść takie spotkania?
Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.
- 1. Lepsze zrozumienie własnych predyspozycji zawodowych i zainteresowań
 - 2. Pomoc w wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej lub zawodowej
 - 3. Zwiększona pewność siebie w podejmowaniu decyzji związanych z karierą
 - 4. Poznanie dostępnych możliwości zawodowych i ścieżek kształcenia
 - 5. Zdobywanie praktycznych informacji o rynku pracy i zapotrzebowaniu na zawody
 - 6. Nawiązanie kontaktu z potencjalnymi pracodawcami lub instytucjami edukacyjnymi
 - 7. Inne, jakie? ...
 - 8. Nie widzę żadnych korzyści ze spotkania z doradcą zawodowym
24. Kiedy ostatnio miałeś(-aś) takie spotkanie?
- 1. W 7 klasie (dotyczy tylko obecnych ósmoklasistów)
 - 2. W 6 klasie
 - 3. W 5 klasie lub wcześniej
 - 4. Nie pamiętam
25. W jakich formach doradztwa edukacyjno-zawodowego brałeś(-aś) udział?
Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.
- 1. Spotkania/warsztaty grupowe z doradcą zawodowym na terenie szkoły
 - 2. Spotkania/warsztaty grupowe z doradcą zawodowym poza szkołą
 - 3. Konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym na terenie szkoły
 - 4. Konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym poza szkołą
 - 5. Inne, jakie? ...

26. Jakie korzyści dostrzegasz z udziału w tych formach doradztwa?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Lepsze zrozumienie własnych predyspozycji zawodowych i zainteresowań
- 2. Pomoc w wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej lub zawodowej
- 3. Zwiększona pewność siebie w podejmowaniu decyzji związanych z karierą
- 4. Poznanie dostępnych możliwości zawodowych i ścieżek kształcenia
- 5. Zdobywanie praktycznych informacji o rynku pracy i zapotrzebowaniu na zawody
- 6. Nawiązanie kontaktu z potencjalnymi pracodawcami lub instytucjami edukacyjnymi
- 7. Inne, jakie? ...
- 8. Nie widzę żadnych korzyści z udziału w tych formach doradztwa

27. W jaki sposób szkoła powinna wspierać Ciebie i innych uczniów w wyborze szkoły ponadpodstawowej i ścieżki zawodowej?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Organizacja spotkań z doradcami zawodowymi
- 2. Udział w targach edukacyjnych i zawodowych
- 3. Udział w dniach otwartych szkół ponadpodstawowych
- 4. Organizacja spotkań z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy
- 5. Organizacja wizyt studyjnych w różnych zakładach pracy
- 6. Przeprowadzanie testów predyspozycji zawodowych
- 7. Prowadzenie zajęć z przedsiębiorczości
- 8. Udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących oferty szkół ponadpodstawowych i dostępnych form kształcenia
- 9. Udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących możliwych ścieżek zawodowych
- 10. Udostępnianie informacji o aktualnej sytuacji na rynku pracy i zapotrzebowaniu na zawody (aktualnym i prognozowanym)
- 11. Inne, jakie? ...

Ankieta dla rodziców / opiekunów prawnych uczniów szkół podstawowych (4–8)

Szanowni Państwo,

Województwo Małopolskie prowadzi badanie na temat świadomości i postrzegania różnych form kształcenia ponadpodstawowego wśród rodziców uczniów klas 4–8 szkół podstawowych. Chcielibyśmy poznać Państwa opinię na temat kształcenia zawodowego, a także dowiedzieć się, jakie są Państwa oczekiwania i potrzeby w zakresie edukacji swoich dzieci.

Ankieta pozwoli nam również zrozumieć, jakie czynniki wpływają na decyzje dotyczące wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej oraz jakie działania informacyjne i doradcze mogą być najbardziej pomocne dla Państwa i Państwa dzieci.

Ankieta jest anonimowa, a jej wypełnienie zajmie maksymalnie 20 minut. Państwa szczere odpowiedzi są dla nas niezwykle cenne i będą wykorzystywane wyłącznie do celów badawczych, aby lepiej dostosować działania edukacyjne do potrzeb uczniów i ich rodziców.

Dziękujemy za poświęcony czas i udział w badaniu!

Metryka

M1. Płeć

- 1. Kobieta
- 2. Mężczyzna

M2. Wiek

.....

M3. Miejsce zamieszkania – gmina

.....

M4. Wykształcenie

- 1. Podstawowe/gimnazjalne lub niższe
- 2. Zasadnicze zawodowe/branżowe
- 3. Średnie zawodowe lub policealne
- 4. Średnie ogólnokształcące
- 5. Wyższe

M5. Do której klasy szkoły podstawowej uczęszcza Pana/Pani dziecko (jeżeli ma Pan/Pani więcej dzieci w szkole podstawowej proszę wskazać najstarsze z nich)?

- 1. 4 klasa
- 2. 5 klasa
- 3. 6 klasa
- 4. 7 klasa
- 5. 8 klasa

M6. Do której szkoły uczęszcza Pana/Pani dziecko? (na podstawie ponumerowanej listy szkół ankieter informuje respondentów, jaką odpowiedź wpisać, a po wypełnieniu ankiety weryfikuje.)

.....

Świadomość funkcjonowania oraz znajomość form systemu kształcenia zawodowego i ogólnego

1. Proszę wymienić, do jakich typów szkół mogą iść uczniowie po zakończeniu szkoły podstawowej.
 1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
2. Czy rozmawiał(a) już Pan/Pani z dzieckiem o wyborze szkoły?
 1. Tak **(przejdźcie do pytania nr 3)**
 2. Nie, ale mam taki zamiar **(przejdźcie do pytania nr 4)**
 3. Nie i nie mam takiego zamiaru – dlaczego?... **(przejdźcie do pytania nr 4)**
3. Jak dziecko odnosi się do Pana/Pani sugestii?

Odpowiadają tylko osoby, które w pytaniu nr 2 wskazały odpowiedź „Tak”

 1. Dziecko chętnie bierze pod uwagę moje sugestie **(przejdźcie do pytania nr 5)**
 2. Dziecko stosuje się do moich rad, choć ma własne zdanie **(przejdźcie do pytania nr 5)**
 3. Dziecko niechętnie podchodzi do moich sugestii i kieruje się opinią innych osób (nauczycieli, doradców zawodowych, kolegów itp.). **(przejdźcie do pytania nr 5)**
 4. Dziecko zdecydowanie odrzuca moje sugestie i kieruje się wyłącznie własną opinią
4. Jak zachował(a)by się Pan/Pani, gdyby Pana/Pani dziecko zdecydowało się wybrać szkołę wbrew Pana/Pani opinii?
 1. Po prostu zaakceptował(a)bym to
 2. Do końca starał(a)bym się przekonać dziecko do zmiany decyzji, ale uznał(a)bym wybór dziecka
 3. Żeby uratować dziecko od błędu, wywarł(a)bym presję na zmianę decyzji
 4. Odmowa odpowiedzi
5. Czy Pana/Pani dziecko wie już, do jakiej szkoły pójdzie po ukończeniu szkoły podstawowej?
 1. Tak
 2. Nie **(przejdźcie do pytania nr 7)**

6. Do jakiej szkoły ponadpodstawowej ma zamiar uczęszczać Pana/Pani dziecko?
- 1. Liceum
 - 2. Technikum (**przejdźcie do pytania nr 8**) – czy to Pana(i) zdaniem dobry wybór?
 - 1. Zdecydowanie nie
 - 2. Raczej nie
 - 3. Nie wiem, trudno powiedzieć
 - 4. Raczej tak
 - 5. Zdecydowanie tak
 - 3. Szkoła branżowa (**przejdźcie do pytania nr 8**) - czy to Pana(i) zdaniem dobry wybór?
 - 1. Zdecydowanie nie
 - 2. Raczej nie
 - 3. Nie wiem, trudno powiedzieć
 - 4. Raczej tak
 - 5. Zdecydowanie tak
7. Czy Pana/Pani dziecko kiedykolwiek rozważało podjęcie nauki w szkole kształcącej zawodowo?
- Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.*
- 1. Tak, w technikum
 - 2. Tak, w szkole branżowej
 - 3. Nie, nigdy nie brało pod uwagę takiej możliwości, dlaczego?...
 - 4. Nie wiem, trudno powiedzieć
8. Jakie wyzwania dostrzega Pan/Pani w procesie wyboru przez Pana/Pani dziecko szkoły ponadpodstawowej?
- Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.*
- 1. Brak wystarczających informacji o dostępnej ofercie szkół ponadpodstawowych w szkole dziecka (np. na tablicy ogłoszeń, na stronie internetowej, w mediach społecznościowych, platformach edukacyjnych)
 - 2. Brak informacji przekazywanych za pomocą biuletynów i newsletterów szkolnych
 - 3. Niezdecydowanie co do przyszłej ścieżki zawodowej
 - 4. Brak jasnych informacji o wymaganiach rekrutacyjnych szkół
 - 5. Brak informacji o jakości nauczania w poszczególnych szkołach
 - 6. Brak targów edukacyjnych i zawodowych
 - 7. Brak dni otwartych szkół ponadpodstawowych
 - 8. Brak spotkań z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy
 - 9. Brak wizyt studyjnych w różnych zakładach pracy
 - 10. Brak testów predyspozycji zawodowych
 - 11. Brak zajęć z przedsiębiorczości
 - 12. Presja ze strony otoczenia na wybór konkretnej szkoły/kierunku
 - 13. Odległość szkół od miejsca zamieszkania (długi czas i/lub wysoki koszt dojazdów)
 - 14. Obawy przed krytyką decyzji dziecka przez inne osoby (rodzinę, znajomych)

- 15. Moja zbyt mała wiedza, aby służyć dziecku pomocą w wyborze szkoły
- 16. Brak wystarczającego wsparcia doradczego ze strony szkoły
- 17. Inne, jakie? ...
- 18. Nie widzę żadnych wyzwań związanych z wyborem przez moje dziecko szkoły ponadpodstawowej

9. Skąd pozyskuje Pan/Pani informacje o szkołach ponadpodstawowych?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Od dziecka
- 2. Od nauczycieli
- 3. Od doradców zawodowych
- 4. Od innych rodziców
- 5. Od znajomych
- 6. Z Internetu – stron internetowych szkół
- 7. Z Internetu – z mediów społecznościowych
- 8. Z Internetu – z innych stron i portali
- 9. Z telewizji
- 10. Z prasy
- 11. Z radia
- 12. Z innych źródeł, jakich? ...

10. Na ile dobrze zna Pan/Pani szkoły ponadpodstawowe działające w Pana/Pani powiecie pod kątem tego, jakie są w nich profile kształcenia, jakie są o nich opinie, itd.?

Typ szkoły	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Słabo	Bardzo słabo	W ogóle nie znam
Licea	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Technika	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Szkoły branżowe I stopnia	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Czy zna Pan/Pani zawody nauczane na poziomie kształcenia zawodowego?

- 1. Tak, znam wiele – m.in. jakie? ...
- 2. Tak, znam kilka – jakie? ...
- 3. Tak, znam jeden – jaki? ...
- 4. Nie znam
- 5. Nie wiem, trudno powiedzieć

12. Czy próbował(a) Pan/Pani dowiedzieć się/pozyskać informacje na temat kształcenia na poziomie ponadpodstawowym?

- 1. Tak
- 2. Nie (*przejdźcie do pytania nr 14*)

13. Co utrudnia Panu(-ni) zdobywanie informacji o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Nie wiem gdzie i jak szukać takich informacji
- 2. Ogólnodostępne informacje są niewystarczające
- 3. Takie informacje nie są przekazywane na spotkaniach informacyjnych/ zebraniach z rodzicami
- 4. Takie informacje nie są dostępne na stronach internetowych szkół
- 5. Takie informacje nie są dostępne w mediach społecznościowych
- 6. Takie informacje nie są przekazywane poprzez e-Dziennik/platformy edukacyjne
- 7. Takie informacje nie są przekazywane za pomocą biuletynów i newsletterów szkolnych
- 8. Brakuje kampanii informacyjnych w mediach
- 9. Brakuje poradników i materiałów informacyjnych o formach kształcenia ponadpodstawowego w formie broszur, e-booków
- 10. Jest zbyt wiele informacji, co powoduje zamieszanie
- 11. Trudno jest zrozumieć dostępne informacje i materiały (skomplikowany język)
- 12. Brak wystarczającego wsparcia doradczego ze strony szkoły
- 13. Inne, jakie? ...
- 14. Nie wiem, trudno powiedzieć
- 15. Nic nie utrudnia mi zdobywania takich informacji

14. Co mogłoby pomóc Panu(-ni) zwiększyć wiedzę o kształceniu na poziomie szkoły ponadpodstawowej?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Większy dostęp do informacji (np. zamieszczanie ich w wielu źródłach)
- 2. Przekazywanie takich informacji podczas spotkań informacyjnych/zebrań z rodzicami
- 3. Przekazywanie takich informacji za pośrednictwem strony internetowej szkoły
- 4. Przekazywanie takich informacji za pośrednictwem mediów społecznościowych
- 5. Przekazywanie takich informacji za pośrednictwem e-Dziennika/platform edukacyjnych
- 6. Przekazywanie takich informacji za pomocą biuletynów i newsletterów szkolnych
- 7. Kampanie informacyjne w mediach
- 8. Dostęp do poradników i materiałów informacyjnych o formach kształcenia ponadpodstawowego w formie broszur, e-booków
- 9. Inne, jakie?...

10. Nie wiem, trudno powiedzieć

Postrzeżenie kształcenia zawodowego

15. Jak bardzo atrakcyjne są dla Pana/Pani poniższe formy kształcenia w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza „w ogóle nie jest atrakcyjna” a 10 – „jest bardzo atrakcyjna”?

Rodzaj/forma kształcenia	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kształcenie w szkole branżowej										
Kształcenie w technikum										
Kształcenie w liceum										

16. Proszę zaznaczyć, na ile zgadza się Pan/Pani albo nie zgadza z poniższymi stwierdzeniami.

Stwierdzenie	Zdecydowanie się nie zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Nie wiem, trudno powiedzieć	Raczej się zgadzam	Zdecydowanie się zgadzam
Kształcenie w szkole branżowej daje duże szanse na dobrą pracę					
Kształcenie w technikum daje duże szanse na dobrą pracę					
Studia wyższe dają duże szanse na dobrą pracę					
Kształcenie zawodowe jest dobrze postrzegane w społeczeństwie					
Kształcenie w liceum jest dobrze postrzegane w społeczeństwie					
Korzystanie z doradztwa zawodowego umożliwia podjęcie właściwej decyzji o wyborze szkoły					
Przemyślana decyzja o wyborze szkoły umożliwia sukces na rynku pracy					
Uczniowie szkół branżowych są gorzej postrzegani przez swoich rówieśników z liceów i techników					
Sukces na rynku pracy gwarantuje wiedza teoretyczna					
Sukces na rynku pracy gwarantują umiejętności praktyczne					

17. Ludzie mogą dawać różne argumenty za kontynuacją nauki w szkole branżowej lub w innym typie szkoły. Proszę wskazać trzy powody, które Pana/Pani zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (Jeśli żaden z argumentów nie jest Pana/Pani zdaniem przekonujący, proszę zaznaczyć ostatnią opcję).

- 1. Bezpośrednie przygotowanie do zawodu
- 2. Praktyczne zajęcia i warsztaty
- 3. Możliwość odbycia staży i praktyk zawodowych
- 4. Poznanie rzeczywistych warunków pracy w danej branży
- 5. Wysokie zapotrzebowanie na absolwentów szkół branżowych na rynku pracy
- 6. Szybsze podjęcie pracy po zakończeniu nauki
- 7. Możliwość zarabiania już podczas nauki (np. poprzez płatne praktyki)
- 8. Mniejsze wydatki na edukację w porównaniu do liceum (studia wyższe)
- 9. Uzyskanie kwalifikacji zawodowych uznawanych w kraju i za granicą
- 10. Inny, jaki?...
- 11. Żaden z aspektów

Proszę wskazać trzy czynniki, które mogą powodować, że uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej (Jeśli żaden z argumentów nie jest Pana/Pani zdaniem przekonujący, proszę zaznaczyć ostatnią opcję).

- 1. Różnica w postrzeganiu społecznym liceum i szkoły branżowej
- 2. Brak akceptacji i krytyka ze strony innych osób (np. rodziny, znajomych)
- 3. Ryzyko niskich zarobków na początku kariery zawodowej
- 4. Mniejsze możliwości dalszego kształcenia w porównaniu do absolwentów liceum
- 5. Mniejsze możliwości zmiany ścieżki kariery
- 6. Konieczność podejmowania pracy fizycznej lub wymagającej wysiłku
- 7. Możliwość automatyzacji zawodów oferowanych przez szkoły branżowe
- 8. Wymagania dotyczące posiadania odpowiednich umiejętności technicznych lub manualnych
- 9. Brak ogólnego wykształcenia, które może być przydatne w innych dziedzinach
- 10. Inny, jaki?...
- 11. Żaden z aspektów

18. Czy uważa Pan/Pani, że konieczna byłaby kampania informacyjna o kształceniu zawodowym, aby uczniowie i rodzice mogli pozyskać więcej informacji w tej tematyce?

- 1. Zdecydowanie tak (**przejdź do pytania nr 19**)
- 2. Raczej tak (**przejdź do pytania nr 19**)
- 3. Raczej nie (**przejdź do pytania nr 20**)
- 4. Zdecydowanie nie (**przejdź do pytania nr 20**)
- 5. Nie wiem, trudno powiedzieć (**przejdź do pytania nr 20**)

19. Jakie środki komunikacji należałoby według Pana/Pani wykorzystać do takiej kampanii?

Odpowiadaj tylko osoby, które w pytaniu nr 18 wskazały „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”.

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Internet – strony internetowe szkół podstawowych i ponadpodstawowych
- 2. Internet – media społecznościowe
- 3. Internet – inne strony i portale
- 4. Tablice ogłoszeń w szkołach podstawowych
- 5. Ulotki i broszury
- 6. Telewizja
- 7. Radio
- 8. Prasa
- 9. Organizacja apeli szkolnych na ten temat
- 10. Kampania outdoorowa (billboardy, tramwaje, autobusy, paczkomaty itp.)
- 11. Inne, jakie? ...
- 12. Nie wiem, trudno powiedzieć

Znajomość zapotrzebowania/funkcjonowania rynku

20. Czy Pana/Pani zdaniem Pana/Pani dziecko podejmując decyzję o wyborze szkoły, powinno brać pod uwagę, jakie zawody są aktualnie poszukiwane bądź dobrze płatne?

- 1. Tak
- 2. Nie
- 3. Nie wiem, trudno powiedzieć

21. Jakie zawody według Pana/Pani są obecnie poszukiwane na rynku pracy?

.....

22. Skąd pozyskuje Pan/Pani informacje na temat tego, jakie zawody są obecnie poszukiwane lub dobrze płatne na rynku pracy?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Od pracodawcy
- 2. Od doradców zawodowych
- 3. Od znajomych
- 4. Z Urzędu Pracy
- 5. Z Internetu
- 6. Z telewizji
- 7. Z radia
- 8. Z prasy
- 9. Z innego źródła, jakiego? ...
- 10. Nie pozyskuję takich informacji

23. Jak ocenia Pan/Pani swoją wiedzę na temat zmienności zapotrzebowania na rynku pracy (np. zmieniających się trendów zawodowych, zapotrzebowania na konkretne umiejętności)? ...

- 1. Bardzo dobra
- 2. Dobra
- 3. Przeciętne
- 4. Małe
- 5. Brak wiedzy na ten temat

24. Na ile, według Pana/Pani, istotne jest dostosowanie kierunku kształcenia dziecka do prognoz dotyczących rynku pracy w najbliższych latach?

- 1. Bardzo istotne
- 2. Raczej istotne
- 3. Trudno powiedzieć
- 4. Mało istotne
- 5. Nieistotne

Czynniki wpływające na podejmowanie decyzji o wyborze szkoły i profilu kształcenia

25. Co w Pana/Pani opinii jest najważniejsze przy wyborze szkoły ponadpodstawowej?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Oferowane kierunki kształcenia
- 2. Odległość od domu
- 3. Opinie uczniów i absolwentów szkoły
- 4. Opinie zamieszczone w Internecie
- 5. Pozycja szkoły w rankingach (np. Ranking Perspektyw)
- 6. Kadra nauczycielska
- 7. Dodatkowe zajęcia i kółka zainteresowań
- 8. Oferta wymian międzynarodowych
- 9. Infrastruktura sportowa
- 10. Atmosfera w szkole
- 11. Bezpieczeństwo w szkole
- 12. Inne, jakie? ...

26. Jak ocenia Pan/Pani rolę doradcy zawodowego w procesie kształtowania ścieżki edukacyjnej Pana/Pani dziecka?

- 1. Bardzo ważna
- 2. Ważna
- 3. Mało ważna
- 4. Nie ma znaczenia
- 5. Nie wiem, trudno powiedzieć

27. Czy kiedykolwiek sugerował(a) Pan/Pani swojemu dziecku udział w spotkaniach z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, mających na celu wsparcie wyboru ścieżki edukacyjnej?

- 1. Tak
- 2. Nie

28. Czy kiedykolwiek Pana/Pani dziecko uczestniczyło w spotkaniu (warsztaty/szkolenia/konsultacje indywidualne na terenie szkoły oraz poza) zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego?

- 1. Tak
- 2. Nie (**przejdźcie do pytania nr 30**)
- 3. Nie wiem, trudno powiedzieć (**przejdźcie do pytania nr 30**)

29. W jakich formach doradztwa edukacyjno-zawodowego brało udział Pana/Pani dziecko?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Spotkania/warsztaty grupowe z doradcą zawodowym na terenie szkoły
- 2. Spotkania/warsztaty grupowe z doradcą zawodowym poza szkołą
- 3. Konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym na terenie szkoły
- 4. Konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym poza szkołą
- 5. Inne, jakie? ...
- 6. Nie wiem, trudno powiedzieć

30. Jakie korzyści, Pana/Pani zdaniem, przyniosły/mogłyby przynieść dla Pana/Pani dziecka takie spotkania?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Lepsze zrozumienie własnych predyspozycji zawodowych i zainteresowań
- 2. Pomoc w wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej lub zawodowej
- 3. Zwiększona pewność siebie w podejmowaniu decyzji związanych z karierą
- 4. Poznanie dostępnych możliwości zawodowych i ścieżek kształcenia
- 5. Zdobywanie praktycznych informacji o rynku pracy i zapotrzebowaniu na zawody
- 6. Nawiązanie kontaktu z potencjalnymi pracodawcami lub instytucjami edukacyjnymi
- 7. Inne, jakie? ...
- 8. Nie dostrzegam żadnych korzyści wynikających z takich spotkań

31. W jaki sposób według Pana/Pani szkoła powinna wspierać uczniów w wyborze szkoły i ścieżki zawodowej?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 9. Organizacja spotkań z doradcami zawodowymi
- 10. Udział w targach edukacyjnych i zawodowych
- 11. Udział w dniach otwartych szkół ponadpodstawowych
- 12. Organizacja spotkań z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy

- 13. Organizacja wizyt studyjnych w różnych zakładach pracy
- 14. Przeprowadzanie testów predyspozycji zawodowych
- 15. Prowadzenie zajęć z przedsiębiorczości
- 16. Udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących oferty szkół ponadpodstawowych i dostępnych form kształcenia
- 17. Udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących możliwych ścieżek zawodowych
- 18. Udostępnianie informacji o aktualnej sytuacji na rynku pracy i zapotrzebowaniu na zawody (aktualnym i prognozowanym)
- 19. Inne, jakie? ...

Ankieta dla nauczycieli/doradców/pedagogów/dyrektorów

Szanowni Państwo,

Województwo Małopolskie prowadzi badanie mające na celu diagnozę postrzegania kształcenia zawodowego, zidentyfikowanie czynników zniechęcających i zachęcających uczniów szkół podstawowych do wyboru tego typu kształcenia oraz opracowanie rekomendacji dotyczących niezbędnych kierunków i metod promocji kształcenia zawodowego, tak aby zwiększyć udział uczniów w tym obszarze edukacji.

Badanie to jest skierowane m.in. do nauczycieli, doradców zawodowych, pedagogów oraz dyrektorów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych kształcących zawodowo. Państwa opinie są dla nas niezwykle cenne i pozwolą lepiej zrozumieć obecne wyzwania, a także potrzeby związane z promocją i wsparciem kształcenia zawodowego.

Ankieta jest anonimowa, a jej wypełnienie zajmie maksymalnie 15 minut. Państwa szczerze odpowiedzi będą kluczowe dla opracowania trafnych i skutecznych rekomendacji.

Dziękujemy za poświęcony czas i udział w badaniu!

Metryka

M1. Płeć

- 1. Kobieta
- 2. Mężczyzna

M2. Wiek.....

M3. Lokalizacja i nazwa szkoły.....

Gmina:

Nazwa szkoły (np. SP1 w ...) :

M4. Jaką pełni Pan/Pani funkcję? Jeśli jest ich więcej, proszę wskazać główną.

- 1. Nauczyciel
- 2. Doradca zawodowy
- 3. Pedagog
- 4. Dyrektor/wicedyrektor szkoły

M5. Jaki rodzaj szkoły Pan/Pani reprezentuje?

- 1. Szkoła podstawowa
- 2. Szkoła branżowa
- 3. Technikum

Identyfikacja i analiza problemów w zakresie wsparcia uczniów w wyborze szkoły (kształcenia zawodowego)

1. Czy uważa Pan/Pani, że obecnie kształcenie zawodowe jest dobrze postrzegane w społeczeństwie?
 1. Zdecydowanie tak, dlaczego?
 2. Raczej tak, dlaczego?
 3. Raczej nie, dlaczego?
 4. Zdecydowanie nie, dlaczego?
 5. Trudno powiedzieć

2. Czy i jak według Pana/Pani wprowadzenie szkół branżowych I i II stopnia w miejsce szkół zawodowych wpłynęło na społeczne postrzeganie kształcenia zawodowego?
 1. Zdecydowanie pozytywnie
 2. Raczej pozytywnie
 3. Raczej negatywnie
 4. Zdecydowanie negatywnie
 5. Reforma nie wpłynęła na postrzeganie kształcenia zawodowego
 6. Nie wiem, trudno powiedzieć

3. Czy Pana/Pani zdaniem dobrze byłoby, żeby więcej młodzieży wybierało naukę w technikach?
 1. Zdecydowanie tak
 2. Raczej tak
 3. Raczej nie
 4. Zdecydowanie nie
 5. Nie wiem, trudno powiedzieć

4. Czy Pana/Pani zdaniem dobrze byłoby, żeby więcej młodzieży wybierało naukę w szkołach branżowych?
 1. Zdecydowanie tak, dlaczego?
 2. Raczej tak, dlaczego?
 3. Raczej nie, dlaczego?
 4. Zdecydowanie nie, dlaczego?
 5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Pytanie 5 tylko dla osób, które w pytaniu nr 3 i/lub 4 wskazały odpowiedzi „Zdecydowanie tak” lub „Raczej tak”

5. Jakie działania w Pana/Pani opinii należy podjąć, by zwiększyć liczbę uczniów, którzy decydują się na wybór szkół kształcących zawodowo (w szczególności szkół branżowych)?
Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.
 1. Zwiększenie współpracy między szkołami a lokalnymi pracodawcami
 2. Większa promocja szkół kształcących zawodowo w mediach i podczas wydarzeń edukacyjnych

- 3. Organizacja targów edukacyjnych i zawodowych
 - 4. Organizacja spotkań z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy
 - 5. Organizacja wizyt studyjnych w różnych zakładach pracy
 - 6. Przeprowadzanie testów predyspozycji zawodowych
 - 7. Prowadzenie zajęć z przedsiębiorczości
 - 8. Organizowanie dni otwartych i warsztatów zawodowych
 - 9. Większa oferta praktyk i staży
 - 10. Zwiększenie liczby doradców zawodowych w szkołach podstawowych
 - 11. Stworzenie programów mentoringowych z udziałem absolwentów szkół kształcących zawodowo
 - 12. Lepsza współpraca szkół podstawowych z rodzicami i opiekunami uczniów w tym zakresie
 - 13. Zwiększenie dostępności informacji o kształceniu zawodowym
 - 14. Zwiększenie dostępności informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości
 - 15. Kampania informacyjna o kształceniu zawodowym
 - 16. Inne, jakie?...
6. Ludzie mogą dawać różne argumenty za kontynuacją nauki w szkole branżowej lub w innym typie szkoły. Proszę wskazać trzy powody, które Pana/Pani zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (Jeśli żaden z argumentów nie jest Pana/Pani zdaniem przekonujący, proszę zaznaczyć ostatnią opcję).
- 1. Bezpośrednie przygotowanie do zawodu
 - 2. Praktyczne zajęcia i warsztaty
 - 3. Możliwość odbycia staży i praktyk zawodowych
 - 4. Poznanie rzeczywistych warunków pracy w danej branży
 - 5. Wysokie zapotrzebowanie na absolwentów szkół branżowych na rynku pracy
 - 6. Szybsze podjęcie pracy po zakończeniu nauki
 - 7. Możliwość zarabiania już podczas nauki (np. poprzez płatne praktyki)
 - 8. Mniejsze wydatki na edukację w porównaniu do liceum (studia wyższe)
 - 9. Uzyskanie kwalifikacji zawodowych uznawanych w kraju i za granicą
 - 10. Inny, jaki? ...
 - 11. Żaden z aspektów

Proszę wskazać trzy czynniki, które mogą powodować, że uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej (Jeśli żaden z argumentów nie jest Pana/Pani zdaniem przekonujący, proszę zaznaczyć ostatnią opcję).

- 1. Różnica w postrzeganiu społecznym liceum i szkoły branżowej
- 2. Brak akceptacji i krytyka ze strony innych osób (np. rodziny, znajomych)
- 3. Ryzyko niskich zarobków na początku kariery zawodowej
- 4. Mniejsze możliwości dalszego kształcenia w porównaniu do absolwentów liceum
- 5. Mniejsze możliwości zmiany ścieżki kariery
- 6. Konieczność podejmowania pracy fizycznej lub wymagającej wysiłku

- 7. Możliwość automatyzacji zawodów oferowanych przez szkoły branżowe
- 8. Wymagania dotyczące posiadania odpowiednich umiejętności technicznych lub manualnych
- 9. Brak ogólnego wykształcenia, które może być przydatne w innych dziedzinach
- 10. Inny, jakie? ...
- 11. Żaden z aspektów

Pytania 7-10 dla osób reprezentujących szkoły podstawowe

7. Jaki jest Pana/Pani zdaniem odsetek **uczniów/uczennic w** Pana/Pani szkole, dla których najlepszą ścieżką dalszego kształcenia byłyby odpowiednio szkoła branżowa, technikum, liceum. Proszę upewnić się, że procenty sumują się do 100.
- Szkoła branżowa: ___%
- Technikum: ___%
- Liceum: ___%
- 100%
8. Czy rozmawia Pan/Pani z uczniami na temat tego, jaką szkołę ponadpodstawową chcą wybrać?
- 1. Tak
 - 2. Nie (**proszę przejść do pyt. 13**)
9. Jak często zdarzało się Panu(-i) zachęcać ucznia/uczennicę, którzy chcieli kontynuować naukę w liceum lub technikum, żeby rozważyli też naukę w szkole branżowej?
- 1. Nigdy
 - 2. Raz lub dwa
 - 3. Kilka razy
 - 4. Wiele razy
10. Jak często zdarzało się Panu(-i) zachęcać ucznia/uczennicę, którzy chcieli kontynuować naukę w szkole branżowej, żeby rozważyli też naukę w liceum lub technikum?
- 1. Nigdy
 - 2. Raz lub dwa
 - 3. Kilka razy
 - 4. Wiele razy

Po tym pytaniu proszę przejść do pytania nr 13

Pytanie 11 dla osób reprezentujących technika

11. Jaki jest Pana/Pani zdaniem odsetek uczniów/uczennic w Pana/Pani technikum, dla których lepiej byłoby, gdyby wybrali naukę w szkole branżowej?
- ___% (jeśli nie ma takich uczniów, proszę wpisać 0)

Po tym pytaniu proszę przejść do pytania nr 13

Pytanie 12 dla osób reprezentujących szkoły branżowe

12. Jaki jest Pana/Pani zdaniem odsetek uczniów/uczennic w Pana/Pani szkole branżowej, dla których lepiej byłoby, gdyby wybrali naukę w technikum lub liceum?
___% (jeśli nie ma takich uczniów, proszę wpisać 0)

Po tym pytaniu proszę przejść do pytania nr 13

13. Jakie czynniki według Pana/Pani w największym stopniu wpływają na to, że uczniowie decydują się na wybór szkoły kształcącej zawodowo?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Oferowane kierunki kształcenia
 - 2. Odległość od domu
 - 3. Opinie uczniów i absolwentów szkoły
 - 4. Opinie zamieszczone w Internecie
 - 5. Pozycja szkoły w rankingach (np. Ranking Perspektyw)
 - 6. Kadra nauczycielska
 - 7. Dodatkowe zajęcia i kółka zainteresowań
 - 8. Oferta wymian międzynarodowych
 - 9. Infrastruktura sportowa
 - 10. Atmosfera w szkole
 - 11. Bezpieczeństwo w szkole
 - 12. Inne, jakie? ...
14. Jak ocenia Pan/Pani obecny funkcjonujący system wsparcia uczniów i ich rodziców w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej?
- 1. Bardzo dobrze – jest wszechstronny i skuteczny
 - 2. Dobrze – system spełnia swoje zadania, ale wymaga pewnych ulepszeń
 - 3. Przeciętnie – system ma luki i nie zawsze odpowiada na potrzeby uczniów i rodziców
 - 4. Słabo – wsparcie jest niewystarczające i nie odpowiada na kluczowe potrzeby
 - 5. Bardzo słabo – brak efektywnego wsparcia dla uczniów i rodziców
 - 6. Nie wiem, trudno powiedzieć – nie posiadam wystarczającej wiedzy na ten temat
15. Jakie według Pana/Pani są główne mankamenty obecnego systemu wsparcia w zakresie wyboru szkoły i ścieżki zawodowej?
- Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.*
- 1. Niewystarczająca współpraca między szkołami a pracodawcami
 - 2. Niewystarczająca promocja szkół kształcących zawodowo w mediach i podczas wydarzeń edukacyjnych
 - 3. Zbyt mała liczba targów edukacyjnych i zawodowych
 - 4. Zbyt mała oferta praktyk i staży
 - 5. Niedostateczna liczba doradców zawodowych w szkołach podstawowych
 - 6. Zbyt małe zaangażowanie rodziców w proces doradztwa
 - 7. Niewystarczająca współpraca szkół podstawowych z rodzicami i opiekunami uczniów w tym zakresie
 - 8. Niewystarczająca dostępność informacji o kształceniu zawodowym

- 9. Niewystarczająca dostępność informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości
 - 10. Brak kampanii informacyjnej o kształceniu zawodowym
 - 11. Niska jakość oferowanych programów doradztwa zawodowego
 - 12. Brak indywidualnego podejścia do uczniów
 - 13. Niewystarczające szkolenia i wsparcie dla doradców zawodowych
 - 14. Niewielkie finansowanie zajęć z doradztwa
 - 15. Inne, jakie? ...
 - 16. System nie ma mankamentów
 - 17. Nie wiem, trudno powiedzieć
16. Czego w największym stopniu, w Pana opinii, oczekują uczniowie w zakresie wsparcia zawodoznawczego?
- Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.*
- 1. Więcej praktycznych warsztatów i spotkań z przedstawicielami zawodów
 - 2. Lepszy dostęp do informacji o kierunkach kształcenia i programach szkół
 - 3. Większa dostępność doradcy zawodowego w szkole
 - 4. Indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym
 - 5. Większa liczba targów edukacyjnych i zawodowych
 - 6. Większa oferta praktyk i staży
 - 7. Pomoc w zrozumieniu, jakie umiejętności są potrzebne w poszczególnych zawodach
 - 8. Większa dostępność informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości
 - 9. Inne, jakie? ...
 - 10. Nie wiem, trudno powiedzieć
17. Jakie są w Pana/Pani opinii najważniejsze oczekiwania i potrzeby rodziców / opiekunów prawnych w zakresie wsparcia zawodoznawczego?
- Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.*
- 1. Większa dostępność informacji o rynku pracy i zawodach przyszłości
 - 2. Lepsza znajomość programów edukacyjnych i ich korzyści
 - 3. Spotkania informacyjne w szkole na temat możliwości edukacyjnych
 - 4. Materiały edukacyjne do wykorzystania w domu
 - 5. Regularne konsultacje z doradcami zawodowymi
 - 6. Informacje o możliwych ścieżkach kariery po ukończeniu szkoły kształcącej zawodowo
 - 7. Inne, jakie?...
 - 8. Nie wiem, trudno powiedzieć
18. Czy według Pana/Pani zwiększone wsparcie finansowe z budżetu państwa oraz środków europejskich przyczyniło się do wzrostu atrakcyjności kształcenia zawodowego?
- 1. Tak, przyczyniło się do ogólnego wzrostu atrakcyjności tych szkół
 - 2. Tak, ale tylko w niektórych branżach
 - 3. Nie, nie wpłynęło znacząco na atrakcyjność *(przejdź do pytania nr 20)*

4. Nie wiem, trudno powiedzieć (*przejdź do pytania nr 20*)

19. W których branżach, Pana/Pani zdaniem, wzrosła atrakcyjność kształcenia zawodowego?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Branża audiowizualna (AUD),
- 2. Branża budowlana (BUD),
- 3. Branża ceramiczno-szklarska (CES),
- 4. Branża chemiczna (CHM),
- 5. Branża drzewno-meblarska (DRM),
- 6. Branża ekonomiczno-administracyjna (EKA),
- 7. Branża elektroenergetyczna (ELE),
- 8. Branża elektroniczno-mechatroniczna (ELM),
- 9. Branża fryzjersko-kosmetyczna (FRK),
- 10. Branża górniczo-wiertnicza (GIW),
- 11. Branża handlowa (HAN),
- 12. Branża hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna (HGT),
- 13. Branża leśna (LES),
- 14. Branża mechaniczna (MEC),
- 15. Branża mechaniki precyzyjnej (MEP),
- 16. Branża metalurgiczna (MTL),
- 17. Branża motoryzacyjna (MOT),
- 18. Branża ochrony i bezpieczeństwa osób i mienia (BPO),
- 19. Branża opieki zdrowotnej (MED),
- 20. Branża poligraficzna (PGF),
- 21. Branża pomocy społecznej (SPO),
- 22. Branża przemysłu mody (MOD),
- 23. Branża rolno-hodowlana (ROL),
- 24. Branża spedycyjno-logistyczna (SPL),
- 25. Branża spożywcza (SPC),
- 26. Branża teleinformatyczna (INF),
- 27. Branża transportu drogowego (TDR),
- 28. Branża transportu kolejowego (TKO),
- 29. Branża transportu lotniczego (TLO),
- 30. Inna, jaka?...

Identyfikacja najlepszych/oczekiwanych form promocji i komunikacji kształcenia zawodowego (celem zwiększenia uczestnictwa uczniów w kształceniu zawodowym)

Pytanie 20 dla osób reprezentujących szkoły podstawowe

20. Jakie kanały komunikacji są najczęściej wykorzystywane w reprezentowanej przez Pana(-nią) szkole do udzielania wsparcia rodzicom w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Spotkania informacyjne i zebrania z rodzicami
- 2. Organizacja apeli szkolnych na ten temat
- 3. E-Dziennik i platformy edukacyjne
- 4. Biuletyny i newslettery szkolne
- 5. Tablica ogłoszeń w szkole
- 6. Strona internetowa szkoły
- 7. Media społecznościowe
- 8. Konsultacje indywidualne z doradcami zawodowymi
- 9. E-maile i komunikatory
- 10. Udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących oferty szkół ponadpodstawowych i dostępnych form kształcenia
- 11. Udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących możliwych ścieżek zawodowych
- 12. Udostępnianie informacji o aktualnej sytuacji na rynku pracy i zapotrzebowaniu na zawody (aktualnym i prognozowanym)
- 13. Inne, jakie?...

21. Kto, Pana/Pani zdaniem, najskuteczniej trafi do uczniów, zachęcając ich do kształcenia zawodowego?

Możliwość zaznaczenia do 3 odpowiedzi.

- 1. Nauczyciele i doradcy zawodowi
- 2. Dyrektorzy szkół
- 3. Przedstawiciele lokalnych przedsiębiorstw
- 4. Rodzice i opiekunowie prawni
- 5. Przedstawiciele organizacji pozarządowych
- 6. Władze oświatowe i samorządowe
- 7. Media lokalne i krajowe
- 8. Absolwenci szkół kształcących zawodowo
- 9. Inne osoby/podmioty, jakie? ...

22. Czy uważa Pan/Pani, że konieczna byłaby kampania informacyjna o kształceniu zawodowym (tj. na temat form i profili kształcenia zawodowego)?

- 1. Zdecydowanie tak
- 2. Raczej tak
- 3. Trudno powiedzieć

- 4. Raczej nie
- 5. Zdecydowanie nie

23. Jakie kanały komunikacji są według Pana/Pani najlepsze i najskuteczniejsze do promocji kształcenia zawodowego?

Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

- 1. Internet – strony internetowe szkół podstawowych i ponadpodstawowych
- 2. Internet – media społecznościowe
- 3. Internet – inne strony i portale
- 4. Tablice ogłoszeń w szkołach podstawowych
- 5. Ulotki i broszury
- 6. Telewizja
- 7. Radio
- 8. Prasa
- 9. Organizacja apeli szkolnych na ten temat
- 10. Kampania outdoorowa (billboardy, tramwaje, autobusy, paczkomaty itp.)
- 11. Inne, jakie? ...
- 12. Nie wiem, trudno powiedzieć

Ankieta dla uczniów szkół branżowych I stopnia

Drodzy Uczniowie,

Województwo Małopolskie prowadzi badanie dotyczące nauki w szkołach branżowych I stopnia. Wasze zdanie jako uczniów tych szkół ma bardzo duże znaczenie.

Odpowiedzi pomogą nam lepiej zrozumieć potrzeby i oczekiwania uczniów, co pozwoli na opracowanie skuteczniejszych działań informacyjnych i doradczych w przyszłości.

Ankieta jest anonimowa, a jej wypełnienie zajmie Wam maksymalnie 20 minut. Wasze szczere odpowiedzi są dla nas bardzo ważne i będą wykorzystywane wyłącznie do celów badawczych.

Dziękujemy za Wasz czas i udział w badaniu!

Metryka

M1. Płeć

- 1. Kobieta
- 2. Mężczyzna

M2. Do której klasy uczęszczasz?

- 1. 1 klasa
- 2. 2 klasa
- 3. 3 klasa

M3. W jakiej miejscowości mieszkasz? *(na podstawie ponumerowanej listy ankiet informuje respondentów, jaką odpowiedź wpisać, a po wypełnieniu ankiety weryfikuje.)*

.....

M4. Do której szkoły uczęszczasz? *(na podstawie ponumerowanej listy szkół ankiet informuje respondentów, jaką odpowiedź wpisać, a po wypełnieniu ankiety weryfikuje.)*

.....

M5. W jakim zawodzie się kształcisz?

.....

Postrzeżanie kształcenia branżowego

1. Jak oceniasz atrakcyjność kształcenia w szkole branżowej w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza „w ogóle nie jest atrakcyjne”, a 10 – „jest bardzo atrakcyjne”?

Rodzaj/forma kształcenia	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kształcenie w szkole branżowej										

2. Czy jesteś zadowolony(-na) ze swojej decyzji o wyborze szkoły branżowej?

- 1. Zdecydowanie tak
- 2. Raczej tak
- 3. Trudno powiedzieć
- 4. Raczej nie

5. Zdecydowanie nie
3. Czy gdybyś ponownie stał(a) przed wyborem szkoły ponadpodstawowej, podjąłbyś(-jęłabyś) tę samą decyzję?
1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Trudno powiedzieć
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
4. Czy polecił(a)byś uczniom ostatnich klas szkół podstawowych kształcenie zawodowe i wybór szkoły branżowej, biorąc pod uwagę ogólnie tego typu szkoły?
1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Trudno powiedzieć
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
5. Czy według Ciebie kształcenie w szkole branżowej jest dobrze postrzegane w społeczeństwie?
1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Trudno powiedzieć
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie

6. Czy zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami?

Stwierdzenie	Zdecydowanie się nie zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Trudno powiedzieć	Raczej się zgadzam	Zdecydowanie się zgadzam
Kształcenie w szkole branżowej daje duże szanse na dobrą pracę	☐	☐	☐	☐	☐
Wykształcenie zawodowe w większym stopniu niż ogólnokształcące gwarantuje zatrudnienie	☐	☐	☐	☐	☐
Korzystanie z doradztwa zawodowego umożliwia podjęcie właściwej decyzji o wyborze szkoły	☐	☐	☐	☐	☐
Przemysłana decyzja o wyborze szkoły umożliwia sukces na rynku pracy	☐	☐	☐	☐	☐

8. Wskaż trzy powody, które Twoim zdaniem najmocniej przemawiają za wyborem szkoły branżowej (Jeśli żaden z argumentów nie jest Twoim zdaniem przekonujący, zaznacz ostatnią opcję).
- 1. Bezpośrednie przygotowanie do zawodu
 - 2. Praktyczne zajęcia i warsztaty
 - 3. Możliwość odbycia staży i praktyk zawodowych
 - 4. Poznanie rzeczywistych warunków pracy w danej branży
 - 5. Wysokie zapotrzebowanie na absolwentów szkół branżowych na rynku pracy
 - 6. Szybsze podjęcie pracy po zakończeniu nauki
 - 7. Możliwość zarabiania już podczas nauki (np. poprzez płatne praktyki)
 - 8. Mniejsze wydatki na edukację w porównaniu do liceum (studia wyższe)
 - 9. Uzyskanie kwalifikacji zawodowych uznawanych w kraju i za granicą
 - 10. Inny, jaki?...
 - 11. Żaden z aspektów
9. Wskaż trzy czynniki, które mogą powodować, że Twój rówieśnicy/uczniowie szkół podstawowych rezygnują z podjęcia nauki w szkole branżowej? (Jeśli żaden z argumentów nie jest Twoim zdaniem przekonujący, zaznacz ostatnią opcję).
- 1. Różnica w postrzeganiu społecznym liceum i szkoły branżowej
 - 2. Brak akceptacji i krytyka ze strony innych osób (np. rodziny, znajomych)
 - 3. Ryzyko niskich zarobków na początku kariery zawodowej
 - 4. Mniejsze możliwości dalszego kształcenia w porównaniu do absolwentów liceum
 - 5. Mniejsze możliwości zmiany ścieżki kariery
 - 6. Konieczność podejmowania pracy fizycznej lub wymagającej wysiłku
 - 7. Możliwość automatyzacji zawodów oferowanych przez szkoły branżowe
 - 8. Wymagania dotyczące posiadania odpowiednich umiejętności technicznych lub manualnych
 - 9. Brak ogólnego wykształcenia, które może być przydatne w innych dziedzinach
 - 10. Inny, jaki? ...
 - 11. Żaden z aspektów
10. Co sprawiło, że zdecydowałeś(-aś) się na wybór szkoły branżowej?
- Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.*
- 1. Oferowane kierunki kształcenia
 - 2. Możliwość nabycia umiejętności praktycznych
 - 3. Możliwość nabycia doświadczenia zawodowego
 - 4. Możliwość kontynuacji nauki i modyfikowania ścieżki kształcenia
 - 5. Krótszy czas nauki w porównaniu do innych szkół ponadpodstawowych
 - 6. Lepsze perspektywy na szybsze znalezienie pracy po ukończeniu szkoły
 - 7. Współpraca szkoły z lokalnymi pracodawcami i firmami
 - 8. Mniejsza liczebność klas i bardziej indywidualne podejście nauczycieli do uczniów
 - 9. Bliskość szkoły od miejsca zamieszkania

- 10. Koleżanki/koledzy wybrali tę szkołę
- 11. Polecenie przez rodzinę lub znajomych
- 12. Opinie innych osób, w tym opinie w Internecie oraz/lub opinie absolwentów
- 13. Dostępność nowoczesnych pracowni i sprzętu
- 14. Możliwość realizacji praktyk zagranicznych
- 15. Chęć unikania teoretycznych przedmiotów, które dominują w liceach ogólnokształcących
- 16. Inne, jakie? ...

Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego FGI

Szanowni Państwo,

nazywam się ..., jestem przedstawicielem(-cielką) firmy Grupa BST i poprowadzę dzisiejsze spotkanie.

Województwo Małopolskie prowadzi badanie mające na celu diagnozę postrzegania kształcenia zawodowego, zidentyfikowanie czynników zniechęcających i zachęcających uczniów szkół podstawowych do wyboru tego typu kształcenia oraz opracowanie rekomendacji dotyczących niezbędnych kierunków i metod promocji kształcenia zawodowego.

Badanie to jest skierowane do przedstawicieli rynku pracy i edukacji (m.in. pracodawców, nauczycieli, doradców zawodowych, pedagogów, dyrektorów szkół podstawowych i ponadpodstawowych) oraz przedstawicieli samorządów trzech szczebli Małopolski (gmin, powiatów, województwa lub ich jednostek organizacyjnych) zajmujących się edukacją. Państwa opinie są dla nas niezwykle cenne i pozwolą lepiej zrozumieć obecne wyzwania, a także potrzeby związane z promocją i wsparciem kształcenia zawodowego.

Wywiad jest anonimowy, nasze spotkanie potrwa około dwóch godzin. Państwa szczere odpowiedzi będą kluczowe dla opracowania trafnych i skutecznych rekomendacji.

Dziękujemy za poświęcony czas i udział w badaniu!

Wprowadzenie

Blok trwający około 10 minut.

1. Proszę się przedstawić i krótko powiedzieć, jakie instytucje Państwo reprezentują i czym się zajmują: jakie jest Państwa doświadczenie w obszarze kształcenia zawodowego bądź też doświadczenie związane z młodzieżą kształcąca się zawodowo/stojąca przed wyborem ścieżki kształcenia?

Rozgrzewka i otwarcie dyskusji

Blok trwający około 10 minut. Ta część spotkania ma na celu zbudowanie komfortowej atmosfery i otwarcie uczestników na dzielenie się swoimi opiniami.

Wykorzystanie techniki projekcyjnej Mind Mapping: Uczestnicy zapisują swoje skojarzenia na kartkach, które następnie tworzą mapę myśli.

2. Jakie są Państwa pierwsze skojarzenia z kształceniem zawodowym w Małopolsce? Bardzo proszę o zapisanie swoich skojarzeń na kartkach (jedno skojarzenie na jedną kartkę), co pozwoli nam stworzyć mapę myśli i wprowadzi nas do dalszej dyskusji.

Ocena postrzegania i świadomości na temat kształcenia zawodowego

Blok trwający około 20-25 minut. Ta część spotkania ma na celu diagnozę postrzegania i wiedzy na temat kształcenia zawodowego wśród różnych grup.

Wykorzystanie techniki projekcyjnej 5 Whys: aby odpowiedzieć na pytanie uczestnicy pogłębiają temat, odpowiadając na kolejne "dlaczego?" do każdego czynnika, który przemawia (lub nie) za wyborem szkoły branżowej.

3. Jakie Państwo macie odczucia odnośnie kształcenia zawodowego? Jak kształcenie to jest postrzegane przez Państwa? Czy według Państwa należy zwiększać liczbę uczniów w technikach i szkołach branżowych?

[wskazówka dla moderatora: proszę poczekać na spontaniczne odpowiedzi respondentów, istotne jest, aby jak największa liczba osób się wypowiedziała ze swojej perspektywy]

4. Jak oceniają Państwo wiedzę uczniów oraz ich rodziców i opiekunów prawnych w zakresie kształcenia zawodowego (odnośnie rodzajów i form tego kształcenia)? z czego wynika taki poziom wiedzy?

[wskazówka dla moderatora: proszę poczekać na spontaniczne odpowiedzi respondentów przed doprecyzowaniem pytania]

- **Doprecyzowanie:** Czy zauważają Państwo różnice w postrzeganiu w zależności od lokalizacji (miasto vs. wieś)?
- **Doprecyzowanie:** Czy zauważają Państwo różnice w postrzeganiu w zależności od innych czynników?

5. Jakie są Państwa obserwacje w zakresie postrzegania kształcenia zawodowego przez uczniów? Jak kształcenie to jest postrzegane?

[wskazówka dla moderatora: proszę poczekać na spontaniczne odpowiedzi respondentów przed doprecyzowaniem pytania]

- **Doprecyzowanie:** Czy szkoły branżowe i technika postrzegane są tak samo, czy też dostrzega się różnice?
- **Doprecyzowanie:** z czego wynika taki sposób postrzegania kształcenia przez młodzież?
- **Doprecyzowanie:** Czy zauważają Państwo różnice w postrzeganiu w zależności od lokalizacji (miasto vs. wieś)?

6. Jakie są Państwa obserwacje w zakresie postrzegania kształcenia zawodowego przez rodziców i opiekunów prawnych uczniów? Jak kształcenie to jest postrzegane?

[wskazówka dla moderatora: proszę poczekać na spontaniczne odpowiedzi respondentów przed doprecyzowaniem pytania]

- **Doprecyzowanie:** Czy szkoły branżowe i technika postrzegane są tak samo, czy też dostrzega się różnice?
- **Doprecyzowanie:** z czego wynika taki sposób postrzegania kształcenia przez rodziców i opiekunów prawnych uczniów?
- **Doprecyzowanie:** Czy zauważają Państwo różnice w postrzeganiu w zależności od lokalizacji (miasto vs. wieś)?
- **Doprecyzowanie:** Czy reforma kształcenia zawodowego zmieniła jego postrzeganie? Czy szkoła branżowa postrzegana jest przez rodziców i opiekunów prawnych lepiej niż zasadnicza szkoła zawodowa?

7. Jakie czynniki, według Państwa, w największym stopniu wpływają na decyzję uczniów ostatnich klas szkół podstawowych o wyborze kształcenia zawodowego?

[wskazówka dla moderatora: proszę poczekać na spontaniczne odpowiedzi respondentów przed doprecyzowaniem pytania; ważne pytanie w kontekście celów badania]

- **Doprecyzowanie:** Co skłania uczniów do wyboru szkoły branżowej? Proszę określić, co przemawia, a co nie przemawia za jej wyborem. Dlaczego?

- **Doprecyzowanie:** Czy uczniowie i rodzice / opiekunowie prawni mają wiedzę w zakresie zapotrzebowania na rynku pracy? Czy informacje w tym zakresie są brane pod uwagę podczas decyzji o wyborze ścieżki kształcenia?
- **Doprecyzowanie:** Jaki typ ucznia szkoły podstawowej najczęściej wybiera szkoły branżowe – jest najbardziej skłonny do skorzystania z takiej ścieżki edukacyjnej? Co zachęciło ten typ uczniów do rozważenia takiej opcji i do wybrania szkoły branżowej?

Analiza potrzeb i oczekiwań uczniów i rodziców

Blok trwający około 20 minut. Ta część spotkania ma na celu identyfikację potrzeb i oczekiwań uczniów oraz rodziców w zakresie wsparcia w wyborze kształcenia zawodowego.

Wykorzystanie techniki projekcyjnej Karta postaci: Uczestnicy tworzą profile: ucznia i rodzica/opiekuna prawnego, opisując kolejno ich potrzeby, obawy i oczekiwania.

8. Jakie w Państwa opinii są najważniejsze potrzeby uczniów w zakresie wsparcia zawodowca oraz wsparcia w wyborze szkoły/kształcenia zawodowego, które powinny być zaspokojone, aby zwiększyć zainteresowanie kształceniem zawodowym? Jakie są ich obawy i oczekiwania? Proszę wyjaśnić.
9. Jakie w Państwa opinii są najważniejsze potrzeby rodziców / opiekunów prawnych w zakresie wsparcia zawodowca oraz wsparcia w wyborze szkoły/kształcenia zawodowego, które powinny być zaspokojone, aby zwiększyć zainteresowanie kształceniem zawodowym? Jakie są ich obawy i oczekiwania? Proszę wyjaśnić.

Ocena systemu wsparcia i rola różnych instytucji

Blok trwający około 25 minut. Ta część spotkania ma na celu ocenę obecnego systemu wsparcia dla uczniów i rodziców oraz identyfikację ról poszczególnych instytucji.

Wykorzystanie techniki projekcyjnej Metoda świata idealnego: Uczestnicy opisują "idealny" system wsparcia dla uczniów.

10. Jak oceniają Państwo aktualny system wsparcia uczniów i ich rodziców w zakresie wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej? Dlaczego?
 - **Doprecyzowanie:** Jakie instytucje i podmioty powinny odgrywać kluczową rolę w tym procesie? Dlaczego? Jeżeli uczestnicy nie wskazali doradców zawodowych to należy omówić tę grupę.
 - **Doprecyzowanie:** **Jakie** zmiany w systemie wsparcia mogłyby poprawić sytuację uczniów w zakresie doradztwa zawodowego? Proszę uzasadnić, określając, jak powinien wyglądać „idealny” system wsparcia.

Rekomendacje i pomysły na promocję kształcenia zawodowego

Blok trwający około 25 minut. Ta część spotkania ma na celu sformułowanie wstępnych rekomendacji dotyczących promocji kształcenia zawodowego i zwiększenia jego atrakcyjności.

Wykorzystanie techniki projekcyjnej Burza mózgów: Uczestnicy będą zgłaszać pomysły, które są zapisywane na liście, a następnie kolejno wspólnie omawiane i oceniane.

Wykorzystanie techniki projekcyjnej Ranking metod: Uczestnicy stworzą ranking metod komunikacji od najskuteczniejszych do najmniej skutecznych.

11. Jakie formy promocji i działania informacyjne mogłyby skutecznie zwiększyć zainteresowanie kształceniem zawodowym w Małopolsce? Dlaczego?

- **Doprecyzowanie:** Jakie kanały komunikacji są najskuteczniejsze w dotarciu z informacjami o kształceniu zawodowym do młodzieży?
- **Doprecyzowanie:** Jakie kanały komunikacji są najskuteczniejsze w dotarciu z informacjami o kształceniu zawodowym do rodziców / opiekunów prawnych uczniów?
- **Doprecyzowanie:** Na jakie elementy należy zwrócić największą uwagę w kampaniach promocyjnych, aby zachęcić większą liczbę uczniów do uczestnictwa w kształceniu zawodowym?

Zakończenie i podsumowanie

Blok trwający około 10-15 minut. Ta część spotkania ma na celu podsumowanie wypracowanych wniosków i uzyskanie ewentualnych dodatkowych informacji.

- Podsumowanie kluczowych wniosków z dyskusji przez moderatora.
- Prośba o ewentualne dodatkowe komentarze lub sugestie od uczestników.
- Podziękowanie za udział.

KRAJOWY
PLAN
ODBUDOWY

Rzeczpospolita
Polska

Sfinansowane przez
Unię Europejską
NextGenerationEU

MAŁOPOLSKA

malopolskauczy.pl